قەشقەر ئاۋازى

قۇربان شەمسى

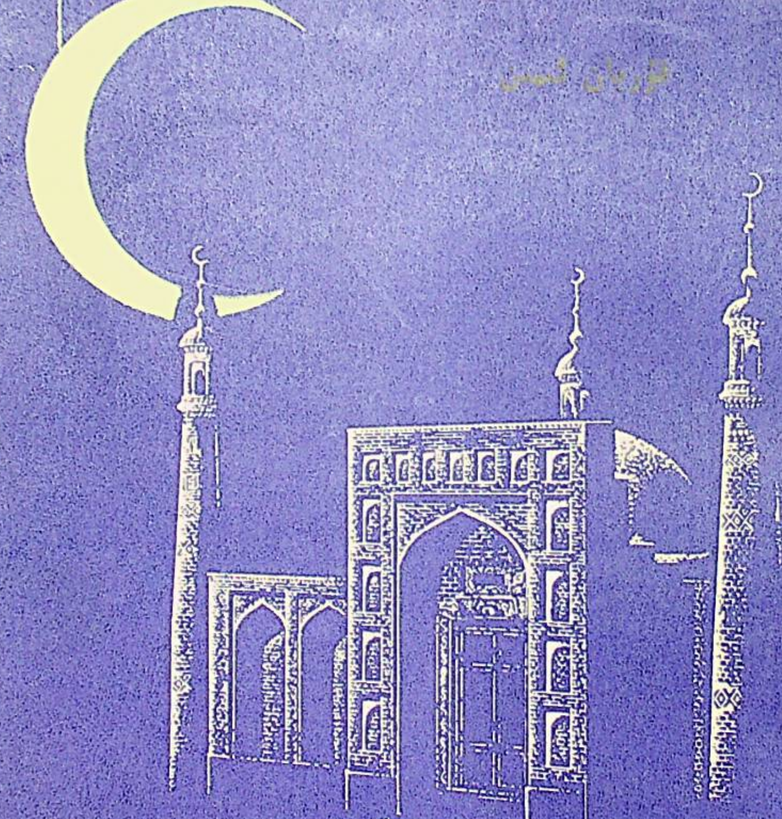

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قۇربان ئىمىن

قەشقەر ئاۋازى

مەسئۇل مۇھەررىر: ياسىن ھاۋازى

مىللەتلەر نەشرىياتى

قۇربان ئىمىن
قەشقەر ئاۋازى
مەسئۇل مۇھەررىر: ياسىن ھاۋازى
مەسئۇل كوررېكتور: رىشىت ۋاھىدى
مىللەتلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى
شىنخۇا كىتابخانىسى تەرىپىدىن تارقىتىلدۇ
مىللەتلەر باسما زاۋۇدىدا بېسىلدى
1981 - يىل 9 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
1981 - يىل 9 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
باھاسى: 0.58 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

كېلىلىك ياشلار (ئەدەبىيات) 1
قانداق دەۋر بۇ؟ 3
ئالغا باس، ياشلار! 4
كۈرەش، يېڭىشىمىز — چىرايلىقىمىز 6
ۋاقىت — ئالتۇن 8
كۆكلە شائىر! 10
ئىتتىپاق 12
غۇنچەمگە خەت (كىچىك داستان) 13
ئىچىلار گۈلۈم 20
ۋەتەنگە قەسەم 21
ئاخىرقى مەكتۇپ 24
ئۇگەن ئوماغىم! 27
قىرىلىش ۋە تىرىلىش (داستان) 30
1. مەسنەۋى 30
2. غەزەل 31
3. نەزمە 33

4. مۇرەببە 35
5. مۇخەممەس 38
6. مۇسەددەس 39
بولماس 41
ئازاتلىق باھارى (مۇستەھزات مۇرەببە) 43
يۈرەكتىن ئاۋاز 45
تىلىم 51
غەزەل 52
چىرايلىق (مۇسەببە) 53
ناز گۈلگە 56
بالىلار تىلى 57
مۇھتەمىلات 60
بۈگۈن بولەكچىغۇ؟ (مۇسەللەس) 60
كوردۇم 64
زادى ئالدانما! 66
دىلدار جانانغا 68
ۋەتەن ھەققىدە غەزەل 72
سەتەڭ (ساتىرا) 73
قىتئە 74
مېنىڭ ئامرىغىم 75
تار كوزگە دۇمبا 77
يارغا ئىلتىجا 79

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۇھتەملات 81
كەچكى خىيال 82
پەن ــ روھىي قەن 84
لەھەڭ بىلەن بېلىق (مەسەل) 86
ياشلىغىم 89
غەزەل 92
ئەركىنلىك 93
سەن ئۈچۈن (مۇخەممەس) 95
شۇنىڭغا ئوخشايدۇ 96
گۈل ئۈزارسىغا! 98
يارىنىڭ مەيلىمۇ؟ 99
ھېيتكادا ئۈچ قىز 101
ئاچچىق كۈنلەر 107
كېلىنىڭ دىلبەر 109
باخ - باخ...! 111
بەگگى (ساتىرا) 112
دوستۇمغا 114
ئۈمىتسىزگە 116
پارچە 118
چىمەنگە خىتاپ 118
پەرۋانە 124
يۈرەك داغلىرى 132

تىرىلگەن مۇردا (بىر ئۇلۇكنىڭ تۇۋسى) 137
تاڭ شەرىپىگە 140
كىردۇق يېڭى دەۋرگە 141
شات بوۋاي 143
خۇاڭخىغا قاراپ ناخشا ئېيتىمەن 149
كۇرەشچان قىز 151
خىياللار ھەقىقەتكە ئايلاندى! 152
قىزىمغا خەت 154
شانلىق ئارمىيە 156
مارت كەلدى 157
بىرىنچى ماي 158
كاززاپ (ساتىرا) 161
خوشاللىق كۇنى (ناخشا تېكستى) 162
يېڭى جوڭگو قىزلىرى 164
نىشانغا! 165
گۇل ئارا (ناخشا تېكستى) 166
تىراكتورچى قىز ناخشىسى (ناخشا تېكستى) 167
قىزىم، ساڭا بارىكاللا! (ئېيتىشىش) 169
باھار 176
كوپىراتىپ قۇردۇق بىز (قوشاق) 177
مايدا 179
غوزىلار ئېچىلغاندا (ناخشا تېكستى) 180

ئۇيغۇر كىتاب تورىتى
www.uyghurkitap.com

جىرىمغا ئۇۋال (ساتىرا) 182
باراڭدا 185
بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى 197
ياخشى يوللار ياسايمىز 199
غەلىبە ناغرىسى 200
بېيجىڭ خاتىرىلىرى (سېكىل) 201
بېيجىڭغا سالام 201
ئۇچراشقاندا 203
خوش بېيجىڭ 204
بۈگۈن بايرام (مۇسەللەس) 205
زۇكام 206
زەرەپشان بويىدا شەرەپ ـ شان 207
ئىككى ناخشا 209
توي ناخشىسى 209
بوز تورغاي 210
خوشلاشقاندا 211
يېڭى باغدا (سېكىل) 213
شاپتۇل شېخىدا 213
ئەنجۈر 214
قوغۇن 215
بۇلبۇلۇم 216
تۇتاي ساڭا گۈل دەستە (ناخشا تېكىستى) 217

سارىخان 218
تولۇن ئاي 220
گۈزەل ۋەتىنىم (ناخشا تېكستى) 222
پارتىيە 223
تىيانشان ناخشىلىرى 224
بۇلبۇل (باللادا) 229
تومۇر قەپەزدە 229
كۆز ئاخشىمى 231
تاڭ 232
سەھنىدە 233
تەسرات 234
خەلقنىڭ باھاسى 238
تەشەككۈر 238
ئارزۇيۇم (ناخشا تېكستى) 239
سەن ئۆلمىدىڭ 240
جانان چىنىدە بېيجىڭ چېيى (ئۇسۇللۇق ناخشا
تېكستى) 242
سالام ئۈرۈمچى! 243
ئايلىخان (راۋاپ بىلەن ئېيتىلىدىغان قوشاق) 246
بېيجىڭ قىزىغا 248
كۆئېنلۇن ناخشىلىرى 249
1. خوتەن تەسراتى 249

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

2. ئەسلەش 251
ئەللەي 252
بوشۇك ناخشىسى 253
دوستلۇق ناخشىسى 255
يېزا كۈيلىرى (سىكىل) 256
ھارۋىدا 256
جەننەت 257
ئوبدان شۈجى 259
قاپاق تېرەك 261
بورانلىق كېچە 262
كېلىنچەك 264
ئانا 265
خاتىمە 266
ئاتۇش ھەققىدە ناخشا 267
پويىز ھەققىدە ناخشا (ناخشا تېكىستى) 268
گۈيخۇادۈي ناخشىلىرى 269
1 ـ ناخشا 269
2 ـ ناخشا 270
3 ـ ناخشا 271
ئۆزۈلمەس رىشتە (داستان) 272
مۇقەددىمە 272
بىرىنچى باپ ئىتتىپاقلىق ناخشىسى 273

ئىككىنچى باپ لى لى.............. 274
ئۈچىنچى باپ غەمخورلۇق........... 279
تۆتىنچى باپ غەمدىن خالاس.......... 281
بەشىنچى باپ ئىنسانپەرۋەرلىك........ 285
ئالتىنچى باپ ئۈزۈلمەس رىشتە.......... 291
يەتتىنچى باپ تەشەككۇر.......... 293
سەككىزىنچى باپ ئۆلگە.......... 295
خاتىمە.......................... 296
قەشقەر قىزى (داستان)........... 296
مۇقەددىمە..................... 296
بىرىنچى باپ.................... 299
ئىككىنچى باپ................... 300
ئۈچىنچى باپ.................... 306
تۆتىنچى باپ.................... 308
بەشىنچى باپ.................... 310
ئالتىنچى باپ.................... 313
خاتىمە......................... 315
قىزىل دەريا كوۋرۇگىگە مەدھىيە.......... 316
جايتېرەككە مەدھىيە............. 317
ۋەتەن ھەققىدە ناخشا............. 319
ئاساسىي قانۇن ــ بەختنامىمىز......... 320
پارچە.......................... 321

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قەشقەردە باھار........322
قەد كۆتەردى بۇ قوشۇن........323
مەكتتكە زىيارەت (سېكىل)........323
يولدا........323
گۈزەل مەكت........325
غازكولدە نۇر........326
زور ئۆزگىرىش........328
ياشا مەڭگۈ ئۇلۇغ جۇڭگو........330
بەتقىلىق بولماق بالام........331
ۋەتەن ئىشقى (ناخشا تېكىستى)........332
قەسەمنامە (مۇسەممەن)........333
ئىككى قوللاپ گۈل تۇتاي (مۇسەددەس)........336
بۇ كېچە........337
ئىلى دەرياسى........340
ئانا مەكتۇم........342
بايرام مۇبارەك........345
يۇرت قوشىغى........349
مېنىڭ ناخشام........350
شانلىق ۋەتىنىم........351
تەتىل كۈنلىرى........353
ئانامغا........356
تىيانشان خىتاۋى........361
قىتئەلەر........362

روُبائىلار 364
تەسرات ئۇنچىلىرى (سىكىل) 374
ئىنتىزار كوزلەر 374
خەلق سارىيىدا 376
سالام، مويسىپىتلەرگە 377
جاراڭلايدۇ ئوتلۇق شېئىرلار 379
هاجاخۇن (كىچىك داستان) 380
باشلىنىش 380
ئۇ كىم؟ 380
چۇش 383
يولدا 385
ئاتا - ئانىلار مەجلىسىدە 386
ياردەم 389
ئويىدە 393
ئۇمىت زور 396
تۇگەنچە 397
گېزىت — مېنىڭ ئۇستازىم 398
باهار كۈيلىرى 400
ياخشى 401
قىل 402
هەرگىز 404
قەشقەر بازىرى 405

ئۇيغۇر كىتاب تورى كۇتۇپخانىسى
www.uyghurkitap.com

كىلىك ياشلار

(ئەدەبىيات)

كىلىك ياشلار، كىلىڭلار،
دەپتەر ـ قەلەم ئېلىڭلار.
قولنى قولغا تۇتۇشۇپ،
مەكتەپكە تېز مېڭىڭلار.

ۋەتەنگە نۇر چېچىلدى،
ئىرپان① يولى ئېچىلدى،
تۈن پەردىسى يىرتىلدى،
غەپلەت ئىشىگى يېپىلدى.

بىزلەر ئەمدى بوش ياتماي،
ۋەتەن ئۈچۈن ئىشلەيمىز.

---

① ئىرپان ــ بىلىم ـ مەرىپەت.

مەدىنىيەت سۆيىنى
ئۆلكىمىزگە باشلايمىز.

نادانلىقنى كەسپ ئەتمە،
ئەزىز ئۆمرۈڭ سەرپ ئەتمە!
جاھىل يولى زەبۇندۇر[1]،
ئىلىم يولىدىن قايتمە!

قولنى قولغا تۇتۇشۇپ،
بىرلىك سەپكە ئۇيۇشۇپ،
گۈللىتەيلى ۋەتەننى،
ئىلىم-پەننى دوست تۇتۇپ.

نۇرلۇق ۋەتەن ياشىسۇن،
جاھانگىرلار يوقالسۇن!
جاھالەتلەر تېز بىتسۇن،
بارلىق مىللەت ياشنىسۇن!

1937-يىل دېكابىر، قەشقەر.

① زەبۇن — خارلىق.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

قانداق دەۋر بۇ؟

شىنجاڭ ياشلىرى، قايسى دەۋر بۇ؟
غەپلەت يوقالغان، ئويغۇش دەۋرى بۇ.

ھەممە مىللەتنىڭ مەدىنىيەتكە
چوڭ ـ چوڭ قەدەملەر قويۇش دەۋرى بۇ.

مائارىپ پارلاق نۇرىنى چېچىپ،
پۈتۈن خەلق كوزىنى ئاچقان دەۋر بۇ.

زۇلمەتكە قارشى ۋەتەن بالىلىرى
مەھكەم ئۇيۇشقان بىرلىك دەۋرى بۇ.

ئادالەت ئەمدى تەختىنى قۇرار،
بارلىق مىللەتنىڭ نۇرلۇق دەۋرى بۇ.

ئالى مەقسەتنى ئىجرا قىلىشقا ـــ
ئازاتلىق ئۈچۈن چامداش دەۋرى بۇ.

ئەي ئوغۇل ـ قىزلار ئوقۇيلى هارماي،
ۋەدىلەر بەرگەن ئەركىن دەۋر بۇ.

1938 ـ يىل، قەشقەر.

ئالغا باس، ياشلار!

يېڭى دەۋر — بۈيۈك قۇرۇلۇش،
ئىلگىرى باسقان يېڭى تۇرمۇش،
ئازاتلىق ئۇرۇش، دولەت قۇرۇش
مەزگىلى بۇ، ئالغا باس، ياشلار!

ئارقا سەپنى گاڭدەك مەھكەملەپ،
سىياسى ئاڭنى مۇكەممەللەپ،
كۈرەش يولىنى نىجات بەلگىلەپ،
ئالغا چامدا، ئالغا باس، ياشلار!

ئىنسانىيەت دۈشمەنلىرىگە —
نەس فاشىزىم جاللاتلىرىگە،
نەيراڭۋاز بۇزۇق ئۇنسۇرلەرگە
بېرىپ پەشۋا، ئالغا باس، ياشلار!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

فەندىخۇي① سىزغان شۇ ئۇلۇغ يولدا،
سۇپۇرۇلدى ئەخلەت تۇمانلار...
يېڭىش تىلىگى ئالدىمىزدا!...
ئاخىرغىچە ئالغا باس، ياشلار!

بىزدىمۇ ئەمدى كاتتا ئالىملار،
يېتىلىپ چىقسۇن ئالى دوختۇرلار،
ئىنژېنېر، شائىر ھەمدە رەسساملار...
ئۆگەنگىن يەنە، ئالغا باس، ياشلار!

يېتىشسۇن شۇنداق باتۇر ئۇچقۇچىلار،
جەڭگىۋار كۈچلۈك توپچى، تانكىچىلار،
ھەربى، سىياسى كوپ خىزمەتچىلەر —
تەييارلاشقا، ئالغا باس، ياشلار!

ئىنقىلاۋىي ۋەزىپىمىزنى،
دۇنياۋى قاراش غايىمىزنى،

---

① فەندىخۇي — يولداش چېن تيەنچيۇ قاتارلىق كوممۇنىستلار يېتەكچىلىكىدە قۇرۇلغان ئىنقىلاۋىي تەشكىلات — جاھانگىرلىككە قارشى ئۇيۇشما. — ئاپتوردىن.

كۇرەشچان پەننى نەزىرىمىزنى
ئالغا سۈرۈپ، ئالغا باس، ياشلار!

شۇنىڭ بىلەن بۇ ھايات گۈللەنسۇن،
قانخور فاشىزىم تېز گۇملانسۇن!
ئېزىلگەن ئەللەر كۈلسۇن-شاتلانسۇن!
ھېچ ھارماي ئۇچۇپ، ئالغا باس، ياشلار!

1942-يىل سېنتەبىر، قەشقەر.

كۇرەش، يېڭىشىمىز — چىرايلىغىمىز

گوھەر تۇپراق پاك زېمىنلىرىمىز،
ئالماس مەيدىلىك ئېگىز تاغلىرىمىز،
گۈلزار، چىمەنزار، مېۋىزار باغلىرىمىز،
ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز — چىرايلىغىمىز.

شاقىراپ ئاققان ئاق كۆمۈشلىرىمىز،
ئالتۇن باھالىق دەل-دەرەخلىرىمىز،
جاڭگال-تاغدىكى چارۋاماللىرىمىز،
تۈمەن بايلىغىمىز — چىرايلىغىمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئەڭ سۈيۈملۈك كەلگۈمىز — باھارىمىز،
قوينىدا باردۇر نازۇ-نېمەتلىرىمىز،
ئۆزنى كورستەر جۇرئەتلىرىمىز،
گۈزەل ئىقبالىمىز — چىرايلىغىمىز.

خۇش پۇراقلىق ساپ ھاۋالىرىمىز،
مۇڭلۇق سايرايدۇ بۇلبۇل قۇشلىرىمىز،
دەريادا ئۈزەر ئەركىن بېلىقلىرىمىز،
گۈزەل ھاياتىمىز — چىرايلىغىمىز.

مەرت-ئەزىمەت قەھرىمان خەلقلىرىمىز،
غالىپ، قوراللىق ئارسلانلىرىمىز،
چىڭىپ ئۈيۈغان ئىتتىپاقلىرىمىز،
ئالغا مېڭىشىمىز — چىرايلىغىمىز.

چىرايلىغىمىزنى مەڭگۈ ساقلايمىز!
نومۇسىمىزنى تېزدىن ئاقلايمىز!
چۈنكى بىز دائىم تېچلىق ياقلايمىز!
كۈرەش، يېڭىشىمىز — چىرايلىغىمىز.

1942 - يىل 31 - ئوكتەبىر.

ۋاقىت ــ ئالتۇن

مانا باھار كەلدى، تۇر دىخان ئاكا،
ئالقىنىڭدەك يەر قالمىسۇن باكا.
ئېتىزلار ساڭا قىلىماقتا جاكا،
باھار كەلدى تۇر، ئىشلە ئىلدامراق!

يەرگە ئاۋايلاپ ئۇرۇقلارنى چاچ،
ئايدىڭ كېچىلەردە ئېتىزغا سۇ ئاچ،
ھورۇنلۇققا يېقىنلاشما ــ ئۇندىن قاچ،
بىل، ۋاقىت ــ ئالتۇن، بەلكى قىممەتراق.

يوغان كەتمەننى قولۇڭغا ئېلىپ،
يەرنىڭ كوكسىنى بەك چوڭقۇر تىلىپ،
پۇتۇن كۇچۇڭنى سەپەرۋەر قىلىپ،
ئىشلە ئېتىزغا يەنە قاتتىقراق!

قۇلىغىڭنى تۇتۇپ ناخشىلار توۋلاپ،
بىكار ئاققان سۇلارنى توراپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئېتىزلىرىڭ سۈنى قانغىچە شوراپ،
كۆلۈشكە ئاز قالدى، ئىشقا چىق پاتراق!

ۋاقىت قەدرىنى بىل، ئىشلە چىشلە!
ھورۇنلۇقنى ھىممەت بىلەن كەسلە!
ھورۇنلۇق نەتىجىسى قانداق؟ سەن ئەسلە!
شۇڭلاشقا ۋاقىت ئالتۇندىن قىممەتراق.

ئېتىز - قىرلىرىڭ ئۈنۈمگە تولسۇن،
بوز يەرلىرىڭمۇ گۈلگە ئورالسۇن،
يېزىلار خوشاللىق مۇڭغا تولسۇن،
ئىشلە ئاكا، ئىشلە يەنە قاتتىقراق!

ئارتۇق ھوسۇل ئۈچۈن ماشىنىلار ئال①،
پاتمانلاپ ئۈنۈمنى تاغارلارغا سال،
ئاندىن خوشاللىق سازلىرىڭنى چال،
تۇر دىخان ئورنۇڭدىن، ئىشلە چاپسانراق!

1943 - يىل 25 - مارت، قەشقەر.

---

① ئال — ئىشلەت مەنىسىدە.

كوكلە شائىر!

ئەركىلىتىپ سېنى ئۇستۇردى ۋەتەن،
بۇلبۇللار سايرىغان بۇ گۇلزار باغدا؛
كىيىكلەر يايرىغان لالىزار تاغدا،
قەلبىڭگە نۇر سەپتى ئاپتاپ روشەن.

بۇ جەننەت قوينىدا جەڭگە تۇغۇلدۇڭ،
بەخت چەشمىسىگە ئەبەدى بوپ ئۇلپەت.
ئاختۇرسام، دىلىڭدا بىرتالاي كۇلپەت،
ئەمدى سەن خەلققە كويەر تونۇلدۇڭ.

خالىساڭ ئۇچسەن شامالدەك قورقماي،
قارا بۇلۇتلارنىڭ باغرىنى يېرىپ...
پەرۋاز قىپ ئاسماندا قالماسسەن ھېرىپ...
شۇڭا ئالقىشلار سېنى قىز جامال ئاي.

چۈنكى يۈرىكىڭدە قاينايدۇ ئاتەش،
دولقۇنلايدۇ ۋىجدان سەندە ھەم مەندە..

ئىجادىڭ چىچەكلەيدۇ باھار كەلگەندە،
ناخشاڭدا ئۇرغۇيدۇ پىغان ۋە نالەش.

شۇڭا ئەي... بىخ ئۇرۇپ چىققان ياش شائىر!
باھار دەۋرانىغا ئىز سىلىپ كوكلە!
جەۋھەر چەشمەڭنى كومىكىڭگە توكمە،
بەلكى توك ئەل ئىپتىگىگە، بول ماھىر!

نۇر چەشمەڭ بىردىن ئون، يۇزگە يىپىلسۇن...،
ھورلۇك باھارى قەدىمى ئاستىدا.
ئۇلسەڭمۇ باش ئەگمە دۇشمەن ئالدىدا،
مول توھپەڭ تارىخقا ئوچمەس يېزىلسۇن!

كەلگۇسى ئەۋلاتلار ئوقۇشۇپ رەھمەت،
ئەسەرلىرىڭدىن چىچەك ئۇندۇرەر.
كەلگۇسى ئىقبالنى ھەمدە كۇلدۇرەر،
ۋەتەن دۇشمەنلىرىگە ئوقۇشۇپ لەنەت!

شۇڭلاشقا ئەي شائىر منۇتلاپ كوكلە،
ئۇستىمىزدە پارلاۋاتقان قۇياشىمىز بار.
شوخ-ئەركىن ھەم ھەمرا بولۇشقا تەييار!
باھاردا مەن كوكلەي، سەنمۇ ھەم كوكلە!

1944-يىل 25-فېۋرال، قەشقەر.

ئىتتىپاق

ھەممە خەلقنىڭ بىرلىگىدۇر ئىتتىپاق،
بار ھاياتقا سۈيۈملۈكتۇر ئىتتىپاق.

ھەم شۇنىڭ بىرلە جاھان بوستان بولۇر،
ئىنسانىيەت ھور گۈلىدۇر ئىتتىپاق.

تاغنى تالقان ئەيلىمەككە شول كېرەك،
ھەم تەرەققىنىڭ كۈچىدۇر ئىتتىپاق.

ئىتتىپاقنى بارچىلار تۈزمەكتىدۇر،
شات ياشاشنىڭ ئۈلپىتىدۇر ئىتتىپاق.

تەڭ كېلەلمەس ھېچقاچاندا دۈشمىنىڭ،
سەندە بولسا مەڭگۈلۈكتۇر ئىتتىپاق.

مەقسىدىڭ ھەل بولمىغى مۈشكۈل ئەمەس،
ئەلگە راھەت بەرگۈچىدۇر ئىتتىپاق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كوزلىگەن ھورلۇك زامانغا يەتكۈزەر،
زور سائادەت كوۋرۇگىدۇر ئىتتىپاق.

باسمىسۇن دىلنى نىپاقنىڭ زەڭلىرى،
باشلا، كوپنىڭ تىلىگىدۇر ئىتتىپاق.

ئوبدان بىلگىن، "ئايرىلغاننى بورە يەر"،
مىسالى كوپ بەلگىلىكتۇر ئىتتىپاق.

ئىتتىپاق بولغاندا، دۇشمەن خەم① بولۇر،
ۋەتەن، خەلقىنىڭ شوھرىتىدۇر ئىتتىپاق.

دەركى: شوخ-ئەركىن ھەمىشە ئويلىنىپ،
بارچە خۇلقىنىڭ ئەۋزىلىدۇر ئىتتىپاق.

1944-يىل مارت.

---

① خەم — پۈكۈلۈش، ئېگىلىش.

غۇنچەمگە خەت

(كىچىك داستان)

—— "8 ـ مارت" ئەمگەكچى ئاياللار بايرىمى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئەي، نازاكەت بوستانىنىڭ گۈلى—
باھار ھوسنى غۇنچە!
شەنىڭگە بىر خەت
يازدىم يۈرەكتىن،
باغلاپ مۇھەببەت؛
ئىلھام شامىلى—
گۈكىرەپ شۇنچە...
سالام دەر ئەنە.

1

ئاڭلا، ئۇتمۇشنى...
شۇ قىش پەسلىنى؛
بىمەزگىل توزۇغان گۈلدەك
خازان ئەتكەن سېنى...
كۈلۈپ ئېچىلغۇنچە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

چورەڭنى ئورىغان
ئازاپ ـ سىتەم،
تەقدىرىڭنى تورىغان
قايغۇ ـ ئەلەم،
نالە ۋە غەم،
خارۇ ـ زارلىق...
باغرىڭنى قىلدى يارا،
ھەقسىزلىق...
بەختىڭنى ئەتتى قارا.
ئانار دەك مەڭزىڭ
تاياق،
قاماق —
زۇلۇم ئاستىدا،
بولدى سېرىق زەپىرەڭ.
توزىدى شۇنداق
سانسىز گۇل ـ ھەپىرەڭ.
زومىگەرلەر چېچىپ زەھىرىنى،
قۇمۇرسقىلەر ئېتىپ قەھرىنى،
ھايات ئالدىدا،
جاھان بېغىدا،
كورۇپ سەن ـ بىزنى پەست،
يالماۋۇزدەك يۇتۇشقا قىلدى قەست.

2

بىراق،
بۇگۈنكى كۈندە —
دۇنيانىڭ شەرقىدە،
يېڭى تۇرمۇشنىڭ
چىرايلىق، لەتىپ - گۈزەل
ئاي مەنزىرىسى كورۇنمەكتە،
ھەقسىزلىق گۇمۇرۇلمەكتە.
دۇنيا مەزلۇم ئەللىرى
نىجاتلىق —
ئەركىنلىك،
ھور - ئازاتلىق،
مۇستەقىللىق.
ئادالەتلىك —
بەخت - سائادەتلىك
يېڭى ھايات ئۇچۇن كۇرەشمەكتە.

3

قەلبىمىز جۇشقۇن،
دەۋرىمىز يېڭى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باشلانغان يىزدە
ئازاتلىق جېڭى.
بۇ جەڭدە سىنىك...
بىر تۇققانلىرىڭ
ئۇشىنىسگە ملتىق،
قولىغا نەيزە...
ئېلىپ،
ياۋغا ئوق ئېتىپ،
بەردى،
بەرمەكتە
دۈشمەنگە زەربە.
سەن-بىزنى ۋەتەن،
كۈرەش قويىنىغا تۇققان.
چېلىشىمىزنى
زەپەر قۇتلاپ تۇرغان.
دىمەك بىز،
كىچىك چېغىمىزدىنلا
كۈرەش نۇرىنى ئەمگەن،
كۈرەش بىلەن چوڭ بولغان.
شۇڭلاشقا
جەڭ مەيدانىدا
كوپلەرنى يەڭگەن،

هەم يېڭىۋاتىمىز.
ئۇتۇق مەنزىلىدە
ئالغا مېڭىۋاتىمىز.

4

ئەمدى،
ئەي غۇنچەم!
سەن هەم...
هارماي ـ تالماي،
دۈشمەندىن قورقماي،
بۈگۈنكى كۈرەشتە،
قەهرىمانانە،
غالىبانە،
پىداكارانە ئالغا چامدا!!
تۇرمۇشۇڭنى
كۈرەش مۇۋەڭ بىلەن قامدا!
يېڭى جۇڭگو،
يېڭى دۇنيا،
ئىستىقبالى ئۈچۈن
كېچە ـ كۈندۈز تىرىش!
زور ئەقىدە بىلەن

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەرىپەت ئۆگەن!
ئەمگەكچانلىق ئاساسدا
ئىشلەپ چىشلە!
بىل شۇنى:
"چىچى ئۈزۈنىنىڭ ئەقلى كەم" ئەمەس،
شۇ بۈيۈك ئائىلىنىڭ —
قەدىردان،
كۈرەشچان،
مېھرىۋان،
ۋاپادار،
ئىجاتكار،
خۇلقۋار،
ئالماس كوكرەك،
قورقماس يۈرەك...
غەييۇر قىزى بول!
كۈرەش يالقۇنىدىن
غەلبە چېچىگىنى ئاتقۇز!
دۇنيانى هورلۇككە —
تاڭ نۇرىغا يەتكۈز!

1944 - يىل مارت، قەشقەر.

ئۈچىلار گۈلۈم

ياشلىغىم چېچەك ئاتار باھار قوينىدا،
ئەلنىڭ كوڭلى شات بولۇر بۇ گۈلىستاندا.
گۈلىستان ئەللىرى كۆرەشكە ئاتلاندى،
كورەر دۇنيا دۈشمەننى ئەتە گورىستاندا.

ھەر مىللەت بالىلىرى ۋەتەنگە پەرۋانە،
ھەقىقەت نۇرىنى چاچار ھەر يانە.
ۋىجدان پاك، كوڭۈل ئاق، تىلەك قايناق بىزدە،
ۋەتەنگە پىدادۇر جان ھەم خانىمانە.

شۇڭا مېنىڭ مىلتىغىم—ئۈچىلار گۈلۈم،
شاتلىق تىلەپ سايرايدۇ مېنىڭ بۇلبۇلۇم.
ئالاي قولۇمغا سۈيگۈم—قىزىل گۈلۈمنى،
بۇيرۇق بېرەر فۇرونتتا ئالى قوماندانىم...

گۈلۈم قىلار رەقىپلەرگە ئەجەللىك خىتاپ...!
ياۋلار ئاچتۇرسۇن قۇرئەندازىدىن كىتاپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن بىر يىغىنى

ئۇلۇم ئوقىنى بىز ئاتىمىز دۈشمەنگە؛
زاغلار ھازىر ساقىيالماس قاتتىق بىتاپ.

دوستۇم، مېنىڭ نازگۇلۇم قولۇمدىن چۈشمەس،
بەلكى گۈلۇمدىن چىققان پۇراق ھىچ ۋاقىت ئۆچمەس...
ياندىشار ماڭا يەنە كەسكىن بىر قىلىچ،
رەقىپلەر ئاتسا يۈرىگىمگە ئوق ئۆتمەس...

ئوق تەگسە ماڭا...قالمىسا دەرمان،
ۋەتىنىم، خەلقىم بېرىدۇ مەدەت.
كۆرەشتە ئۆلسەم يۈرەكتە قالماس ئارمان،
شوخ-ئەركىن نامىم قالار تارىختا ئەبەت.

1944-يىل ئىيۇل.

ۋەتەنگە قەسەم

تەسەددۇق جانانىڭغا قەدىردانىم ۋەتەن،
شەنىڭگە كۈيلەر پەرزەنتىڭ دەرتلىك شوخ-ئەركىن.
بېغىشلاپ زەپەر سۈبھىسىدا تىزارمەن چىمەن،
شەرەپ تىلەيمەن ساڭا، رەھمەت ياغار مىڭ تۈمەن.

ۋەتىنىم جۇڭگو تۇپراقلىرىڭ دۇردانەدۇر،
مەن پەقەت يانمايمەن باسقان شانلىق ئىزىمدىن.
مەسلىگىمىز ئەڭ ئۇلۇغ بىر بەختنامەدۇر،
يەنە ھېچ قايتماسمەن ئېيتقان ئىلغار سۆزۈمدىن.

سېنىڭ ئۈچۈن تىكىپ قويدۇم بۇ شېرىن جاننى،
ئەي كىندىك قېنىم تۆكۈلگەن مېھرىۋان ۋەتەن.
گۆھەردىن ئىسىل، ئەڭ ئۇلۇغ پاك بۇ ۋىجداننى،
قەسەمىيات قىلىپ سېنىڭغا كۆرسەتەي روشەن.

قولدىكى قىلىچىم ياۋ كۆزىدە ئوينايدۇ،
شام-سەھەر قولۇمدىن چۈشمەيدۇ ئويناقلاپ.
ئۈستۈن كۆتەرسەم كۈن نۇرىدا يالتىرايدۇ،
تۇرغاچ ئىشقىڭ بۇ جۇشقۇن يۈرەكتە قايناپ.

مەن تېخى، بىلسەن ياش غۇنچىمەن بېغىڭدا،
ئېچىلسامۇ ھېچقاچاندا خازان بولماسمەن.
چۈنكى كېلۇر شاتلىق دەۋرىڭ-باھار چېغىڭدا،
چۆلدە قۇرۇغان ئاددى گۈل كەبى سولماسمەن.

شۇڭلاشقا ھاياتىم، ھۆرمىتىم، قەدرىمدۇر ۋەتەن،
ئىپتىخارىم، ئىقتىدارىم، ئىختىيارىم سەن!!

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سەن ئۇچۇنلا بۇ قەسەمنى مەھكەم تۇتقان مەن،
خىلاپ قىلسام ئانتىمغا، تېز ئۆلەي، دىگەن مەن.

مەيلى مېنى يىللار كومۇۋەتسۇن، كۆڭلۇم توق!
ئاداقىي مىنۇتتا پەرزەندىم چېلىشىدۇ...
پەرزەندىمگە كۈرەشتىن ئۆزگە مىراس يوق،
مەرت مەيداندا، نامەرت بىلەن كۈچ "سىنىشىدۇ..."

نەيزەمنى مەن رەقىپلەرنىڭ يۈرىكىگە سانچىپ،
ئۇ دەرتمەنلەرنىڭ ئىنتىقامىنى ئالىمەن!
ۋىجدانسىز يالماۋۇزلارنى تالقاندەك يانچىپ،
ۋەتەن، خەلقىمنى شات قىلىپ، جەڭدە ئۆلىمەن!...

قورقۇش ماڭا ئۇلۇم! زادى دۈشمەن ئالدىدا،
شوخ دىلبەرنىڭ دىلى كويگەن ئەركىن يارى مەن.
ساداقەتلىك بىلەن قەسەم بەردىم مەيداندا،
هاياتىمنى كۈرەش ئۇچۇن ئاتاپ قويغانىمەن.

1944 ـ يىل سېنتەبىر.

ئاخىرقى مەكتۇپ

. . . .

. . . .

ئويغاق ئىدىم شېرىن تۇيغۇ ئەللەيلىگەندە،
"سەن ئىشەنگىل، كوڭلۇم ساڭا بەردىم" دېگەندە.

مەن كويەتتىم شەرۋەت سوزۇك، نازىك ئىشقىدا،
سەن كۇتەتتىڭ سۇبھى-سەھەر بۇلاق بېشىدا.

گۇل لېۋىڭدىن تامغان ھەسەل-قىياملار مېنى
خۇش قىلاتتى ماڭا مەھبۇپ كورسىتىپ سېنى.

ئېسىڭدىدۇ: "ئايرىلمايمەن ئەسلا" دېگىنىڭ،
پۇتلىكاشاڭ-توساقلاردىن ۋاھىم يېگىنىڭ؟...

كۇنۇ-تۇنلەر بىر نىيەتتە ئوتەتتى، بىر چاغ—
دەرت-ئەلىمىڭ دىلغا سالدى ئوچمەس قارا داغ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

یاستۇغۇڭدا سۇرۇپ شىرىن ئۇيقۇ كەيپىنى،
بىر چۈشەكەپ ئۇزۇۋۇۋەتتىڭ سۈيگۈ رىشتىنى.

بولدى ئەمدى، يەنە سوزلەش ئارتۇقچە، دىلبەر،
بۇگۇن ماڭا بولدى دىلدار مىلتىق ۋە خەنجەر.

ۋەتەن ئۇچۇن جەڭگە كىردىم، سىنى دىمەسمەن،
سىنىڭ ئۇچۇن بۇرۇنقىدەك غەملەر يىمەسمەن.

ئانا يۇرتقا تىكىپ قويدۇم بۇ ئەزىز جاننى،
ۋەتەن-ئەلگە سوغا قىلدىم كوڭۇل-ۋىجداننى.

ۋاپادارمەن، مىھرىۋانمەن ئانا ۋەتەنگە،
ئاھ دىمەسمەن يۇلتۇزدەك ئوق تەگسە بەدەنگە!

قەدرىم بىلەر دىلىم سۈيگەن بۇ ئانا ۋەتەن،
مەن بىلەن بىر سەپتە يارەن-دوستلار مىڭ تۇمەن.

مەيلى ئاقسۇن مەيدان ئارا قان دەريالىرى،
مەيلى ياغسۇن دۇشمەنلەرنىڭ ئوق-بومبىلىرى.

بىز بىلىمىز بۇنى "يامغۇر-گۇلدۇرماما" دەپ،
ۋەتەن ئۇچۇن كەلتۇرىمىز ئالى شان-شەرەپ.

ياۋ كوكسىگە خەنجەر كەبى قادالغاندا مەن،
ئوق زەربىدىن قىزىل قانغا بويالغاندا مەن؛

جان كويدۇرۇپ جەڭچى دىلدار ئالدىمدا تۇرار،
مېھرى بىلەن ئوتلۇق بېقىپ ئەھۋالىم سورار.

بەلكى ئۇ چاغ كەلتۈرمەسسەن كوڭلۇڭگە مېنى،
مەنمۇ ھەمرا قىلالمايمەن ئومرۇمگە سېنى.

ئەما بولۇپ قايتسام ئەگەر قىلارسەن نومۇس،
توكۇر بولسام تىلىڭ توكەر بەلكى زەھەر-بۇس.

مېنى دىمە، مەنمۇ سېنى دىمەيمەن پەقەت،
فۇرونت قىزى — دىلدارىمغا سادىق مەن ئەبەت.

قۇرۇق خىيال دەرياسىدا ئاقماسمەن ئەمدى،
بېۋاپاغا كوكرىگىمنى ياقماسمەن ئەمدى.

ئەي بېۋاپا، يازمىشىمدۇر ئاخىرقى مەكتۇپ،
مەزمۇنىغا ئوزەڭ يەتكىن يېنىشلاپ ئوقۇپ!...

1944 - يىل ئوكتەبىر، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇگەن ئۇماغىم!

بىباھا گوھەر ئۇماغىم ياش چېغىڭ،
مەۋج ئۇرار دەريا كەبى ئۆمرۈڭ سېنىڭ.
ئاخشىمى يېنىپ ئۇچكەن شام ساگىرى،
ئۇز ھالىغا قايتماس غۇنچە ياشلىغىڭ.

رەتلىنىپ ئاسماندا ئۇچقان تۇرنىدەك،
بىر-بىر ئارقى چولدە ماڭغان توگىدەك:
تاتۇلىشىپ ئوتەر يىللار ئالدىڭدىن،
"قارا-قارا قۇشلارىم"① ئويىنىغاندەك.

ياشلىق — دۇرى-گوھەر تىزما مارجانى،
ئۇزۇلسە يىپى توكۇلۇر دۇردانى.
شۇ مارجانلار باھاسىز ئۇمۇرگە تەڭ،
چېچىلسا تاپالمايسەن كېزىپ دۇنيانى.

---

① قارا-قارا قۇشلارىم — باللار ئويۇنى.

"ياش ئىدۇق، ئۇز ئىدۇق، خونلاردا گېزەك،
قېرىدۇق ـ چۆرىدۇق غەلۋىردە تىزەك." —
دېگەن پۇشايمانلار بولغان ئوماغىم،
قۇمدەك توزۇپ كەتمىسۇن ياشلىق چېچەك!

شۇڭا سەن ياشلىغىڭدا ئۇگەن ئوماغىم،
بەخت ـ سائادەت مەنبەسى بولۇر ئىلىم.
ھەقىقەت كانىدۇر ئۇ مەدەنلەر بار،
تىرەن كولاپ ئۇلارنى ئال ئوماغىم!

پىششىق ئوقۇپ، ھاۋادا قۇش كەبى ئۇچ!
ئومۇرۋايەتلىك بەخت ـ راھەتنى قۇچ!
ئوقۇشقا، ئويناشقا ھەققىڭ بار سىڭىلىڭ،
قوشايلى پۈتۈن دۇنيا ھورلۇگىگە كۈچ!

ئۇگىنىش ئۇچۇن تۈن ـ كۈن كوپ تىرىش،
جىق بىلىشكە بار كۈچۈڭ بىرلە كىرىش!
ياش ئومرۇڭنى ئوتكۇزمىگىن بىھۇدە،
ئوكيان چەكلىك بولۇر، چەكسىزدۇر بىلىش.

مۇدام ئۇگەن ـ ئۇگىنىشتىن ئېرىنمە
پۈتلاشسىمۇ توسقۇنلارغا ئېگىلمە!

ئىلىم-پەننى يۈرەك قېنىڭغا سىڭدۈر،
مەرىپەت يولىدىن ئارتقا چېكىنمە!

دىل بېغىڭ ياشنىسۇن ئىلىم سۈيىدە،
ئۇندا ئەڭ شېرىن مېۋىلەر پىشسۇن!
ياشنىغان دىل ھېچقاچان بولماس غازاڭ،
خەلقىم ئۇ باغۋەنگە مىڭ رەھمەت دېسۇن!

ئۆگىنىپ ۋەتەنگە خىزمەت-توھپە قىل!
مېھرىۋان ئەلگە بىر نەتىجە ھەدىيە قىل!
(كەلگۈسىگە سەندىن ياخشى نىشانە قالسۇن،
ۋەتەن، خەلقىڭنى ئۇبدان خۇرسەندە قىل!)

1945-يىل يانۋار، قەشقەر.

قىرىلىش ۋە تىرىلىش

(داستان)

—— "7 - ئىيۇل" خاتىرىسىگە بېغىشلايمەن.

1. مەسنىۋى

ئەقدەمنى بېكىتتىم گوھەر سۈپەت مىللەتكە،
بېغىشلىدىم داستاننى يېگىش كۈيلەپ دولەتكە.

بۇ ئەشئارنى يازماققا قەلەم ئاجىز كېلىدۇ،
زىلىستاندا تەۋرەشنى خامە①جايىز كورىدۇ.

دائىم يۈرەك بۇلىغى جۇشقۇنلىنىپ قاينايدۇ،
مۇھىت② ھاسىل قىلماستىن تامچىلاشقا قانمايدۇ.

ئەشئارىمنى گوھەردىن مارجان كەبى تىزىمەن،
گوھەر ئىزدەپ جاھاننى بىر مىنۇتتا كېزىمەن.

---

① خامە — قەلەم.
② مۇھىت — دېڭىز - ئوكيان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

توھپە بولسۇن دوستلارغا مېنىڭ قىممەت خېرىدىم،
زەربە بولسۇن دۈشمەنگە بومبا، مىلتىق، قىلىچىم.

ياۋنى قېتىپ ناخشامغا سىرلىرىنى پاش قىلاي،
مەقسەتداشلار بەزمىگە ئەپكارىمنى① چاش قىلاي②.

مېنىڭ شائىر بولغۇدەك كامىل ئىقتىدارىم يوق،
ئەمما قەلەم توختاشقا زەررە ئىختىيارىم يوق.

چۈنكى ئاشىق دەردىگە پەقەت مەھبۇپ داۋادۇر،
ئۇز جانىدىن كەچكەنلەر جانانىنى تاپادۇر.

مېنىڭ سۆيگەن جانانىم يېڭى جۇڭخۇا بوستانى،
شۇنى سۆيگەن دىلاۋەر قەلەمكەشنىڭ دوستانى.

2. غەزەل

باتۇر جۇڭخۇا ئۇيقۇدا مەغرۇرلىنىپ ياتقاندى،
دىلى ئويغاق، كوز يۇمۇق خىياللارغا پاتقاندى.

---

① ئەپكار ــ پىكرلەر.
② چاش قىلاي ــ بايان قىلاي.

ئەجنەبى مۇغەمبەرلەر ئوغرىدەك قەست ئەيلىشىپ،
جۇڭگونىڭ پۇت-قولىغا گاڭ چىتىقىنى چاتقاندى.

تاسما قىلىپ گوشىنى بولدى جانىنى ئالماقچى،
ئەۋەلا زەھەرلەشچۈن ئەپيۇننى ساتقاندى.

تۈيسىمۇ بۇ قەھرىمان پەرۋا قىلماي ئۇخلىدى،
ئەيلەپ شىكار ئۇ خۇنخور بىزنى بوزەك تاپقاندى.

ئېيۇل كۈنلىرىنىڭ چوغ—پاھ-پاھ مىنۇتى ئەردى،
لۇگوۇچياۋدا ئۇ قانخور توپ-زەمبىرەك ئاتقاندى.

ئېتىلغان توپ زەربىدىن زېمىن يۈزى تىترىگەن،
ئاچچىقلىنىپ بۇ پالۋان دەرغەزەپناك ئويغاندى.

كوتىرىپلا بېشىنى ئەتراپىغا قارىسا...
"شەرقىي غار"نىڭ ياۋۇزى ئۇرۇش ئوتىن ياققاندى.

گەۋدىسىگە يىغىپ كۈچ كۆرەش تامان يول سېلىپ،
قىلىچىنى چەيلىبان يېڭىش ئۈچۈن ئاتلاندى.

لەپىلدىگەچ مەيداندا قان رەڭلىك يېڭىشچان تۇغ،
تاجاۋۇزچى بورىنىڭ ئاجىز بېشى ئايلاندى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

نەچچە يىللار چېلىشقاچ دۇنيا قايىل بولۇشتى،
دۈشمەن تىزى پۈكۈلدى، چېتىقلەر ھەم قاتلاندى.

مانا بۈگۈن ئازادە چېلىشماقتا غالىپكار،
ئۇ خۇنخورنى يېڭىشقا شانلىق پۇرسەت ئاز قالدى.

باردۇر باتۇر قوماندان — ھېچ يېڭىلمەس كۈچلەر بىز،
مىللىتىمىز بەختىيار — غالىبىيەت بايقالدى...

ئىلھامىڭدىن دۇر ياغدۇر داستان ئارا شوخ-ئەركىن،
دولەت-خەلق شەنىگە كەڭ بىر ئورۇن ساقلاندى.

3. نەزمە

قانداق ئالاي تىلىمغا ئۇتكەنكى پاجەنى،
يازاي قانداق داستانغا ئۇ قانلىق ۋەقەنى.

سىقىلىدۇ يۈرىگىم، تېنىم قىزىپ كېتىدۇ،
دوستۇم شۇنداق بولسىمۇ تەۋرىتەي بۇ خامەنى.

ئاھىكىم، ئۇت چاچتىلەر ئول نابىكار خۇنخورلار،
ۋەيران قىلىپ ئىمارەت، كويدۇردى كەڭ ئاممەنى.

يەتكەن يەرگە قەدىمى بىگونالارنى تۇتۇپ،
ئالتۇن، كۇمۇش، دانىنى ئالدى يەنە جانىنى.

سانچىدىلەر نەيزىگە، يەنچىدىلەر تاش بىلەن،
ئايرىپ مۇشپىق ئانىدىن نارىسىدە بالىنى.

چولدە قالدى جەسىدى، ھۇقۇشلارغا بولدى يەم،
كاللىلاردىن ياسىدى چىرىك خۇنخور تاغنى.

بىرقانچىلار سەرگەردان، ماكانىدىن ئايرىلغان،
تاغۇ-دەشتلەردە يىگەن نان ئۇچۇن ئوز ياغنى.

كويدى ئىپپەت-نومۇسى ئول نازىنىن قىزلارنىڭ،
كېچە ئېنىق ئاڭلىدىم كوككە يەتكەن زارىنى.

كوزى ئويۇپ تاشلانغان، ئەۋرەتلىرى كېسىلگەن،
سۇ ئورنىغا ئىچتى ياۋ ئادەمىيەت قانىنى.

شاڭخەي، نەنجىڭ كوچىسى ئېغىللارغا ئايلانغان،
دارىلپۇنۇن نەدىمىش، قۇرغاچ زۇلۇم دامىنى.

قامچا تەگدى بەدەنگە، دەرەخلەرگە قېقىلىپ،
قۇيرۇغىغا باغلىشىپ چاپتۇردى ياۋ ئاتىنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كومدى تىرىك تۇرغۇزۇپ قولغا چۈشكەن ئادەمنى،
كىيگەن بولسا جۈگىسەنپۇ ياردى ئۈننىڭ باغرىنى.

ئاشتى يەنە ھەددىدىن بىساناق ئالۋاڭ-ياساق،
خەلقلەر يىسە تاياق، ئۇ يالاپ قايماغىنى.

"سۇ كەلتۇرگەن خار بولدى، كوزا سۇندۇرغان ئەزىز"
"پادىشا" ئىمىش كورۇڭ، ساموراي مايماغىنى.

يازاي قايسى بىرسىنى تىزىپ بۇ ھوججىتىمگە،
ھەرگىزمۇ كەچۈرمەيمەن دۈشمەننىڭ گۇنايىنى.

ئەگەر بىر-بىر قۇر تىزىپ يازسام ئۇل جىنايەتنى،
ۋۇجۇدۇم ئىزتىرابىدىن① كورەرمەن تىترەگىنى.

4. مۇرەببە

يۇۋاش چاغلاپ جۇڭگونى، دۈشمەن قىلدى خام خىيال،
"جۇڭگونى بىر ئۈچ ئايدا يۇتۇش" ئىدى خام خىيال،
"ئاسياغا خوجا"لىق دەۋا ئەتتى خام خىيال،
يەتكۈزەمدۇ دۈشمەننى "مەقسەت"كە بۇ شۇم خىيال.

① ئىزتىراب ــ تەسرات.

ئالتە توك ـ توكنىڭ كۆچى مىليونغا تەڭ كېلەلـمەس،
ھەقىقەتنىڭ شاخىنى ئۇشـتۇپ بولماس، ئېگىلـمەس،
نەيرەڭۋازنىڭ سوزىگە ياش گودەكمۇ ئىشەنمەس،
دۈشمەن ھالاك بولىدۇ، بۇزۇلىدۇ خام خىيال.

رەقىپ نىمە ئويلايدۇ، تۇندە نىمە چۈشەيدۇ؟
قايسى ئاڭدا كېزىدۇ، قايسى "يەم"نى كوشەيدۇ؟
قاي مەنزىلنى كوزلەيدۇ، قانداق يۈكنى سورەيدۇ؟
جاۋاپ شۇدۇر بۇنىڭغا: قەتئى، پەقەت خام خىيال.

ئۇچراپ دۈشمەن پالاكەت، كورەلمىدى ھالاۋەت،
شۇڭا دۇنيا ئالدىدا تارتتى ئىزا ـ ئاھانەت،
قىلىپ ھۇجۇم جۇڭگوغا قىلالمىدى تاپاۋەت،
ھەرگىز پايدا بەرمەيدۇ ئاساسى يوق قۇم خىيال.

پاچاقلىدى يالۇجياڭ، كېمىسىنى دولقۇنلاپ،
كويدى قانات ـ قۇيرۇغى مەككار ئۇچقۇچ پىلتىڭلاپ،
قارا گورگە يوللاندى چېرىكلىرى يۈز ـ ئونلاپ،
كوردى دۈشمەن تىلپات① قىلغىنىدىن دۇم خىيال.

ئالدا تۇرغان مۇنتىزىم، تاغ باغرىدا پارتىزان،
چىنەپ مىلتىقلىرىنى دۈشمەنلەرگە قاراتقان،

① تىلپات ــ تالاپەت دىگەن مەنىدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئىسكىلاتنى پارتلىتىپ زەرەرلەتكەن ھەرقاچان،
تامام بەربات بولدۇ بۇزۇق-چىركىن خام خىيال.

ئالۋاستىنىڭ شەرق-غەرپتە رىشتە-يىپى ئۈزۈلدى،
"زومىگەرنى يوقىتىش" چوڭ پىلانى تۈزۈلدى،
مەزلۇملارغا بۈيۈك تاڭ چېچەك ئېتىپ سۈزۈلدى،
دۈشمەن بېلى ئۇشتۇلدى، ئۆلۈك بولدى خام خىيال.

جىنايەتكار قۇتۇلماي ئىتتەك بىتچىت بولدۇ،
يۈرەك-باغرى تىتىلىپ تاراج-پاراج بولدۇ،
قانلىق قەرز ھەم قىساسىنى خەلق قالدۇرماي ئالدۇ،
لەنەت-نەپرەت ئاستىدا كۆمۈلۈپ قالدى خام خىيال.

خەلق دېڭىزى—جۇڭگونى "بېسىۋېلىش" پىلانىڭ،
ئەزىمەتلىك خەلقىنى ھەم قۇل قىلىش خىيالىڭ،
ھەقىقەتتىن يىراقتۇر سېنىڭ تاپمىش مىسالىڭ...
كويۇپ كوككە سورۇلار كۈللىرىڭ ھەم خام خىيال.

ناھەق-قەت يوقىلىپ، ھەق ۋۇجۇتقا چىقىدۇ،
غەۋغا-جاڭجال تۈگەيدۇ، ئىنسان ھورلۇك تاپىدۇ،
مەزلۇملارنىڭ تىلىگى چوقۇم ئىشقا ئاشىدۇ،
يەر بىلەن يەكسان بولۇر زۇلۇمخورلۇق خام خىيال.

5. مۇخەممەس

جۇڭخۇا جەڭگە قوزغالدى، ياۋ بولغۇسىدۇر تارمار،
بىرلىك خەنجەر دۈشمەننى قىلغۇسىدۇر تارمار،
قانچە غالجىرلاشسىمۇ بارغۇسى گور ـــ تارمار،
زەررە ئۇتتۇق تاپالماي ئالغۇسىدۇر تارمار،
شەكسىز ياۋۇز ئىپلاسلار كورگۇسىدۇر تارمار.

خەلق توپلاندى جەڭ ـ چېلىش بايرىقىنىڭ ئاستىغا،
بىردەك شوئار توۋلىشىپ قوزغالدى جەڭ ـ چېلىشقا،
هاياتى ۋە مەقسىدى توختالدى بىر نۇقتىغا،
دۈشمەن ئالغا باسالماي، قوغلاندى ئۆز گورىغا،
شەكسىز، ۋەھشى كوڭۈللەر تېز بولغۇسىدۇر تارمار.

چۈنكى رەقىپ توت ياندىن قامال قىلىپ ئېلىندى،
ئىتتىپاق ئاتقان ئوقى باغرى تېگىپ قادالدى،
ئەجەل ئىسكەنجىسىگە مەھكەم قىلىپ سىقىلدى،
پەقەت دۈشمەن تەقدىرى يېڭىلىش دەپ بىلىندى،
تاجاۋۇزچى خۇمپەرلەر تېز بولغۇسىدۇر تارمار.

بۇ قەھرىمان جۇڭخۇاغا بولدى قۇتلۇق سەپەرلەر،
ئىگىزلىكتىن غاقىراپ كەلدى شاتلىق خەۋەرلەر،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

جان تالاشقان دۈشمەنگە كەلدى قانلىق خەتەرلەر،
كۈتۈپ تۇرار بىزلەرنى جەڭدە ئوتلۇق زەپەرلەر،
چۈشتى دۈشمەن سەكراتقا، تېز بولغۇسدۇر تارمار.

رەقىپلەرگە ئامان يوق، بولۇر چوقۇم خارۇ-زار،
بۇ ئازاتلىق ئۇرۇشتا بىزگە كورۇم بار-بار،
قانخور جاللات بار ئىكەن ئاڭا ئولۇم يار-يار،
تاجاۋۇزچى ئاپەتنى گورگە ھۆجۇم تارتار،
دىمەك دۈشمەن ھىچ قالماي تېز بولغۇسدۇر تارمار.

6. مۇسەددەس

كورۇپ ئوتتۇق دەھشەتلىك بەكمۇ ئېغىر كۈنلەرنى،
يېڭىپ چىقتۇق ۋەھشەتلىك قايغۇلۇق شۇ تۈنلەرنى،
ئېشىپ كەتتۇق داۋاندىن بېسىپ قىڭغىر يوللەرنى،
بېغىمىزدا ئۇندۇردۇق غول سۇمەنبەر-گۈللەرنى،
قويدۇق جەڭدە ھاردۇرۇپ ۋەھشى زومگەرلەرنى،
ھۆجۇم ياساپ ھەر مىنۇت ئالدۇق بىز زەپەرلەرنى.

بىلدىڭىزمۇ ئەي دوستلار، يېڭىش كىمگە خاس ئىكەن؟
ئۇچرىساقمۇ قىرغىنغا، ھايات كىمگە ماس ئىكەن؟
ئېيتىڭلارچۇ بەھوزۇر، ئېيتقان سوزۇڭ راس ئىكەن!

ھايات ئۇچۇن كۈرەشتە يېڭىلدىغان ناس① ئىكەن!
شۇڭا قويدۇق ھاردۇرۇپ جەڭدە زومىگەرلەرنى،
ھۇجۇم ياساپ ھەر مىنۇت ئۇتتۇق بىز زەپەرلەرنى.

ئۇتمۇشتىن بىز ئۇگەنگەن، كەلگۈسنى بىلىمىز،
شۇڭا چىققان دۇنياغا "جۇڭخۇا" دىگەن نامىمىز،
يىراقلارغا تارالغان ئۇلۇغ شەۋكەت-شانىمىز،
يېڭىش تېپىپ تونۇلغان بۇيۇك ۋەتەن-ئېلىمىز،
قويدۇق جەڭدە ھاردۇرۇپ يىرتقۇچ زومىگەرلەرنى،
ھۇجۇم ياساپ ھەر مىنۇت قازاندۇق زەپەرلەرنى.

تاقفا قاراپ يۇگۇرسەك قورقاق دۇشمەن قېچىشتى،
زەربىمىزگە چىدالماي زەھەرلىك گاز چېچىشتى،
غەزەپىمىز زىيادە قايناپ يەنە تېشىشتى،
كۈرەش بىزگە يېڭىشنىڭ ئىشىگىنى ئېچىشتى،
قويدۇق جەڭدە ھاردۇرۇپ مۇدھىش زومىگەرلەرنى،
ھۇجۇم ياساپ ھەر مىنۇت قازاندۇق زەپەرلەرنى.

يەنە قەتئى تىرىشىپ زۇلمەت يولىن باغلايمىز،
تاجاۋۇزچى كۈچلەرنى يوقاتماققا چاغلايمىز،

---

① ناس — ئاما — خەلق مەنىسىدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قارا يۈزلەر كوكسىنى پەشۋا بىلەن داغلايمىز،
كوز نۇرىمىز ۋەتەننى ئېھتىراملاپ ساقلايمىز،
قويدۇق جەڭدە هاردۇرۇپ خۇنخور زومىگەرلەرنى،
هۇجۇم ياساپ هەر مىنۇت قازاندۇق زەپەرلەرنى.

ئىرادىمىز مۇستەهكەم هىچقاچاندا سۇنمايدۇ،
ناهەقىقەت ئالدىدا هەقىقەت يېڭىلمەيدۇ،
بىزگە بىر تاڭ ئاتىدۇ، ئىككىنچى يوقالمايدۇ،...
بارلىق مىللەت ئەركىنلىك، مۇساۋاتتا① ياشايدۇ،
شۇڭلاشقا يوق قىلىمىز بەتكار زومىگەرلەرنى،
ئورنىتىمىز ۋەتەنگە مەڭگۇلۇك زەپەرلەرنى.

1945 ـ يىل 15 ـ ئىيۇل، قەشقەر.

بولماس

ۋەتەن سۆيگەن كىشى هەرگىز جاهاندا خارۇ-زار بولماس،
ئۆلى مەهكەم قورۇلغاندا بىناسى تارمار بولماس.

---

① مۇساۋات ـــ باراۋەرلىك.

ۋەتەن خەلقى ئۇچۇن جاننى تىكىش ھەركىمگە شەۋكەتتۇر،
ۋەتەن خىزمىتىدىن ئارتۇق-ئۇلۇغراق كارى بار بولماس.

تۇزەتكەن چاغدا ئىللەتنى، يوقاتقان چاغدا زىللەتنى،
ئازات قىلغاندا دولەتنى، جاھان ھېچكىمگە تار بولماس.

ۋەتەن، خەلقنىڭ تەقەززاسى بىلىپ قوي، نىمە ئىستەيدۇ،
خۇراپات بىرلە غاپىللىق تەرەققىغا شوئار بولماس.

ئۇزەڭنىڭ پايدىسىدىن كەچ، ۋەتەن نەپئىگە كوز تاشلا،
بىراۋ قىلسا زىيانداشلىق، ئۇنىڭغا خەلقمۇ يار بولماس.

پەقەت بولساڭ ۋەتەن خەلقىڭ ئۇچۇن ئاشىق ساداقەتلىك،
پىقىرلىق-كەمبەغەللىگىڭ ساڭا ئۇ دەمدە ئار بولماس.

ساناقسىز مالۇ-مۇلكۇڭگە ئىشەنمە، ھېچ غۇرۇرلانما،
ۋەتەن، خەلقىڭگە خىزمەت قىل، ئۇلۇغ توھپەڭ بىكار بولماس.

يىگىتلىك چاغ غەنىمەتتۇر، ئەزىز ئومرۇڭمۇ قىممەتتۇر،
ساقال قاردەك ئاقارغاندا بىلىڭدە كۇچ-مادار بولماس.

تىلى قىسقا بۇ شوخ-ئەركىن بۇيۇك ئەلنى سالاملايدۇ،
زىمىستان كەتمىگۇنچە ھېچ گۇلىستاندا باھار بولماس.

1945-يىل ئىيۇل، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئازاتلىق باھارى

(مۇستەھزات مۇرەببە)

— ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى 8 يىللىق ئۇرۇشىمىزنىڭ ئاخىرقى غەلىبىسىنى تەبرىكلەيمەن.

قۇللۇق ئورنىغا بولدى ئازاتلىق،
خوشاللىق ئىچىدە كەلدى ئازاتلىق،
كەتتى تۇتقۇنلۇق، كەلدى ئازاتلىق،
بەخت تۇغۇلغاندەك كەلدى ئازاتلىق،
لەيلىمز ناھار.

نازلىق باقتى ئاي چىچەك ئاتقاندا،
سۇبھى كارۋانى ئىتەك ئاچقاندا،
مەيداندا جەگچى غىجەك چالغاندا،
قويىنىنى ئاچتى بىزگە ئازاتلىق،
پەسلىمز باھار.

كەتتى زەھەرلىك، مۇدھىش زىمىستان،
بولدۇ جۇگخۇا يىڭى گۈلىستان،
دۇشمەنگە ماكان بولدى گورۇستان،
چىلىش بىلەن بىز تاپتۇق ئازاتلىق،
پۇرايدۇ گۈللەر.

قارا كېچىلەر يورۇپ تاڭ ئاتتى،
تاجاۋۇزچىلار قەۋرىدە ياتتى،
يۇزسىز غالچىلار غەملەرگە پاتتى،
گۇزەل جاناندەك كۇلدى ئازاتلىق،
خۇشـتۇر كوڭـۇللەر.

سەككىز يىل ئاقتى قىـزىل ياقۇت قان،
مەرتلىك يوسۇندا بەردۇق كوپ قۇربان،
دۇنيا ئەھلىنى قالدۇردۇق ھەيران،
قان-تەر ئىزىدىن كەلدى ئازاتلىق،
ياشنار يۇرەكلەر.

غەزەپ ئاستىدا پارتلىدى زىندان،
زەرپكە ئۇچرىدى دۇشـمەنلەر چەندان،
ئىستىقبالىمىز غۇنچىـدەك خەندان،
بىزنىڭ تويىمىز بولـدى ئازاتلىق،
چالدۇق سۇنايلار.

جاھان تارىخى ئاچتى يېڭى بەت،
بىزگە باغلىدى بارچە مۇھەبـبەت،
ئىتتىپاقچىلار تۇتتى ھەقىقەت،
"ئۇقلۇق"① تۇگىدى، بولدى ئازاتلىق،
ھەممە توي تارتار.

---

① ئۇقلۇق — گېرمانىيە، ئىتالىيە، ياپونىيىدىن ئىبارەت ئۇچ جاھان-گىر دولەت "ئوق مەركەز" دەپ ئاتالغان ئىدى. — ئاپتوردىن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كەتتى دەرت ـ ئەلەم ئەلنىڭ بېشىدىن،
ئۆچتى ئاداۋەت ھەر بىر كىشىدىن،
ئالقىش جۇڭخۇاغا ئىچكى ـ تېشىدىن،
كەڭ قانات يازدى كۆتكەن ئازاتلىق،
بىزلەر بەختىيار.

450 مىليون خەلق مەھكەم بىرلىشىپ،
ۋەھشى ياپوننى يەڭدۇق چېلىشىپ،
دولەت قۇرىمىز ئەمدى تىرىشىپ،
بىزلەرگە كېرەك مەڭگۈ ئازاتلىق!
دۈشمەن تارۇ ـ مار!...

1945 ـ يىل ئاۋغۇست.

يۈرەكتىن ئاۋاز

قەلەم!
سېنى شوخلۇق نەسىمىدا،
ئەركىن تەۋرىتىمەن،
ئۇخلاتمايمەن،
ئۇخلىمايمەن،
ئاخىرغىچىلىك —

ھېچ توختاتمايـمەن!...
سېنى ھەرگىز ــ
دەزمالغا ئۇخشاتـمايمەن.

بىر چاغلاردا،
ھايات گۈلۈمنى
لەنەتكار يىللار
بەلكى توزۇتۇپ تاشـلار...
پەقەت سەن ــ
ئەي... شوخ قەلەم!
مەن ئۈچۈن ــ
دۇنـيانىڭ ئۆمـرى بىلەن تەڭ ــ
ئۇزاق ياشارسەن!!!
دۇرۇس...
مەن كوزلەيمەن
ئۇلۇغ ۋىسالنى ــ
ئەركىنلىك،
باراۋەرلىكـنى...
(پەقەت خەلقنىڭ).
بۇنى ماڭا
ۋە بەلكى ساڭا...
ئوزى ئالى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

دىلى گوھەر،
تىلى جەۋھەر
ئۇلۇغ ئۇستاز ئۇگەتكەن.
بۇ دەرس
قېنىمغا سىڭىپ كەتكەن.
ئەي، شوخ قەلەم!
ئەركىنلىك بابىدا
بۇلبۇلدەك ناۋا چەك!
جۇڭخۇا پەرزەنتلىرىگە،
ئىنسانىيەت ئاممىسىغە
بېغىشلاپ ناخشىلار كۈيلە!

مېھرىۋانلىق،
ۋاپادارلىق
سېنىڭ جېنىڭ بولسۇن!...
خەلق مەنپەئەتى —
ئىتتىپاقى،
ئالى نىشانەڭ بولسۇن!

قانغۇدەك سوزلە!
مۇمكىن...
مەيلى ئاسماندا قانچىكى ئۇچساڭ!
سېنىڭ شوخلۇغۇڭ ئۇ،

لېكىن سەن...
شۇنى ئۇنتۇمىغىنكى:
ئوپۇ-چورەگدە...
ئەگرى نىيەت،
ھەسەتخورلارمۇ بار...
ئۇلارنى قانىتىڭ بىلەن ئۇر!
خەنجەر بولۇپ تىل!
ئەي قەلەم!
سەن شۇنداق شوخ
ھەم زىل...
سۈپىتىڭگە، خىسلىتىڭگە...
دەريا بېلىقلىرىمۇ ئوخشىماس.
قەلەم بانىسىز كۈيلىمەس
خۇددى ئېپتىكار ئېيتقاندەك.
كىيىكتەك تېگىرقىما!
ھەر بىر مىسرادا
تىمەنلىكنى جارى قىل!

قالمىسۇن دىلىڭدا ئارمان!
يەنە توختىماي قاينا!
يەنە دۇغ بولۇپ قالما!
ئەقدە قەسىدىسىنى توقۇ!

قەلەم ئۇلمەيدۇ!
قەلەمكەش مەڭگۇ ياشايدۇ! —
بۇ، مېنىڭ شـوئارىم.
ئەقىدەم شۇنداق چىڭ،
ھەتتا قەلەمنىڭمۇ شۇ.

قەلەم، ئەي قەلەم...
سەن مىتىن،
مەن كوھـكەن.
سەنئەت تېغىدىن —
كان قېزىپ،
تەر توكۇپ،
كويۇپ ـ پىشىپ،
ساپ، قىممەت —
بىباھا گوھەر ئالىمەن.
ئۇنى چىرايلىق تىزىپ،
ئازات جۇڭخۇانىڭ —
كوكسىگە زىننەت بېرىپ،
مارجان قىلىپ ئاسىمەن!
مانا مېنىڭ قەلىمىم —
مانا مېنىڭ قەلـبىم...
ئەقىدەم ئالىجاناپ؛
مەقسىدىم:

جۇڭگونى —
دۇنيانى ئازاتلىقـقا يەتكۈزۈش، دەپ،
يۇلتۇزلاردىن قۇرلار تىزىپ،
ئاسمان بېتىـگە يازىمەن.

ئۇنى ھەممە كورسۇن...
ھەر تال ئۇنـچە-سوز —
دانە ساپ گوھەرگە تەڭ.
ۋە بەلكى قىممەت — سەنئەت سوزى.
قەلەم يەنە شۇنداق —
ئەزىز جانغا تەڭ.
ساقلايمەن ئاگا —
ئاخىرغىچە ھورمەت-ئىـززەت...
ئاداققى مىنۇتقىچە
مېنىڭ قەلىمـىمدىن
شۇنداق...
دولەت ئەلا!
خەلق ئەلا!
دىگەن ھەقـقانى ئاۋاز —
ئۇلۇغ سادا چىـقىپ تۇرىدۇ.
ئۇ پەقەت ئوچمەيدۇ...
پەقەت يېڭى جۇڭـخۇا،
ھورلۇك دۇنيا مەنزىـلىدە

مەقسەتكە يېتىدۇ...

1945 ـ يىل 3 ـ سېنتەبىر.

تىلىم

سوزلە تىلىم ئۇرغۇپ، بۇلبۇل بىكار قالسۇن!
شىرىن سوزلىرىڭدىن نازۇك نىگار قالسۇن!

تاشلار ئېرىپ كەتسۇن سوزۇڭ تەسىرىدىن،
خەستە شىپا تاپسۇن، "تۇتى" بىمار قالسۇن!

خەلقىم ئىچىپ شەرۋەت، "رەھمەت!" دىسۇن دائىم،
دىلغا بېرىپ لەززەت، ئارتتا شېكەر قالسۇن!

قولۇم چالسا راۋاپ، كۈيلە مۇقامىڭنى!
كەتسۇن جاھان ياڭراپ، جىڭگىر دۇتار قالسۇن!

سازلا، ناۋا بىرلە، سازىڭنى شوخ ـ ئەركىن!
تىلىڭدىن ئەلگە ئوچمەس مول يادىگار قالسۇن!

1945 ـ يىل سېنتەبىر، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى www.uyghurkitap.com

غەزەل

جانان ئىشكنى ئاچماس، زەنجىر قىقىلمىغۇنچە،
جەننەت دىلىمغا ياقماس ئەنجۇر قىتىلمىغۇنچە.

باغدا ئېچىلسا لالە، بۇلبۇل قىلۇركى نالە،
پەسلى باھار ئاتالماس گۈللەر ئېچىلمىغۇنچە.

ئاشىق مۇرادى يۈكسەك ياردىن ۋاپانى كورمەك،
پەرۋانە ئوزىنى ئۇرماس نۇرلار چىچىلمىغۇنچە.

گۈلشەن ئىچىندە رەيھان دىلنى مۇئەتتەر ئەيلەر،
نازى ھىساپقا كىرمەس تاللار ئېگىلمىگۈنچە.

شىرىن يولىدا پەرھات چەكتى جاپانى ھەر دەم،
گوھەرمۇ قولغا كەلمەس كانلار قېزىلمىغۇنچە.

ئول "رابىيە"نى كورسە "سەيدىن" جېنى سۆيۈنۈر،
ئالماس ئارام مۇساپىر بەللەر يېشىلمىگۈنچە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بوسۇغىدا تۇرىدۇ توت كوز بولۇپ غېرىبى،
ياردىن بولەككە باقماس كوزلەر تېشىلمىگۇنچە.

ئاۋال كوڭۇلنى ساپ قىل، ئاندىن يولۇڭنى تاپقىل!
ھېچبىر بىنا قۇرۇلماس ئۇللار تىزىلمىغۇنچە.

بولسا يار ئۇچۇن قۇربان ئاقىۋەتتە شوخ-ئەركىن،
ئالتۇن سەھىپە بىكار، ناملار يېزىلمىغۇنچە.

1945 - يىل ئوكتەبىر، قەشقەر.

چىرايلىق

(مۇسەببە)

ئۇلۇغ ئانا يۇرتىمىز — دىيارىمىز چىرايلىق،
گۈللەر ئۇسكەن باغىمىز، باھارىمىز چىرايلىق،
ئالما، نەشپۇت، مۇناقى، ئانارىمىز چىرايلىق،
شىكەر پىلەك، ئاقاۋات، پاتاسىمىز چىرايلىق،
سەۋزە، لاڭخا، شوخلا ھەم ماشلىرىمىز چىرايلىق،
ئالتۇن بۇغداي ھەم قوناق، ئاشلىرىمىز چىرايلىق.
لەپشىپ تۇرغان مايسىلىق قىرلىرىمىز چىرايلىق.

ئاسمان پەلەك تاغلاردا سەكرەپ كىيىك ئويىنشار،
قوزىچاقلار مەرىشىپ يايلاقلاردا يايرىشار،
بوتىلاقلار، تايچاقلار كىشنەپ، چىشلەپ قوغلىشار،
پەرۋاز قىلىپ بۇلبۇللار گۇل ئىشقىدا سايرىشار،
يولۋاس، بۇغا، ئارسلان جىلغا-جاڭگال خالىشار،
كىيىك كىندىك قارنىدا ئىپار-مىشكىن قاينىشار،
خەلقىمىزگە پايدىلىق يايلىغىمىز چىرايلىق.

كوك شىشىدەك سۇپ-سۇزۇك ئوركەشلىگەن كەڭ دەريا،
ئەترە بۇيلۇق غۇبارسىز، دەرتكە دەرمان ساپ هاۋا،
ئوڭكۇر-غارلاردىن چىقار ئەجەپ مەيىن بىر سادا،
مەرمەر تاشلىق هەم داڭلىق زىمىنىمىز تۇتىيا،
هەتتا قومۇش، سۇتلۇك ئوت مەجرۇهلارغا دۇر داۋا،
بۇيۇك قۇرۇلۇشقا ماستۇر پال-پال غىلاڭ كەڭ دالا،
چىمەن ۋەتەن — گۇلىستان-گۇلزارىمىز چىرايلىق.

دىلى سادىق، ئەزىمەت، مېهنەتكەش قىز-ئوغلانى،
شىرىن سوزلۇك، ئاهۇ كوز پىداكار قەهرىمانى،
ۋەتەن ئۇچۇن پىدادۇر بولسا ئەگەر مىڭ جانى،
گۇل بىلەن بوستان قىلۇر بۇ چولىستان دۇنيانى،
بىزنىڭ ۋەتەن ئۇلۇغۋار كومۇر مەدەنىنىڭ كانى،

ۋاراقدىشىپ تارىخنى، كورۇپ باقسۇن ئىنسانى،
پەزىلەتلىك نەسلىمىز ـ ئەۋلادىمىز چىرايلىق.

بىزگە هۇجۇم قىلسىمۇ ۋەهشى نىيەت نابىكار،
بولدى ئاخىر ئۇتتۇرۇپ سالتاڭ كىيەن تارمار،
دۇنيا خەلقى بولەكچە بىزگە بەردى ئېتىۋار،
مەڭگۈلۇك دوست بولماقچى ئۇلار قىلدى ئىختىيار،
جەڭدە ئالغان ئۇتۇقتىن هەر كىشىمىز ئىپتىخار،
هەر بىر ئادەم هەرقاچان تىچلىققا خوپ ئىنتىزار،
چوڭ مەيداندا مەردانە، بايرامىمىز چىرايلىق.

گۇل باغ ئارا گۇل تىرۇر تەر ئاققۇزۇپ باغۋان،
پوستا سەگەك ساقلايدۇ بۇ ۋەتەننى پاسىۋان،
كوپ ئېزىلگەن خەلقىمىز پاراسەتلىك ـ ئاقىلان،
دوستلىرىغا خيانەت قىلمىغاندۇر هىچقاچان،
كوڭلىدە بار ياخشىلىق، يامان خيال قىلمىغان،
شۇنداق توغرا مەقسەدى دوست ـ دۇشمەننى ئايرىغان،
ۋەتەن دىسە، شوخ ـ ئەركىن، ئەشئارىڭىز چىرايلىق.

1945 ـ يىل ئۇكتەبىر، قەشقەر.

ناز گۈلگە

مېھرىڭ بىلەن قارايسەن گويا جاننى ئالغۇدەك،
تېخىچە يوق ئىلتىپات كويۇڭدا يۈرسەم ناز گۈل.

نىمىشقىكىن تىترەيدۇ سىماپ كەبى يۈرىكىم؟...
سەن بىلەن كورۇشكەندە، كوڭلۇمدە كۈلسەم ناز گۈل.

يېڭى چىققان قۇياشتەك كۈلۈپ ئويدىن چىقارسەن،
سوزۇم لەۋدىن قاچىدۇ، قاچاندا كورسەم ناز گۈل.

تاتلىققىنا سوزۇڭنى بۈگۈن ئەجەپ سېغىندىم،
ئورنىۋالدى يالغۇزلۇق ھەر كېچە كۈتسەم ناز گۈل.

خەت يازايمۇ يا بېيىت، يا قىلايمۇ ناللەر؟
سەن ئۇيقۇدا، مەن بىدار، خىياللار سۈرسەم ناز گۈل.

سەن گۈل بولۇپ ئېچىلساڭ، مەن بۇلبۇلۇڭ سايرىسام.
دوستلار تەھسىن ئېيتىشار ئالدىڭدىن ئوتسەم ناز گۈل.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

سىلىپ چوڭقۇر تەسىرات قاراپ كەتتىڭ مەكتەپكە،
ھەسرىتىم يوق دىلىمدا، يولۇڭدا ئۇلـسەم ناز گۈل.

مۇھەببەتلىك شوخ-ئەركىن گۈللۈگۈڭدە سايرىسۇن!
داستان بولۇر نىگارىڭ ئىلھامىغا چومسەم ناز گۈل.

1945 - يىل نويابىر.

بالىلار تىلى

ئۆزۈم كىچىك،
سوزۇم چۇچۇك.

مەكتەپ جېنىم —
جەننەت جېيىم.

ئەسىرىم روشەن،
جايىم گۈلشەن.

پىكرىم سۈزۈك،
ئىشىم تۈزۈك.

كوڭلۈم باھار،
ھەر چاغ ناھار.

يۈزۈم ئانار،
كوزۈم يانار.

تۈتتۇم قەلەم،
يوق بول ئەلەم!

تەكتىم شوخ دىل،
بەختىم ئۈز تىل.

قېنىم قىزىق،
خېتىم تىزىق.

ۋەتەن ئانام،
ساڭا سالام.

گۈزەل ئايىم،
بولاي ئالىم؛

ياكى شائىر —
جەڭگە ماھىر؛

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

مەن بىر ئۇچقۇچ،
يا سىر قۇچقۇچ.

ياش بولىمەن،
شوخ بالىمەن.

چامداپ شۇڭا
ماڭدىم ئالغا.

تەييار ھەر دەم
ياۋغا زەربەم.

ۋەتەن دەيمەن،
ھەق ئىشلەيمەن.

كەلگۈسىگە
ياشلار ئىگە.

كىچىكىمدىن —
چىچىكىمدىن،

ئۇقتۇم بۇنى،
يازدىم شۇنى.

1945 - يىل قەشقەر.

مۇھتەملات

بۇلبۇلنىڭ ئارزۇسى پەسلى باھار-ياز،
ھەقىقەتتىن ئىلھاملىنىپ داستانلار ياز!
ماھىرلىقنى سەن ئۇ «ناۋايى»دىن ئۆگەن،
ئىجات گۈلزارىدا سايرا، قانات ياز!

1945-يىل قەشقەر.

بۇگۈن بولەكچىغۇ؟

(مۇسەللەس)

—— ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى ئۇرۇشىمىزنىڭ زور غەلىبىسىنى تەبرىكلەپ.

ئول كۈن بولەكچە، بول كۈن بولەكچە،
ئىلھام كەلمەكتە شول كۈن بولەكچە،
كەلكۈن زابانىم گۈلگۈن بولەكچە.

سەير ئەتتى، كوردى دىللار نەپەسى،
ئاچتى كوڭۈلنى باھار نەسىمى،
گۈللەر ئېچىلغاچ گۈلشەن بولەكچە.

ھايات ئېرىشتى ئوچمەس چىراققا،
قىش دەۋرى كەتتى بىزدىن يىراققا،
مىللەت باراۋەر، ئەركىن بولەكچە.

جان ـ تەننى ئەتكەن دولەتكە تارتۇق،
ئومرى ۋەتەننىڭ بەش مىڭدىن ئارتۇق،
ئوسمە يىگىتتەك، كورگىن بولەكچە.

قانات قاقىدۇ گاھ پەرۋاز ئۇرۇپ،
قۇمرى چىمەندە سايرايدۇ ئۇرغۇپ،
بول كۇنكى شاتلىق دەۋران بولەكچە.

ئەجەپ خىيالات مۇڭلۇق كېچىدە...،
زۇلمەت، ئاسارەت، قۇللۇق ئىچىدە...
قىلغان نادامەت ـ نالان بولەكچە.

ئومرىن ئوتكۈزگەن ياشلار گولەختە،
ھەسرەت يۇرەكلىك چاللار دوزەختە...
تۇرمۇش كەچۇرگەن ياران بولەكچە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

چىداپ تۇرالماي ئۇلسە يولداشى...
ئاققان سەل بولۇپ ئەلنىڭ كوز ياشى،
زەرداپ يۈرەككە تولغان بولەكچە.

ئەلنىڭ قېنىدىن زالىم بىزەلگەن...
زۇلمەت دەستىدىن جىگەر ئېزىلگەن،
ۋاپاغا جاپا بولغان بولەكچە.

باي ئىدۇق ئەمما بولدۇق بىز پەقىر،
ياتلار ئالدىدا ھەم بولدۇق ھەقىر،
"قوم" "سىمونت" بولدى، بول كۈن بولەكچە.

ئۇققان كەشپىيات دۇنيا قولىغى،
بىزدە قاينايدۇ خىسلەت بۇلىغى،
سەنئەت مۇھىتى دولقۇن بولەكچە.

مەڭگۇ ياشايدۇ خەلقپەرۋەر دولەت،
"يەرگە بىر نوۋەت، ئەرگە بىر نوۋەت" —
دىگەن ئۇلۇغلار ئايان بولەكچە.

كورسەتكەن جەزىر، بارىدۇ قەۋر —
ئەسىردىن - ئەسىر، دەۋردىن - دەۋر،
پارلاق كەلگۈسى جاھان بولەكچە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يوقالدى خانلىق يالماۋۇزچىلار،
گۇم بولدى ئەنە تاجاۋۇزچىلار...
دەلىل شۇنىڭغا، دەۋران بولەكچە.

ئىزى ئۇچمەيدۇ تۇتقان ئادالەت،
تارىخ ھوكمى شۇ: غالىپ ھەقىقەت...
مەغلۇپ زومىگەر، پەرمان بولەكچە.

سىم قوينىغا زەر پال-پۇل چوكەردى،
دىل مۇرغىزارى ياشناپ كوكەرتتى،
جانان يۇرەكتە سەيلان بولەكچە.

قانلىق چىلىشتا، ئۇتۇق ئىلىشتا،
ئالغا مېڭىشتا، ھەر دەم يېڭىشتا،
بولدى بۇ جۇڭخۇا مەردان بولەكچە.

بولدى ئازاتلىق ئەلنىڭ قاياشى،
چاچتى نۇرىنى ۋەتەن قۇياشى،
تۇرمۇش چىرايلىق بولسۇن بولەكچە.

نومۇس ئاقلاندى گۇلشەننى ساقلاپ،
ئۇچمەيدۇ ھەرگىز ئازاتلىق-ئاپتاپ،

قىلار جاھاننى نۇران بولەكچە.

1945 - يىل قەشقەر.

كوردۇم

كېلىپ دۇنياغا مەن بەختۇ - سائادەتنى ئادا كوردۇم،
ئۆزەمنىڭ دەردىگە دەرمان تېپىلماس بىداۋا كوردۇم.

بىرى شەخسپەرەس زالىم، بىرى قاشقىر مىجەز ھاكىم،
بىرى گال بەندىسى "ئالىم"... ساداقەتتە رىيا كوردۇم.

تەپەككۇر ئەيلىسەم، دوستلار شىكايەت قىلدى بۇ ھالىدىن،
بۇ خەلقىم بەختىنى بەختىم كەبى نۇرسىز قارا كوردۇم.

قىزىپ كەتكەن ھارارەتتىن بۇ چەكسىز دەشت - باياۋانلار،
ساماندەك سارغىيىپ سولغان خىلى رەنا - گىيا كوردۇم.

ئۇرۇپ پەرۋاندەك ئۆزنى چىمەن ئىشقىدا ئورتەنگەن،
غېرىپ بۇلبۇل تىلىدىن مەن ئەجەپ مۇڭلۇق ناۋا كوردۇم.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

هايات ۋەسلىگە زار بولغان خالايىققا تېگىپ ئاپەت،
يۈرەكلەرنى جاراھەتلەپ ئۇچۇپ يۈرگەن ۋابا كوردۇم.

يىگىتلىك دەۋرىگە يەتسەم ساپادا نەچچە "دانىشمەن"
ۋەتەن. نەپئىگە كويمىگەن سىپاگەر ئاشنا كوردۇم.

بىراۋغا ياخشىلىق قىلماس ۋە لېكىن مىننىتى كوپتۇر،
رەپىقلەردىن ئاھانەتنى، رەقىپلەردىن جاپا كوردۇم.

هالاۋەت ئىزدىدىم، تاپماي، يولۇقتۇم دەرت-مۇشەققەتكە،
تاپاندىم غەيرىتىمگە مەن، ئىشەنچىمدىن ۋاپا كوردۇم.

قۇلاغىمغا سادا كەلدى: چىمەنلىك باغدا تاڭ ئاتتى!
زىمىن-كوككە يورۇق بەرگەن ئەبەت ئوچمەس زىيا كوردۇم.

كېچە-كۈندۈز بولۇپ توت كوز تىلەر ۋەسلىنى شوخ-
ئەركىن،
باھارىستان-گۈلىستاندا زىمىستاننى جۇدا كوردۇم.

1945-يىل قەشقەر.

زادى ئالدانما!

ئۆزىنى ئۆيىنتىپ قويسا،
"گۈزەل ھوسنى"گە ئالدانما!
تەبەسسۇم ئەيلىسە چوڭقۇر
"ناۋات" سوزىگە ئالدانما!
يىلاننىڭ تېشى يۇمشاقتۇر،
ئىچىگە لىق زەھەر تولغان،
ۋاپا قىلساڭ، جاپا كەلگەي،
سېسىق كوكسىگە ئالدانما!
كوزۈڭگە ئۆيقۇ كەلتۈرمەي،
كورۈشنى ئىختىيار قىلساڭ،
سالار باغرىڭغا نەشتەرنى،
مىكىر ـ قەستىگە ئالدانما!
ئۆزەڭچە ساقلىساڭ تاشنى
يۈرەك ـ باغرىڭدا "گوھەر" دەپ،
ئاخىرى پايدا يەتكۈزمەس،
گۈزەل ئەپتىگە ئالدانما!
كورۈشكە دىل كوزى لازىم،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كوزۇڭنى ئانچە ئوخشاتما!
سوزنى ئوخشتىپ قىلسا،
"يوغان" ئەقلىگە ئالدانما!
پالاستا ئولتۇرۇپ شامدەك،
قويۇپ ئالدىدا ئۇستىرلاپ،
سىنىڭغا ئىيتىدۇ يالغان،
قاپاق پالچىغا ئالدانما!
ۋەتەنداشنى تونۇپ قويغىل!
مىجەزى-خۇلقى ئوخشاشماس؛
جاھاندا تولا ئىنسان بار،
ئادەم تۇلكىگە ئالدانما!
قورام تاشلار ياتار سايدا،
ئاڭا بىركىم نەزەر سالماس،
دىيەلمەس ئۇ "كىرەكتۇر مەن!"
ساپال سولەتكە ئالدانما!
قازاندىكى تالاي سۇغا
قوشۇقتا بىر تۇز كۇپايە،
چاپان ئىچىدە ئادەم بار،
قاشاك ھەيكەلگە ئالدانما!
تەپەككۇر قىل، تەكەببۇرلۇق
كىشىگە پايدا بەرگەنمۇ؟
دىمىغىڭنى ئىگىز تۇتما،

تىكەن شوھرەتكە ئالدانما!
ئەجەپ ھەيرانە مەن دوستلار،
بۇ ئالداش، ئالدىنىشلارغا؛
ياغار مولدۇر باھار پەيتتە،
"سوغاق پەسلىگە" ئالدانما!
كېچەش ئورنىدا شوخ-ئەركىن،
خۇلۇق بابىدا سوز ئاچتى،
بىلىپ يۇرگىلكى يولداشلار،
پەقەت يالغانغا ئالدانما!

1945-يىل قەشقەر.

دىلدار جانانغا

جىلۋەڭ بىلەن ئەي جانان، ئۇزەڭگە مېنى يار ئەتتىڭ،
بۇ كەڭ كوڭلۇمدە چىن ئىشقىنىڭ چوغ-ئوتىنى بار ئەتتىڭ.

"كېرەكمەس باشقىسى سەندىن، ئۇمۇرلۇك ئاشىغىم سەن-سەن"
دىدىڭ خوشنۇد قىلىپ، ياتقا بېقىشنى نومۇس-ئار ئەتتىڭ.

گۈزەل لەيلى ئۈچۈن مەجنۇن ۋاپا ئىلكىدە جان بەرگەن،
شۇنىڭدەك جان بېرەي بۈگۈن، مېنى ۋەسلىڭگە زار ئەتتىڭ.

"نە قىلسۇن ئاشىقىڭ مىسكىن، غېرىپكى بىر قۇرۇق جان بار"
ساڭا شۇنداق دىسەم باشتا ئۆزەمنى ئېتىۋار ئەتتىڭ.

مېنىڭ ئالدىمدا سەن ئۆزرا، سېنىڭ قارشىڭدا مەن ۋاموق،
سېلىپ سىنەمگە مېھرىڭنى، گۈلۈڭ بەرگىگە خار① ئەتتىڭ.

لەتاپەتتە سېنىڭدەك بىر تېپىلماس نازىنىن دىلبەر،
بۇ ئۆمرۈم سەن ئۈچۈن مۇتلەق مېنى سەن ئىختىيار ئەتتىڭ.

كۆچۈڭ كەلدى ھىساپسىز كىم، رەشىك ئەتكەنگە تىغ ئۇردۇڭ،
ئارىغا ئۇنسە تىكەنلەر قىلىچتا تارمار ئەتتىڭ.

تېتىپ باققاچىكىن، مەيلىم سېنىڭ جامىڭدا لەززەتنى،
سۇمۇردۇم شەرۋىتىڭنى بىر، شۇ سائەت بىقارار ئەتتىڭ.

يىراق ئۇتمەي كوز ئالدىڭدا، ۋاپاسىز "يار"نى تەرك ئەتتىم،
پىدا قىلدىم ساڭا جاننى، مېنى سەن ھەم شىكار ئەتتىڭ.

---

① خار — گۈلنى ساقلىغۇچى تىكەن.

مۇلاقات بولساق ئىككىمىز يەنە خۇش خۇي تەبەسسۇملە
كېمىنەڭ ئىلتىجا قىلسا، "تۇرۇپ تۇر!" دەپ بىكار ئەتتىڭ.

كى چوڭ بولساقمۇ بىر مەلىدە سەن-بىز ئوينىشىپ بىللە،
گاداي دەپ مەن غېرىپنى سۇندۇرۇپ خوپ ئىنتىزار ئەتتىڭ.

ئۇمىتلىك ئاشىقى سادىق ئىدىم ۋەسلىڭگە، ئەي جانان!
تىلىمنى لال ئېتىپ ئەلگە مېنى سەن ئاشكار ئەتتىڭ.

بېغىڭدا گۈل تېرىپ دائىم يۈرەك قېنىمنى سەرپ ئەتتىم،
دىسۇنكى "رەھمەت!" دىلبەر، مېنىڭچۇن لالىزار ئەتتىڭ.

ساڭادۇر رىغبىتىم دىلدىن، يوق ھېچ پەرقىم مېنىڭ ئەلدىن،
ئۇزەم دەرتلىك، يۈزۈم گەرتلىك، يۈرەكتە ئاھۇ-زار ئەتتىڭ.

مۇبارەك خاك-پايىڭنى يۈزۈمگە تۇتىيا قىلدىم،
ساباھى ۋەسلى شەمئىڭنى يېقىپ دىلغا ناھار ئەتتىڭ.

ھەقىقەتتە كوڭۇل بەردىم، سېنىڭدىن باشقا يار تۇتمام!
زىمىستان دىل جاھانىمنى بۇگۇن كوكلەم-باھار ئەتتىڭ.

بىلىپ ئالى سېنى يايرىم ئۇزەمگە مېھرىۋان قىلدىم،
پەقەت سەندىن بۇ كوڭلۇم توق، ھاياتىمنى چىنار ئەتتىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تىلەپ ۋەسلىڭنى ئەي مەھبۇپ، كوزۇمگە ئۇيقۇ كەلمەيدۇ،
بۈگۈن سورىمايسەن ھالىمنى، قاي چاغنى قارار ئەتتىڭ؟

قاراپ قوي! خەستە مەن ھازىر، بۇ مەيدە ئىغىر زىققا،
ۋۇجۇدۇم چوغدۇر ئىشقىڭدا، داۋامەت تولغۇنار ئەتتىڭ.

ئۇنۇتماسمەن ساڭا بەرگەن ئۇ كۈنكى قەتئى ۋەدەمنى،
يېتىپ ئۆلسەم مۇرادىمغا نى ئارمان؟ غەمگۇزار ئەتتىڭ.

ئىچىلدى لالىدەك رەڭگىم كورۇپ ئىدىمكى خۇلقۇڭنى،
سىلىپ دىلىمغا مۇھەببەت، ئۆزەڭدەك بەختىيار ئەتتىڭ.

يېقىملىق دىلرابا سەنكىم، يەنە مەڭگۇگە ياشناپ كەت!
ئۇلۇغ خىسلەت، پەزىلەتلەر جاھاندا ئىپتىخار ئەتتىڭ.

جانان بۇلبۇلى شوخ-ئەركىن گۇلىستاندا مۇدام سايرا!!
بۈگۈن سەن قىلچە پىكرىڭنى نىگارىڭغا ئىزھار ئەتتىڭ.

1945-يىل قەشقەر.

ۋەتەن ھەققىدە غەزەل

دۇنيادا قەدرىڭ ئۇلۇغ گۈلشەن ۋەتەن،
بالقىپ چىققان قۇياشتەك كۆلگەن ۋەتەن.

تەقدىرىڭ غالىبىيەتتۇر ھەر زامان،
زور ئادالەت دەۋرىنى سۈرگەن ۋەتەن.

ئىلمۇ-ئەخلاق جەۋھىرى قوينۇڭدا بار،
مەدەنىيەت بەھرىدە كەلكۈن ۋەتەن.

كەشپىياتتا ھەممىنىڭ ئۇستازى سەن،
تەرەققىغا ئاۋال يەڭ تۇرگەن ۋەتەن.

دىلى قايناق، كۆڭلى ئاق پەرزەنتلىرىڭ،
جەڭگىۋارلىقتا يەنە ئۈسكەن ۋەتەن.

تاغلىرىڭنىڭ جىگىرى ئالتۇن، كۈمۈش...
يۈرىكى ۋىجدان بىلەن پۈتكەن ۋەتەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

زەربە بېرىپ دۈشمەنگە، چىقتىڭ ئۆتۈپ،
جاپا بىرلە داۋاندىن ئۆتكەن ۋەتەن.

ناۋا چېكەر شوخ-ئەركىن ئەندەلىپتەك①،
ھەقىقەتەن مەن سېنى سۆيگەن ۋەتەن.

1946-يىل يانۋار، قەشقەر.

سەتەڭ

(ساتىرا)

چىشىنى ساناپ باقسام توتى قاپتۇ لىڭىلداپ،
بىر غېرىچ توپلەي كىيىپ يورغىلايدۇ دىڭىلداپ.

ئەگرى-بۈگرى قورۇلۇپ ياغاقلاشقان يۈزىگە
ئۇپا-ئەڭلىك سۈرتىدۇ ھەر مىنۇتتا يېڭىلاپ.

بىر قولىدىن چۈشمەيدۇ نان يېگەندە ئەينىگى،
سۈزۈپ قاپاقلىرىنى سوزلەپ قويار خىڭىلداپ.

---

① ئەندەلىپ — بۇلبۇل.

قېرى تۇلكىدەك ھىڭگىيىپ، كىمنى كورسە كۇلىدۇ،
ئۇسما قويۇپتۇ قاشقا چىڭگىلىكتە غۇلاچلاپ.

زاڭلىق بىلەن سەتەڭگە: "قانداقراق؟" دەپ قويسىڭىز،
جىلۋىسىنى ئوينىتىپ: "تۇرار، — دەيدۇ، — جىڭىلداپ".

سۇرۇشتۇرۇپ يېشىنى ئۇزىدىن سوراپ باقسىڭىز،
ئېيتار: "ئون توت"لىگىنى ئاۋازىنى قىزچىلاپ.

ھەممە يەرگە داڭ كەتكەن نامدار "ماجان بۇۋى"
يىگىننى ماختايدۇ كورگەنلەرگە بايچىلاپ.

ھەجۋى قىلدى شوخ-ئەركىن ئىلھامىدىن ئازغىنا،
"ئىچى غال-غال، تېشى پال-پال" سەتەڭلەرنى قامچىلاپ.

1946-يىل يانۋار، قەشقەر.

قىتئە

ئويغىتىپ خىياللارنى ئەشئار چىقسۇن دىلىڭدىن،
تەسىر يېتىپ يۈرەككە مۇڭلار قونسۇن تىلىڭدىن.

گاڭ قەلەمنى تاشلىما، ۋەتەن، خەلقىم ئۈچۈن ياز!
قورال قولدىن چۈشمىسۇن چىققۇنچە جان تېنىڭدىن!

جاننى تىككەن قەلەمكەش ھەرگىز زاۋال كۆرمىسۇن،
كۆزلىگەن مەقسىدىگە يەتمىگۈنچە ئۆلمىسۇن!
ئاق ئاسماندا يۇلتۇزدەك پارلاپ تۇرغان ئۈنچىلەر،
شائىر ئۈچۈن ئىز بېسىپ روشەنلىسۇن-ئۈچمىسۇن!

1946 - يىل، ئاپرېل.

مېنىڭ ئامرىغىم

مېنىڭ بىر ئامرىغىم بار، ئۇ ئۆزى تاتلىققىنا،
جانغا راھەت بېرىدۇ تىل-سوزى تاتلىققىنا.
قامىتىدۇر سانۇبەر، گۈل يۈزى تاتلىققىنا،
ئويناقى ئاھۇسىمان، جۈپ كوزى تاتلىققىنا.

ئامرىغىمنىڭ شوخلۇغى دىلغا ياخشى ياقىدۇ،
كورۈش بىلەن مېھرىلىك چىرىغىنى ياقىدۇ،
ئاشىغى دىلدارىغا ئوز كوكسىنى ياقىدۇ،
مېھرىۋانلىق بىلدۇرەر، دىل نازى تاتلىققىنا.

دىلدا مېھرىڭ كۆكلىدى يىلتىز تارتىپ ئامرىغىم!
غۇنچە بولدى ئەمدىلا زوقۇم ئارتىپ ئامرىغىم،
سۆيگۈم كېلۇر بوينۇڭغا قولۇم سېلىپ ئامرىغىم...
تاڭ سەھەردە ياڭرىغان ئاۋازى تاتلىققىنا.

ساڭا بېرىپ كۆڭلۈمنى، كۆردۈم سەندىن لەززەتنى،
ئەمدى مەندىن كۆرۈپ قوي. ساڭا سالام-ئىززەتنى!
ھەتتا بۇ دەم تىرىكمەن، قىلاي مۇشكۇل خىزمەتنى!
كېچە قىلغان ئۇلتىپات ۋەدىسى تاتلىققىنا.

خىيالىمغا كەلتۈرسەم مۇھەببەتلىك قارايسەن،
كۆپ ناز بىلەن چېچىڭنى شوللىلاردا تارايسەن،
خۇش خۇيلۇقتا ئامرىغىم ماڭا بەكمۇ يارايسەن،
قۇلىغىمغا ئاڭلانغان چىن سازى تاتلىققىنا.

ئامرىغىم دەيمەن سېنى، تاتلىقىم دەيمەن سېنى،
ئاقىلىم، دانىشمىنىم، ئاپپىغىم دەيمەن سېنى،
ھوزۇرۇڭدا ئەركىلەپ پاقلىنىم دەيمەن سېنى،
ئامرىغىمنىڭ مېنىڭدەك ئارزۇسى تاتلىققىنا.

مېھرىڭ چوڭقۇر دىلىمغا چىڭ ئورناشقان ئوخشايدۇ،
فونتان كەبى ۋىجدانىم قايناپ تاشقان ئوخشايدۇ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

كوز ئالدىڭدا ئىلھامىم ئويناقلاشقان ئوخشايدۇ،
سالامىمنى قوبۇل ئەت، شول كېزى تاتلىققىنا.

1946 ـ يىل ماي، قەشقەر.

تار كوزگە دۇمبا

توسالغۇ بولۇپ توسما ئالدىمنى،
ئوتكۇر نەيزەمنى شۇنداق سانچىيمەن!
ھېچ ئېگەلمەيسەن بىر تال يالىمنى،
قەلىمىم بىلەن بىرلا يانچىيمەن!

كوزۇڭ جىيىنگى يەرتىلىپ كېتىپ،
بىر جىرتاق بولۇپ قالمىغىن يانا.
"ئىنسان" نامىڭنى يوقىتىپ ئېتىپ،
دوستلار ئالدىدا بولمىغىن كانا!

ئوسسەك ـ يېتىشسەك، ساڭا نە زىيان؟
بەلكى بۇ ساڭا... شەرەپ ئەمەسمۇ؟
خارۇ ـ زارلىققا چىدامدۇ ۋىجدان؟
تارىخ ئالدىدا ئويات بولماسمۇ؟

ئۆزەڭ قىلالماي، ئىش ياراتمايسەن،
غەيۋەت ـ شىكايەت سەردارى بولۇپ.
باشقىلار قىلسا، كۆزۈڭ قىزاردى،
ئاچچىق كۈلسەن تىزىڭغا ئۇرۇپ!...

ئويلىغىن تار كۆز، ئىشىڭ توغرىمۇ؟
كۈچىمىزنى سەن بىلەمسەن تېخى؟
بولماقتا رەسۋا سەندەك ئوغرىمۇ،
قومۇرۇلماقتا شۇمبۇيا شېخى.

تار كۆزلەر بىلەن ھەر ۋاق چېلىشىپ،
ئۆلسەممۇ ھەرگىز ئارتقا يانماسمەن.
مۇقابىل تۇرۇپ خەنجەر سېلىشىپ،
يەڭمىگۈنچە مەن ئارام ئالماسمەن!

شېئىرىم — سىگنال، يۈرىكىم — پولات،
ماۋزۇسى — مارشال، خىتاپلار — بومبا.
ھەر كۇپلېت — تانكا، ھەرپى — ئاپتومات،
چېكىتلىرى — ئوق، ئاھڭى — دۇمبا...

قېنى تار كۆزلەر غالجىراپ باقسۇن،
ئۇيغۇر ئوغلىمەن، مەيلى بىر كۆرەي!

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

قولدىن كەلسە ئاسمانغا ئاتسۇن،
ۋەتەن يولدا ئۆلسەم مەن ئۆلەي...!

تار كوزلۇگۇڭنى — پەسلىكنى تاشلا!
خەلقىڭ ئىشىغا سەن ھەممشە كوي!
قولغا قول تۇتۇپ دوستلۇقنى باشلا،
ۋەتەن نەپسىنى، كوپچىلىكنى سۇي!

1946 - يىل ئىيۇن، قەشقەر.

يارغا ئىلتىجا

قاچانكىم چۇشتى كوڭلۇم ئاي جامال دىلدارىغا،
ئاخىرى بولدۇم دۇچار دىلرابا ھىجرانىغا.

غۇنچىدەك قات-قات بولۇپ قان بىلەن تولدى يۈرەك،
قىلمىدىڭ ھىچبىر ۋاپا مەن كەبى بىمارىغا.

دائىما ھەسرەت چېكىپ، كۈن-تۈنۈم ئۆتتى قارا،
جان كىرەكمۇ ئال بۇگۈن، مەن بىرەي جانانىغا.

مېھنىتىم كوپتۇر، مېنىڭ كۆلپىتىم قۇمدىن تولا،
ياخشىمۇ ئەتسە جاپا شىرىنى پەرھادىغا.

ئول كۈنى "مەكتۇپ" يازدىم، بەلكى كورگەنسەن ئۇنى،
باقمىساڭ قانداق قىلاي، مەن غېرىپنىڭ زارىغا؟

سوزلىرىم قاتتىق تېگىپ كەتكەنمۇ يارىم كوڭلۈگە،
سوكسە ئاشىق مەشۇغىن ئەيىپ ئەمەس مەستانىغا.

تەلمۈرۈپ كەلدىم يەنە، ۋەدىمىز بولغان ئۈچۈن،
"رابىيە" تۇرسۇن كۆلۈپ دىل سۇنۇق "سەدىنى"غا.

نەچچە يىل تارتسا ئەلەم، سورىمىسا ئەھۋالىنى،
ئۆلتىجا قىلماس نىچۈك تاھىرى زوھراسىغا؟

يارنى دەپ مەجنۇن كەبى چوللەردە ئاۋارىمەن،
تۇغما ئاشىقتۇر دىلىم لەيلىنىڭ رۇخسارىغا.

دەرت-ئەلەم ئالدى ئوراپ، ئاخىرى بولدۇم غېرىپ،
نالەشىم كەتتى يىراق—كەڭ جاھان ئەتراپىغا.

ئىچىنى ئاغرىتمىدى ئەرز-ھال ئېيتسام ئاگا،
نە بولۇر قانسا يۇرەك مېھرىۋان دىدارىغا؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سالسىلەر ئالتۇن ساپاق، ئۇزىگە بەرسە زىننەت،
بولسا ھور ئويۇق، بەلكى ئىختىيار دىل يارىغا.

شوخ-ئەركىن قىلسا ساڭا ئىلتىجا مەقبۇلمدۇر؟
نە بولۇر سالساڭ نەزەر، مەن كەبى ھەيرانىغا؟

1946-يىل ئاۋغۇست، قەشقەر.

مۇھتەمىلات

جاراڭلىق تەمبۇرنى ئالدىم، تەرەننۇم تارىنى چەكتىم،
تاپاي دەپ بىر نەپەس ئىلھام موخۇركامنى شۇ ئان چەكتىم.
مۇقامىم شۇ گۇلىستاندا قۇشلارنى تىلغا كىرگۈزدى.
سەۋەپكى سۈيگۈ دەشتىدە ئەجەپ قاتتىق جاپا چەكتىم.

1946-يىل سېنتەبىر، قەشقەر.

كەچكى خىيال

خىياللار سۇرۇپ،
لايىغا چوكىمەن...
غەمكىن كوزۇمدىن
ياشلار توكىمەن.

ئوزەمگە دەيمەن:
دۇنياغا نەپرەت!
چۈنكى يۇرەكتە —
قايناىدۇ ھەسرەت.

ئويۇم بىر دېڭىز،
كارۋىنىم كېمە...
ئوزەم كاپىتان،
ئويلىشىم نىمە؟

ئۈزۈپ چىقالماي
گۈزەل قىرغاققا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يارنى ئىستەيمەن
قاراپ ھەر ياققا.

يارنىڭ شاملى
كەلدىمۇ بۇگۈن؟
كوڭلۇمدە بار بىر —
يېشىلمەس تۇگۈن.

قاراڭغۇ كېچە،
ئۆزەم خىيالدا.
تاڭ ئاتقۇنچىلىك
پىكرىم جانىندا.

بىر كورسەم ئىدىم
سۆيگەن يايرىمنى؛
ئېيتسام ئىدىم ھەم
ئەرزۇ ـ ھالىمنى.

تىڭشىماس ئىكەن،
سوزنى باغرى تاش.
رەھىم قىلمامدۇ —
بىزگە قارا قاش؟

كۇتۇپ ئالامسەن
ياكى قوغلامسەن؟
بارسام قېشىڭغا،
كۈلۈپ تۇرامسەن؟!

سېنى ئويلىسام
دەردىم ئاشىدۇ...
يۈرەكلەر قايناپ
لەۋدىن تاشىدۇ.

كېلەمسەن ئۆزەڭ،
كۈتكەن زاماندا؟!
سېنى بىر كورەي
يورۇق جاھاندا!

1946 ـ يىل نويابىر، قەشقەر.

پەن ــــ روھىي قەن

پەننى ئىلىم ـ توغرا ئىلىم،
ئالماق كېرەك شۇندىن بىلىم؛

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سوزلە بۇگۇن ئەركىن تىلىم،
بىزگە زورۇر كوپلەپ ئىلىم.

خەلق ئالدانىدى تىۋىپلەرگە،
دۇچار بولىدى كېسەللەرگە،
دوختۇر كېرەك دەرتمەنلەرگە،
داۋالايدۇ پەننى ئىلىم.

كوكتە قۇشتەك تېز ئۇچۇشقا،
سائادەتنى ھەم قۇچۇشقا،
كوپ قەۋەتلىك ئوي قۇرۇشقا،
سەۋەپچىدۇر پەننى ئىلىم.

پەننى ئىلىم بار سانائەت،
ئارقىسىدا كېلۇر راھەت،
پەنگە قارشىدۇر ھاماقەت،
بىزگە مۇھىم پەننى ئىلىم.

پەننى بىلسەڭ ياشاپ كەتتىڭ،
روھىي قەننى ئاشاپ كەتتىڭ،
خەلققە گۇلباغ ياساپ كەتتىڭ،
كېرەكلىكتۇر پەننى ئىلىم.

1946 ـ يىل نويابىر، قەشقەر.

لەھەك بىلەن بېلىق
(مەسەل)

دولقۇنلۇق دېڭىز قايناپ ئاقماقتا،
قالغاچ ۋىچىرلاپ قانات قاقماقتا.

تاشلار داراقلاپ سوھبەت ئۈزىدۇ،
كۈمۈش بېلىقلار ئويناپ ئۈزىدۇ.

چەكسىز مۇھىتتا بېلىقلار ئەركىن،
ھاياتلىق ئۈچۈن قىلىقلار كەسكىن.

ئۈزۈپ كېلەتتى بېلىق دېڭىزدا،
قاراپ تۇراتتى شائىر ئېگىردا.

غۇلدۇرلاپ كەلدى مۇدھىش بىر ئاھاڭ،
بېلىقنى قوغلاپ كەلمەكتە لەھەك؛

غاردەك ئاغزىنى يوغان ئاچىدۇ،
بېلىققا قاراپ زەھەر چاچىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

لەھەك ئارقىدىن كەلمەكتە قوغلاپ،
دېڭىز سۈيىنى لايلىتىپ ـ دۇغلاپ.

لەھەك ئېيتىدۇ: "چوڭلار ياشايمىز،
كىچىكلەرگە بىز ھۇجۇم ياسايمىز.

كۇچۇم يېتىدۇ، بۇ دېڭىز مېنىڭ!
يەپ تۈگىتىمەن، ھەققىڭ يوق سېنىڭ!

سەنلەر مېنىڭكى قۇلۇم بولىسەن،
'خوش!' ـــ دەپ تۇرمىساڭ قانغا تولىسەن!

ھايات سەن بىلەن دېڭىزدا لەھەك،
بويۇن تولغىساڭ قىلغۇمىزدۇر جەڭ..."

لەھەك ۋاقىراپ: "تۇتىمەن" ـــ دەيدۇ،
كوزى پاقىراپ: "يۇتىمەن" ـــ دەيدۇ.

ئۇزىنى ئالدى بېلىق بۇ ياققا،
لەھەك سالماقچى ئۇنى توزاققا.

بېلىق سېگنال بەردى ھەممىگە،
يول قالدۇرمىدى لەھەك پەيلىگە:

"بېلىق جانۋارلار، چىقىڭلار جەڭگە،
قارشى تۇرايلى ياۋۇز لەھەڭگە!

ياشاش ئۈچۈن بىز قىلايلى كۈرەش!
بىزلەرگە زورۇر قوزغىلىش - تەۋرەش.

تېزدىن سەپ تۈزۈپ ئالغا ئاتلاڭلار!
قورقماڭلار ھەرگىز، يولدا قالماڭلار!

ئاسرايمىز يەنە كۆمۈتىلارنى،
ئۇششاق جاندارنى ھەم قۇرۇتىلارنى.

پەقەت لەھەڭنى يوقاتماق كېرەك،
ۋەتەننى ساقلاش بىزنىڭ زور تىلەك.

كىم تاجاۋۇزچى، شۇڭا قارشى بىز،
كوكتە يايرىسۇن ھورلۇك مارشىمىز!"

سانسىز بېلىقلار قوشۇلدى سەپكە،
ھۇجۇمچى لەھەك يېدى زور دەككە.

بېلىقلار ماڭدى بىردەك غاقىراپ،
ئەمدى باشلاندى بۈيۈك ئىنقىلاپ.

لەھەڭ نائۇمت قاچتى بۇرۇلۇپ،
بېلىقلار ھۇجۇم قىلدى تۇرۇلۇپ.

بېلىقلار ئاتتى لەھەڭگە تاشنى...
ئاخىرى ئەگدى لەھەڭمۇ باشنى!

قۇردى بېلىقلار يېڭىدىن ھايات،
يەنە ئۇلارنىڭ بىرلىگى پولات.

دېڭىزدا خوشلۇق، تويلار قايىندى،
بېلىق سۇيۇندى ـ ئەركىن يايرىدى.

1946 ـ يىل نويابىر، قەشقەر.

ياشلىغىم

تۇغۇلۇپ كوردۇم جاھاننى، قىلدىم پۇشايمان،
ئەزىز ئۇمرۇم ئاقتى سۇدەك ماڭا باقماستىن؛
ئانامنىڭ كوزىدە قان ـ ياش، رەڭگى سارغايغان،
مېنى "ئەللەي" ئېيتەر ئىدى يانغا باقماستىن.

بوشۇك ئۈستىگە مارجانىلار ئېسىلغان ئىدى،
ئىنتىلەر ئىدىم مەن ئۇنى ئويۇنچۇق بىلىپ.
ئېسىلدىم، تارتتىم، چېچىلدى، يىپى خام ئىدى،
مارجان چېچىلماپتۇ، بىلدىم ئېسىمگە كېلىپ.

ئالدىراڭغۇ يىللار "ئەركىلىتىپ" ئوستۇردى مېنى،
تال چىۋىقنى ئات ئېتىپ چېپىپ ئويناپتتىم.
ئۈزۈلدى ياشلىق مارجىنىم تىزىلغان يىپى،
ئۇنى ئاختۇرۇپ تاپالماي قېتىپ قالاتتىم.

ئوستۇم ئىشقىڭدا، تۇتاشتى يۈرىگىمگە ئوت،
يامانغا يامان بولدۇم، زامان تار ئىكەن.
ياتلارنى ئەزىز، مېنى خار ئەيلىدى ئوز يۇرت،
رەھىمسىز ۋەھشى نىيەتلەر مۇندا بار ئىكەن.

"مايىسلار" تېرىپتۇ يىللار هويلا ـ باغلارغا،
ساقال بىلەن ماقال چىقتى، يىگىت بولۇپتىمەن.
گودەكلىكتە كويگەن يۈرەك تولدى داغلارغا،
زۇلۇمنىڭ چىغرىغىدا چىگىت بولۇپتىمەن.

نازاكەتلىك گۈلستانىمنى خازان ئەيلىدى،
پەريات ۋە نالە قىلىدۇ سەھەردە بۇلبۇل.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇ نامەرتلەر ياخشى-يامان كىم، بىلمىدى!؟
سۆيگۈدىن يانار ھەمىشە بۇ سۇنغان كۆڭۈل.

گۈزەل ياشلىقىم تېخىچە چېچەك ئاچمىدى،
كوپلەپ جاپا كەلدى، ئۇمرۇم شۇنداق ئۆتەرمىش،
كۆلپەت-ئەلەم ماڭا ئامراق، غەملەر ياتمىدى،
توت كوز بىلەن دىلبەر مېنى قىزغىن كۈتەرمىش.

شۇمىكىن يىللارنىڭ ماڭا قىلغان سوغىسى؟
ياندۇرۇپ ئالسۇن ئۇنى ئۇ، "رەھمەت" دىمەيمەن!
ھېچقاچان مەقبۇل ئەمەس شۇم يىللارنىڭ توۋسى،
بىلكى، ئالى تىلەكلەرنى ھەر دەم تىلەيمەن.

ھاياتىم بىناسىغا ئۇل تىزىپ ئالدىم،
مۇندا بار قەسىر-ئايۋانلار، پىلان ئۆزگىچە.
گۈزەل جانانىنى كورمەككە بەك قىزىپ قالدىم،
يۇرەكلەر بىتاقەت باغدا گۈللەر تۈزگىچە.

كەچۇر گۇنايىمنى ئەمدى ئەزىز ۋەتىنىم،
بىلمەسەنغۇ، ئۇ چاغدا مەن گودەك ئەمەسمۇ؟
ساڭا مەھكەم باغلانغان ئىدى دىلىم ۋە تىلىم،
ھە، "ياشلىق — بەگۇۋاشلىق" ئەمەسمۇ؟

گاگدەك پىشتىم، يىللار مېنى ئېرىتالمايدۇ،
بىلىپ قويدۇم يىللار ئىكەن ياشلىق ئوغرىسى.
ھېچكىم ماڭا گىرىم قىلىپ قېرىتالمايدۇ،
ۋەتەن ئۈچۈن كۈرەشتە مەن — گەپنىڭ توغرىسى!

1946 - يىل دېكابىر، قەشقەر.

غەزەل

شان-شەرەپ دەپ قىلىمەن ۋەتىنىمگە خىزمەتىنى،
ھەر دائىما ساقلايمەن خەلقىمىزگە ئىززەتنى.

ۋەتەن ماڭا ئارتۇقتۇر چىن مەھبۇبى جانانىدىن،
دىل بەھرىدىن ئىستەيمەن مۇھەببەتكە لەززەتنى.

مېنىڭ خەنجىرىم كەسكىن ھەقىقەتنى ياقلايدۇ،
بومبىدەكلا تاشلايمەن دۈشمىنىمگە زىللەتنى.

ياشلىق ئىستىگى ئالى، يېتىمىز تىلەكلەرگە...
ۋاپا مېھرىدىن بېرىمەن قەلىمىمگە زىننەتنى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئەبدى ياشار خەلقىم ئۇلۇغلۇق تۇپەيلىدىن،
جىلۋە بىلەن باشلايمەن كەڭ مۇھىتقا خىسلەتنى.

كوز-كوز قىلسىمۇ رەقىپ، ئاگا پەرۋا قىلمايمەن،
قېتىقىنىپ ئىشلەيمەن، ئىجادىمگە سەنئەتنى.

ئۇچتى كوكۇل شۇڭقارى ئۇلۇغ تىلەك تاغىغا،...
قانات قاقىدۇ كوزلەپ زور ئېلىمگە شەپقەتنى.

ياخشىنىڭ يامانى مەن، يارىمنىڭ خۇمارى مەن،
دىل بېغىمدا ساقلايمەن دىلبىرىمگە نەشپۇتنى.

1946-يىل دېكابىر، قەشقەر.

ئەركىنلىك

تىلەر مىليونلىغان ئىنسان مۇساۋەتلىك ۋە ئەركىنلىك،
جاھاننىڭ راھەتى شۇدۇر: باراۋەرلىك ۋە ئەركىنلىك!

بىراۋلار ھەددىدىن ئارتۇق جاپاسىز كۇن كەچۇرمەكتە،
تۇمەنلەرگە مەئىشەت يوق، بېرىلمەستىن بۇ ئەركىنلىك!

پۇلى بارلار بەختلىكتۇر، پۇلى يوقلار ئاچا تۇتقۇن،
كۆرەشتى مۇشتۇمى بىرلە خەلق بايراغى ئەركىنلىك!

ئاسارەت زەنجىرى ئەمدى ئۈزۈلگەي، پارە-پار بولغاي،
پۈتۈن خەلق كوزىنى ئاچتى، مۇرادى هورلۇك-ئەركىنلىك!

بۇ مىليونلار قولىغا چىقتى ئاپتومات بىلەن خەنجەر،
كۆرەشنىڭ مەقسىدى ئايدىڭ تامام كوزلەيدۇ ئەركىنلىك.

جىمى مىللەت تۈزۈپ بىرلىك، بەختسىرى قەدەم قويدى،
يوقالغاي دۇنيادىن قۇللۇق، بولۇر هەر ياندا ئەركىنلىك!

تىرىكتاپلار ياشالمايدۇ بۇ مىليونلار ھىساۋىغا،
ئەزىز جاننى تىكىپ جانغا، قىلار دۇنيانى ئەركىنلىك.

چېلىشماقتا پۈتۈن خەلقىم جاھاندا هور ياشاش ئىزدەپ،
كۆرەشكەنلەر ئالار ئاخىر ئازاتلىق ھەمدە ئەركىنلىك!

يوقالسۇن لالما ئىستىبدات، قارا كۆڭلەر تامام پۈتسۇن!
يېتەر مەقسەتكە شوخ-ئەركىن، چىچەك ئاتقاندا ئەركىنلىك!

1946 - يىل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

سەن ئۇچۇن

(مۇخەممەس)

ئاي مۇسەللىك ئى پەرى، مەستانە بولدۇم سەن ئۈچۈن،
سۇبھى-شام ئىزدەپ سىنى، ھەيرانە بولدۇم سەن ئۈچۈن،
ئەسلى رەھمىك كەلمىدى، ئاۋارە بولدۇم سەن ئۈچۈن،
ھەر نەپەستە مىڭ ئۆلۈپ ۋەيرانە بولدۇم سەن ئۈچۈن،
تەلمۈرۈپ ھەر كوچىدا دىۋانە بولدۇم سەن ئۈچۈن.

باغرى كويگەن مەن كەبى مەھزۇن كوڭۇلنى بىلمىدىڭ،
مەن ساڭا ئاشىق دىسەم، بەلكى كوزۇڭگە ئىلمىدىڭ،
سەن ئۆزەڭ ئالى نىگار، مەن خەس سوزىگە كىرمىدىڭ،
ئارزۇ قىلسام مەن سىنى، بىر كۈن ئۆيۈمگە كەلمىدىڭ،
جاننى قولدا ساقلىغان يىگانە بولدۇم سەن ئۈچۈن.

سەن مىنىڭ بىر شىرنىنم، تۇتقىل شارابىڭنى ئىچەي،
سەن ئۈچۈن چەكتىم جاپا، كەلتۈر ئازاۋىڭنى چىكەي!
يەككە پەرھادىڭ ئۆزەم، كەلگىل جامالىڭنى كورەي!..
سۇيمىگىم ئاشكارىدۇر، گۇل شاخچە بوينۇڭنى ئىگەي!!
سۇيگۇ سازىنى چىلىپ بىگانە بولدۇم سەن ئۈچۈن.

كوز يېشىم دەريا مىسال، ئاقتىكى دولقۇن مەۋج ئۇرۇپ،
كىرپىكىم مىسلى قومۇش، ئۇستۇردى ياشىم مەۋج ئۇرۇپ،
ئۇل قومۇش بولدى قەلەم، كوزدە سىيالار مەۋج ئۇرۇپ،
بولدى ئاق قەغەز — كوڭۇل، تولدى شوئارلار مەۋج ئۇرۇپ،
سەن ئوقۇپ كور، مەن يازاي، ئەپسانە بولدۇم سەن ئۇچۇن.

گۇل يۇزۇڭنى كورمىسە ھەسرەتتە قالغاي ئاشىغىڭ،
بىللە سوھبەتلەشمىسە ئارماندا قالغاي سادىقىڭ،
شوخ-ئەركىننى تاپمىساڭ ئاغزىڭدا قالغاي بارمىغىڭ،
ئەيىپ ئېرور يار ئالدىدا نومۇسمۇ قىلماي قاچمىغىڭ،
كەل قېشىمغا دىلرابا بىچارە بولدۇم سەن ئۇچۇن.

1946 - يىل.

شۇنىڭغا ئوخشايدۇ

تولۇن ئايدەك جامالىڭنى كىمگە ئوخشتاي يارىم؟
قەلەم قاشىڭ قاراسىنى تۇنگە ئوخشتاي يارىم.

سېنى كورسەم ئۇنۇتقايمەن تامامى ئەقلى-ھۇشۇمنى،
كولۇپ تۇرغان ئۇزارىڭنى كۈنگە ئوخشتاي يارىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يېرىلغاندەك يۈرەك بۇ دەم بولۇپ كەتتى تۈمەن پارە،
تىزىلغان ئۇل كىرپىكىڭنى ئوقا ئوخشتاي يارىم.

تېنىمدە قالمىدى تاقەت، ياندۇرۇپ قاراپ قويساڭ،
قاشلىرىڭنى ئېگىلگەن، ياغا ئوخشتاي يارىم.

سېنى ھەر كېچە ياد ئەيلەپ، قۇمرى كەبى ھۇلايـمەن،
قىزىل غۇنچە لېۋىڭنى مەن گۈلگە ئوخشتاي يارىم.

سېنىڭ دەردىڭ بىلەن قالدىم، باشقىسىنى بىلمەيمەن،
سەدەپتەك چىشلىرىڭنى ھەم دۇرغا ئوخشتاي يارىم.

ھالقا مىسال زۇلپىڭ بىلەن باغلاپ ئالدىڭ كوڭلۇمنى،
تارە-تارە چاچلىرىڭنى تالغا ئوخشتاي يارىم.

سوزۇڭ شېكەر كەبى تاتلىق، ناز بىلەن ئېيتتىڭ ئۇنى.
ئانار گۇلدەك تىلىڭنى بالغا ئوخشتاي يارىم.

ساڭا زوقۇمنى ئارتتۇرغان قولغا ياققان خېنەڭدۇر،
دىلى داغلىق شوخ-ئەركىنىنى خالغا ئوخشتاي يارىم.

1946-يىل.

گۈل ئۈزارىمغا!

كۆلكەڭگە ئىشەنمەيمەن، ۋەدەڭگە ۋاپا ئەيلە!
يۈرىگىم جاراھەتلىك، بۈگۈن سەن داۋا ئەيلە!

سېنى دەپ گادا بولدۇم، سەن ياردىن جۇدا بولدۇم،
راھەتتىن ئادا بولدۇم، غەيرىگە جاپا ئەيلە!

دەردىڭنى تولا تارتىپ ئەھۋالىم خاراپلاشتى،
بۇ تەندە مادارىم يوق، شەپقەتتىن شىپا ئەيلە!

سارغىيىپ سامان يەڭلىغ، يىغلايمەن كېچە-كۈندۈز،
رەھمىڭ كەلمىسە يارىم، قەددىمنى دۇتار ئەيلە!

ئەزەلدىن ئىكەن بەختىم قاپ-قارا كومۇر ئوخشاش،
ئىجاۋەت قىلۇر دەمسەن، تەڭرىگە دۇئا ئەيلە!

بولمىسا ساڭا كوڭلۇم، ئىلتىجا قىلۇرمەنمۇ؟
مېنىڭدەك سىيا دىلغا مەيلىڭنى زىيا ئەيلە!

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەن تارتقان ئازاپلارنى ھېچكىمگە يولۇقتۇرما!
ئەمدى سەن ماڭا بول كۆن سايەڭنى ھۇما① ئەيلە!

ۋەسلىڭگە يېتىشمەكنى ئەيلىدىم مۇرات ئالى،
باشقىغا كوڭۇل بەرمەي ئۆزەڭنى راۋا ئەيلە!

سەن كەبى پەرى ھەرگىز جەننەتتە تېپىلمايدۇ،
يار يولىدا شوخ-ئەركىن قەلەمنى ھاسا ئەيلە!

1946 - يىل.

يارنىڭ مەيلىمۇ؟

ھور كەبى زوھرا ماڭا دىلدار يار جانان بولۇر،
ھەر كېچە يورۇتقىلى كۆلبىمگە تابان بولۇر.

ھوسنى گۈل يارىمنى مەن ھەر زامان ياد ئەيلىدىم،
جىلۋىسى بىدارىمغا، شوخلۇغى پەرمان بولۇر.

① ھۇما — رىۋايەتلەردىكى قانىتىنى يايسا نەچچە مىڭ گەز يەرگە سايىسى چۈشىدىغان قۇش.

بەك ياقار شەلا كوزى ھەمدە ئۇ شېكەر سوزى،
كورگىنىمدە ئېچىلىپ دىل يېرى بوستان بولۇر.

كويگىنىم جەزمەن تۇرۇر، كويمىگى يالغان ماڭا،
ئەسلى كويگەن بولسا يار، بۇ كوڭۇل مەردان تۇرۇر.

ئاشىغى تاھىر ئۇزۇم، يار ئۇچۇن يىغلار كوزۇم،
جان كېرەك بولسا ئاڭا، مىڭ جېنىم قۇربان بولۇر.

خەستە ھال بولدۇم نىتەي، يار ماڭا رەھىم ئەتمىدى،
سورىسىلەر ھالىڭ نىچۇك؟ بىر قېتىم ئۇبدان بولۇر.

ئىلتىپات ئەتسە ماڭا، مېھرىۋان ياخشى ئىدى،
بىر كورۇپ قويسا دىلىم دەردىگە دەرمان بولۇر.

نالە-زارىم تىڭلىماي يۇرسەلەر نادان كەبى،
مەن ئولۇپ كەتسەم شۇ دەم، كوڭلىدە ئارمان بولۇر.

بىلمىگەي ھەسرەتلىرىم، كورمىگەچ جانان بۇگۇن،
باقىسلەر مەن ناتىۋان ھالىغا ھەيران بولۇر.

بىۋاپا جاللات كوزى چۇشسە جىنازام ئۇستىگە،
ئىختىيارسىز يىغلىغاي، ئاخىرى ۋەيران بولۇر.

مەن كېتەرمەن قەۋرىگە، مەيلىمۇ قالساڭ جېنىم؟!
كىم قالۇر بۇ دۇنيادا؟ ئۆيلىساڭ پۇشمان بولۇر.

بول ۋاپادار يارىڭغا، كوڭلىنى ئال سۇبھى-شام!
تونۇماي ئۆز يارىنى سۆيمىگەن گۇمران بولۇر.

ياخشىلىق ئەيلە گۇلۇم! دىلخەستىگە دىليارى بول!
سۆيسە ئول يار قانغۇدەك شوخ-ئەركىن شادمان بولۇر.

1946-يىل قەشقەر.

هېيتكادا ئۈچ قىز

1

يېتىملار يۈرەر كوچىلاردا خار،
غېرىپلار بىلەن كىمنىڭ كارى بار؟

بىراۋلار ياغلىق پولۇنى يەيدۇ،
ئۈستىگە يېڭى تونلار كىيدۇ.

خانلار قولىدا ئالتۇن بىلەيزۈك،
بويىندا ياقۇت، بارماقتا ئۈزۈك.

باغدا ئۈزنى يەلپۈپ ئولتۇرار،
مەشئاق كەلتۈرۈپ سازلار چالدۇرار.

كۆڭلۈگى مەشرەپ، بەلكى ئايدا توي،
ساندۇقتا ئالتۇن، قوتاندا لىق قوي.

بىر كۆلكە ئۈچۈن تىللا چاچىدۇ،
ئىشرەت ئىشىگىنى كەڭرى ئاچىدۇ...

2

ئاڭلاڭ، ئەجەپ ئىش كوردۇم بازاردا،
ھەيرەتتە قالدىم بۇنى يازاردا.

"ھىيتكا" دەيدىكەن ئادەم كوپ جايىنى،
شۇندا ئوتكۈزەر ھىيتنى-ئايەمنى.

بىر ياندا باققال، بىر ياندا ناۋاي،
بىر ياندا مەددا، بىر ياندا كاناي.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئالتە تەرەپتىن يوللار كېسىلگەن،
ئادەم بىلەن بۇ ھېيتكا بىزەلگەن.

پەشتاق ئالدىدا يىمىش سېتىشار،
غالتەك ئۇ ياندا قاتار يېتىشار.

ماللارنى كورۇپ ئالغۇك كېلىدۇ،
نەرقىنى ئاڭلاپ يانغۇك كېلىدۇ.

نىمانچە تەگسىز ئىنسان تۇرمۇشى؟
ئاھ ئۇرماس نىچۈن يوقسۇل سىردىشى؟

3

بۇگۈن بۇ ھېيتكا قىزىپ كېتىپتۇ،
زىلچا ـ گىلەملەر يەردە يېتىپتۇ.

پۇلى بار بايلار قىلماقتا سودا،
سودا ئۇستىدە مىكرى ۋە جودا.

ئوتتۇشۇپ تۇرار بىھساپ ئادەم،
دىخان، ھۇنەرۋەن، سودىگەر، خادىم...

كېتىپ باراتتى بىر كىشى شوُندا،
ئىسمى نامەلۇم، سولتى توندا.

پاكار، قوش ئىڭەك، سېمىز، دوغىلاق،
يۈزى قىپ-قىزىل، توپتەك تومىلاق.

پەيدا بوپقالدى ئۇنىڭ يېنىدا،
ئۈچ مىسكىنە—قىز ئوڭ ۋە سولىدا.

ئىككىسى جىمجىت، بىرى سازادا،
خەيرى-سەدىقە تىلەر بازاردا.

بايغا ئېيتىدۇ: "يۇملاق چوڭام،
بىر قەغەز تىلەي، تومىلاق چوڭام.

ئاللانى يادقا ئېلىپ قويسىلا،
بىزگىمۇ نەزەر سېلىپ قويسىلا.

سىلىدەك بايغا خۇدايىم بېرەر،
خۇدا ئەلچىسى—پەيغەمبەر يولەر..."

"بىرنىگە بەرسەم، مانا ئىككىنچىك،
بەرسەم تۇرسەن قاراپ ئۈچىنچىك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

پۇل بېرىپ سەندىن قۇتۇلمىغىم تەس،
يوقال كوزۇمدىن سىپسىق ـ تېگى پەس!..."

دىدى بايۋەچچە، قوغلىدى قىزنى،
نازۇك، ئاۋايلاپ يوتكىدى ئىزنى.

4

ئۈچ قىزنىڭ بىرى ئون بەش ياشتا بار،
بىرسى ئون، بىرى توققۇزلاردا بار.

چوڭى قوي كوزلۇك، نازۇك، قارا قاش،
سولغۇن مەڭزىنى بويلاپ ئاقار ياش.

ئاق تۇماق كىيگەن ئون ياشلىق قىزچاق،
لېۋى جىنەستە، چىرايى ئاپپاق.

ئۈچىنچى قىزدا چىچەكنىڭ ئىزى،
كىيىمى جۇل ـ جۇل، ئەما بىر كوزى.

بىلسەم، بۇلارنىڭ ئانىسى يوقكەن،
غەمخور ـ كويۇملۇك ئاتىسى يوقكەن.

تۇرار جايى يوق، يە بارار يېرى،
بۇ ئەمەسمىدى ئوزىنىڭ ئېلى؟!

بېشىنى قويۇپ يېتىپتۇ تاشقا،
يىتىملەرگە يول بارمۇ باشقا؟!

كىملەرگە هايات قەدىرلىك ئەمەس؟
سولۇپ غۇنچىلار بوپ كېتەرمۇ خەس!؟

دىدىم: ئاھ، زامان نىمە ئانچە تار؟
خەلقنى قۇللۇق قىلدى خارۇ-زار!

زۇلۇم تەختىگە ئوتلار يېقىلار!
زەنجىر-كىشەنلەر ئۇرۇپ چېقىلار!

تاڭ ۋەسلى يېقىن، تۈنىنىڭ ئۆمرى ئاز،
تۇگەيدۇ جۇت-قىش، كېلەر باهار-ياز.

نۇرىنى باهار ئەلگە چاچىدۇ،
يىتىملەرگە بەخت قۇچاق ئاچىدۇ.

غەمدىن قۇتۇلۇپ غېرىپ-غېرىبە،
تەربىيە تاپۇر يىتىم-يىتىمە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ياتمايدۇ خەلقىم ئەلەم ـ كۆلپەتتە،
گۈللەيدۇ ئارزۇ، ئىشەن ئەلۋەتتە!...

1947 ـ يىل فېۋرال، قەشقەر.

ئاچچىق كۈنلەر

ئايىناقىلاپ ئۆتىتى مۇتىھەم يىلىلار،
شاراپنى تۈتتى ئاھۇلۇق كۈنلەر.

بىر مىنۇت ئۇمرۇم غەمسىز ئاقمىدى،
راھەت مېنىڭغا كۈلۈپ باقمىدى.

كۆز ئالدىمدا بىر دىل ئازارىم بار...
كۆزدە ياشلىرىم دىلدا زارىم بار...

غەملەر كېلىدۇ مەرتلەر بېشىغا،
كىملەر كېلىدۇ دەرتمەن قېشىغا؟

تارتقان جاپالار زەھەردىن ئاچچىق،
قانداق كۈنلەر بۇ تومۇردىن قاتتىق؟...

دەھشەت ئىچىدە ئۆتكۈزدۈم ھايات،
ۋەھشەت ئىچىدە ساقلىدىم سۈبات.

ھەر كېچە ـ كۈندۈز يارنى كۈتىمەن،
يارغا مۇناسىپ ئەشئار پۈتىمەن.

قېنى، بىر كەلگىن، قېشىمغا جانان!
كېلىپ سورىساڭ بۇ ھاللار يامان...

دەرتلەر كېلىدۇ مەرتلەر بېشىغا،
كىملەر كېلىدۇ دەرتمەن قېشىغا؟

يۈرەكلەر زىدە يارنىڭ دەردىدە،
ئاچچىق كۈنلەرنىڭ قانلىق دەۋرىدە.

ئىنساپ قىلمىدى... كوكنار بۇلۇتلار،
ھۆرپەيمەكتە بۇ تال ـ تال بۇرۇتلار.

سەنسىز بۇ كۈنلەر ئۆتتى قاراڭغۇ،
بولدى بۇ جاھىل بەك ئالدىراڭغۇ.

زىمىندىن ئېغىر دەردىم بار مېنىڭ...
ئاڭلا نىگارىم ئەرزىم بار مېنىڭ...

ئەلەملەر كېچىپ ھەسرەتتە يۈردۈم،
بىر تىرىلدىم ۋە كۈندە مىڭ ئۆلدۈم.

مۇنچە بىمەزە ئاچچىق كۈنلەر بۇ؟
مۇنچە قاراڭغۇ تىلسىز تۈنلەر بۇ؟

بىر كۈن تىكلىنۈر ھورلۇك بايرىقىم!
قات ـ قات ئېچىلۇر گۈللۈك ياپرىقىم!

مىڭ جان تەسەددۇق، يار جامالىڭغا!
ئۈمىت گۈلزارى نۇر جاھانىمغا!

دەرتلەر كېلىدۇ مەرتلەر بېشىغا،
دىلبەر كېلىدۇ دەرتمەن قېشىغا!

1947 ـ يىل فېۋرال، قەشقەر.

كېلىڭ دىلبەر

ــــ ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ قەشقەرگە كېلىش مۇناسىۋىتى بىلەن.

بىزلەر قوي بولدۇق، زالىملار بورى،
مەرگەنلەرنىڭ قېزىلدى گورى.

ئاغامچا تەييار شۇ بويىنىمىزدا،
ئاچچىق ساۋاقلار بار قوينىمىزدا.

گۇلزاردا تۇرۇپ ئەركىن يۇرمىدۇق،
شىرىن شەرۋەتنى ئىچىپ كورمىدۇق.

سۇيگەن يارىمىز تېخى كەلمىدى،
قانخور بورىلەر نېرى كەتمىدى.

قان بىلەن زەرداپ ئاقتى كوزلەردىن،
داستان يېزىلدى سىرلىق سوزلەردىن.

ئوقۇپ ئاڭلايسىز كېلىپ دىلبىرىم،
داۋا قىلغايسىز مەجرۇھ يۇرىگىم.

كېلۇر! دەپ ئاڭلاپ، بەكمۇ قۇۋاندىم،
تاڭ نۇرلىرىغا ئەمدى ئورالدىم.

كېلىڭ! سۇيۇملۇك جانىجان دىلبەر!
كېلىڭ! قەدىردان قەھرىمان رەھبەر!

سىزگە شوخ-ئەركىن ساقلىدى ئىززەت!
ئولگۇنچە قىلاي خەلق ئۇچۇن خىزمەت...!

1947-يىل ماي، قەشقەر.

باخ ـ باخ...!

ئۇ نازۇك بويىنىڭىزغا مەن گىرە سالسام، ئېتىڭ باخ ـ باخ!
قۇچاقىنى كەڭ ئېچىڭ يارىم، يۈرەك قانسۇن، ئېتىڭ باخ ـ باخ!

كېزىپ باغنى، قېزىپ تاغنى پەقىر پەرھات كەبى يۈردۇم،
تاپالماي ۋەسلى شىرىننى، بۇگۈن تاپتىم، ئېتىڭ باخ ـ باخ!

ئوقۇبەت بىرلە ئۆتكۈزدۇم قارا كۈننى يۈسۈپ ئوخشاش،
زۇلەيخادەك ۋاپا ئەيلەپ مېنى بول كۈن ئېتىڭ باخ ـ باخ!

يۈرەك چوغلە كويۇپ تۇرغاچ ۋۇجۇدۇم "گۇر" قىلىپ ياندى،
ئوچۇرمەككە شۇدۇر چارە: كېلىپ يارىم ئېتىڭ باخ ـ باخ!

سەھەر سالقىن شامالدەك لەتىپ كوكسۇڭ كېلىپ تەگسە،
مۇرادىم ھاسىل ئولغايلەر كېتىپ ئارمان، ئېتىڭ باخ ـ باخ!

جاھان خەلقى گۇۋا بولسۇن، ئەزەلدىن مەن ئەبەت ئاشىق،
مەگەر ئولسەم قالۇر خاكىم، ئېچىلغان گۈل، ئېتىڭ باخ ـ باخ!

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

بىلىنىك ئۇ گۇل مېنىڭدىن بوي بېرەر سىزگە، قىسارسىزمۇ؟
قىيامەتكە قەدەر ئىشقىم چىچەك ئاتقاي، ئېتىڭ باخ-باخ!

ئاقار قانلار كوزۇمدىن سىزنى دەپ يىغلاپ ياش ئورنىغا،
گۇزەل مەھبۇبى جانىم قىپ ماڭا شەپقەت، ئېتىڭ باخ-باخ!

بۇ باغدا سايرىغان كاككۇك نىچۇن زەينەپنى ياد ئەتمەس؟!
ئېچىلغان گۇل تۇۋىدە بۇ شوخ-ئەركىننى ئېتىڭ باخ-باخ!

1947-يىل قەشقەر.

بەگگى

(ساتىرا)

مەدەت تىلەر چىلىمدىن دىۋانە بەگگى،
كەندىر ئوتى يېقىلسا پەرۋانە بەگگى.

ئويدە قىلۇر جىدەللەر خۇمارى تۇتسا،
سەپرا مىزاج ئىكەن ئۇ، ۋەيرانە بەگگى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سەيخانىسىنى چوغلاپ كەلتۈرگىنىدە،
ئۆلپەتلىشەر "جوۋا" — دەپ مەردانە بەگگى.

ئېيتىپ "مەشرەپ" مۇقامى كەتكەندە هۇشى،
ئىچكەي چىلىم سۈيىنى مەستانە بەگگى.

هەر يانغا كوز يۇگۇرتەر ئالايغان هالدا،
كورۇپ قىلىپ چىۋىننى هەيرانە بەگگى.

يوپۇرماقتەك چىرايى هىيت مەزگىلىدە،
ئاچ قوساقتا كوپ چېكەر "بايۋەچچى" بەگگى.

زوق ئولتۇرۇپ كورىدۇر "دەهشەتلىك" چۈشنى،
سوهبەتلىشەر ئاجايىپ ئەپسانە بەگگى.

"ئەهۇ ـ ئەهۇ ـ ئەهۇ..." دەپ بىر سائىتىگە،
ئىككى مىڭنى يوتەلگەي بىچارە بەگگى.

كەمستىمگىن شوخ ـ ئەركىن مىسرالىرىڭدا،
هىچكىمنى كوزگە ئىلماس شاهانە بەگگى.

1948 ـ يىل ئىيۇل، قەشقەر.

دوستۇمغا

ئىنسان جاھاندا بارلىق ئەلاسى،
كېلىپ كېتىشىنىڭ باردۇر مەناسى.

ئۆمرۈڭ گۈل كەبى ئۆسەر كۆكۈرەر،
غۇنچە ياپراقلار كۈزدە تۆكۈلەر.

ھەممىدىن ئۇلۇغ ياشلىقنىڭ قەدرى،
تاغلاردىن ئېغىر قېرىلىق دەردى.

ئەقلىڭنى تاپساڭ، بىلدىڭ ئۆزۈڭنى،
سارغايتماسلىقتا تىرىش يۈزۈڭنى!

قۇۋۋەت بار چاغدا قىلۋال خىزمەت،
خەلققە، ۋەتەنگە كەلتۈر مەنپەئەت!

ئىنسان شۇنىڭچۈن سانلار ئالى،
قالار شۇنداق زات تارىختا نامى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۆمرۈڭدىن ئۇتۇق-مېۋە تىلىسەڭ،
ئەلگە ئىشلەشنى شەرەپ بىلىسەن.

يۇرتنى گۈللىتىش، نۇرغا تولدۇرۇش،
ۋەزىپەڭ بولۇر ئەلنى ئويغۇتۇش.

چۈنكى تەرەققى دەۋرى ئۇشبۇدۇر،
كەلگەن سادالار بۇڭا بەلگىدۇر.

قۇرۇلسا ئەلدە تۇرلۇك سانائەت،
تۇرمۇش خوشاللىق، كۆلگەي جامائەت.

ئاچ كوزۇڭنى ئەل! سۇزۇلمەكتە تاڭ...!
يۇقۇرى بولسۇن توغرا تۇيغۇ-ئاڭ!

يىقىلسا بىركىم يولەش كېرەكتۇر،
بىرلىكتە ئالغا يۇرۇش كېرەكتۇر.

خەلقىمىز دىمەك، بىردەكلا كۈلسۇن،
ياخشى كۈنلەرنى ھەممە تەڭ كورسۇن!

تۇغۇلغان ئىدىڭ ئەلنىڭ قوينىغا،
يىگىتلىكىڭنى قويغىل ئورنىغا!

ئۇز گېلىڭنى دەپ بولمىغىن نامەرت،
ھورۇنلۇق بىلەن كەلمەيدۇ ئامەت!

پۇل چىقار يا كۈچ خەلق خىزمىتىگە!
سەن ھەم ئىگە بول ئەل ھۆرمىتىگە!

بولمىساڭ ھەمدەم ئۇز خەلقىڭ ئۈچۈن،
ئاشۇ سۆيۈملۈك دۆلىتىڭ ئۈچۈن.

قەرزىڭنى ئادا قىلمىغان بولدۇڭ —
خەلقىم ئالدىدا نەپرەتكە تولدۇڭ!

كۈننى بىھۇدە ئۆتكۈزسە ياشلار،
كۆزدىن قۇيۇلار يامغۇردەك ياشلار...

1948 - يىل 17 - ئىيۇل.

ئۈمىتسىزگە

ئۈمىت ئۈزمەك نادانلىقتۇر جاھاندىن،
ئۈمىت بولسا ئۆتەلەيسەن داۋاندىن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تىرىشماق بىرلە مەقسەت بولغۇسى ھەل،
كوكۇل شاتلانغۇسى ھورلۇك زاماندىن.

ئۇمىتسىزلىك ھالاكەتكە سەۋەپتۇر،
قۇتۇلماس ھىچقاچان شۇملۇق چاياندىن.

تەبىكى كورەلمەس كۈن ئۇمىتسىز،
مىسالى پەرقى يوق دانىسىز ساماندىن.

جامائەت ئورتاسىدا ياخشىلار كوپ،
قىچىگلار دوستلۇرۇم خۇلقى ياماندىن!

بۇ خەلقلەرنىڭ ھاياتىدىن ئۇمىت بار!
قۇتۇلغايمىز بىز ھەم پەسلى خازاندىن!

دىمەك: بىزگە داۋام بىرلىك كىرەكتۇر،
مۇھەببەت باغلا ئەلگە، قال ياڭغاندىن!

شوخ-ئەركىن بولمىسا گوش بىرلە ياغىڭ،
تىپىلماس بىرغىنا لەززەت قازاندىن.

1948-يىل نويابىر، قەشقەر.

پارچە

بۈگۈن ئۈيقۈدىن
ئويغاندى جاھان،
كۈن - تۈن ئۆزگىرىپ
تـۈرىدۇ زامان.

ياز - كۈزنى سەزمەي...
ئۈخلاپلا ياتقان —
ھورۇن ئادەمنىڭ
ھـالـى بەك يامان.

1949 - يىل ماي، قەشقەر.

چىمەنگە خىتاپ

ئۆزەڭ چىرايلىق،
بىر گۈل بولۇرسەن.

ئاشىقلىرىڭنى
شەيدا قىلۇرسەن.

بارچە گۈللەردىن
ئارتۇق سۆيىمەن.
ناز ۋە خۇلقىڭغا
بەكمۇ كويىمەن.

نازىنىنلارنىڭ
لېۋىدىن ئېپىز،
سېنىڭ لەۋلىرىڭ
تەككۈزسەم ئېغىز.

ئەمما نە قىلاي،
كۈنلەردە بىر كۈن،
قېشىڭدا ئېدىم
ئۆي بىلەن نۇرغۇن.

پۇرايمۇ؟ — دېدىم
بىر گۈلۈڭنى مەن.
ئاستا ئۈزاتتىم
باش - قولۇمنى مەن.

مەن ئەمەس يالغۇز،
سۆيگەن ئىكەن ئەل.
ئېچىلدۇرۇشقا
باغلاپتىكەن بەل.

سېنىڭ خىيالىڭ
ماڭا باشقىچە.
سۇ ئاقمايدىكەن
لەۋدىن تاشقىچە.

نە بولسا بولسۇن،
سۆيگەن كۆلۈمنى
ئالماقچى بولدۇم،
سۇندۇم قولۇمنى.

ئىختىيارىم گۈل،
شۇ گۈزەل غۇنچە.
تىكەن بار ئىكەن،
پۇراپ ئالغۇچە.

ياپراق تۈۋىگە
يوشۇرۇنغان ئۇ.

www.uyghurkitap.com

كىم پۇرار بولسا،
قادالماقچى بۇ.

گۈل بىلەن بىزنىڭ
ئوتتۇرىمىزدا —
تىكەندىن بولەك
رەقىپمۇ يوق ـ تە.

چۈنكى باغ بىزنىڭ،
گۈل ئوستۇرگەن بىز.
چىمەن ئاستىغا
سۇ كەلتۈرگەن بىز.

"سۇ ئىلىپ كەلگەن
شۇنچىلىك خارمۇ؟
كوزا سۇندۇرغان،
ئەزىز بولارمۇ؟"

قادالسا قولغا
شۇ ياۋۇز تىكەن،
رايىمنى شۇنچە
گۈل تارتىدىكەن.

گۈلگە مەن بېرىپ
كوڭلۇمنى پۈتۈن،
يۈز ئۇرۇمىدىم،
دەرت تارتقان ئۈچۈن.

گۈلنى گۈل بىلدىم،
تىكەننى تىكەن؛
ئوخشىمايدىكەن
دوست ـ دۈشمەن دىگەن.

بىل، چىمەن گۈلۈم،
كوڭلۇم پاكىزە!
ئىمانىم سۈزۈك،
ۋىجدانىم تازە.

ئېتى گۈل بولسا،
ئاشىق ئەمەسمەن؛
جىغان گۈلنى
سۈيدۈم دىمەسمەن.

تىكەنلىرىڭگە
ئېيت، سانچىلمىسۇن!

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

تىكەن دەردىدە
دىل رەنجىمىسۇن!

چىن دىلبەر دىگەن
يارنى ئاسرايدۇ،
ھەتتا ئۇلۇمدىن
ئۇنى ساقلايدۇ.

سىرداش ئەمەسمۇ،
دائىم ئىككىمىز.
سېغىنساق ئۇزاق
سوزلەپ كېتىمىز.

تېخى ئوچمىدى
يۇرەك داغلىرى،
تېخى كەتمىدى
تىكەن چاغلىرى.

مەنمۇ كۈتىمەن
كېلەر يىل سېنى.
سەنمۇ كۈتەرسەن
قۇچاقلاپ مېنى!

ئىككىمىز بىللە
ئازات ياشايلى!
ئەل ئۈچۈن يېڭى
ھور باغ ياسايلى!

بۇ مېنىڭ ساڭا
قىلغان خىتاۋىم.
يەنە بىر دىسەم
كەسكىن جاۋاۋىم...

1949 - يىل ماي، قەشقەر.

پەرۋانە

ئۆيۈمدە ئىدىم
قاراڭغۇ بىر چاغ.
يورۇق بولسۇن دەپ،
ياندۇردۇم چىراغ.

چوڭ نېمەت ئىكەن
ئۇشبۇ روشەنلىك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى ۋېبسىتى
www.uyghurkitap.com

بۇ بىرلە چولمۇ
بولۇر گۈلشەنلىك.

دىدىم: بولۇركەن
قۇلۇپ پەرىسى،
باغلارغا باقسالڭ
چېچەك ھەرىسى.

ئاھۇ ئۇگەنگەن
تاغ بىلەن تۈزگە،
ھەر بىر گۈزەلنىڭ
لايىغى ئۆزگە.

ھەر جايدا بولسا
گۈزەل خار ئەمەس.
سېنى سۆيمىگەن
گۈزەل يار ئەمەس.

شۇلارنى ئويلاپ
تۇرغان چېغىمدا؛
ئۇچتى پەرۋانە
ئىككى يېقىمدا...

مەن ئاڭا باشتا
دىققەت قىلمىدىم.
هامان شۇ خىيال،
نېرى كەتمىدىم.

پىرىلداپ ئۇچۇپ
كەلدى ئۇ يەنە،
چىراق ئۈستىدە
ئايلاندى ئەنە...

مەن دىدىم: كىچىك ـــ
جانىۋار ئىكەنسەن،
دۇرۇسمۇ سوزۇڭ ـــ
ئاشىق دىگەنسەن؟

نىچۈن كۈندۈزى
سېنى كورمەيمىز؟
ئۇۋا ـ جايىڭنى
پەقەت بىلمەيمىز؟

نىملەرنى يەپ،
نە ئىش قىلىسەن؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چىراق يېقىلسا،
قايدىن كېلىسەن؟

سەندە ھەم بارمۇ
ئويۇن ـ كۈلكىلەر؟
ھەمدە يالغانچى—
مەككار تۈلكىلەر؟

بىلەمسەن ئۇزەڭ
چىن ھەقىقەتنى؟
ئەدلى ـ ئادالەت
ھەم ساداقەتنى؟...

كەلدى پەرۋانە
ئالدىغا ئۇچۇپ،
ئېيتتى قەلبىنى
ئۈستىگە قونۇپ:

"قايدا يورۇقلۇق
بولسا، شۇندا مەن.
قاراڭغۇ بىلەن
كېلىشەلمەيمەن.

يورۇقنى كورسەم
جېنىم ياشىرۇر،
يورۇقتا ئولسەم
بەختىم ئاشىدۇر.

ئۇخلايدۇ جانان...
يالغۇز ئويىدە،
سەن مۇندا بولساڭ،
مەن شام تۈۋىدە.

هاياتىم ئېرۇر
غۇربەت، نادامەت.
نۇرغا چومۇلمەك
ماڭا سائادەت.

پەرۋانە بولغان
نامىمىز بىزنىڭ؛
راستقا جان بېرىش—
شانىمىز بىزنىڭ.

هەقنى سوزلىسەم
تىلىم كېسىلۇر؛

سوزلىمەي دىسەم،
يۈرەك سىقىلۇر.

قوي، مۇنداق سوزنى،
مېنى قايناتما!
قارانچۇق قىلىپ ــ
يەنە ئۇيناتما!

قاراپ تۇر ماڭا،
قىل بىر تاماشا:
مەن كېتەي خوش ــ خوش...
سەن يۈز مىڭ ياشا!»

دىدى قوزغالدى
قەلەم ئۇستىدىن؛
ئاۋاز چىقمىدى
قەلەم دەستىدىن.

جىم بولۇپ كەتتى
ئويۇمنىڭ ئىچى؛
مەنمۇ قىلمىدىم
بىر پىچى ـ پىچى...

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن ئادرېسى

لېكىن پەرۋانە
چىراق يېنىدا،
يالقۇن لەپىلدەپ
يانار ئالدىمدا.

لاچىن كەپتەرگە
ئوزىنى ئۇرغاندەك،
ياكى بىر ئاشىق
يارنى تاپقاندەك،

پەرۋانە ئوتقا
ئوزىنى بىر ئاتتى؛
قانتى كويۇپ،
ئۇچالماي ياتتى.

يەنە "پىر..." قىلدى
چىراققا كەلدى.
يالقۇننى كېچىپ،
جان بەردى — ئولدى.

ئەنە كويمەكتە
پاقىراق تېنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىلىش ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

نۇردىن مۇراتنى
تاپتى ياش جېنى.

سوزنى پەرۋانە
قىلدى ئاغزىدا،
مەقسەتكە يەتتى
چىراق باغرىدا.

مۇراتقا يېتىپ
ئۇلۇش بىزگە پەرز؛
ئەركىن دەم ئېلىپ
ياشاش بىزگە قەرز.

پەرۋانىدىن مەن
شۇنى ئۇگەندىم،
يېڭى ئىلهامغا
ئەمدى يوگەندىم.

1949 ـ يىل 25 ـ ماي، قەشقەر.

يۈرەك داغلىرى

كۆردۈم بۇ يۇرتتا
بەك ئېغىر ئازاپ.
كەلدىم ھاگىرىغان
زۇلۇمغا چىداپ.

تۇغۇلدۇم كۆرۈك
بۇ تار جاھانغا،
ئۇچرىشىپ قالدىم
يىلان-چايانغا.

قايغۇلۇق بىر كۈن،
شۇنداق بىر كېچە.
خىيال دېگىزى —
نى كېچە-كېچە...

ئارام ئالماقتا
ئىدىم بىر نەپەس.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكتى
www.uyghurkitap.com

بولدى چۈشكەندەك
ئۈستۈمگە بىر خەس.

خەس ئەمەس بەلكى
يانتاق يەم ئەيلەپ،
قولۇم شىلتىدىم،
ئۇ تۇرار لەيلەپ.

قولۇم ئۇنىڭغا
تەگدى-تەگمىدى.
بىلسەم ئۇ ماڭا
بويۇن ئەگمىدى!

كوزلىرىم كوكسۇم
ئۈستىگە باقتى.
غەزەپ ئوتلىرى...
كىرپىكىم قاقتى.

مەيدەمدە توققۇز —
بوغۇملۇق چايان،
نەشتەر ئۇرۇشقا
تەيياردۇر شۇ ئان.

ئاچچىقلاپ قايناپ
دىدىم ئۇنىڭغا:
"زۇلۇم سىرتمىغى،
ئىدى بوينۇمدا.

قاپسەنمۇ ئەمدى
مېنى چاقمىغان؟
سەن ئىدىڭ ماڭا
پەقەت ياقمىغان.

سېنىڭدەك نامەرت
ئەمەسمەن ئوزۇم.
بەرھەق ـ ھەقىقەت
مېنىڭ ھەر سوزۇم.

مەيلى يۇرەككە
نەشتەر سېلىپ كور؛
ئىختىيار قىلساڭ
خەنجەر سېلىپ كور!

نىجىس ئايىغىڭ
بىر ۋابا ـ ئاپەت.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ۋەھشى قۇيرۇغۇڭ
زۇلۇم ــ ئاسارەت.

نىمە ئىستەيسەن
شۇ تۇن كېچىدە؟
ئېزىپ قالدىڭمۇ
شۇملۇق ئىچىدە؟”

قارىسام شۇ چاغ
چايان ئەپتىگە،
نەشتىرى ھازىر
تولغان زەھەرگە.

قويدۇم ئۇنىڭغا
بىرمۇنچە سوئال.
غىڭ ــ پىڭ قىلمىدى
شۇ چايان سوكال.

سوزۇمنى ئاڭلاپ
رەھىمسىز چايان،
”پاس“ ئېتىپ نەشتەر
سالدى شۇ زامان.

زەھەر زەربىدىن
تىترىدى تېنىم؛
دەھشەتلىك دەرتتىن
قىينالدى جېنىم.

ئايمۇ توسالدى،
بولدى قاراڭغۇ.
ئىچكەن چاي ماڭا
بولدى بىر ئاغۇ.

چىراقنى ياقتىم،
باقتىم ھەر تەرەپ؛
(دۈشمەنلەر بىلەن
چېلىشماق شەرەپ!)

قېچىپتۇ چايان
چاققاندىن كېيىن.
دەرتنى - ئەلەمنى
ساقايتماق قىيىن.

ئىرادە باغلاپ
قىساس ئالماققا؛

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

پىلىك سىلىپ، ياغ
قۇيدۇم چىراققا.

ئەتراپ يورۇدى
كورۇندى دۈشمەن.
ئەمەسمىدىم مەن
ئەزەلدىن ئوچمەن؟

توختا ئىشەك! — دەپ،
ژىكنى سانچىدىم.
ئىبرەت بولسۇن دەپ،
بىر تامغا ئىلدىم.

1949 - يىل 8 - ئىيۇن. قەشقەر

تىرىلگەن مۇردا

(بىر ئولۇكىنىڭ تۈۋسى)

تېخى تۇنۇگۇن قەۋرىگە جايلاشقان،
ھېچبىر مادارى-جېنى يوق مۇردا.

بىر مەزگىل ئىدى بۇلبۇل سايراشقان،
جانلىنىپ توختار تىۋەنكى قۇردا:

"ئانچە بىر پۇرسەت ياشناپ دۇنيادا،
ئومرۇم ئوتتۇپتۇ، ئەمدى هالىم شۇ.
كۈن كورۇپ بولماس بىر كۈن زىيادە!
تۇرمۇش مەكتىۋى بەرگەن ساۋاق بۇ.

بۇگۈن دۇنياغا قايتا بىر بارسام،
قىلار ئىشلىرىم، غەيرىتىم تولا.
كوپ ئەمەس يۈز يىل هاياتقا پاتسام،
ئىسىل خۇلقلەرگە بولاتتىم جورا!

خۇسۇسەن خەلققە يامانلىق قىلىپ،
بىر-بىر رەنجىتىپ چەتكە قاقماستىم.
ئوزەم نەپسىنى ئەڭ ئالى بىلىپ،
يىلانغا ئوخشاش تىلدا چاقماستىم.

ۋەتەن، خەلق ئۈچۈن قىلىپ جان پىدا،
نۇرلۇق، كەڭ يولدا چېلىشار ئىدىم،
چۈمۈلىگە هەم قىلماستىن جاپا،
مەڭگۈ ياشاشقا تىرىشار ئىدىم.

دۇنيانى بىلدىم، ئاڭلىدىم، كوردۇم،
جاندىن ئايرىلىپ قالدىم ۋاي ئىست!...
ئاغدى دىمەڭلار مېنى دوستلۇرۇم!
'كېلىن ئاڭلىسۇن، قىزىم سەن ئىشت!'

ئۇياتماقتىمەن قىلغانلىرىمدىن،
ئالەم ئالدىدا ھەم شۇ قەۋرىدە...
تووا! — دەپ يەنە ياقام تۇتىمەن،
ئۇزەم خىجالەت، كوڭلۇم سەۋرىدە.

قانچە ۋاقىراپ خىتاپ ئەيلىسەم،
سوز-تووام مەقبۇل بولماي تۇرىدۇ.
بولماس ئوخشايدۇ مۇندىن كەتمىسەم،
بەس... مۇشۇ سىزگە، ئىبرەت بولىدۇ!"

دىدى-دە قايتا ئاستا ئۇزالدى...
قەۋرە شۇ پېتى جانسىز ۋە جىمجىت.
...پۇشايمانلىرى يېزىلىپ قالدى،
سەن خەلققە ئوبدان خىزمەت قىلىپ كەت!

1949-يىل 23-ئىيۇل. قەشقەر.

تاڭ شەرىپىگە

—— جۇڭگو خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قۇرۇلغانلىقىنى تەبرىكلەپ.

ئالتۇن قەلىمىمدىن يامغۇر كەبى ئىلھام توكۇلۇر،
دوستلىرىمىز خوشال، دۈشمەن بېلى تېزدىن پۈكۈلۇر!

چۈنكى بۈگۈن تاڭدىن خەۋەر ئالدىم، بەكمۇ قۇۋاندىم،
تەشنا بۇ يۇرەك شوخ-شوخ تېپىدۇ، نۇرغا ئورالدىم.

توختىدى ئۇزۇندىن بېرى كوزدىن ئاققان يېشىمىز،
ھورلۇككە يېتىشكەچ، ئاسمانغا تاقاشتى بېشىمىز.

كوكتىن سۇپۇرۇپ تاشلاندى قارا بۇلۇتلار.
ھەيدەلدى گورىگە ئىپلاسقىنا خۇنخور قۇرۇتلار،

ئىشچى يەنە دىخان خەلق ئامىسىدىن تۇزدۇق ھوكۇمەت،
"ئومۇمى پۇروگىراما" بەخت-سائادىتىمىزگە ھوججەت!

تاڭ نۇرلىرىنى چاچتى كوممۇنىستلار پارتىيىسى،
جۇڭگونى ئازات قىلدى خەلق ئازاتلىق ئارمىيىسى.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكىتى
www.uyghurkitap.com

كومپارتىيە باشلامچىمىز، ئىستىقبالىمىز پارلاق!
تىيانشان باغرىغىمۇ قادالدى نۇرانە قىزىل بايراق.

ھەر ياندا ئازاتلىق سازىنى ياڭرىتىمىز تاڭدا،
مېھنەت ئىچىدە چىنىقىپ، غەلىبىسېرى بېسىپ ئالغا!

1949 - يىل 1 - ئوكتەبىر، قەشقەر.

كىردۇق يېڭى دەۋرگە

قۇياش چىقتى ئۇپۇقتىن،
گۇللەر تىزدۇق ئۇتۇقتىن،
يېڭى ھايات باشلاندى،
قۇتۇلغاچ بىز قۇدۇقتىن.

كۈرەش بىلەن تۇغۇلدۇق،
بىز چېلىشچان ئوغۇلدۇق،
بۈگۈن بىزگە تاڭ ئاتقاچ،
ئاسارەتتىن قۇتۇلدۇق.

بولدى زامان خەلقچىلىق،
مېھنەتتە ئورتاقچىلىق،

ئىشچى، دېخان بىرلىشىپ،
بىز ئورناتتۇق تېچلىق.

زىننەتلەيمىز تاغلارنى،
بەلكى چول-دەشت، باغلارنى،
تارىخىمىز كوكسىگە
چۇشۇرمەيمىز داغلارنى.

خوشال پۈتۈن خەلقلەر،
ھەتتا ئەركىن بېلىقلەر،
تۈگەر ئەمدى بۇرۇنقى
جەۋرى-زۇلۇم، سېلىقلەر.

كەلدى بۈگۈن ئازاتلىق،
ھەر يان بولۇر ئاۋاتلىق،
يېڭى غەيرەت، يېڭى روھ—
ئورنىتىلغاچ دىل شاتلىق.

يېڭى دۇنيا ياسايمىز!
ھەر دائىم تەڭ ياشايمىز!
غالىبىيەت ئۈستىگە
شانلىق تۇغنى قادايمىز!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئەر - خوتۇن، تېز كېلىڭلار!
يەڭنى ئەمدى تۈرۈڭلار!
كىردۇق يېڭى دەۋرگە،
ھەممە بىردەك يۈرۈڭلار!

1949 - يىل ئۆكتەبىر، قەشقەر.

شات بوۋاي

ئەتىگەندىلا چىققان تالاغا،
كەلدى بىر قېرى ئادەم ئالدىمغا.

بىر غېرىچ ئۇسكەن ساقىلى ئاپپاق،
ماڭلايدا قورۇق، سوزلىرى چاقماق.

ئاقساقال دىدى: — ئۇكام ئولتۇرۇڭ،
مۇشۇ قەغەزگە پىكرىم تولدۇرۇڭ.

دىدىم: — قەيەرگە يازىمىز خەتنى؟
قانداق سوز بىلەن باشلايمىز گەپنى؟

دىدى: ــ غۇلجىغا، سالام يوللايمىز،
چەگچى ئوغلۇمغا خۇش خەۋەر! ــ دەيسىز.

سوزۇمنى ئاۋال سىزگە دەپ بېرەي،
سىز يېزىلىڭ ئاندىن مەن قاراپ تۇراي:

ئوغلۇم، سالامەت تۇردۇڭمۇ ئۇندا؟
سېنى يادلايمىز مۇندا كۈن ـ تۈندە.

گومىنداڭدىن بىز مەڭگۈ قۇتۇلدۇق،
ئازاتلىق سەپكە بىزمۇ قوشۇلدۇق.

نىجات تاپتۇق بىز تىنىچلىق بىلەن،
راھەتكە چىقتۇق ئاتقان تاڭ بىلەن.

بۈگۈن قەشقەردە توكۇلمىدى قان،
خۇرسەن بولماقتا شۇڭا ھەر بىر جان.

بىزمۇ ئۇلاشتۇق يېڭى دەۋرگە،
خاتىمە بەردۇق زۇلۇم ـ جەۋرگە.

ئوغلۇم، مەن ساڭا كىچىك چېغىڭدا،
ئېيتقانىتىم شۇنى باردۇر ئېسىڭدا؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىدىكى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تاڭدا ئىستىقبال پارلاق بولىدۇ،
بىز ئۇخشاش يوقسۇل خەلقلەر كۈلىدۇ!

دەر ئىدىم سېنىڭ روھىڭ ئۇستۇرۇپ،
كۆرەش سازىنى ساڭا ئۆگۈتۈپ.

مانا شۇ كۈنلەر كەلدى، ئوغلۇم بىل!
ئەمدى ئىشىڭغا تىرىش، ئادا قىل!

بىز ھەم قېرىدۇق دېمەي ئىشلەيمىز،
سايىنى كورۇپ بەلنى يەشمەيمىز.

يىراقلاشتۇق بىز غەپلەت ئۇيقۇدىن،
خالاس بولغاچقا پۈتكۈل قايغۇدىن.

بىلىم ئىگىلەپ يېڭى قۇرۇلۇشقا،
قەدەم تاشلايمىز يېڭى تۇرمۇشقا.

بىز بۇ پارلاق دەۋر يېڭى ئادىمى،
ھور-ئازات ئەلنىڭ ئىشچان خادىمى.

بۇرۇنقىدەك بىز بايلار قولىدا،
سارغايمايمىز ھېچ بىر بۇردا ناندا.

يادىڭدا باردۇر قۇل بولغانلىرىڭ؟
قامچا زەربىدىن تولغانغانلىرىڭ؟...

بەگلەر مېنى ھەم نە قىلغان ئىدى؟
"جان ئاتا"ــ دىسەڭ سېنى ئۇرغانتى.

سىڭلىڭ شۇ بەگلەر ئىلكىدىن ئامان ــ
قالغان ئىدىمۇ؟ بۇ دەرتلەر يامان!

ئاپپاق چاچ ئاناڭ نە ھالدا ئولدى؟
بىلەمسەن ئوغلۇم يەر-سۇ نە بولدى؟

ئۈزۈندىن يېرى كەتمەن كوتۈرۈپ،
ئىشلەۋاتىمەن مەدىكار بولۇپ.

چىقمىدى ئەستىن ئوتكەن كۈنلىرىم،
سېنى قۇچاقلاپ ياتقان تۈنلىرىم.

نان تىلەپ سېنى چوڭ قىلمىدىمۇ؟
قوينۇمغا سولاپ ئېپ يۇرمىدىمۇ؟

سەن ئۇ يان كەتتىڭ، مەن بۇندا قالدىم،
تۇرلۇك ئەلەمنى ئىچىمگە سالدىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

"قىرى" — دەپ مېنى ئىشقا ئالمىدى،
بەزىلەر ئەرزان خىزمەتكە سالدى.

ئوتتۇز يىللىق بىر كەتمەن بار ئىدى.
سەنمۇ بىلىسەن نان تاپار ئىدى.

كۈنلەردە بىر كۈن تازا قىينالدىم،
توڭغان ئۈستىگە ئاچلىقتا قالدىم.

كەتمەننى قويدۇم شۇ ئان گورەگە،
گورەكەش ئۇنى ئالدى بىر سەرگە.

بىر ئايدىن كېيىن بارسام ئېيتىدۇ:
"ئانا، بالىسى توققۇز سەر بوپتۇ!"

ئارقامغا ياندىم، كەتمەنمۇ قالدى،
مېھنەتتىن قېلىپ بەل-ئۇچام تالدى.

شۇنداق كۈنلەردە ئاتتى بىزگە تاڭ،
بىزگە ئازاتلىق بەردى كۈكچەنداڭ.

شۇنىڭ ئۈچۈن شات ئاسمان ۋە زېمىن،
شۇكىلاشقا خوشنود ياش يىگىت، كېلىن...

شۇنىڭچۈن خوشال بوۋاق باللار،
شۇڭا كۆلگەندۇر ئاق چاچ ئانىلار.

كۆلمەكتە ئەنە سايدىكى تاشلار،
كۆلمەكتە ئەنە شات قەلەم قاشلار.

ئاقساقاللارنىڭ چېھرى شات ـ ئوچۇق،
خۇددى كۆلگەندەك قىزىرىپ ئۈپۈق.

ئەنە شۇ ئىشچى، دېخانلارمۇ خوش،
موردۇز، تومۇرچى، باپكارلارمۇ خوش.

ياشلار شوخلىنىپ ئويناشماقتادۇر،
تويلارنى ياساپ قايناشماقتادۇر.

باغدا بۇلبۇللار سايرايدۇ خوشال،
گۈللەر يەلپۈنەر چىققاچ شوخ شامال.

توغايلار يېڭى قوشاق تۈزمەكتە،
قالىغاچ كوكتە ئەركىن ئۈزمەكتە.

تۇگىدى ئەمدى بىزدە ئېزىلىش!
(مۇشتۇمزورغا تىز چوكۇپ ئېگىلىش...)

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ھوقۇقتا ھەممە بولدۇق باراۋەر،
ئىشچى ۋە دېخان ئامراق بۇرادەر.

ئوغلۇم قۇرىمىز زاۋۇت ـ فابرىكا،
خەۋەر بېرىمەن گۈلباغدىن ساڭا.

ئىشلە زاۋۇتتا كېچە ھەم كۈندۈز،
ئاسسام كورىسەن مېدالىم «يۇلتۇز»...

دىدى شۇ دېخان، مەقسەتنى بىلدىم،
سوزنى مارجاندەك مەن بايان قىلدىم.

1950 ـ يىل 27 ـ يانۋار.

خۇاڭخېغا قاراپ ناخشا ئېيتىمەن

كوكۇلگە ئىلھام شوخ ئېقىشلىرىڭ،
بېردۇ غەيرەت خوش بېقىشلىرىڭ.

ساڭا باغلىدىم چىندىن ئەقىدە،
شەنىگگە يازدىم شېرىن قەسىدە.

ئۆزەمنى سورىساڭ، پامىر باغرىدىن،
تونۇۋالغان سەن چالغان ناغرىدىن.

تۇغۇلدۇم سەندىن يىراق شەھەردە —
مەڭگۈلۈك دوستۇڭ گۈزەل قەشقەردە.

شەرەپلىك كۈنلەر قۇچاق ئاچقاندا،
كورۇشتۇق قۇياش نۇرلار چاچقاندا.

ئەركىلەپ مېنى قارشى ئالدىڭ سەن،
مەڭزىڭگە سۈيۈپ قۇچاقلىدىم مەن.

گۈللەر تۇتۇشتى سېكىلەكلىرىڭ،
قوللار بېرىشتى گاڭ بىلەكلىرىڭ.

راۋاپقا تەڭكەش بولدى غىنچەكلەر،
سەھنەڭدە خۇش خۇي كۈلدى چىچەكلەر.

ئىككى يېقىڭدا چىمەنزار بېغىڭ،
ئاسمانغا تۇۋرۇك ليۇپەنشەن تېغىڭ.

سۈيىمەن سېنىڭ تۇپراقلىرىڭنى،
كوزۇمگە سۇرتەي ياپراقلىرىڭنى.

زوقلىنىپ مەنمۇ ئىچتىم سۈيۈگنى،
خۇددى ئانىدەك بەردىڭ سۈتۈگنى.

ئۇركەشلەپ ئاقار سەندە شەرەپ-شان،
ساڭا جۇر بۇگۈن گۈلزار تىيانشان.

شاۋقۇنلىرىڭغا ئاھاڭداش ئۇيغۇر،
ئېيتىدۇ ساڭا دىلدىن تەشەككۇر!

1950 - يىل ئاۋغۇست، لەنجۇ.

كۈرەشچان قىز

مەرت يۈرەك، كۈرەشچان قىز،
ئىرادەڭ زور يېڭىشچان قىز.
ۋەتەنچۈن ئىشلىسەڭ دائىم،
ئۇنۇتماس خەلقىمىز ھەرگىز.

كۈرەشچان پەننى كوپ ئۈگەن،
ئىلىم-پەنگە تىلەكداش بىز.

ۋەتەن ئىقبالىنى كوزلە،
ۋەتەن كۈلمەيدۇ سەن، مەنسىز.

ئۆزەڭنى تاۋلىغىن پەندە،
نىجات تاپايلى ۋەتەندە!

1950 ـ يىل 24 ـ سېنتەبىر، شەن.

خىيالـلار ھەقىـقەتـكە ئايلاندى!

——ئەرەبىي شىمال ئەدەبىيات ـ سەنئەتچىلەر 1 ـ نوۋەتلىك قۇرۇلتىيىغا بېغىشلايمەن.

ئاسمان پەلەك تاغلاردىن،
گۈللەر ئۈسكەن باغلاردىن،
ئېشىپ كەلدۇق شەنگە
غالىپ بولغاچ زاغلاردىن.

كۆتكەن تېڭىمىز ئاتتى،
دىل خوشاللىققا پاتتى،
ئويلاپ يۈرگەن خىياللار
ھەقىقەتكە ئايلاندى!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قۇياش نۇرلار چاچقاندا،
بۇلبۇل قانات قاققاندا،
ئېچىلماقتا قۇرۇلتاي
بىرلىك چىچەك ئاتقاندا.

ئازات بولدى خەلقىمىز،
خەلق ئۈچۈنلا ئىشلەيمىز،
ئۇلۇغ كومپارتىيىگە
چەكسىز رەھمەت ئوقۇيمىز.

بىزگە ھورلۇك كەلتۈرگەن،
پارلاق كۈنگە يەتكۈزگەن،
ماۋ زېدۇڭغا ھەشقاللا!
بىز بۇ دەۋرگە تەلمۈرگەن.

ئوتتۇقلارغا ئىز سالدۇق،
قولغا قەلەمنى ئالدۇق.
ئىتتىپاقنى چىڭىتىپ،
ئالغا بىز قاراپ ماڭدۇق.

ھەسەل تامدى لەۋزىدىن —
پىك دېخۇەيىنىڭ ئاغزىدىن،

تازا ئىلھاملاندۇق بىز
كې چۇڭپىڭنىڭ ① سوزىدىن.

يولىمىزدا چىراق بار،
قولىمىزدا ياراق بار،
ئۈستىمىزدە لەپىلدەپ
تۇرغان قىزىل بايراق بار.

ھەل بولماقتا تىلەكلەر،
زوقلانماقتا يۈرەكلەر،
قارارلارنى ئىشلەشكە
تەييار بىزنىڭ بىلەكلەر!

1950 ـ يىل 26 ـ سېنتەبىر، شەن.

قىزىمغا خەت

سېغىندىم سېنى چىرايلىق قىزىم،
نەختىمىز كۆلدى، كورگىن ئەزىزىم.

---

① كې چۇڭپىڭ ــ ئاتاقلىق شائىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

كورگۈم كېلىدۇ ئايدەك يۈزۈڭنى،
ئاڭلىسام دەيمەن تاتلىق سوزۈڭنى.

بېيجىڭ باللىرى سېنىڭدەك ئوماق،
كۈلگۈنچەك ۋە شوخ، كوزلىرى بۇلاق.

قەيەرگە بارسام، يالغۇز قويمىدى،
ئورنۇپلىشىپ زادى تويمىدى.

ئەركىلەپ تۇرۇپ ناخشا ئېيتىدۇ،
مەنمۇ سايرىسام كۈلۈپ كېتىدۇ.

چاۋاك چېلىشىپ ئۇزاتتى مېنى،
ئۇنۇتماسمەن گۈل تۇتقان ۋاك مېنى.

يېڭى بېيجىڭنىڭ قىز-ئوغۇللىرى
سالام يوللىدى ساڭا شۇ كۈنى.

يىغېيۇەن دەيمەن سېنى ئەسلىسەم،
بېيخەينى كورۇپ، كەتتى ئارمىنىم.

بىر ئاز كۈت مېنى، قايتىپ بارىمەن،
ساڭا تاش قوچاق سوغات قىلىمەن.

بېيجىڭغا كېلىپ شاتلىققا پاتتىم،
ئالتۇندىن قىممەت گوھەرنى تاپتىم.

كۆتۈپ تۇر قىزىم خوشال بارىمەن،
سېنى قولۇمغا ئەتە ئالىمەن.

سەن ئازات كۈندە يانغان چىرىغىم،
سەن مېنىڭ جىگەر باغرىم-يۈرىگىم.

سەن ئەڭ بەختىيار، توكۇلمەس چىچەك،
مۋە بېرەي دەپ ئوسۇشۇڭ كېرەك.

ئويناپ-كۈلۈپ تۇر قىزىم ئادالەت!
ۋاقتىڭ خۇش بولسۇن، تېنىڭ سالامەت!

1950-يىل 19-ئوكتەبىر، بېيجىڭ.

شانلىق ئارمىيە

كۈرەشلەردە چىنىققان،
بىزنىڭ شانلىق ئارمىيە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

خەلقنىڭ نىجات يۇلتۇزى،
خەلق ئازاتلىق ئارمىيە.

ئىشچى، دىخان ئۇستۇرگەن،
كۈچلۈك بىزنىڭ ئارمىيە.
ۋەتەن، خەلق قوغداشقا
ئالغان پۇختا تەربىيە.

پارتىينىڭ بايرىغى
ئاستىغا چىڭ ئۇيۇشتۇق.
ئارمىيە-خەلق بىر نىيەت
قولغا قولنى تۇتۇشتۇق.

1951 - يىل 5 - فېۋرال، قەشقەر.

مارت كەلدى

مارت كەلدى-باھار كەلدى،
تۇرنىلار قاتار كەلدى.
گۈلباغلاردا، گۈلزاردا
چىچەكلەر ئاتار كەلدى.

قولغا ئالدى چوكانلار
كەتمەن، گۈرجەك، كەكىنى...
كىر قوندۇرماي ساقلايدۇ
ھوقۇقىنى، ئەركىنى!

قىزىپ كەتتى ھەر ياندا
ئاياللارنىڭ بايرىمى؛
تاغ - دەرياني خوش قىلغان
پارتىيىنىڭ بايرىغى.

1951 - يىل 8 - مارت.

بىرىنچى ماي

ئوتلۇق يۈرەك باتۇرلار
ئالغا باسار يولىدا.
قايناپ كەتتى نامايىش
قىزىل بايراق قولىدا.

تىرىكتاپلار - قانخورلار
ئىشچىلارنى ئالدايدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

ھەيۋە قىلىپ قورقىتىپ
پىلىموتنى ياندايدۇ...

ۋاشىنگتون، پارىژدا...
بوزەك ئەمەس ئىشچىلار.
خۇددى ئوقتەك پارتلىدى
دەرتمەن نامايىشچىلار.

ئىشچى-ئەمگەكچى ئاما
دەيدۇ: "بىزدە قورقۇش يوق!
بېشىمىزنى ئېگەلمەس
ئالتۇن-كۈمۈش، زەھەر ئوق!"

ئىش تاشلاشلار ئۇ ياندا،
نامايىشلار بۇ ياندا...
ئىشچىلارغا بەرمەكتە
ئوز ۋىجدانى قوماندا.

قىچقارماقتا ئىشچىلار:
"ھەقسىز ئۇرۇش يوقالسۇن!
بىتچىت بولسۇن تاجاۋۇز،
خەۋپ-خەتەرلەر سوغالسۇن!

بىزگە كېرەك تىنچلىق،
ئەبەدى ھور ئازاتلىق!
بىز ياقلايمىز يېڭىلىق،
نۇرلۇق ھايات، ئاۋاتلىق!

قوزغىلىڭلار ئىشچىلار،
يېڭى دۇنيا قۇرۇشقا،
قەتئى قارشى تۇرىمىز
تاجاۋۇزچىلىق ئۇرۇشقا!"

ئەنە لوندون كوچىسى
شوئارلارغا لىق تولغان.
مىسىر، ئەرەپ، تۈركىيە...
يوقسۇللىرى قوزغالغان.

دېھلى، تېھران قىزلىرى
ئازاتلىقنى سۆيىدۇ.
شانلىق بىرىنچى مايىنىڭ
باھارىنى كۆرىدۇ!

بىرىنچى ماي — ئۇلۇغ كۈن،
مېھنەتكەشلەر بايرىمى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ھەرگىز بىكار كەتمەيدۇ
قۇربانلارنىڭ قانلىرى!

1951 ـ يىل 1 ـ ماي.

كاززاپ

(ساتىرا)

مەكتەپنى كورۇپ قاچتىم،
ھوشۇقتا كوكۇل ئاچتىم.
دوقمۇشتا كورۇپ قىزنى،
مەيدەمنى يوغان ئاچتىم.

خوتۇن ئالدىم ئالتىنى،
تويلۇقتا بىر پەلتونى؛
ھەر يىلدا بىر ئويلەندىم،
قويۇپ بىرىپ دەلتىنى.

پىشىنغىچە ئۇخلايمەن،
چىمدىساڭمۇ قوپمايمەن؛

تام توۋىدە يانباشلاپ،
نېشىجاننى باپلايمەن.

ئىشقا قولۇم بارمايدۇ،
كوزۇم "نەزرە" مارايدۇ؛
نەدە بولسا بىكار نان،
چايناپ چىشىم تالمايدۇ.

تەشۋىق بىلەن خوشام يوق،
ئاڭلاشقىمۇ چولام يوق.
مەددا ئاڭلاپ كەچكىچە،
سوڭگۇچىمنىڭ سولى يوق.

1951 ـ يىل، قەشقەر.

خوشاللىق كۈنى
(ناخشا تېكىستى)

يېتىشتۇق پارلاق يېڭى ھاياتقا،
كوتەردۇق ئىگىز قەددىمىزنى.

بەخت قۇياشى نۇرلار چاچماقتا،
كۆرەشتىن تاپتۇق ھەم قەدرىمىزنى.
ياشا ئازاتلىق دەۋرىمىز ياشا!
ياشا بەختىيار خەلقىمىز ياشا!

ئازات، كۆرەشچان ئەمگەكچىلەر بىز.
كۆڭلىمىزدە ۋەتەن مۇھەببىتى بار.
دۈشمەنگە ھەرگىز رەھىم قىلمايمىز،
بەختىمىز شۇڭا مەڭگۈ ساقلىنار.
ياشا ئازاتلىق دەۋرىمىز ياشا!
ياشا بەختىيار خەلقىمىز ياشا!

رەھمەت ئېيتىمىز پارتىيىمىزگە،
مىننەتدارمىز ھور دەۋرىمىزدىن.
ئالقىش ئازاتلىق ئارمىيىمىزگە،
جاندىن-يۈرەكتىن، ساپ قەلبىمىزدىن.

1952-يىل، ئاپرېل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

يېڭى جۇڭگو قىزلىرى

كوكۇلدە ھىچ قالمىدى
قايغۇ - ئەلەم ئىزلىرى.
ئەمگەك بىلەن تاۋلانىدى
يېڭى جۇڭگو قىزلىرى.

باتۇر خەلقىنىڭ قىزى بىز،
بىردەك ئالغا باسىمىز.
يۈرەكتە بار كۈچ - قۇۋۋەت،
نى تاغلاردىن ئاشىمىز.

ئازاتلىققا ئېرىشتۇق
كومپارتىيە بولغاچقا.
كېلىڭ ئايال ۋە ئەرلەر
يېڭى ۋەتەن قۇرۇشقا!

1953 - يىل 8 - مارت، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

نىشانىغا!

جەڭگە ئاتلانغان غالىپ ئادەملەر
دۈشمەنگە تاۋۇت راسلاۋاتىدۇ.
ئۆمرى قىسقارغان ۋەھشى ھايۋانلار
ئىپلاس بېشىنى قاشلاۋاتىدۇ.

خېوداللىققا قارشى كۈچلەردىن
بىز قۇرۇپ چىقتۇق بۈيۈك بىرلىك سەپ.
قوشۇن توپلىدۇق مېھنەتكەشلەردىن.
كونا تۈزۈمنى يوق قىلىمىز دەپ.

كومپارتىيىنىڭ رەھبەرلىگىدە
چوقۇم ئۇتۇقلۇق ھەر بىر ئىشىمىز.
ھالال مېھنەتنىڭ نەتىجىسىدە
غەمسىز ياشايدۇ ھەر بىر كىشىمىز.

كوز يېشىمىزنى "چاي" دەپ ئىچكەنلەر
نەشتەر راسلالماس ياندۇرۇپ يانا!

يېڭى دۇنياغا خوشال كوچكەنلەر
قاراپ ماڭماقتا ئالى نىشانغا!

1953 ـ يىل، قەشقەر.

گۇل ئارا

(ناخشا تېكستى)

گۇل ئارا، رەيھان ئارا،
سەيلىتەرمەن باغ ئارا.
يار بىلەن ئويناپ كۇلۇپ،
گۇل تېرەرمەن باغ ئارا.

گۇل ـ چىمەنلەر باغرىدا
سۇيگۇمىز ئاتقاي چىچەك.
مەن شۇ باغدا ئىشلىسەم،
سۇيۇنەر ياردىن يۇرەك.

ئالمىزاردا بىر كورۇپ مەن،
گۇل يۇزىڭدىن ئورگىلەي!

هاسىل بولۇر مەقسىدىمىز،
يار ئۆزۈڭدىن چورگىلەي.

1953 - يىل، فەشقەر.

تىراكتۇرچى قىز ناخشىسى

(ناخشا تېكىستى)

ئىشچى ئاكام زاۋۇتتا
ئىشلەپ بەردى تىراكتۇر.
ناخشا ئېيتىپ ھەيدەيمەن،
ئىشلەشتە بولۇپ باتۇر.

تاڭ سەھەردە گۈگىرتىپ،
كەڭ ئېتىزدا يايرايمەن.
ئىش - ئەمگەكنى قىزىتىپ،
مول ھوسۇلنى چاغلايمەن.

تىراكتۇرنى ھەيدەشكە،
دىخان قىزلىرى خۇشتار.

ئۈنۈمنى ئورار چاغدا
تىراكتۇرچىلار ھوشيار.

تىراكتۇرغا مەن ئامراق،
ئېتىزلاردا ھەيدەيمەن.
ئىشلەپچىقىرىش نورمامنى
ئاشۇرۇپ ئورۇنلايمەن.

ئېتىزلىقلار كۈتمەكتە
ماشىنا ـ تىراكتۇرنى.
يېزىلارنى كۆلدۈرۈپ
ياقىمىز ئېلېكتىرنى.

تىراكتۇر بىلەن ئەمدى
بىز ئالارمىز مول ھوسۇل.
خوشاللىقتا توي ياساپ
بىز ئوينايمىز شوخ ئۇسۇل.

1954 ـ يىل يانۋار، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قىزىم، ساڭا باركاللا!

(ئېيتىشىش)

ئەر: يەم بەر دېسەم ئۇلاققا،
بەرمەي نېمە ئولتۇردۇڭ؟
تورۇلۇپتۇ چىرايىڭ،
نېمىگە خاپا بولدۇڭ؟

ئايال: ھېلىقى بېشى چوڭ قىز
بەك ئېچىمنى قايناتتى.
ئاشلىقنى ساتايلى! — دەپ،
مېنى خېلى ئويناتتى.

ئەر: كەتمەننى ئۈزەم چاپقان،
بەرگەن نانىنى يەۋەرسۇن!
ساتىدىغان ئاشلىق يوق،
نېمە دېسە دەۋەرسۇن.

ئايال: ئۆيىمىزدىكى ئاشنى،
كادىرلار ئېلىپ كېتىمىش.

ئۇرىغا كومۇپ قويساق،
دۇربۇن بىلەن تەكشۈرۈمىش.

ئەر: قازناققا بېسىپ قويساق،
كادىرلار تاپالمايدۇ.
چاپلىۋەتسەك ئىشكنى،
پەرق ئېتىپ ئاچالمايدۇ.

ئايال: رەۋەندىنى قىچقىرىپ
سېتىۋېتىلى ئاشنى!
كىم كىرسە يىمەك يوق دەپ،
بىز ساقايتىلى باشنى!

ئەر: قاراڭغۇ بازار قىلساق،
تۇتۇۋالىدۇ بىركىم.
چاپلىۋەتسەك بولمامدۇ،
تۇيماي قالىدۇ ھېچكىم.

ئەككە زەمبىل، كەتمەننى،
تېز چاپلايلى لاي ئېتىپ،
بىر كىشى كىرىپ كورسە،
قاراپ قالسۇن ھاڭۋېقىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قىز: (سىرتتىن كىرىپ)
جېنىم ئاتا ـ ئانىلار،
بولمايلى بىز ئاۋارە!
كۆندە ئەھۋال مۇشۇنداق،
ئۇيگە كىرسەم ھەر بارە.

ھوكۇمەتنىڭ مەقسىدى ـــ
كوپچىلىكنى توق قىلىش؛
سېتىۋېلىپ ئاشلىقنى
سانائەتنى ئۇستۇرۇش.

ئايال: توختاپ تۇرغىن ھوي بەڭۋاش،
سەن نىمىنى بىلەتتىڭ؟
داداڭ كەتمەن چاپقاندا،
سەن ”تاش تەمەك“ ئوينايتتىڭ.

مۇئەللىملەر سەن شۇمغا ـــ
نەسىھەت قىل دىگەنمۇ؟
ئاش سات! ـــ دىگەن كىشىلەر
ساڭا كىيىم بەرگەنمۇ؟

ئاشلىق ئالسا ھوكۇمەت،
بىزدىن ئەرزان ئالىدۇ.

قىممەت ساتساق باھاردا،
بىزگە پايدا بولمامدۇ؟!

قىز: توختاڭ ئانا، جان ئاتا،
دولەت زاۋۇت قۇرماقچى؛
شۇڭا ئوشۇق ئاشلىقنى
بىزدىن سېتىپ ئالماقچى.

بىر ئوي ياساپ چىقىشتا،
كېتەمدۇ ئاش-ئوزۇقلا؟
چىقالامدۇق پۈتتۈرۈپ،
ئاش-نان يېمەي قۇرۇقلا؟

ئىشچى-كاسىپ، ھۈنەرۋەن
يەيدۇ ھەر كۈن ئاش ھەم نان.
زاۋۇت، فابرىكا قۇرساق،
ياشايمىز توق، پاراۋان.

ئارتۇق ئاشنى ھوكۇمەت
شۇڭا سېتىپ ئالماقچى.
ئىشچى-خەلقنى تەمىنلەپ،
بىزگە بەخت ياراتماقچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بىزگە ئىشلەپ بېرىدۇ
زاۋۇت ھەر خىل ماشىنا.
ئېغىرچىلىق كەلمەيدۇ
دېخانلارنىڭ بېشىغا.

ئۇي ئاختۇرۇپ كىرمەيدۇ،
ھەممە ئاشنى ئالمايدۇ،
يەر، سۇ بەرگەن پارتىيە
بىزلەرنى ئاچ قويمايدۇ.

كومپارتىيە ھەرگىزمۇ
يالغان سوزنى قىلمايدۇ.
بارلىق ئاشنى سۇپۇرۇپ،
ساڭنى مىخلاپ ئالمايدۇ.

زادى ئۇشۇق ئاشلىقنى
بىز بازاردا ساتاتتۇق.
ئۇتۇك، چاپان، چىش، كەتمەن...
قىممەت سېتىپ ئالاتتۇق.

ئۇشۇق ئاشنى دولەتكە
قىزغىن سېتىپ بېرەيلى.

پۇلغا مال، سايمان ئېلىپ
مەنپەئەتنى كورەيلى.

پۇلىمىزغا كوپىراتىپ
ئەرزان بېرىدۇ مالنى.
شەخسى پايدىنى كوزلەپ،
ئىزدىمەيلى بىز باينى.

ئايال: مەن بېرىپتىم مەجلىسكە،
كوپ سوزلەرنى ئاڭلىدىم.
راست دىگەندەك ئوتمۇشنى
مەنمۇ بىر قۇر ئەسلىدىم.

مەن ئاڭلىغان سوز بىلەن
سېنىڭ گېپىڭ بىر چىقتى.
ئەمدى مېنىڭ كوڭلۇمدىن
قېتىپ قالغان كىر چىقتى.

راستلا ئارتۇق ئاشلىقنى
هوكۇمەتكە ساتايلى.
پارتىيىگە ئەگىشىپ،
تەشكىل بىلەن ماڭايلى.

ئەر: خاپا بولما جان قىزىم،
مانا ئەمدى چۈشەندۇق.
ئوشۇق ئاشنى سىپتىشقا
ئەمدى چوقۇم ئىشەندۇق.

شۇڭا ئارتۇق گۇرۇچتىن
ئاتلە يۈز جىڭ ساتىمەن.
رەۋەندى بېسمدارنىڭ
سىرلىرىنى ئاچىمەن.

ئالدىنىپتىمەن پۇلغا،
ھىلىگەر بېسمدارغا.
ئەمدى ياردەم بېرىمەن
تەشۋىقى ئىشلارغا.

قىزىم مېنى باشلاپ بار،
كادىرلارنىڭ قېشىغا.
مەنمۇ ئۇندەي دوستلارنى
ئارتۇق ئاشنى سىپتىشقا.

ئاتا-ئانا: (بىرلىكتە)
قەلبىڭ قىزىل نۇر ئىكەن،
قىزىم ساڭا بارىكاللا!

ساڭا تەربىيە بەرگەن
ئۇستازىڭغا ھەشقاللا!

1954 - يىل 24 - يانۋار، پاختەكلى.

باھار

باتۇر شاماللار ئەركىلەتكەندەك
يەلپۈپ ئۆتىدۇ سىپكىلەكلەرنى.
خۇش خۇيلۇقتا رەڭمۇ - رەڭ گۈللەر
قارشى ئالىدۇ كېپىنەكلەرنى.

تاغدىن شاقىراپ چۈشكەن سۈزۈك سۇ
كوك مايسىلارنىڭ كىردى قوينىغا.
باغلاردا كاككۇك خوشال سايرايدۇ،
شاخلار مارجاننى ئاستى بوينىغا.

زاۋۇتتا، يولدا، خاڭدا، خاماندا...
شاتلىقتا ئەركىن ناخشا ئېيتىمىز.
مۇندىنمۇ گۈزەل كەلگۈمىز ئۈچۈن
ھالال مېھنەتنى ئىلگىرىلىتىمىز.

1954 - يىل 6 - ئاپرېل، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كوپىراتىپ قۇردۇق بىز

(قوشاق)

كوپىراتىپ قۇردۇق بىز،
دىللار خوشال ھەر چاغدا.
ئەمگەك قىزغىن قايناپدۇ
ئېتىزلىقتا ـ گۈلباغدا.

كوپىراتىپ بەك ياخشى،
زېرىكمەيسەن ئىشلىسەڭ.
كىم ئاغرىنىدىن تارتىدۇ،
ئەمگەك قىلىپ چىشلىسەڭ؟

كوپچىلىكنىڭ كۈچى كوپ،
تېرىيدىغان يېرى كوپ.
ھەممە ياخشى ئىشلىسە،
دارامىتى ـ نېسىنى كوپ.

كوپىراتىپ بىلىسڭىز،
توقچىلىقنىڭ بەلگۈسى.

تۇرمۇشىمىز گۈللەيدۇ
شۇ يول بىلەن كەلگۈسى.

ئىشلىتىمىز ماشىنا —
تىراكتۇر ھەم كومبايىن...
كوڭلىمىزدە ئارمان يوق،
بىزلەر خوشال ئىنتايىن.

كۈنلۈك ئىشنى باھالاپ،
قوندۇرىدۇ دەپتەرگە،
دارامەتنى مۇۋاپىق
تەقسىملەيدۇ ھەركىمگە.

بىز ئوملىشىپ ئىشلەيمىز،
ئەمگەكتىن زېرىكمەيمىز.
دولەتنىڭ پىلانىنى
ئاشۇرۇپ ئورۇنلايمىز.

بىزگە دائىم ھالاۋەت،
ئوملۇك ئىشتا جامائەت.
ئالدىمىزدا كۈتمەكتە
مۇندىنمۇ چوڭ سائادەت.

1954 ـ يىل، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مايدا

ئېرىقلاردا شىلدىرلاپ سۇلار،
تاشتىن-تاشقا سەكرەپ ئاقىدۇ.
ياپ-يېشىل ئانار شاخلىرىدا ھەم
كاككۇك سايرىشىپ قانات قاقىدۇ.

قىزىل كۈننىڭ ئالتۇن نۇرىدا،
تاۋلىنىدۇ سۈپ-سۈزۈك ئاسمان.
ئەركىن ئۇچار ئويناق كەپتەرلەر
كەڭ ھاۋادا قىلىشىپ جەۋلان.

ئالما چېچەكدىن مۆلەر
قىزىرىپ "مەنمۇ پىشاي، — دەيدۇ.
ئەمگەك قىلغان باتۇرلار ئۈچۈن
ئېرىق لېۋىگە چۈشەي" دەيدۇ.

پۈراق چاچىدۇ رەڭمۇ-رەڭ گۈل،
ئېدىر بويلاپ ئۇچقاندا شامال.

گۈلگە قاراپ زوقلىنار بۇلبۇل،
كەلگەچكە باھار جىمى جان خــوشال.

ياخشى كۈنلەر كېلىۋاتىدۇ
بىز كوزلىگەن باھار بىلەن تەڭ.
ھالال مېھنەت قايناۋاتىدۇ ـــ
تەبىەت بىلەن قىلماقتىمىز جەڭ.

1955 ـ يىل 28 ـ ئاپرېل.

غوزىلار ئېچىلغانــدا

(ناخشا تېكىســتى)

شەرتىم بار گۈلۈم سىزگە،
بارمۇ مەيلىڭىز بىزگە؟
مۇسابىقە باشلايمىز
باھاردىن قەدەر كۈزگە،

ئېتىزدا كېۋەزلىكتە،
ئىشلەيمىز چىۋەرلىكتە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرىسى

غوزىلارنى ئاسرايمىز
سەپسىلىپ چونەكلىكتە.

ئېرىقلارغا سۇ باشلاپ،
ئېتىز قىرىنى قاشلاپ،
قانغۇدەك قويارمىز سۇ،
هورۇنلۇقنى بىز تاشلاپ.

ئەمگەكتە چىنىققان بىز،
كوزلەرگە چېلىققان بىز.
ئىشلەشتە، مال ئاسراشتا
نەمۇنىچى بولغان بىز.

ئۇملۇك مېهنەت قويىنىدا،
بەسلىشىش داۋامىدا،
قېنى يەڭدۇق قايسىمىز،
گۈلۈم چۇشۇك مەيدانىغا!

غوزىلار ئېچىلغاندا،
نەغمىلەر چېلىنغاندا،
بىز ئاندىن قىلارمىز توي
مول هوسۇل ئېلىنغاندا.

1955 ـ يىل.

جىرىمغا ئۇۋال

(ساتىرا)

بۇگۈن كۈنگە يەكشەنبە،
تازىمۇ ئوچۇق ئاسمان،
ئېرىق بويىدا كوردۇم —
بىر جىرىمنى غەم باسقان.

جىرىم قېشىغا كەلدىم،
سورىدىم ئۇنىڭدىن هال؛
قايناپ كەتتى شۇ ئاندا
چېچى تىكلىنىشىپ تال-تال: —

"ئاكىجان! جىرىم قويدى،
كوكلىسۇن، كوكەرسۇن! دەپ.
ساقالسىز-كوسا جايلار
قەددىنى كوتەرسۇن! دەپ.

ئېغىلدىن قويۇپ بەردى
كىم-بىركىم ئۇلاقلىرىنى.

www.uyghurkitap.com

چىشلىۋالدى مەگزىمنى،
دىڭگايتىپ قولاقلىرىنى.

تويدى غاجىلاپ ئۇشكە،
مۇزايلىق ئىنەك ئاندىن؛
چىشنى ئېچىپ تەخەي —
قاسىدى قوۋۇرغامدىن.

تومۇرۇمغا دەز كەتتى،
بىلىم ئېگىلىپ قالدى.
پاقالچاق، يوتام، بوينۇم...
جاراھەتكە ئايلاندى.

ئۇنۇگۇن چىقىپ بىر قىز
تاڭدى، ئۇرىدى "داكا".
ئاخشىمى كېلىپ بىرسى
مېنى قىلدى چوڭ ناكا.

كەكە بىلەن كوكسۇمنى
"ئاپىراتسىيە" قىلدى.
ئۇھ... تارتىپ ئاران تۇرسام،
پوستۇمنى كورۇك! شىلدى.

زادى رەھمى كەلمەستىن
قولۇمنى كېسىپ ئالدى.
ھېيىمناق، چولاق بولدۇم،
يالغۇز بىر شېخىم قالدى.»

* * *

ھەر يىلى باھار-كۈزدە
كوچەت تىكىمىز ھەممە.
ئاسراش كېرەك ئىددىغۇ!
مال بېقىش بىلەن بىللە.

ۋەتەن بولسا گۈلزارلىق،
ھەممە ياق چىمەنزارلىق.
ياراشامدىغان بىزگە
چىرايلىق، گۈلىستانلىق.

1957-يىل 5-مارت، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

باراڭدا

— جۇڭگو خەلق ئازاتلىق ئارمىيىسىنىڭ 30 يىللىقىغا بېغىشلايمەن.

1

— چىرايىڭىزدىن تونۇيمەن سىزنى،
ئۆتكەن يىلمۇ بىز كورۈشمىدۇقمۇ؟
بىر بىرىمىزگە قېنىشمىغاندەك،
قۇچاقلىشىپ بىز سۆيۈشمىدۇقمۇ؟ —

دىدى ئابلاكام تىكىلگەن چاغدا،
ئاقساقىلىنى تۇتاملاپ تۇرۇپ.
ئۇنىڭ كوڭلىدە چەكسىز خوشاللىق
جولا ئۇراتتى جوۋغايىنى قوروپ.

ئۇنىڭ ئالدىدا ئولتۇرار ئەنە،...
ماشرەڭ كىيىملىك بىر ھەربى يىگىت.

كوزى يۇلتۇزدەك چاقناپ تۇرىدۇ،
قەلبىدە ئوينار بىر بۈيۈك ئۈمىت.

بەش يېقى شاختىن ياسالغان باراڭ،
تولغان كاۋىنىڭ چىچەكلىرىگە.
سۈت، قايماق، توغاچ ئېلىغلىق يەنە
ئوز مېھمان ئۈچۈن چىلەكلىرىگە.

خۇددى قۇلاققا يېقىنراق كېلىپ
توۋلىغاندەك ساز ئاڭلىنار" لاي-لاي"...
خامان تۇرمۇشى شۇنداق يېقىملىق،
كورۇپ ئېچىلار كوڭلىڭىز ھاي-ھاي.

گۈلنىڭ پۇرىغى ئۇرۇپ دىماققا،
بېرەر گۈزەللىك ئىسسىق تومۇزغا،
چىلگە، شىبكەشۇن... يېرىپ يىگەندە،
لەززەت بېرىدۇ تىلغا، قوۋۇزغا...

كورۇندۇ باراڭ ئىشىگىدىن
ئەنجۇ توشۇغان جۇۋان-چوكانلار.
ئېگىزدا قىزغىن قوش ھەيدىمەكتە
ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇپ ياش پەھلىۋانلار.

شۇنچىلىك قىزىق يېزا ھاياتى،
سەگىپ قالىدۇ كورگەن يۈرەكلەر.
سىلەرگە مەلۇم شۇ ئاقساقالدىمۇ
بار ئىكەن تاغدەك ئىستەك تىلەكلەر.

2

شاتلىنىپ بوۋاي سوزلەيدۇ تىزىپ
قىز بويىنىدىكى ئۈنچە-مارجاندەك.
شۇنداق بىر چاغدا قىزىدى سوھبەت،
سىزىلەر گويا بايرام بولغاندەك.

ئابلاكام دەيدۇ: "رەھمەت سىلەرگە،
مەن كوپنى كورگەن قېرى بىر بوۋاي.
خەلققە سىلەردەك ئامراق مېھرىۋان
ئەسكەر بولمىغان، ئومرۇمدە، ئېيتاي...

بىر كۈن ئېتىزغا (ئاران بىر كاندۇك)
سۇ قۇيار ئىدىم توشۇپ قاپاقتا.
بەش ئاتلىق چېرىك ئات بىلەن كىرىپ،
سويما قويىمدى بىرمۇ ساپاقتا.

‹قوغۇن تاپ› دەيدۇ ئۇرۇپ بېشىمغا،
رەھىمسىز كەلمەي ئاققان يېشىمغا.
كوپ ـ كوك پىلەكلەر يۇلۇندى ـ ئولدى،
توپا توكۇلدى ئەتكەن ئىشىمغا.

ھۇشۇمنى بىلمەي قالدىم يىقىلىپ،...
بىر چاغ ئويغانسام ئويدە تۇرىمەن.
ۋەقەنى ئۇقسام تازا زەڭ قويۇپ،
يۇرتقا چۇشۇپتۇ ئالۋاڭ يۇز تۇمەن.

ئۇلۇشكۇن ئەردۇق بىر داستىن كىپەك،
تۇنۇگۇن بەرگەن ھەر ئوي ئون تۇخۇم.
بۇگۇنى قويغان بىر جىڭدىن تومۇر،
ئەتىسى چۇشكەن ئات، ئىگەر، توقۇم...

‹تومۇر يوق› دىسەك، قاغا تۇمشۇقنى
سۇغۇرۇپ كەتكەن نۇرغۇن ئىشكتىن.
زەنجىرلانمىغان ئوي پەرقى نىمە،
تاغنىڭ ئوڭكۇرى ئوخشاش توشۇكتىن.

چېرىك ئۇستىدىن ياموۇلغا بېرىپ،
قوغۇننى چارلاپ كورسىكىن ئامبال—

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە تورى
www.uyghurkitap.com

دىسەم، باستۇرۇپ ئۇردى يوتامغا،
قانغا بويالدى بىر يىرتىق تامبال.

'پىزا' دەپ مېنى تۇكۇرۇپ تىللاپ،
گۇندىخانىغا قويۇشتى سولاپ.
ماغدۇرسىز هالدا ئىتتىرىۋىدى،
پارچە ئەينەككە چۈشتۈم دومىلاپ.

ئۈچ ئايدىن كېيىن ئاران بوشاتتى،
ئانا ـ باللىق قوينى پارا يەپ.
(خوتۇن سۆڭگۈتقان بەككە، يايىغا..
قوي كەتسە مەيلى، مېنى چىقسۇن دەپ).

تارتىپ ئېلىنغان قازان ـ داڭقانلار،
قالمىغان ئۆيدە چوگۈنلىرىمىز.
جاجاڭ، سەيسگە بېرىلىپ بولغان
كىگىز ئۈچۈلۈق، سوپۇنلىرىمىز...

تىلى بىر ئىدى يىلان ـ چايانىڭ،
ئىستەپ ـ سورىشىپ بىزنى چاقاتتى،
بىر بانا بىلەن قولغا چۈشۈرۈپ،
قاننى شورايتتى، نەشتەر سالاتتى.

3

جەۋرى-جاپانى تالاي كورگەن بىز،
بىر-بىر سوزلىسەم هاڭ-تاڭ قالىسىز.
بىزنىڭ شۇ جاننى هازىرقى كۇندە،
’هايانغا قاپتۇ ئابلاكام‘ — دەيسىز.

سىزگە دەيدىغان يەنە بىر سوزۇم:
قاراڭ مانا شۇ تاپ-تاقىر چولگە.
سىزگە ئوخشىغان مەرتلەر قولىدا
ئايلاندى بۇگۇن گۇلزار چىمەنگە.

تەكلىماكانغا بىر تۇتاش بۇ چول
بىرەلمەس ئىدى توشقانغا ئوزۇق.
تۇپرىغى تاشلىق، شورلۇق ۋە قۇملۇق،
هايات كورمىگەن بۇ يەردە خوۋلۇق.

يۇرتىنىڭ ئەڭ چېتى بىزنىڭ ئوي ئىدى،
(مۇشۇ چول ماڭا سىرداش دوست ئىدى).
ئېرىقنىڭ سۇيى بىزگە كەلگەندە،...
قۇرۇپ-سوغۇلۇپ يوقمۇ بولاتتى.

سىلەر مىلتىقنى قوللارغا ئېلىپ،
دۈشمەندىن بىزنى ئازات قىلدىڭلار.
قىزىل بايراقنى ئىگىزگە قاداپ،
باغدا بىز بىلەن بىللە كۈلدۈڭلار.

ياراقنى تۇتقان ئاشۇ قولۇڭلار
ئېسىلدى ئاندىن كەتمەن، گۈرجەككە؛
كۈننىڭ نۇرلىرى چۈشتى ئاستىلاپ
قاراڭغۇ ئۆيگە، چولگە، بۇرجەككە.

سىلەر ئېپ كەلگەن ماشىنا بىلەن
ئۇستەڭ چېپىلدى، قېزىلدى قانال.
ئەسىرلەر بويى ھايات ئىزى يوق —
چۆلدە ياشاشقا قىلدىڭلار ئامال.

ئۇپۇقنى بويلاپ كەتكەن بوز كەڭ دەشت
ئاق ئالتۇن بىلەن بوغدايلىق دالا.
يېڭى ئۇستەڭدىن ئىچىشىدۇ سۇ
بولۇق تېرىلغۇ، بىزنىڭ ئۆي يانا.

كۆرۈپ تۇرىمەن جەڭگە، مېھنەتكە
يەڭ شۇمدەكلەپ چۈشكىنىڭلارنى.

نەمۇنچىلەر، ئىلغارلاردىن ھەم
بولۇپ ھەر ياقتىن پىشقىنىڭلارنى.

سىلەر ئۇستۇرگەن بىر تۇپ كېۋەزدىن
يۈز توقسان بىر تال غوزا بولدى، راس.
كورگىلى بارغان دىخانلار ئېيتتى:
'ھەي... بارىكاللا، بۇ بىزگە ئاساس'...

قۇرۇلغان ئىگىز رەت-رەت بىنالار
ئارمىيە قولى بىلەن دەس تۇرغان.
ئېكىسكۇرسىيە قىلغان چاغلاردا،
شىرىن شەرۋەتكە تولدى دەستۇرخان.

قاقاس جەزىرە بولۇپ گۇلىستان،
'يېڭى باغچە'دە باشلاندى ھايات.
بىزنىڭ ئارمىيە قايانغا بارسا،
گۇللىنىپ شۇ يەر بولىدۇ ئاۋات.

خۇلقى-مىجەزى، ئەخلاقى تۇزۇك،
سەت كورۇنگۇدەك ھېچبىر يېرى يوق.
بەلكى ھەر ياقتىن ئۇلگە بولىدۇ
ئازاتلىق ئارمىيە خىسلىتى ئۇلۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كېلىش ـ بېرىشلەر بولۇپ تۇرىدۇ،
(ھەممىدىن ياخشى شۇنداق بولغىنى).
ئاكا ـ ئۇكىدەك ئامراقلاشتۇق بىز،
چۈنكى ئارمىيە خەلقنىڭ ئۆز ئوغلى.

سىزنى كۆرىمەن بالامدىن چارە،
كەسپىمىز باشقا بولغان بىلەنمۇ.
پېشانىڭىزغا شۇڭا سۆيگەنمەن،
ئەگىنىمىز بۆلەك، بىردۇر ئارزۇ.

ئېشىكلار سوۋۇپ قالسا قالىدۇ،
ئىشىكلار ھەرگىز سوۋۇپ قالمايدۇ.
ئىشنى پىلاندىن ئاشۇرمىغۇنچە
كۆڭلۈڭلار پەقەت ئارام ئالمايدۇ.

ھەرقايسى جەڭچى بىردىن ھۈنەرۋەن،
ھېچقايسى كەسپ قېچىپ قۇتۇلماس.
بىرسى ئاگرانوم، بىرسى مېخانىك،
بىرسى پىركازچىك (ھساپتىن ئازماس).

تىڭشىغۇچ تۇتقان دوختۇر قىزچاقلار،
پوچتالىيونمۇ ئۇچىدۇ قوشتەك.

پولات ئاتلارنى چاپتۇرالايدۇ
قاپ ـ قاراگغۇنى قىلىپ كۇمۇشتەك.

4

تېخى تۇنۇگۇن كېلىشىپسلەر،
ئالتۇن بۇغداينى ئوراپ بەردىڭلار.
بىر تال داننىمۇ قېقىۋەتمەستىن،
چۇشكەن باشاقنى بىزگە تەردىڭلار.

بىزنىڭ "ئاۋانگارت" كوپىراتىۋىمىز،
سلەردىن خۇرسەن، تولا مىننەتدار.
ئىلهاملار ئالدى، ئىشەنچ باغلاشتى
ئىشقا خوشياقماس بەزى دىخانلار.

ئىشىك ئالدىدا ئولتۇرۇپ ئاخشام،
ئازنىخان ئېيتتى يۇرەك سىرىنى:
ئارمىيە بىزگە سايىۋان بولغاچ،
توكتى كورۇڭلار مېهنەت تېرىنى...

خەلق ئۇچۇن دەپ سالىغان بىر ئوغاق،
تاغلارچە شاتلىق قوزغار دىلىدا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى يېتكچى
www.uyghurkitap.com

خەلق ھۆرمىتى ھەم تەشەككۇرى
چېچىلماي تۇرماس ھەر چاغ قېنىدا.

بىزلەرگە شۇنچە ياردەم قىلىپ،
يەنە ھال سوراپ قىپسىز مەرھەمەت.
سىزنى ئۇستۇرگەن كومپارتىيىگە
يۈزمىڭ تەشەككۇر، ھەشقاللا ـ رەھمەت!

ئائىلىمىزگە — كوپىراتىپقا،
ھەممە باغلىدى چەكسىز مۇھەببەت.
دېيىشمەكتە: 'بىزمۇ ئىشلەيمىز،
ۋايجان دىمەيمىز كورسەك مۇشەققەت!'

زىددىيەتلەردىن مۇھىم قانچىسى، —
ھەل بولۇپ كەتتى، پۈتتى ئاداۋەت.
نارازىلىقلار، ئازايدى گۇمان،
بولدى مۇۋاپىق بۇ يىل دارامەت.

مېھنەتنى ئۇلۇغ، شەرەپ، دەپ بىلىپ،
ئىشقا چىققانلار خېلى كوپ ساندا.
بۇنىڭ دەلىلى ئۇچۇق كورۇندى،
تاغارغا ئۇسۇپ خامان ئالغاندا.

كوپچىلىككە كوپ تەگدى دارامەت،
ئاشتى ئۇلارنىڭ مىھنەت ھەۋىسى.
ئازراق خوشاللىق يەتكۈزگەن بولدى،
بەزى بىرلەرگە 'ھەزرەت سەيلىسى'.

ئالدى سىلەردىن ياخشى تەسىرات،
بىزنىڭ ئەزالار دوگدە ئېتىزدا.
ئارمىيىمىزنىڭ مەرت، چېۋەرلىگى
مەدھىيىلەنمەكتە ھەر بىر ئېغىزدا.

سېغىنىپ سالام! — دەڭ جەگچىلەرگە،
ھەممىگە تاۋاپ مېنىڭ تىلىمدىن.
بىزنى خوش قىلسا، رەھمەت دىمەستىن
ئاش-نان ئۇتەمدۇ مېنىڭ گېلىمدىن؟!

*　　　*　　　*

لىگەندە كەلدى پىچىلغان چىلگە،
ئىككى ئادەمنىڭ تەگمەكتە ئاغزى.
ئوتلۇق يۈرەككە تەرجىمان بولۇپ،
مانا يېزىلدى سوزلەرنىڭ ماغزى.

1957 - يىل ئاۋغۇست، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىلگە ئادرېسى

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
خۇما كوزلۈك، ئامانيار.
مەگىزى قىزىل توغاچتەك،
ئانار يۈزلۈك، ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
باغۋەن ئۇزى، ئامانيار.
كۆزدە پىشقان ئەنجۈردەك،
شىرىن سوزى، ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
باغدا چىمەن، ئامانيار.
ئۈزۈملەرنى ئۈزۈشتە،
خويما چىچەن ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
تولا سادده، ئامانيار.

خوشال ـ خورام ئىشلەيدۇ
سائادەتتە، ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
ئەجەپ خۇش خۇي، ئامانيار.
مېھنەت بىلەن تاۋلانغاچ،
گۇلدىن خۇش بۇي ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
قوزا باقار، ئامانيار.
خوشاللىقى دەريادەك
تولۇپ ئاقار، ئامانيار.

بەشكېرەمنىڭ قىزلىرى
بوستان چاچلىق، ئامانيار.
بەشكېرەمدە ئۇخشىدى
مىۋە، ئاشلىق، ئامانيار.

1958 ـ يىل 12 ـ ئاپرېل.

تۇيغۇر كىتاب تورپېكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ياخشى يوللار ياسايمىز

ناموۋاپىق يوللارنى،
تۈزلەپ چوڭقۇر دوڭلەرنى،
ئەركىن سېلىپ قوللارنى،
ياخشى يوللار ياسايمىز.

ئاقۋاش تاغلارنى كېسىپ،
قۇملۇق چۆللەرنى كېزىپ،
ئېرىق - ئۆستەڭنى كېچىپ،
ياخشى يوللار ياسايمىز.

قىيىنچىلىق تارتساق بىز،
پىيادە يول ماڭساق بىز،
تاغدىن ئېگىز روھىمىز،
ياخشى يوللار ياسايمىز.

1959 - يىل يانۋار.

غەلبە ناغرسى

مەرتلەر بوشۇگى — سۇيۇملۇك جۇڭگو،
ئەركىن قول سېلىپ ئالغا چامدىدى.
جەڭلەردە قۇچقان شانلىق غەلبىدىن
خۇش خەۋەر، ناخشا ھەر يان ياڭرىدى.

چاڭجياڭ ئۇركەشلەپ قايناپ تاشماقتا،
بىزدىكى غەيرەت كوكتىن ئاشماقتا.
ھەر بىر قەدەمدە مىڭ خىل موجىزە،
پارتىيە بىرنى باشلاپ ماڭغاچقا.

قىزىل بايراقلىق جەڭگىۋار جۇڭگو
يەنە بەختىيرى سەكرىدى-ئۇچتى.
ۋېيشىڭنى كوككە چىقرىپ ئەنە....
غەلبىلەرگە غەلبە قوشتى.

ئۇچار قۇشلارمۇ سايرايدۇ خوشال،
غىجەككە تەڭكەش ئۇنىڭ ئاۋازى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىدىن چۈشۈرۈلدى www.uyghurkitap.com

قىزلار ئۇسۇلغا چۈشتى مەيداندا،
بۇ، غالىپ ئەلنىڭ تويى-پەرۋازى.

ھور، ئازات جۇڭگو — مېھرىۋان ئانا،
توھپە-ئىجادىڭ مۇبارەك بولسۇن!
سېنى تەبرىكلەپ بەختىيار ئوغلۇڭ،
بۈگۈن پەشتاقتا ناغرىنى چالسۇن.

1959-يىل.

بېيجىڭ خاتىرىلىرى

(سىكىل)

بېيجىڭغا سالام

بىر كورۇپ كوككە تاقاشقان گۈل بېشىم،
شاتلىقىم سىغماي توكۇلگەن كوز يېشىم.

ئىككى كورمەككە نېسىپ بولدۇم بۈگۈن،
قايتا كورسەم دەپ تىلەيمەن كۈن ۋە تۈن.

قولنى كوكسۇمگە ئېلىپ قىلدىم سالام،
سەن سۆيۈپ مەگىزىمگە، ئېيتتىڭ: كەل بالام!

يىخپيۇەننى سەيلى قىلدۇردۇڭ شۇ چاغ،
گۇللىرىڭدىن خۇش پۇراق ئالدى دىماغ.

سەندە نۇر چاچماقتا بولغان شۇ قۇياش،
تەپتىدىن سولغان گۇلۇم كوتەردى باش.

پىچكە سالدىڭ، سەن ئېرىتتىڭ قىزىتىپ،
تاۋلىنىپ چىقتىم پولاتتەك قىزىقىپ.

سەن سانائەت، مەدىنىيەت مەركىزى،
سەن سائادەت بۇلىغىنىڭ دەل ئۆزى.

شۇ بۇلاقتىن سۇ ئىچىپ تەشنا يۇرەك،
قۇۋۋەت ئالدى، كۇچكە تولدى گاڭ بىلەك.

بارچىنىڭ شاتلىق ساداسى ياڭرىغان،
زوقلىنىپ ناخشاڭنى بىزمۇ ئاڭلىغان.

سىنى گۇللەتمەكتە شانلىق پارتىيەم،
ساڭا خاستۇر پارتىيەم چىن مەدھىيەم.

www.uyghurkitap.com

يەنىمۇ غەيرەت بىلەن تەر توكمەن،
ئىجادىيەت قايىنىمىغا چوكمەن.

ئۇچراشقاندا

—— مەملىكەتلىك ئەدەبىيات ـ سەنئەتچىلەر 3 ـ قۇرۇلتىيىغا بېغىشلاپ.

ئارىلىق قانچىلىك يىراق بولسىمۇ،
قەلبىمىز شۇنچىلىك يېقىن بىزلەرنىڭ.
دەريالار قۇيۇلۇپ بولدى چوڭ دېڭىز،
مېھرىڭىز قوشۇلدى دىلغا سىزلەرنىڭ.

شەنلىك شائىرنىڭ قوشاقلىرىدىن
يۈرەكلەر قانداقمۇ قايناپ تاشمىسۇن؟!
تەيخاڭشەن قىزىنىڭ سەھنە سەنئىتى
قانداقمۇ كۆكۈلنى گۈلدەك ئاچمىسۇن؟!

سۈيۈملۈك ۋەتەننىڭ سەنئەتكارلىرى
ئۈچمەس ئىز سالدىڭلار بۈگۈن قەلبىمگە.
كۆكچەنداك يولىدا ناخشىلار ئېيتىپ،
بىرلىكتە چامدايمىز ئۇلۇغ دەۋرگە.

خوش بېيجىڭ

بىز كەتتۇق،
خوش بېيجىڭ،
يىراق شىنجاڭغا،
پايتەخت خەلقىنىڭ سالامىنى ئېلىپ.
سەن بەرگەن ئۇرۇقنى چاچىمىز كەڭرى،
تىيانشان،
ئالتايغا،
پامىرغا بېرىپ.

سەن قىلدىڭ غەمخورلۇق بىزلەرگە چەكسىز،
سەن ئۈچۈن ھۆرمىتىم يەر شارىدىن زور.
زەيجيەن! — خوش!
بېيجىڭ — سۈيۈملۈك شەھەر،
سېنىڭدىن ھەر نەپەس ئالىمىز ھوزۇر.

چوللەردە ئۈندۈرۈپ رەڭمۇ-رەڭ گۈللەر،
چەكسىز مول-ھوسۇلدىن خەۋەر بېرىمىز.
پارتىيە سوزىنى يۈرەككە تېگىپ،
بىرلىكتە بىز ئالغا كوكرەك كېرىمىز.

1960 – يىل.

بۇگۈن بايرام

(مۇسەللەس)

ئۈرۈمچى شەھرىدە بولدى بۈگۈن شاتلىق بىلەن بايرام،
چېلىپ ناغرا ۋە سۇنايىنى... قىزىپ كەتتى بۇ چوڭ قاينام،
قوشاق تۈزدۈم ئېلىپ مەنمۇ بۈنىڭدىن شۇنچە زور ئىلھام.

تىيانشان قولىدا تۇتقان چىرايلىق دەستە گۈللەرنى،
پاياندازلار سېلىپ تۇرپان بىزەپتۇ كەڭرى يوللارنى.
بەختلىك يېڭى شىنجاڭدا داۋام شۇنداق باھار-كۆكلەم.

قېرى-ياش، ئەر-ئايال بىردەك غەزەللەرنى جاراڭلاتقان،
قىزىل بايراقچىلار تۇتقان داقا-دۇمباقنى ياڭراتقان،
ئۇسۇللارغا چۈشۈپ قىزلار ئۈچۈپ ئوينايدۇ شوخ-كوركەم.

تىزىلغان ئىككى قاسناقتا تۈمەن مىڭ گۈل مىسال جەڭچى،
شوئارلار توۋلىشىپ تۇرغان ئوقۇغۇچى، ئىشچى، ئەمگەكچى،
مۇبارەكلەش ئۈچۈن شۇ چاغ قىلاتتى دەستە گۈل ئىنئام.

ئۇلۇغ پارتىيىگە چەكسىز تەشەككۈرلەر بېغىشلايمىز،
تومۇر يولچىنى ئالقىشلاپ سالام، ھۆرمەتلەر يوللايمىز،
پويىز كەلدى ئۈرۈمچىگە، پۈتۈن شىنجاڭدا زور بايرام.

1960 ـ يىل، بېيجىڭ ـــ ئۈرۈمچى.

زۇكام

بارچە كېسەلنىڭ ئاناسىدۇر زۇكام،
تەن سەھەتلىكنىڭ بالاسىدۇر زۇكام.

ئۇچرىدىم بىر كۈن زۇكامغا كەچ بىلەن،
رەنجۇ-كۇلپەت كوپ جاپاسىدۇر زۇكام.

خىزدى مەس بولغان كىشىدەك قىپ-قىزىل ـــ
كوزلىرىم، يۇتكەن قاراغىدۇر زۇكام.

كوز-بۇرۇندىن ياغدى يامغۇر تامچىلار،
كەلتۇرۇپ مىش-مىش مىزاجىدۇر زۇكام.

ئىككى كۇن ئاغرىپ بېشىم، ۋاي-ۋايلىدىم،
ئالتە ياغلىققا سەۋەپچىدۇر زۇكام.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

چۇشكۇرۇك تۇتسا ئەگەر ئۇن بەش قېتىم...
چوڭ كېسەلگە باش ئىشارەتتۇر زۇكام.

ئالدىنى ئالماق كېرەك بولسا كېسەل،
تازىلىق، بىلسەڭ داۋاسىدۇر زۇكام.

1961-يىل 27-سېنتەبىر، قەشقەر.

زەرەپشان بويىدا شەرەپ-شان

دولقۇنلۇق زەرەپشان بوگۈن باشقىچە،
ئۇركەشلەپ توختىماي ئېقىۋاتىسەن.
سۇپ-سۈزۈك سۇيىڭدىن ئىچكىلى كەلسەم،
مەرھەمەت! — سوزۈڭنى ئېيتىۋاتىسەن.

بويۇڭدا ئولتۇرۇپ سازىمنى چالسام،
شاۋقۇنلار كوتىرىپ ناخشا ئېيتىسەن.
ھەر ئېيتقان كۈيىڭدە ئالەمچە شاتلىق —
جۇش ئۇرغاچ، قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىسەن.

ھەقلىق بىز زەرەپشان، ئېيتايلى يەنە
جەڭگىۋار ناخشىنى تا ئەبەتكىچە.

ئەنە ئۇ مىليونلار ئالقىشلىماقتا،
ئۇزمەستىن ياڭراتقىن سەنمۇ قانغىچە!

سىنىڭ پاك قەلبىڭنى بىلدىم، چۈشەندىم،
ئارمىيەم بەختىم! — دەپ جەۋلان قىلسەن.
بويۇڭدا قۇرۇلغاچ ئۇلۇغۋار گۈلشەن،
قىرغاقا پاتماستىن ئوينايپ كېلسەن.

يۈكسىلىش ناخشاڭغا مەزمۇن بولۇپتۇ،
ئاڭلاشقا بۇلبۇللار مەپتۇن بولۇپتۇ.
بۇ باھار قوينۇڭنى بىزەپتۇ گۈلگە،
خۇش پۇراق ھىدىگە مەيدان تولۇپتۇ.

پارتىيە نۇرىنى چاچماقتا ئەنە،
جاراڭلات ناخشاڭنى، ئاۋات زەرەپشان!
ناخشاڭدىن ياڭرىسۇن، قىلسۇن تەنتەنە،
پارتىيەم، ئارمىيەم بەرگەن شەرەپ-شان!

1961 - يىل، سېنتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر تور ئادرېسى

ئىككى ناخشا*

توي ناخشىسى

راۋابىم جاراڭلايدۇ،
تارىسى ئالتۇنمىكىن؟
تويىمىز قىزىپ كەتتى،
قەلبىمىز يالقۇنمىكىن؟

ئاسمان بىزنىڭ ھوجرىمىز،
بۇ چول رەڭدار زىلچىمىز.
مېھمان بولسۇن يۇلتۇزلار،
يۇلغۇن، قۇملار دوستىمىز.

ئانار گۇلدەك ئانارخان،
ئۇچمەس بىزنىڭ مۇھەببەت،
ئىشقىمىزنى توسالماس
تاغدەك جاپا ـ مۇشەققەت.

* «ئانارخان» دىگەن كىنو فىلمى ئۇچۇن يېزىلغان.

بوز تورغاي

هاۋادىكى بوز تورغاي
قاشىمغا كېلىپ سايرا!
ئەركىن، شات مېنىڭ قەلبىم،
تورغايدەك خوشال يايرا!

قانات چىقىرىپ مەنمۇ
كوككە ئۇچىمەن ئويناپ.
ماڭا سەنمۇ جورا بول،
خوشاللىق بىلەن سايراپ.

هاۋادىكى بوز تورغاي،
ماڭا يولدا ھەمرا بول!
مەن خۇددى سۇۋاداندەك،
سەن شېخىمدا يايرا ـ كۈل!

1961 ـ يىل سېنتەبىر، قەشقەر.

www.uyghurkitap.com

خوشلاشقاندا

خوش... گۈزەل قەشقەر، مەن چىقتىم يولغا،
ئالدىم سۈيۈملۈك كەتمەننى قولغا.

خوشلاشماقتىمىز سەن بىلەن خۇش خۇي،
كوكسۈمدىكى گۈل چاچماقتا خۇش بۇي —

سەن دىدىڭ: "شۇ گۈل كوكسۈڭدە تۇرسۇن!
يۈرىگىڭ مېھنەت ئىشقىدا يانسۇن!"

بەزىلەر دىدى: "يېزامـدا نۇرغۇن،
سۈت ـ قايماق، قېتىق، يەل ـ يېـمىش، قوغۇن..."

بەزىلەر ئېيتتى: "جاپاسى قاتتىق،
ھاۋاسى ياخشى، توپىسى ئاچچىق...".

كەتتىم يېزىغا مۇھەببەت بىلەن،
كۈرەش قىلىمەن مۇشەققەت بىلەن.

مەن كەتتىم قەشقەر، سەنـدىن يىراققا،
پەرۋانە بولۇپ چولگە ـ گۇلباققا.

كەتمىدىم قايماق، سۈت ئىچىش ئۈچۈن،
كەتتىم چوللۈكنى گۈللىتىش ئۈچۈن.

نەدە كوپ بولسا ئىـغىر ئىش ـ جاپا،
ئەۋەتكىن مېنى، مىڭ جېنىم پىدا.

قالىغاچ بولۇپ ئۈچۈپ بارىمەن،
تاغدەك جاپانى تىنغـدا يارىمەن.

قۇرۇق ۋەدىنى قىلمايمەن ساڭا،
تۇتقۇزدى قورال پارتىيە ماڭا.

سېغىنسام سېنى، پۈرايمەن گۈلنى،
شۇنداق گۈللەرگە ئورايمەن چولـنى!

مەن كۈرەش ئۈچۈن دۇنياغا كەلگەن،
ۋەتەن، خەلقنى دەپ چاپىـمەن كەتمەن.

مەن قىلدىم يۈكسەك چوققىغا سەپەر،
خەير كورۈشكىچە، جانـجان قەشقەر!

1961 ـ يىل 19 ـ ئوكتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يېڭى باغدا

(سېكىل)

شاپتۇل شېخىدا

شاپتۇل شېخىدا كوردۇم
شىشىدەك سۈزۈك شاپتۇل.
بەختى گۈللىگەن باغۋەن
شاپتۇل تۇۋىدە مەشغۇل.

باغۋەن قېشىغا بارسام،
شاپتۇل ئۈزۈپتىمەن، دەيدۇ.
دوستلارنى خوشال ئەيلەپ،
ياۋنى يىغلىتاي، دەيدۇ.

شاپتۇل شېخىدا باغۋەن
سىلكىندى قاراپ يەرگە.
شاپتۇللارنى قەن قىلغان،
رەھمەت ئاشۇ دىلبەرگە!

ئەنجۈر

باغدا پىشتى مەي باغلاپ،
تەمى خۇددى قەن ئەنجۈر.
تاۋلىنىپ كۆلۈپ شاختا،
دىلنى تارتىسەن ئەنجۈر.

دوستۇم بىلەن ئىككىلەن،
ياپراققا سىڭنى ئالدۇق.
ئەنجۈرلۈككە تەر توككەن —
مەرتتىن ھال سوراپ ياندۇق.

ساپ - سىرىق بولۇپ پىشساڭ،
كىمنىڭ زوقى كەلمەيدۇ؟
چول - دەشتلەرنى باغ قىلماي
كوزگە ئۇيقۇ كەلمەيدۇ.

ئوغاق تەگسە بۇغدايغا،
ئەنجۈر يېتىلەر شاختا.
دېخانلارغا رەھمەت — دەپ،
كاككۇك ئېيتىدۇ ناخشا.

ئەنجۈرۈم يېڭى باغدا
مول ھوسۇل بېرىپ پىشقىن!
قەھرىمان بولۇپ باغۋەن،
گاھ مەيدەڭگە گۈل قىسقىن!

قوغۇن

بەك ئوخشاپتۇ بۇ قوغۇن
بىناملىقتا — ئاق يەردە.
ئۈنچە تەرنى توككەن بىز
قوغۇنلۇقتا — داق يەرگە.

ئوخشايدۇ بىشەكشىرىن
يېڭى چىققان ئاپتاپتا.
ئولكەمدىكى قوغۇنىنىڭ
داڭقى كەتكەن ئەتراپقا.

قوغۇن پىچىمەن تاللاپ،
كەڭ-كەڭرى سېلىپ داستىخان.
تەمى يارىدۇ تىلنى،
سۈيىگە ھەسەل قوشقان.

ئاقناۋاتنى مەن ئەمدى
بېيجىڭغا قىلاي سوغا.
پايتەخت خەلقىنىڭ ئاغزى
تەگسۇن كوكچى قوغۇنغا.

1961 ـ يىل ئوكتەبىر.

بۇلبۇلۇم

سايرا تىنماي گۇل شېخىدا بۇلبۇلۇم،
سەن ياراشقان گۇل بېغىمغا بۇلبۇلۇم.

شائىرانە كۈيلىرىڭدىن ئۇرگىلەي،
بەردى ئارام ياش دىلىمغا بۇلبۇلۇم.

سەن كېلىپ قوندۇڭ چىمەنگە تاڭ بىلەن،
غۇنچىلار كۈلگەن چېغىدا بۇلبۇلۇم.

گۈكىرەپ كەلسە بوران بەردىڭ چىداش،
چىن ۋاپا كوردۇم تىلىڭدا... بۇلبۇلۇم.

سېنى سۆيگەن بىر گۈلۈك مەن، كەل يېقىن!
سايرا ئەركىن كەڭ ئېلىمدا بۇلبۇلۇم!

1961 - يىل 3 - ئوكتەبىر، قەشقەر.

تۇتاي ساڭا گۈل دەستە

(ناخشا تېكىستى)

سېنى دەپ بۇيان كەلدىم،
يۇرىگىڭدە مەن بارمۇ؟
كەتمىنىڭنى چاپىمامسەن،
ئېتىزلىقتا سەن بارمۇ؟

سۇرىتىڭنى - داڭقىڭنى
گېزىتلەردە مەن كوردۇم.
سەن بىلەن شۇ كۇنلەردە
بەسلەشكىلى مەن كەلدىم.

سەن مېنى يېڭىپ چىقساڭ،
تۇتاي ساڭا گۈل دەستە.

ناخشامغا قېتىپ سېنى،
كۈيلەيمەن سەھەر ـ كەچتە.

1961 ـ يىل 10 ـ ئوكتەبىر.

سارىخان

يېڭى باغنىڭ بىر گۈلى،
تاڭ سەھەرنىڭ بۇلبۇلى،
باتۇرلارنىڭ دۇلدۇلى،
شىنجاڭ قىزى — سارىخان.

سارىخان دەپ ئېتى بار،
تام گېزىتتە خېتى بار،
ھەممە ئىشقا دىتى بار،
غۇنچە بويلۇق سارىخان.

بوي بەرمەيدۇ بورانغا،
بوش كەلمەيدۇ ئورامغا،
دۈچكەلسىمۇ قورامغا،
يېڭىپ چىققان سارىخان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئىككى قوللاپ پاختىنى،
تەردى ئوقۇپ ناخشىنى،
ئۆگەندى ھەر ئاخشىمى
ئىلىم ـ پەننى سارىخان.

ئاياللارنىڭ ماھىرى،
سازەندىسى، شائىرى،
خەلقىنىڭ ياخشى كادىرى،
بەشتە ياخشى سارىخان.

تاڭ سەھەردە ئېتىزدا،
ياكى شاللىق ـ دېڭىزدا،
قوش ھەيدەيدۇ ئېگىزدا...
ئەزىمەتتەك سارىخان.

ئۇستەڭ چېپىپ ھارمايدۇ،
يىگىتلەردىن قالمايدۇ،
ئالغا ئېشىپ قاينايدۇ،
بايراقدار قىز ـــ سارىخان.

گۈلشىمىزنىڭ قويندا،
دائىم كەتمەن قولىدا،

پارتىيىنىڭ يولىدا
بەك ئىشلەيدۇ سارىخان.

بىغىمىزغا كويىدۇ،
گۈلىمىزنى سۆيىدۇ،
ئالغا قەدەم قويىدۇ،
ياش قەھرىمان سارىخان.

1961 ـ يىل 11 ـ نويابىر.

تولۇن ئاي

كوك ئاسماندا ناز قىلىپ،
ئەركىن ئۈزگەن تولۇن ئاي.
سەن نىمانچە يېقىملىق،
قاشنى سۈزگەن تولۇن ئاي!

زىبا يۈزۈڭ نۇر بىلەن،
جىلۋىلەرگە تولۇپتۇ.
ئالتۇن قۇياش ئەبەتكە ـــ
چىن ئامرىغىڭ بولۇپتۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سۈت ئايدىڭدا سۇ تۇتسام،
ماڭا كۈلۈپ باقسەن.
زوقۇڭ كېلىپ ئىشىمغا،
يۈرىكىمگە ياقسەن.

كوكنىڭ قىزى — تولۇن ئاي،
مېھرىڭ بىلەن كۈلۈپ تۇر!
مەن بارىمەن قوينۇڭغا،
قىزىل تۇغنى كۆتۈپ تۇر!

تەشنا بولسا سۆيۈمگە،
قاندۇرىمەن تولۇن ئاي.
بىزنىڭ باغنى كورگىنە...
ئالما ـ ئۈرۈك، ساپ بۇغداي....

شۇنى بىلكى، تولۇن ئاي،
شۇنداق باتۇر جۇڭگولۇق!
بىزنىڭ گاڭدەك قول بىلەن
بوستان بولدى يۇلغۇنلۇق.

1961 ـ يىل 25 ـ دېكابىر.

گۈزەل ۋەتىنىم

(ناخشا تېكىستى)

سېنى سۆيىمەن دىلدىن
گۈلزارىم ـ گۈلىستانىم.
مەدھىيىلەيدۇ بۇلبۇلدەك،
سېنى ناخشا ـ داستانىم.

گۈل باھاردا گۈل ھوسنۇڭ،
تولدى خۇش پۇراقلارغا.
سېنى كۈيلىگەن ناخشام
ياڭرايدۇ ئۇزاقلاردا.

ھەممىدىن سۆيۈملۈك سەن،
جاندىنمۇ كويۈملۈك سەن.
گۈل بېغىم ــ گۈزەل جۇڭگو،
جەننەتتىن كۆكلۈك سەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

(ياندۇرۇش)

گۈللىدى ھايات سەندە،
كەڭ باغرىڭدا گۈلشەندە.

1961 ـ يىل 27 ـ دېكابىر. قەشقەر.

پارتىيە

قەلبىمىزدە ھەر سوزۈك
چىچەك ئاتتى، پارتىيە.
سەن بولغاچقا، خەلقىمىز
بەخت تاپتى، پارتىيە.

سەن باشلىغان يول بىلەن
دادىل ئالغا ماڭىمىز.
سېنى ئۇلۇغ پارتىيە
يۈرەكلەرگە تاڭىمىز.

دانا، چىۋەر پارتىيە،
مەڭگۈ سادىق بىز ساڭا،

سىڭىلىك غەمخورلۇغىڭغا
رەھمەت دەيمىز دائىما.

1961 - يىل.

تىيانشان ناخشىلىرى

پەيزىم بىلەن ئۇلتۇرۇپ،
زەخمىگىمنى تەۋرىتەي.
ناخشام بىلەن چىمەنزار —
تىيانشاننى سەير ئېتەي.

قىزغا ئوخشاش چېكەتكە،
قىسىۋاپسەن گۈل - چېچەك.
قىز دەي دىسەم، بېشىڭغا
ئارتىۋاپسەن ئاق لىچەك.

يۈزۈڭدىكى قورۇقتىن،
ئوخشىتىمەن مومايغا،
موماي دىسەم ۋە لېكىن
كىيىۋاپسەن پوپايكا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

يالتىرايدۇ كوكسۇڭدە
ئالتۇن يۇلتۇز نۇرسىمان.
بىلۋالدىم تېيانشان
سەن ئىكەنسەن قەھرىمان.

قارىغايدەك ياشىرىپ،
قەد كوتىرىپ تۇرىسەن.
پاتقۇزالماي ئىچىگە
خوشاللىقتىن كۇلىسەن.

چۇنكى سېنىڭ قەلبىڭنى
قىزىل نۇرلار قاپلىغان.
سەنمۇ تۇزۇپ سازىڭنى
شوخ ناخشاڭنى باشلىغان.

ئون ئۇچ تۇققان باغرىڭدا،
ئالتۇن كوۋرۇك سېلىشقان.
كوزلەپ قىزىل قۇياشنى،
غۇلاچ كېرىپ مېڭىشقان.

گوھەرلىرىڭ زوق بىلەن
ئىشكلەردىن ماراشتى.

"بىزنى قېزىپ ئېلىڭ!" — دەپ
كۆلۈمسىرەپ قاراشتى.

كوك سارايدا ئۇينايدۇ،
سەكرەپ - سەكرەپ كىيىكلەر.
بالىلىرىنى كەينىگە
سېلىپ بۇغا، ئېيىقلەر...

ئۈنتىلىدۇ ئۇچۇشقا
ئاغماقلىرىڭ، تايلىرىڭ.
نېمەتلەرگە شۇنچە باي،
يايلاقلىرىڭ، سايلىرىڭ.

ئاسماندىكى يۇلتۇزدەك
نۇرغۇن سېمىز قويلىرىڭ...
ھەر كۈن خوشال ئۆتمەكتە
بايراملىرىڭ، تويلىرىڭ.

ئاققان كۈمۈش دەرياسى
ئەسلىتىدۇ ئاسماننى.
بولۇپ يەرگە قان تومۇر،
جانلاندۇردى مەيداننى.

www.uyghurkitap.com

رەسسام سىزغان سۈرەتتەك،
گۈزەل شۇنچە ئېتىكىڭ.
باش باھاردا كۆلىدۇ
رەڭگا-رەڭ گۈل-چىچەكىڭ.

گۈللىرىڭنىڭ بەرگىدە
بۇلبۇل خوشال سايرايدۇ،
ئۇچار قانات-قۇشلىرىڭ
ساڭا ھەرگىز تويمايدۇ.

سۈزۈك ياقۇت ئۈزۈملەر
داسقىنىڭدا يالتىرار.
قوغۇنلىرىڭ مېھماننى
تېز كورۇشكە ئالدىرار.

ئالما، ئانار، ئەنجۈرۈك...
شۇنداق تاتلىق ھەسەلدىن.
شاختا پىشقان مانتۇ بۇ،
قەن قوشمىغان ئەزەلدىن.

كوز يەتكۈسىز بۇغدايزار —
سېنىڭ شانىڭ-شەرىپىڭ.

بولدى بۇگۇن پاراۋان
شىمال ــ جەنۇپ... تەرىپىڭ.

قارا ئالتۇن، ئاق ئالتۇن ــ
ئالتۇنلارنىڭ كانى سەن.
تاڭ بىلەن تەڭ ياڭرىغان
راۋابىمنىڭ تارى سەن.

راۋابىمنى مەن چالاي،
سەن ئۇسۇلغا چۈش بۇگۇن.
چۈنكى ئون ئۈچ تۇققاننىڭ
كۆڭلىمىز بەك خوش بۇگۇن.

بولغاچ ئۇلۇغ پارتىيە،
قەددىڭنى تىك كۆتەردىڭ.
دەۋرىمىزدىن نۇر ئېلىپ،
ئاۋات بولدۇڭ، كۆكەردىڭ.

تەيخاڭشەنگە ئەگىشىپ،
كەل باشلايلى ناخشىنى!
ناخشىمىزدا كۈيلەيمىز
كەڭ ئاممىنى ــ ياخشىنى!

1962 ــ يىل 5 ــ يانۋار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

بۇلبۇل

(باللادا)

— ئازاتلىقتىن كېيىن يېتىشىپ چىققان بىر ناخشىچىغا بېغىشلايمەن.

تومۇر قەپەزدە

تاقاشقان نەيزە باشلىق تاغ بۇلۇتقا،
بۇلۇت سوغ سۇ سېپىپ تۇرغان بۇ يۇرتقا.

يېشىل مەخمەل كىيگەن بۇ دەم تەبىەت،
بېرەتتى گۈل ـ چېچەك بەرگىلەرگە زىننەت.

سىماپتەك تىترىشەر ياپراقتا يامغۇر،
ئېچىشقان دەل ـ دەرەخ ھوسىننى بالدۇر.

چىمەندىن ئۇرسىمۇ خۇش ھىد دىماققا،
لېكىن بۇلبۇل شۇ چاغ چۈشكەن تۇزاققا.

قەپەزنىڭ ئالدىدا تۇرماقتا ئىشان،
ھۇقۇشلار شات ئىدى، بۇلبۇل پەرىشان.

بۇغۇچلانغان ئۇنىڭ ئىككى قاناتى،
ئېغىر كۇلپەتكە تولغان گۇل ھاياتى.

كوزىگە ياش ئېلىپ سايرايدۇ بۇلبۇل:
"ئېچىلدى لالىلەر، باغدا قىزىلگۇل.

سەھەر سايراي دىسەم سالدى قەپەزگە،
مېنى ھىچ قويمىدى ئەركىن نەپەسكە..."

ئىشان ئاڭلاپ شۇ دەم بۇلبۇل سوزىنى،
خۇدا دەرگاھىغا قىلدى يۈزىنى.

"شۇ بۇلبۇلنىڭ،— دىدى،— ئۇنى تۇتۇلسۇن،
پەقەت ئاۋازى چىقماستىن بوغۇلسۇن!"

* * *

قەپەزنى يەرگە ئۇردى شوخ شامالىلار،
قېقىپ بۇلبۇل قانات ئاشتى داۋانلار.

قىزىلگۇلگە قونۇپ سايراپ تۇرار ئۇ،
چىمەنلەر كۇلسە، تەڭ يايراپ كۇلەر ئۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرلىكى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھۇقۇشلار سالسىمۇ باشلارغا كۆلپەت،
بوي ئەگمەي، بولدى بۇلبۇل گۈلگە ئۇلپەت.

كۈز ئاخشىمى

ئېرىقتا قوغلىشىپ ئوينار كۆمۈشلەر،
بويىدا سايرىشار سازەندە قۇشلەر.

شىلدىرلاپ چۈشمەكتە يەرگە غازاڭلار،
تىپىرلايدۇ رەقىپ — كۈزلۈك سازاڭلار.

قۇياش قويماقتا غەرپكە سوك قەدەمنى،
سىزىپ تاغ مەگزىگە ئەڭلىك قەلەمنى.

كورۇندى سۇ يۈزىدە شولا — بىر ئىز،
تاماشا ئەيلىمەكتە نازىنىن قىز.

تىكىلمەكتە تەبىەت شۇ گۈزەلگە،
قۇلاق سېلىپ گۈزەل ئېيتقان غەزەلگە.

مۇھەببەت يالقۇنى چاچرايدۇ ئۇندىن،
ئۇنىڭ دەردى تولا بىر دوۋە قۇمدىن.

قازان ياپقانغا ئوخشاش بولدى ئالەم،
پىچىرلايدۇ سۇ بويىدا ئىككى ئادەم...

يىگىت سوزلەيدۇ: "بۇلبۇل، مەن بۇ ئاتقا!
بوزەك بولمايمىز ئەمدى بايغا — ياتقا!..."

شاراقلاپ قالدى سۇلار، ئۇچتى دۇادۇل،
يېشىل ئورماندا غايىپ بولدى بۇلبۇل...

ئېرىق بويىدا ياندى ئىككى پانۇس،
بىگىز قولىنى چىشلەپ قالدى جاسۇس...

تاڭ

قىزىلگۇللەرگە رەڭداش يورۇدى شەرق،
قۇياشنىڭ زەر نۇرىغا چومدى ئەل غەرق.

ئۇچقۇق تۇگلۇك بىلەن نۇر چۈشتى ئۆيگە،
ئېسىلغان داھىنىڭ رەسمى تورگە.

شىرە ئۇستىدە تۇرغان لۇڭقىدا گۇل،
تىزىلغان جازىغا دەپتەر، كىتاپ مول.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قويۇپ جەينەك شىرەگە بىر ئۇماق قىز،
كىتاپتىن كوزىنى ئۈزمەيدۇ ھەرگىز.

كىتاپتا داھىمىزنىڭ سۈرىتى بار،
ئاڭا قىزنىڭ مۇھەببەت-ھورمىتى بار.

خىيال دەرياسىدا ئۈزمەكتە مەغرۇر،
"ئېچىلسۇن بارچە گۈللەر..." ئەلگە مەشھۇر.

قۇيۇلدى ئىشچى، دىخان مېھرى دىلغا،
ۋەتەن مېھنەتنى ماختاپ ئالدى تىلغا.

سەھنىدە

ھەشەمەتلىك كۈلۈپ ئالدىدا "ئېلان"،
كورۇشمەكتە ئۇنى كوپ ساندا مېھمان.

كۈلۈپقا تولدى ئادەم، بوش ئورۇن يوق،
شائىرنىڭ شېئرىدەك رەت-رەت ئورۇندۇق.

ئۇدۇلدا قىپ-قىزىل دۇخاۋا پەردە،
قۇياشنىڭ ئەكسى چۈشكەندەك ئۇ يەرگە.

كۈلۈپ ئاپتاپقا ئوخشاش چىقتى بىر قىز،
كىيىنگەن لالە كويىنەك خۇددى قىرمىز.

ئۇنىڭ سايراشلىرى بۇلبۇلغا ئوخشار،
سىياقى باغدىكى بىر گۈلگە ئوخشار.

كۈلۈپ-زال تىترىدى ھەيۋەت جاراڭلاپ،
«پارتىيىنىڭ قىزىمەن» ناخشىسى ياڭراپ.

نوۋەتتە ئېيتتى شۇ قىز «لەيلىگۈل»نى،
شۇ چاغ يۈرەكنىڭ مەيلى تارتتى گۈلنى.

كىشىگە ياخشى ناخشا بەكمۇ راھەت،
بېغىشلار دىلغا ئىلھام، كۈچ-جاسارەت.

ئويۇلدى نەقىش بولۇپ قەلبىگە مۇقامى،
يېڭى مەزمۇن بىلەن تولغان تامامى.

تەسرات

پىشايۋاندا ئەنە... بىر توپ ئاياللار،
كۈلۈشمەكتە مومايلار، قىز، جۇۋانلار.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئاياللار ئەتىر گۈلدەك ياڭزا-ياڭزا،
تۇرار داستاندا مېۋە، گىردە، ساڭزا...

كۈمۈشتەك ئاق چېچى ئىككى مومىنىڭ،
ئېچىلغان غۇنچىدەك ئاغزى چوكاننىڭ.

گىلاستەك مونچىغى بار قۇلىقىدا،
مەرمايلار ئولتۇرار ئىككى يېقىدا.

خوشال چوكان بولاقتەك قايىنىماقتا،
ئاياللار زوقى-شوقتا ئاڭلىماقتا:

"ئۇزاتتىڭلار مېنى ئۇچتۇم ھاۋاغا،
پولات بۈركۈت بىلەن چىقتىم ساماغا.

خوشاللىق تەن-تېنىمگە قالدى سىغماي،
يېتەلمەس ئىدى بىزگە ئۇچسا تورغاي.

گويا شاخماتقا ئوخشايتتى ئېكىن يەر،
خوتەننىڭ زىلچىسىدەك باغ-چىمەنلەر.

خىيالىم قۇشلىرى بېيجىڭغا يەتتى،
تيەنئەنمېن مۇنبىرىنى شات سەير ئەتتى.

ئىسمىدىن ئالدى جاي قۇتلۇق مىنۇتلار،
دىلىمدا بار ئىسىل ئارزۇ-ئۇمىتلەر.

يېتىپ كەلدۇق خوشاللىقتا بېيجىڭگە،
ياشا ئەي پارتىيەم! دەيمەن ئىچىمدە.

ئونىنچى ئاي بىرىدە بولدى بايرام،
ئاجايىپ تەنتەنىگە چومدى قاينام.

مۇنبەر ئارا كوردۇم سەركەردىلەرنى،
خەلققە جان كويەر ئەزىزىلەرنى.

بىر-بىرلەپ ئۇلارغا سالام ئەيلىدىم،
كوڭۇل كۈيلىرىمنى بايان ئەيلىدىم:

'پارتىيەم هور قىلدى بىزنى قەپەزدىن،
تەشەككۇرلەر ياغدۇ بار ئوغۇل-قىزدىن.

ئېلىپ كەلدىم تارىمنىڭ رەھمىتىنى،
چېكىپ قەشقەر راۋابىنىڭ زەخمىگىنى...'

قەدىردانلار بىلەن چۈشتۇق رەسىمگە،
يۇرەككە بەردى غەيرەت، نۇر كوزۇمگە..."

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئايالار كوردى سۈرەتنى شۇ ئاندا،
سېزىشتى ئۆزلىرىنى ھاياجاندا.

دېيىشتى: — رەھبەرلەردىن خاتىرە بۇ،
— بۇ جۇشى،
— بۇ زۇڭلى،...
— ھە، ماۋۇ سەنغۇ!

سىلايدۇ يۈزىنى غۇر-غۇر شوخ شامالار،
قىمىرلاپ ئەركىلەيدۇ بەرگى تاللار.

كوزۇك نۇرىنى تارتار رەڭمۇ-رەڭ گۇل،
شۇ گۇلزار تۇۋىدە ئۇرغۇيدۇ بۇلبۇل.

كوزۇم چۈشتى شۇ چاغ بىر ياش كوچەتكە،
ئۇنىڭ ئاۋازى كەتكەن توت بۇرجەككە.

بولۇپتۇ ناخشىسى دۇتارغا تەڭكەش،
(شۇدۇر ئىجادىيەتتە ئالغا سەكرەش).

قوشۇلدى غەزنىمىزگە تامچا بايلىق،
ئۇنىڭ مەزمۇنى ساغلام، خۇش ئاھاڭلىق.

ئېلىپ خەلق سەنئىتىنىڭ جەۋھىرىنى،
ياراتتى ناخشىلارنىڭ گەۋھىرىنى.

كوچەتكە پارتىيە بەرگەچكە ئىلھام
يېڭى ئاھاڭنى قىلدى سوغا ـ ئىنئام.

خەلقنىڭ باھاسى

دېدى فابرىكىدا ئىشلەيدىغان ياش:
"شۇ بۇلبۇل ناخشىسى بولدى ماڭا ئاش".

دېدى دېخان يىگىت قادىرجان ئاتلىق:
"بۇ قىزنىڭ ناخشىسى قەندىنمۇ تاتلىق".

شۇڭا دەيمىز ئۇنى "بۇلبۇل" داۋامەت،
بۇ نامنى بەردى ئەمگەكچى جامائەت.

تەشەككۇر

ئازات قەشقەر قىزى قەددىنى رۇسلاپ،
كېرىپ ئالغا قەدەم قويدى دۇرۇسلاپ.

قەپەزدىن چىقتى بۇلبۇل سەھنىمىزگە،
بولۇپ خىزمەتتە ئۇلگە خەلقىمىزگە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

زەپەر گۈلزارىدىن بىر تال چېچەك بۇ،
يۈرەككە تەسىرى كۈچلۈك غىـجەك بۇ.

قەدىـردان پارتىـيىمىز بولـدى غەمخور،
شۇ بۇلبۇل تىلىدىن يۈز مىڭ تەشەككۈر.

* * *

يېڭى باغ بۇلبۇلى سەن، سايرا تىنماي!
جاراڭلىق ساز بولۇپ سەن ياڭرا تىنماي!

1962 ـ يىل ماي.

ئارزۇيۇم

(ناخشا تېكىستى)

ئېرىقىڭدا سۇ بولسام،
باغلىرىڭغا ئاقسام مەن.
يېشىل مايسىلىقلارغا
كۆكرىكىمنى ياقسام مەن.

مایسلار یېتىلسە ھەم،
ئاشلىقلىرى تاغ بولسا.
گۈلدەك ئېچىلار كوڭلۇم،
چول ـ دەشتلەرمۇ باغ بولسا.

دوستلار بىلەن گۈل تەرسەم،
غۇنچىدەك ئېچىلسام مەن.
يۈرىكىمدە ئارمان يوق،
ناخشاڭغا قېتىلسام مەن.

1962 ـ يىل 15 ـ سېنتەبىر، قەشقەر.

سەن ئۇلمىدىڭ

—— ل. مۇتەللىپكە بېغىشلاپ.

ياق، سەن ئۇلمىدىڭ "قاينام ئۇركىشى"،
چۈنكى سەن ئەزىز جۇڭگو شائىرى.
سېنى ئەسلەيدۇ ئەمگەكچى كىشى،
سەن ـــ خەلقىمىزنىڭ جەڭچى ماھىرى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

كۈيلىدىڭ زۇلمەت ـ تۈنگە ئوت ئېچىپ،
گۈزەل ۋەتەننىڭ هورلۇگى ئۈچۈن.
هەر دىلغا ئۇچمەس مىسرالار چېچىپ،
قۇربان بولدۇڭ سەن ئەل بەختى ئۈچۈن.

پارتىيە بىلەن كۈلدى دەۋرىمىز،
ئاشتى ئەمەلگە سېنىڭ تىلىگىڭ.
نۇرلارغا چومۇپ، تولدى چېچەككە،
سەن مەڭگۈ سۆيگەن قەھرىمان ئېلىڭ.

ئازات زامانىنىڭ يېمىشلىرىدىن
بولالمىدىڭ سەن بىزدەك بەھرىمەن.
ئەمما دوستلىرىڭ ئۆز ئىشلىرىدىن —
قىلماقتا سېنىڭ روھىڭنى خۇرسەن.

بولسا كىم ئانا ۋەتەنگە سادىق،
پاقىراپ تۇرار نامى ئالتۇندەك.
خۇددى سېنىڭدەك هۆرمەتكە لايىق،
ئۇچمەيدۇ مېھرى دىلدا يالقۇندەك.

ياق، سەن ئۆلمىدىڭ سۆيۈملۈك شائىر،
ياشايسەن هامان مىليونلار بىلەن.

يادلايدۇ خەلقىم باتۇر ئوغلىنى،
نامىڭغا ھۆرمەت بىلدۈرەر ۋەتەن.

1962 ـ يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

جانان چىنىدە بىيىجىڭ چېيى

(ئۇسۇللۇق ناخشا تېكىستى)

داڭ چىقارغان جاھانغا گۈللۈك جانان چىنىمىز،
يەنە مەشھۇر ئالەمگە ئۇلۇغ بىيىجىڭ چېيىمىز.

گۈزەل جانان چىنىدە ماھىرلارنىڭ تېرى بار،
قېنىپ بىيىجىڭ چېيىنى ھوزۇرلىنىپ ئىچىمىز.

بىيىجىڭ چېيى بەدەنگە كۈچ ـ قۇۋۋەتتۇر ھەر زامان،
قىز ـ يىگىتلەر تويىغا ئۇنى تەقدىم قىلىمىز.

يەر يۈزىدە بارچە خەلق سۆيەر ئۇنى چىن دىلىدىن،
بىيىجىڭ چېيى ئەڭ ئېسىل، ئارتتى ھۆرمەت ـ قەدرىمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

جانان چىنە قوللاردا، شوڭغا خوشال كوكۇللەر،
تەشەككۈر! دەپ ۋەتەنگە رەھمەت ـ ئالقىش ئېيتىمىز.

1962 ـ يىل ئوكتەبىر، قەشقەر.

سالام ئۈرۈمچى!

سالام، سۆيۈملۈك گۈزەل ئۈرۈمچى،
سېغىنىپ كەلدىم قۇچىقىڭغا مەن.
ھەسەلدىن شىرىن شەرۋەتلىرىڭنى
ئىچۈرگىن قايناق بۇلىقىڭدا سەن.

ئۈندى قەلبىمىنىڭ دالىلىرىدا
قىزىل ئۈرۈغۇڭ ــ بەرگەن تەربىيەڭ.
مەن بولدۇم سېنىڭ يېشىل كوچىتىڭ،
ۋەتەنگە سادىق جەسۇر ئەرمىيەڭ.

شۇڭلاشقا تولا سېغىنىپ سېنى،
سوغا ـ سالاملار ئېلىپ كېلىمەن.
سەندە تۇغۇلغان يېڭىلىقلارنى
ئېپتىخار بىلەن كورۇپ كېتىمەن.

بوغدادىن ئىگىز تۇرخۇنلىرىڭغا
تىكىلىپ ئۇزاق، دەيمەن: تەشەككۇر!
خۇددى ئەينەكتەك سىمونت يولۇڭدا،
يۈرگەچ قىلىمەن شۇنى تەپەككۇر:

بىر چاغلاردا سەن غۇربەتتە ئىدىڭ،
كوچىلار تولغان دىۋانىلەرگە.
يەتتە قات دوزاق بولغان ئىدىڭ سەن
كۆر مىڭ ئاقكوڭۇل پەرۋانىلەرگە.

ئات قارنىغىچە كېلەتتى پاتقاق،
كوچا-يوللىرىڭ يەگدەك تار ئىدى.
خانىدا ئىشلىگەن "يىتىمچى باللا" —
ئەمگەكچىلىرىڭ قۇلدەك خار ئىدى.

سەن ئوخشىمايسەن ئوتمۇشكە ئەمدى،
ھەيران قالغۇدەك گۈللەپسەن بۈگۈن.
تېز يۈكسىلىشىنىڭ شۇڭقارى بولۇپ،
شەرەپ-شانىڭىرى نۇرلەپسەن بۈگۈن.

كوككە تاقاشقان ئىمارەتلىرىڭ،
گۈللۈك، باراقسان نۇر باغلىرىڭ بار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئايدىن يورۇقراق، يۇلتۇزدىنمۇ كوپ،
كۈلگۈنچەك، ئوچۇق چىراقلىرىڭ بار.

ھەر خىل مال بىلەن تولغان ماگىزىن.
ئېچىگە كىرسەڭ گويا بىر گۈلشەن.
ياش ھەم قېرىلار، ئەرلەر، ئاياللار
خېرىدار بولۇپ چىقىدۇ خۇرسەن.

قېرىنداشلىقنىڭ ئۈلگىسى سەندە
باھاردىكىدەك چېچەكلەر ئاتقان.
ھەر بىر چېچەكتە مىللى دوستلۇقنىڭ—
ئالەم مەزمۇنى نۇر چېچىپ ياتقان.

بېيجىڭدىن چىققان پولات كارۋانمۇ
بۈگۈن ئالماقتا بوسۇغاڭدا دەم.
شانلىق ئۈرۈمچى بولۇپ كېتىپسەن
بۇ باش باھارنىڭ نۇرىدا كوركەم.

* * *

سالام، سۈيۈملۈك گۈزەل ئۈرۈمچى،
سېغىنىپ كەلدىم قۇچىقىڭغا مەن.
ھەسەلدىن شىرىن شەرۋەتلىرىڭنى
ئېچۈرگىن يەنە بۇلىقىڭدا سەن.

كورگەنچە سېنى كورگۈم كېلىدۇ،
ئانار مەگزىڭگە سۆيگۈم كېلىدۇ.
ئۇتتۇقلىرىڭ زور تىيانشان كەبى،
زوقلىنىپ شۇئا كۆلگۈم كېلىدۇ.

ئانا مەكتىۋىم — نۇرلۇق ئۇرۇمچى،
ئۇلۇغ ۋەتەننىڭ گۈل - ياپرىغى سەن.
خەلقلەر سۆيگىنى — غالىپ پارتىيەم،
مۇشۇ بوستاننىڭ نۇر بايرىغى سەن.

1962 - يىل 20 - ئوكتەبىر.

ئايلىخان

(راۋاپ بىلەن ئېيتىلىدىغان قوشاق)

ئايلىخانۇ ئايلىخان،
ھەر ئىشتا باتۇر - قەھرىمان.
ئايلىخاننى قېرى - ياش،
ئويدە، ئېتىزدا ماختىغان.

ئايلىخان چاققان بالا،
سۇ بولۇپ ئاققان بالا.
يىل بويى بەس ـ بەس بىلەن
كەتمەننى راس چاپقان بالا.

ئايلىخان بىر گۈل بولۇپ،
سايرايدىكەن بۇلبۇل بولۇپ.
بىز بىلەن بىر ئىشلىسە،
ھارمايدىكەن دۇلدۇل بولۇپ.

ئايلىخان ئىشچان بېشى،
ئىشلەيدۇ بەك يازۇ ـ قىشى.
چوللەرگە سۇ باشلاپ كېلەر،
ھەيران قالار كورگەن كىشى.

ئايلىخان دىخان قىزى،
چاقماق سۇپەت قىلغان سوزى.
ۋەدىگە قىلدى ۋاپا،
بولغاچ ھامان ئىلغار ئوزى.

ئايلىخان كوڭلى تازا،
چاپمايدۇ ھىچ بازا ـ بازا.

سۆيىدۇ ئەمگەكـنى ئۇ،
ئەقـلى بار چوكان راسا.

1962 ـ يىل 15 ـ دېكابىر، قەشقەر.

بېيجىڭ قىزىغا

سېنىڭ ئالـتۇن چىرايىڭغا،
چىمەننىڭ بۇلبۇلى خۇشتار.
يۈرەكنىڭ تۆشتىدا مېھرىڭ
چېچەكلەپ بولـدى بىر گۈلزار.

سېنى سازىمدا ھەر چاغدا،
مۇھەببەت بىرلە كۈيلەيمەن.
تۇتۇپ قولۇڭنى مۇستەھكەم
گۈزەل بوستاننى كوزلەيمەن.

قىزىلگۈلدىن بوي ئالغانسەن،
شۇڭا مودەنگە ئوخشايسەن.
سېغىنغاچقا مېـنى سەنمۇ،
كۆنگە نەچچە يوقلايسەن.

www.uyghurkitap.com

ۋاپادار ئاقكوكۇل غۇنچە،
ساڭا ئالما قىلاي سوغات.
ئۇزەڭ بۇ باققا سۇ بەرگەچ،
بۇگۇن بولدى يېشىل، ئاۋات.

چىمەنلەر، لاللەر كۇلگەن
خوشال غۇنچە پورەكلەردىن،
تىيانشان بۇلبۇلى رەھمەت
ئۇقۇر دىلدىن-يۇرەكلەردىن!

1962 - يىل.

كۇئېنلۇن ناخشىلىرى

1. خوتەن تەسراتى

يېپەك يۇرتى — خوتەن كەلدىم بېغىڭغا،
قىلىپ تەقدىم سالامىمنى سېنىڭغا.

كۇئېنلۇن باغرىدا بىر گۇل ئېكەنسەن،
ۋەتەن گۇلزارىدا بۇلبۇل ئېكەنسەن.

ساڭا تەكلىماكان ياندىش غەزىنە،
كېرىپ قەد، بولدى بوستان، چۆل-جەزىرە.

يۇرۇڭقاش دولقۇنىدىن شوخ ئېقىپسەن،
قۇياشقا كوكرىڭنى كەڭ يېقىپسەن.

سۈزۈك ئۇستەڭلىرىڭنى بويلىدىم مەن،
ئۈزۈملۈك باغلىرىڭدا ئوينىدىم مەن.

ئاق ئالتۇن گۈللىرىڭگە چۈشتى مېھرىم،
ئېچىلدى گۈللىرىڭدەك ئەقلى-پىكرىم.

يېپەكچى قىزلىرىڭنىڭ غەيرىتىدىن،
زىيالى ياشلىرىڭنىڭ سەنئىتىدىن،

خوشال بولدۇم جەسۇر دېخانلىرىڭدىن،
يېشىل ئورمانلىرىڭ، خامانلىرىڭدىن.

بىزەپسەن ھەر يېقىڭنى زىلچا ئوخشاش،
كۈلۈپسەن ئەڭ ئېسىل بىر غۇنچە ئوخشاش.

قۇياش زوقمەن سېنىڭ ئەتلەسلىرىڭگە،
يېڭى دەۋرگە خاس خىسلەتلىرىڭگە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

خوتەننىڭ كۈندۈزىدەك ئاخشىمىغا،
دىلىم يايراپ قوشۇلدۇم ناخشىسىغا.

قىزتىپ ئەمگەكچى باتۇر ياخشىلارنى،
جاراڭلاتتىم كوكۇللۇك ناخشىلارنى.

دىمەككى سەنمۇ خوش شات دەۋرىمىزدىن،
ئۇمىت-ئارزۇيىمىز بىر—قوش مېغىزدىن.

سېنىڭ نامىڭ بىلەن ئېيتار تەشەككۇر،
ئۇلۇغ كومپارتىيە دەۋرىگە چوكقۇر!

2. ئەسلەش

پىيالما چوللىرىدە كوچمە قۇملار...
كەبى خار ئوتتى كوپ يىل بارچە قۇللار.

ئوزەڭمۇ ئوتمۇشۇڭنى قىل تەسەۋۋۇر،
بۇگۇنكى گۈل ھاياتنى قىل تەپەككۇر!

سېنىڭدە بارمىدى زاۋۇت بۇرۇندا؟
كۇلۇپ، مەكتەپ ئېچىلغان قاي ئورۇندا؟...

سىنىڭ قەددىڭنى پارتىيە كوتەرگەن،
شۇڭا گۈلزارلىرىڭ ياشناپ كوكەرگەن.

ئەنە قۇملۇقلىرىڭدا ئۈنۈپتۇ گەۋھەر،
ئېرىق-ئوستەڭلىرىڭدە ئېقىپتۇ كەۋسەر.

چىمەن باغرىڭنى مەن قىلدىم زىيارەت،
ياڭاقلىق باغلىرىڭ شۇنداق ئالامەت.

ھەقىقى بەختىيار جەننەت بولۇپسەن،
يەنە يۈكسەل كۆرەشتە چىڭ تۇرۇپ سەن.

1963-يىل ئاۋغۇست، خوتەن.

ئەللەي

سۈتتەك ئايدىڭ كېچىدە
تېچ ئۇخلايسەن ئاپپىغىم.
قايغۇ نىمە، غەم نىمە
ھىچ ئۇقمايسەن ئامرىغىم
ئەللەي پاخلىنىم، ئەللەي،
ئۇخلا ئاپپىغىم، ئەللەي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سەن بۇ ئالتۇن بوشۇكتە،
چەكمىدىڭ زىيان-زەخمەت.
چېگرىمىزدا تىنك تۇرغان
جېيفاڭجۇنگە مىڭ رەھمەت!
ئەللەي يۇلتۇزۇم، ئەللەي.
ئۇخلا قۇندۇزۇم، ئەللەي.

بىز ئىشلەيمىز گۇڭشېدا،
سەنمۇ بىزدەك شات-خورام.
بىزگە بەخت ياغدۇرغان،
جېيفاڭجۇنگە كوپ سالام!
ئەللەي بۇلبۇلۇم، ئەللەي،
باتۇر دۇلدۇلۇم، ئەللەي!

1963-يىل ئاۋغۇست، خوتەن.

بوشۇك ناخشىسى

بۇگۇن سالقىن شامالللاردىن،
يېشىل ياپراق شىۋىرلايدۇ.

ئېگىز ئاسماندا تولغان ئاي،
كۆلۈپ ئاستا پىچىرلايدۇ.
تولۇن ئايدەك قوزام، ئەللەي،
ئارام ئالغىن بوتام، ئەللەي!

دەرىزەمدىن توكۈپ نۇرلار،
قارايدۇ زوقتا ئاي بىزگە.
كۆچەپ ئىشلەش بىلەن ياخشى —
هوسۇل ئالدۇق راسا كۈزدە.
تولۇن ئايدەك قوزام، ئەللەي،
ئارام ئالغىن بوتام، ئەللەي!

باياشات بولدى كۈندىن-كۈن،
هالال مېهنەت بىلەن تۇرمۇش.
دارامەت قولغا جىق تەككەچ،
ئاتاڭمۇ خوش، ئاناڭمۇ خوش.
تولۇن ئايدەك قوزام، ئەللەي،
ئارام ئالغىن بوتام، ئەللەي.

1963-يىل ئاۋغۇست، خوتەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

دوستلۇق ناخشىسى

دوستۇم كەلدى سۇجۇدىن،
"قېنى سەن ھاۋاخان؟ — دەپ.
مەن كوپرەك جاپا تارتاي،
سەن ئۇچۇن پىدا جان!" — دەپ.

يۇرۇڭقاشقا كەلگەندە،
سۆيگىنىمگە گۈل تۇتتۇم.
ماڭا بەك يېقىپ قالدى
ئۇ مېيخۇا دىگەن دوستۇم.

سۇجۇ قىزى ئۇبدان قىز،
خوتەن قىزىغا ئامراق.
بىر تۇققان قېرىنداشتەك،
بىللە ئۇتىمىز شۇنداق...

مەن بىلەن شۇ زاۋۇتتا،
ئىشلەيدۇ چىۋەر قىزچاق.

ئىغۋا تارقىتىپ دۈشمەن،
بىزگە قىلمىسۇن "چاخچاق!".

1963 ـ يىل ئاۋغۇست، خوتەن.

يېزا كۈيلىرى

(سىيىكىل)

ھارۋىدا

كېتىپ بارىمەن ئاۋات يېزىنغا،
ئىقبالى پارلاق ئازات يېزىىغا.

ئاققۇزماقچىمەن پىشانەمدىن تەر،
ئۈندۈرمەكچىمەن گوھەر بىلەن زەر.

كۆرەشمەكچىمەن توسقۇنلار بىلەن،
ئوركەشلەپ ئېقىپ دولقۇنلار بىلەن.

ئەمگەكچى خەلقلەر قولغا ـ قول تۇتۇپ،
جەڭ قىلماقچىمىز قەھرىمان بولۇپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

كېتىپ بارىمەن ئاتلىق ھارۋىدا،
بولۇشقا يېزا ئىشقىدا پىدا.

دىمىگەنمىدىڭ ماڭا: "كەل قوزام"
بارسام قۇچاقلاپ سۈيدۈڭ گۈل يېزام.

سېنىڭ بەختىڭنى كۈيلەيمەن يەنە،
كورسەم غەزنەڭ چەكسىز مول ئەنە...

جەننەت

كوككە بوي تارتقان سۈۋادان تىرەك،
تىللا يوپۇرماق شامالدىن زىرەك.

يەلپۈنۈپ ياتقان كوك مەخمەل ئېتىز،
خۇددى ئەينەكتەك سۇ ئامبار-دېڭىز.

شاقىراپ ئاققان سۈزۈك ئۇنچىلەر،
قەھ-قەھ كۈلۈشكەن قىزلار-غۇنچىلەر...

قاۋۇل قىز-يىگىت كەسمەكتە ئۇزۇم،
ئەنجۇر، ئانارغا چۈشتى جۇپ كوزۇم.

ئۈزۈلمەكتە ھەم شېخىدىن نەشپۈت،
يېسىڭىز تەمى ئاقناۋات ـ كەمپۈت.

يېمىشلىرى كوپ گۈگىشي بېغىنىڭ،
داڭقى تارالغان ئاشلىق تېغىنىڭ.

قارلىق دالادەك ئاق ئالتۇنلىرى،
قىزغىن تېرىمچى مەرت ـ دولقۇنلىرى.

قىلىچ ياپراقلىق قوناق شېخىدا،
ئاپپاق مەرۋايىت سانسىز بېشىدا.

ھەر جەگچى دىخان غەمسىز پاراۋان،
يوقالغاچ ئەمدى زالىم ـ زوراۋان.

بۈگۈن ئەمگەكچى كەمبەغەل خۇرسەن،
گۈگىشلاشقان بۇ يېزىمىز گۈلشەن.

شۇڭا بىز مۇشۇ جەننەت ھورلىرى،
بىزگە كۈچ بەرگەن ھورلۇك نۇرلىرى.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوبدان شوجى

كوپنى كورگەن ئاقساقال بوۋاي،
دەيدۇ: "بىر گېپىم بار ئەمدى ئېيتاي.

كادىر باللارنىڭ ئالدىدا مېڭىپ،
كەلدى ئا شوجى جاپانى يېڭىپ.

قەدىردان بىلىپ چۈشتى هويلامغا،
لەززەت قېتىلدى ئاشقا - چويلامغا.

رەهبەر بولسمۇ مۇڭداشتى تۈندە،
كەتمەن چېپىشتى مەن بىلەن كۈندە.

باشتىن ئوتكەننى قىلدىم هكايە،
شوجى بولدى شات مەندىن زىيادە.

ئىچكىپ كەتتۇق شوجى بىلەن بىز،
ئىچ قارنىمىزنى بىلدى شوڭا تېز.

ئىلگىرى ماگدى بارغانسېرى ئىش،
شوجى توغرىلاپ قويغاچ ئالتۇن خىش.

ئالامەت ئۇبدان شۇجى ئىكەن بۇ،
بىزگە چىن غەمخور-رەھبەر دىگەن شۇ.

پارتىيە خەلقىنىڭ يەيدۇ غىمىنى،
توق قىلىپ بەردى ئاشۇ-نىنىنى...

پارتىيە بىزگە ئەۋەتكەن كادىر،
مىڭلارچە رەھمەت ئېيتىمىز ھازىر.

ھەر بىر ئىش-جەڭدە بولدى قوماندان،
ئىشىمىز ئۇڭغا تىز يۇردى ئۇبدان.

غەيرەت ئۇستىگە قىتىلدى غەيرەت،
بىرلىك كۇچىمىز كۇچلەندى ھەيۋەت.

كۇڭلىمىز دادىل ئالغا باسماقتا،
خوشاللىغىمىز كوكتىن ئاشماقتا.

ھەي مۇخبىر ئۇكام كوردۇڭ ئۇزۇمنى،
گىزىتكە يازغىن بۇ گەپ-سوزۇمنى!"

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قاپاق تېرەك

كېلىۋاتىمىز ئېتىزدىن يېنىپ،
دەم ئالماقچىمىز تاشقىچە قېنىپ.

بىز ئىككى كىشى، بىرى زايىتكام،
يولدا سوزىنى قىلاتتى داۋام:

— شۇ قاپاق تېرەك، — دېدى كورسۇتۇپ،
بىزنى قاخشاتقان قانلار قۇستۇرۇپ.

ھاجىباي مېنى ئاسقان تېرەككە،
تويدا يوقالغان توشۇك چىلەككە.

مەن ئەمەس يالغۇز، كوپلەر ئېسىلغان،
ئاندىن پەلەققە تارتىپ بېسىلغان.

قاپاق تېرەكتە يوغان قوساق باي،
ئىلىگىمىزنى شورىغان تويماي.

ھاجىباي ئىدى زېمىندار-قۇلدار،
ھەم جازانىخور، پارىخور، پۇلدار.

ئامبال ـ دوتەيگە قولچوماق ئىدى،
يالغانچى كاززاپ ھەم پاخپاق ئىدى.

كەتمەيدۇ ئۇتمۇش ئەسلا يادىمدىن،
ئەسلىسەم بىر ـ بىر ئۇتەر ئالدىمدىن.

شۇ قاپاق تېرەك ئۇتمۇشكە گۇۋا،
بۇگۇن باشقىچە يېڭى بىر دۇنيا.

قاپاق تېرەكنى ئالدۇق بىز قولغا،
قەدەم تاشلىدۇق قۇياشلىق يولغا.

پارتىيە بولغاچ بىز بولدۇق ئازات،
يېزىمىز مۇنداق بولماقتا ئاۋات.

شۇڭا دەيمىز بىز ئۇتمۇشكە لەنەت،
شات دەۋرىمىزگە مىڭلارچە رەھمەت.

بورانلىق كېچە

شاخنى شاخلارغا ئۇرۇپ لىڭشىتىپ،
ئۇچماقتا بوران قانات سىلكىشىپ.

www.uyghurkitap.com

ئۇچۇرۇپ قۇمنى، توپا-تۇمانىنى،
چاچماقتا ھەر يان ئوت-خەس، سامانىنى...

مەرۋايىت قوناق شىلدىرلىشىدۇ،
يەرگە چېچىلىپ غىلدىرلىشىدۇ...

شۇجى ئوغاقنى ئالدى قولىغا،
ماڭدى ئالدىراپ ئېتىز بويىغا.

كادىر، دېخانلار بولدۇق سەپەرۋەر،
ئوغاق سېلىشتۇق ئاندىن باراۋەر.

قاپ-قاراڭغۇ تۈن، كۈچەيگەن بوران،
ئادەمگە زادى بەرمەيتتى ئامان.

كوزگە، ئېغىزغا...ئۇرىدۇ قۇمنى،
ئېلىپ قاچقۇدەك قويسا تۇخۇمنى.

بارلىق جەڭچىلەر قىلمىدۇق پەرۋا،
بەردۇق ئاخىرى دۈشمەنگە پەشۋا.

مەرۋايىت دانلار ياتار كۈلۈشۈپ،
ئۇ چەت-بۇ چەتتە ھاردۇق سورۇشۇپ.

بورانلىق كېچە ئوتتى جەڭ بىلەن،
ئېلىشتۇق ئاپەت بۇ نەيرەڭ بىلەن،

ئورۇپ ئېلىندى كالللەك ئاق مارجان،
كۆرەشتە غالىپ بىزلەر ھەرقاچان.

كېلىنچەك

بوجۇگجى ياتقان ئېتىز قىرىدا،
بىر قىز كورۇندى دوگدە ـ نېرىدا.

قىردا ئولتۇرغان چار ساقال دىخان،
ئېچىلىپ ماڭا سوزلىدى شۇ ئان:

"بىزنىڭ كېلىنچەك ئەنە شۇ قىزچاق،
ئىشتا بەك چاققان دىخانغا ئامراق.

كېينەك ئوخشاش ئايلىنىپ يۇرۇپ،
خوش قىلدى خەلقنى داۋالاپ تۇرۇپ.

ئېتىز بېشىدا بىرىدۇ دورا،
يېنىدا ھەر ۋاق سومكىسى ھەمرا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قىزنىڭ ئاتىسى بۇرۇن قول ئىدى،
بىزگە ئوخشاشلا سولغان گۈل ئىدى.

بۈگۈن بۇ قىزچاق گۈڭشېدا دوختۇر،
داخانىغا مۇھتاج كەمبەغەل يوقتۇر.

ئازات زامانىنىڭ گوھەر قىزى بۇ،
خەلقىمىز تىككەن كوچەت ئۇزى بۇ!"

ئانا

چېچى غىۋىدەك ئاقارغان ئانا،
چۈشكەن يۈزىگە قورۇقلار مانا....

ئوچاق ئالدىدا ئوغلىغا قاراپ،
سوزلىمەكتە ئۇ يېشىنى ساناپ:

— توقسانغا كىردىم، ئوغلۇم بىلىپ قال،
مېنىڭ ئىشىمنى ئەمدى ئۇزەڭ ئال.

ھېچ ئۇنتۇمايمەن ئوتكەن كۈنۈمنى،
زومىگەرلەرگە قول بولغۇنۇمنى.

ئازات زاماندا ئۇستۈڭ گۈل بولۇپ،
خەلق ئىشىنى ئىشلە چىڭ تۇرۇپ!

دۈشمەن تۈلكىدەك ھىڭگايغان بىلەن،
ئالدانما، قۇيرۇق دىڭگايتقان بىلەن.

بورە ھىچقاچان بولمايدۇ پاخلان،
بىخۇت يۈرۈشتىن ھەمىشە ساقلان.

كاۋاك تاپسىلا قەستلەيدۇ بىزنى،
ياۋ كورەلمەيدۇ شات بەختىمىزنى.

قىزىل بايراقدار بول كۈرەشتە سەن،
سەندەك ياشلاردىن شۈنى كۈتىمەن.

پارتىيە سىزغان نۇرلۇق يولدا ماڭ،
چۈنكى ئۇ ــ سىېنىڭ چىن ئاتا ــ ئاناڭ!

خاتىمە

گۈلشەن يېزىنىڭ ئىشقى دىلىمدا،
نەزمە قايىندى خوشال تىلىمدا،

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

كوكۇل كويۇمنى ئىزھار ئەيلىدىم
ئاددى بولسىمۇ ھەر بىر سوزلىرىم.

1963 - يىل ئوكتەبىر، قەشقەر - ئاۋات.

ئاتۇش ھەققىدە ناخشا

ئاتۇشتا كۇلۇپ كەتتى
گۈزەل دەۋران باھارى.
باغلاردا پىشىپ كەتتى
ئەنجۇر بىلەن ئانارى.

تاغنىڭ باغرىنى بويلاپ
كەتكەن كەگرى تاش يوللار.
ئىتزلاردا قاينايدۇ
ناخشا ئېيتىپ ياش باللار.

ئاتۇش تاغلىرى يايلاق،
كەڭ زىلچىغا ئوخشايدۇ.
چارۋىسى سېمىز شۇنداق
گۈلزارلاردا ئوتلايدۇ.

سۇ ئامبىرىدا ئۈينار
ئۆدەك غاز بىلەن چومگەك...
قايىنماقتا ھەر ياندا
زور غەيرەت بىلەن ئەمگەك.

ئورمانلىقتا سايرايدۇ
بوز تورغاي بىلەن بۇلبۇل.
ئاتۇشنىڭ چۆۋەرلىرى
گاڭ قانات ئۇچار دۇلدۇل.

ئاتۇش يەنە ئوسمەكتە،
غۇنچىدەك كۇلۇپ ياشناپ.
قىزىل قۇياش نۇرىدا
دادىل چوڭ قەدەم تاشلاپ.

1963 ـ يىل.

پويىز ھەققىدە ناخشا

(ناخشا تېكستى)

ئىچ ـ ئىچىمگە سىغمايدۇ،
شاتلىغىم تېشىپ قايناپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بېيجىڭدىن يېتىپ كەلگەن
پويىزنى كورۇپ يايراپ.

شىنجاڭغا پويىز كەلدى،
غەمخور پارتىيە بولغاچ.
گۈللەيدۇ ئېلىم تېزدىن،
خەلقىم بىر نىيەت بولغاچ.

مەنمۇ بارىمەن تاڭلا،
بېيجىڭغا ئېلىپ سوغا.
دوستلۇقنى كۈچەيتىپ بىز،
بىللە باسىمىز ئالغا.

1964 ـ يىل 14 ـ مارت، ئۈرۈمچى.

گۈيخۇادۇي ناخشىلىرى

1 ـ ناخشا

ئاق بۇلۇت يەلكەنگە ئوخشاش كەزمىسە،
يالتىراپ، قانداق ئېچىلغاي قار گۈلى؟

قار سۇيى ئۇستەڭدە ئويناپ كەلمىسە،
يەر يۈزى قانداق كوكەرگەي بىر يولى؟

تاغ يېرىپ يۈيگۈڭ كەبى، ئۇستەڭ ئېلىپ،
يۇرتقا باشلايمىز سۈزۈك كەۋسەرنى بىز.
قەلبىمىزدە كەلگۈمىزنىڭ ئىشقى ئوت،
ئالىمىز يەر كوكسىدىن گەۋھەرنى بىز.

2 ـ ناخشا

ئالدىمىزدا تىك تۇرۇپتۇ تاغ ئېگىز،
خۇددى يولۋاستەك قارايدۇ هاڭ ـ ئېغىز.
بىزنى قانداقمۇ توسالايدۇ بۇ تاغ؟!
غەيرىتىمىز نى ئېگىز تاغدىن ئېگىز.

پارتلىتىپ تاغنى كۇكۇم تالقان قىلىپ،
يارىمىز تاغ باغرىنى، ئۇستەڭ ئېلىپ.
شاقىراپ ئاققاندا قاردەك مۇز سۇيى،
قىلىمىز بىز تەنتەنە سازلار چېلىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

3 ـ ناخشا

(قىرغاقتىكى قىزلار تەنتەنىسى)

ئەركىلەيدۇ تال چىۋىقلار،
پەسلى باھار يېتىپ كەلدى.
يېڭى باغنىڭ شاخلىرىدا
چېچەك ـ مونچاق ئېچىپ كەلدى.
شەرۋەت سۇلار ئويناقلىشىپ،
ئۈنچە ـ مارجان چېچىپ كەلدى،
قىرغاقلارغا ئوغۇل ـ قىزلار...
ئۇسۇل ئويناپ، ئېشىپ كەلدى؛
كوڭلىمىزگە خوشاللىقلار
دولقۇن ياساپ، تېشىپ كەلدى.

بىز ئاتلاندۇق باتۇرلارچە،
ئۇلۇغ جەڭگە كوكرەك كېرىپ.
كۇرەش قىلدۇق تاغ ـ تاش بىلەن،
تەبىەتكە يۇگەن سېلىپ.
ئالغا ماڭدۇق تاغنى يېرىپ،
مۇشەققەتنى راھەت بىلىپ.
ياساپ چىقتۇق تاش ئۇستەڭنى،
كېچە ـ كۇندۇز غەيرەت قىلىپ.

ئوينا قلىشىپ، مولا قلىشىپ،
سۈزۈك سۇلار ئېقىپ كەلدى.

1972 ــ يىل مارت.

ئۈزۈلمەس رىشتە

(داستان)

مۇقەددىمە

كېزىپ شانلىق ۋەتەننىڭ گۈلشىنىنى،
كوزۇم دوستلۇق گۈلى ــ رەناغا چۈشتى.
شۇ ئان قەلبىمدە چاقچاق بولدى ھاسىل،
قەلەم يەلكەن بولۇپ دەرياغا چۈشتى.

سۈزۈپ ئالماقچىمەن گوھەر ــ سەدەپتىن،
قېرىنداشلىق، كويۇمچانلىق شەرەپتىن.
چىقارمەن ئاخىرى قىرغاققا غالىپ،
مەدەت كەلگەچ ماڭا بېيجىڭ تەرەپتىن.

ئازات جۇڭخۇا ــ قەدىرلىك ئانىجانىغا،
ئازاتلىق ئارمىيە، خەلق ــ جانىجانىغا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئومۇرلۇك توھپە يوللاشقا ئەمەلدە،
كۆرەشنىڭ قايىنىمىدا ئۆزدۆم ئالغا.

بىرىنچى باپ

ئىتتىپاقلىق ناخشىسى

ئېگىز تاغلار بېشى كوككە تاقاشقان،
كۆمۈشتەك ئاق چېچى قالتىس ياراشقان.
گۈزەل باغرىدا بار كىمخاپ لىباسى،
چېچەك ـ مونچاقلىرى گۈللەپ تۇرۇشقان.

قىرغىزنىڭ شىرىنغىدەك يېڭى يايلاق،
قىران دەرياسىدەك ھاياتى قايناق.
بۇلۇت كوكتىن كوچۇپ چۈشكەنگە ئوخشاش،
ھىساپسىز چارۋىغا تولغان بۇ ئوتلاق.

قۇياش ئالتۇن نۇرىنى تەكشى سەپكەن،
قىزىل تۇغ ئەلگە ئىلھام بەخش ئەتكەن.
ئۇيۇشقان ھەممە مىللەت خەلقى گاڭدەك،
زەپەر تارىخىمىزغا نەقىش چەككەن.

كۆرەشتە ھەمنەپەس بىز بارچە مىللەت،
ئۆزۈلمەس رىشتىمىز، يوق دىلدا ئىللەت.

شۇ تاغلار ئۇمرىدەك تارىخىمىز بار،
تولۇپ تاشقان ۋەتەنگە زور مۇھەببەت.

قۇياش پارتىيە نۇرى قەلبىمىزنى —
تۇتاشتۇرغان قىلىپ ھور خەلقىمىزنى.
كۈرەشچان دەۋرىمىزدىن زوقلىنارمىز،
كورۇپ ھەر بىر قەدەمدە بەختىمىزنى.

بۈگۈن بىر ئائىلە پەرزەنتلىرى بىز —
ئۇيغۇر، خەنزۇ، قازاق، موڭغۇل ۋە قىرغىز...
ئۇلۇغ كومپارتىيە رەھبەرلىكىدە،
تۇمەن دەريا قوشۇلۇپ بولدى دېڭىز.

گۈزەل قەشقەر رايونى گۈللىمەكتە،
ئازاتلىق ئارمىيىنى كۈيلىمەكتە.
ئۇيۇلتاشتەك چىڭىتقان ئىتتىپاقنى،
ھەر مىللەت خەلقى ئالغا ئورلىمەكتە.

ئىككىنچى باپ

لى لى

ئىككى مىڭ يىلغا يېقىنرەك يەتتە كەم،
ئىدى ئالتىنچى ئاي — ياز مەزگىلى ھەم.

ئۇ، شىرىن ئۇيقۇغا قانغاندۇ بەلكىم،
بۈگۈن تاڭ ئاتقىچە ئالغاچ تولۇق دەم.

خوراز چىللاش بىلەن ئويغاندى لى لى،
خوشال دەس ئورنىدىن قوزغالـدى لى لى.
ئۇنىڭ خەي، پايپىغى... رەتلىك تۇرۇپتۇ،
كىيىنگەچ بىرنىمە ئويلاندى لى لى.

ئېلىپ ئۇيغۇرچە گۈللۈك دوپپىسـىنى،
يەنە كىيدى چىرايلىق يوپكىسىنى...
تاماقنى تويغۇدەك يەپ، كۈلدى لى لى،
كورۇڭ چاققانلىغىنى، كوپتىسىنى...

چىقىپ ئويدىن تالاغا ماڭدى تېز-تېز،
ئوزىچە ناخشا ئېيتىپ يولدا بۇ قىز.
تاماشا قىلغىنىچە زور ھەۋەسـتە،
كورۇپ ماڭدى يولدا لالە، قىرمىز...

كىرىپ كەلدى تونۇش ھويلىغا لى لى،
كىرىپ كەتتى ھۆسەن قوينىغا لى لى.
"ئاتا" ـــ دەپ ئەركىلەپ چوچۇك تىلىدا،
قولىن سالدى ھۆسەن بوينىغا لى لى.

ئېلىپ كىردى ھۇسەن لى لىنى ئۆيگە،
ئۇنى ئولتۇرغۇزۇپ كورپىگە ـ تورگە.
سوراشتى ھەممە بىردەك تىچ ـ ئامانلىق،
پاراڭلار بولدى چوغدەك، تولدى كۆلگە.

لى لى كەلدى ئۈچىنچى رەتتە يوقلاپ،
ھۇسەننى، گۈلپىيەنى... دىلدا ساقلاپ.
ھەلىمەنى "ئانا!"— دەپ ئەركىلەيدۇ،
كويۇمچان، مېھرىۋانلىقىنى يادلاپ.

* * *

دىسەڭلار، قايسى لى لى، كىم قىزى بۇ؟
ۋە يا ئۇيغۇرمۇ، خەنزۇنىڭ ئوزىمۇ؟
بۇ قانداق ۋەقە، تەكتى نىچۇك ھال؟
ھىكايەم قىسمىنىڭ باش مەركىزى بۇ.

ئوتتۇپ كەتكەن بىلەن بولماس سوز ئاچماي،
جىپپاڭجۇن جەڭچىسىدىن گىپىمنى باشلاي.
ئاجايىپ غەيرىتى بار شۇ كىشىنىڭ،
ھايات كانىغا كوز نۇرۇمنى تاشلاي.

* * *

باھار —
ئاپرېلغا ئۆچ، دەل كەچقۇرۇندا،
ئېتىزدىن قايتتى لاۋچېنلار قورۇغا.
تاماقمۇ بولدى تەييار بىر پەساتتا،
كورۇنمەي قالدى لى لى شۇ سورۇندا.

— يېشى بەشكە كىرىپ قالغان بۇ لى لى،
قايان كەتكەن بۇنى ئىزدەپ كورەيلى!
دىدى لاۋچېن تالاغا تاشلىدى كوز،
ئاجايىپ ئەنسىرەشتە قالدى كوڭلى.

قەدىردان خوشنىلارنى چىقتى يوقلاپ،
(پۈتۈن ئۆيگە كىرىپ چىقتى تولۇقلاپ).
كېلىشتى ھەر تەرەپتىن غۇنچە ياشلار،
قىلىشتى ھەر تەرىقە سوز چۇرۇقلاپ.

ئېچىلدى غۇنچىلاردىن بىرىنىڭ ئاغزى،
سوزىنىڭ بار ئىدى داۋلىسى ـ ماغزى.
گويا يىپقا تىزىلغان كەھرىۋادەك،
ئىدى رەتلىك سوزى، نۇرانە مەگزى.

* * *

لى لى ئۇيناپتىكەن، كوكتە قۇياش بار،
ئۇنىڭ ئەتراپىدا بىر توپ ئاداش بار.
ئويۇنغا زادى قانماي ئوينىشىپتۇ،
كۆلۈپ، گۈللەر تېرىپ... گۈلغۇنچە ياشلار.

توسۇن تايدەك چېپىپ ئويناپتۇ بىر پەس،
بولۇپتۇ بىر ئېرىقتىن ئاتلىماق تەس.
لېكىن چوڭلار ئۇتۇپتۇ، قاپتۇ لى لى،
ئويۇن-كۆلكە بىلەن بوپتۇ پۈتۈن ئەس.

* * *

ئويۇننى "جەڭ" بىلەمدۇ، بەلكى لى لى،
شۇڭا ئوتكۇرۇ-قەيسەر ئىدى زېھنى.
ئېرىق بولدى توسالغۇ شۇ مىنۇتتا،
قويامدۇ ئارقىغا قايتىشقا مەيلى؟

ئۆزى يالغۇز ئېرىققا چۈشتى لى لى،
يىغىپ ماگدى پۈتۈن كۈچ، ھۇشىنى لى لى.
تېيىلغاق لايدىن ئوتتى قەھرىماندەك،
ئۇ قىرغاقتىن بۇ قىرغاققا كوچتى لى لى.

ئىگىز بولغاچقا قىر، قالدى چىقالماي،
ئېرىق بويلاپ ماگار بولدى تۇرالماي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

يىقىلدى لاي ۋە سۇغا نەچچە نۆۋەت،
تۇرۇپ ماڭدى يەنە ئالغا بوشاشماي.

يوشۇردى ئاستا ـ ئاستا يۈزىنى كۈن،
سىيادەك قاپ ـ قارا كەلدى بۈگۈن تۈن.
ماڭار لى لى ئېرىقتا ـــ لايدا ـ سۇدا...
جىمىقتى ھەممە ياقتا ناخشا ـــ ئەن ـ ئۈن.

ئۈچىنچى باپ

غەمخورلۇق

قىدىردى ئۈيىنىغان يەرلەرنى لاۋچىن،
ئۈچار ئوتلاقتا ئۇ گوياكى لاچىن.
تېپىشقا جان ـ جىگەر لى لى ـــ قىزىنى،
يۈرەكتىن سېغىنىپ ئاچقان غۇلاچىن.

ئېرىقلار ئاتلىدى... قاشلار قارايدى،
چىغىر يوللار مانا كوزگە تارايدى.
قىزىنى ئىزدىسە لاۋچىن يىراقتىن،
دىلىدا ھىلىلا كورگەن سانايتتى.

بىراق لى لى كورۇنمەي قالدى بىردىن،
ئېرىق ـ ئوستەڭ، ئېتىز، باغ، دالا، قىردىن.

خەۋەر تاپتى بۇ هالدىن رەھبىرىي لىيەن،
گويا چاقماق چېقىلدى تاغ-ئېدىردىن...

سەپەرۋەر بولدى ئۈچ يۈز نەچچە ئادەم—
قېرى، ياش، ئەر، ئايال—جەڭچى ۋە خادەم.
چېپىشتى ھەممە ياقنى ئاختۇرۇشقا،
لى لى قىزدىن خەۋەرسىز قالدى ئالەم.

كىشىلەر ھەر تەرەپتىن ئىزدىمەكتە،
قايان كەتكەندۇ لى لى قىز؟—دىمەكتە.
ئېشىپ تاغنى، كېزىپ باغنى شۇ تۈندە،
ئوماق قىزنى تېپىشنى كوزلىمەكتە.

لېكىن لى لى يەنە قالدى تېپىلماي،
ئۇنىڭ ئەندىشىسى تۈردى بېسىلماي.
بۇ بىر تىلسىم بولۇپ، يايلاقتا ھازىر،
گوھەرنىڭ ساندۇغى قالدى ئېچىلماي.

تاڭ ئاتتى،
ساقچىلار بولدى خەۋەردار،
لى لىغا كوپچىلىك غەمخور-خېرىدار.
ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى شۇنچە سەرسان،
پۈتۈن يولداشلىرى بولدى پىداكار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كىشىلەر ئالدىراپ قالدى زىيادە،
ئۇنى كوپ ئىزدىشىپ ئاتلىق، پىيادە.
تېپىشقا قىزنى يا بەلگىسىنى،
پۈتۈن يولداشتا بولدى زور ئىرادە.

* * *

باھارنىڭ ئاپتىۋى قوقاس مىسالى،
ھىلى يانسا، ھىلى ئۇچقەي داۋامى.
شىۋىرغان چىقىرايدۇ تەلۋىلەرچە،
قىزاردى ئالمدەك لى لى چىرايى.

ئېسىلسا قىردىكى تاشنى سىقىمداپ،
يىقىلدى سۇغا لى لى يان بېغىرلاپ.
شاراقلاپ قالدى سۇمۇ، قوپتى قىزچاق،
قەدەمنى يوتكىدى ئاستا ئاۋايلاپ.

توتىنچى باپ

غەمدىن خالاس

گور، ئاسماندىن بولەك جاي ئاختۇرۇلدى،
كېچە ـ كۈندۈزى ئورمان... باقتۇرۇلدى.

ۋە لېكىن چىقمىدى ھېچبىر نەتىجە،
ئۈمىتۋارلىق يەنە ئالغا سۈرۈلدى.

كىشىلەر قىسما-قىسما ئۆيگە چوكتى،
كوگۈلگە پۈككىنىنى ئەلگە توكتى.
لى لىنى ھەممە بىردەك ماختىشاتتى:
— ئۈچار يۇلتۇزمۇ ئۇ؟
— تاك...
— نەگە موكتى؟

دېيىشتى چوك-كىچىك: يۈزلەندى دىشۋار،
— بۈگۈن ئۈچ كۈن بولۇپتۇ، يەنە ئىش بار...
— كوزى ياشلاندى لى لى ئانىسىنىڭ،
— بولايلى سىنىپي دۈشمەندىن ھۇشيار!

— ئۇ، يىرتقۇچ بورىگە بولغاندىمۇ يەم؟
— ياۋايى قۇش ئېلىپ قاچقانمۇ شۇ دەم؟
— كورمەمدۇ سۇغا-كولگە چۈشسە؟
— يىلان چاقسا كوزى بولغانمىدۇ نەم؟...

كېلىپ لىيەندۈيگە لاۋچېن ئېيتتى: رەھمەت،
كوگۈل بولدى ماگا تەشكىل ناھايەت.

ئۇزەم ئىزدەپ باقاي لى لىنى ئەمدى،
تېرىلغۇ ۋاقتى ئالتۇندىنمۇ قىممەت...

كىشلەر ئىزدىمەكتە توختىماستىن،
لى لىنى مىنۇتمۇ ئۇنتۇماستىن.
جىرىڭلاپ قالدى تېلېفونمۇ تۇيۇقسىز،
تۇراتتى ئەلمۇ ئۇيغاق ئۇخلىماستىن.

— تېپىلدى ئەمدى لى لى، بار سالامەت!
شۇ "دولقۇن" دادۇيىدە بار ئامانەت.
ھۇسەننىڭ ئۆيىدە ئويناپ يۈرۈپتۇ،
ئۇنىڭ كۆڭلى خوشال ھازىر ئالامەت!!

بۇ ئۇتلۇق خۇش خەۋەر تارقالدى ھەر يان،
شامالنىڭ تېزلىگىدە ئۇتتى جەريان.
كىشلەر چالدى شاتلىقتىن چاۋاكلار،
شۇ ئان بايرام تۇسىنى ئالدى مەيدان.

خەۋەر يەتكۈزدى لاۋچېنمۇ ئۆيىگە،
ئۇچۇپ كەتتى ئۇ "دولقۇن" دادۇيىگە.
قەدىردانلار تېپىشتى شاتلىق ئىچىدە،
ھۇسەن لاۋچېننى باشلار ئۆي تورىگە.

*　*　*

پۈتۈن ئەتراپ ئالامەت قاپ ـ قاراڭغۇ،
تۇرۇپتۇ ئالدىدا چوڭ بىر توسالغۇ.
يېتىپ قىرغا يەنە چوپكە ئېسىلدى...
يولۇندى يىلتىزى! دۇم چۈشتى قىزمۇ.

چايانىڭ نەشتىرىدەك سوغمۇ ئاچچىق،
كوكۇللۇك ئۈيقۇ بولسا تېخى تاتلىق...
جەسۇر لى لى يەنە قەددىنى رۇسلاپ،
مېڭىپ كەتتى، كوزى ئاغرىيدۇ قاتتىق.

بېشى تۇگمەن تېشىدەك چورگىلەيدۇ،
سوغاق تىنماي بۇ قىزغا "ئەركىلەيدۇ"،
شامالدا تىترىگەن رەناغا ئوخشاش،
زىرەك لى لى مېڭىشقا ئالدىرايدۇ.

قولىدا چىلگ تۇرۇپتۇ ئىككى پار خەي،
كوزى چولپان كەبى پارلار ئۇزۇلمەي؛
تۇلۇن ئايدەك يۈزى لايغا مىلەنگەچ،
بولۇتلۇق ئاي مىسال قالدى كورۇنمەي.

يىراقلاپ كەتتى لى لى لىيەندۈيدىن،
ئاتا، ئانىسىدىن — راھەت ئۆيدىن.
تېپىلسا كاشكى لى لىغا شۇ دەم،
يۈرىگى سۆيۈنەتتى بەخت يولىدىن.

قەدەم يوتكەشتە كوزدىن ئوت چىقىلدى،
مادارى قالمىدى، يۈرەك سىقىلدى:
چۆر لى لى جاسارەت قىلدى قانچە،
ھۇشىدىن كەتتى تېز يەرگە يىقىلدى...

بەشىنچى باپ

ئىنسانپەرۋەرلىك

بۈگۈن توتىنچى ئايغا بولدى ئالتە،
سېغىزخان سايراپ ئۈچتى كالتە-كالتە.
چىچەكلەر خۇش پۇراق چاچماقتا ھەر يان،
ئىسىل خىسلەتكە باي بۇ يېڭى كەنتتە.

ھۇسەن ئاتلىق سەھەر ماڭدى ئېتىزغا،
نەزەر تاشلاپ خوشال ئوتلاق-دېڭىزغا.
يېشىل مەخمەل شامالدا يەلپۈنەتتى،
ئۇزاقتىن تاشلىدى كوز تاغ ئېغىزغا.

كورۇپ زوققا تەبىەت-كائىناتنى،
كېتىپ بارغان كىشى توختاتتى ئاتنى.
كوزى بىر نەرسىگە چۈشتى، تىكىلدى،
ئېنىق پەرق ئەتتى ئادەم نەسلى-زاتنى.

ھۈسەن ئاتتىن چۈشۈپ تېزدىن يۈگۈردى،
كوكات ئۈستىدە بىھۇش قىزنى كوردى؛
چىلىق سۇ، لاي ئۇنىڭ ئەگنى، ۋۇجۇدى...
"خەۋەر ئالغىن!" — دىگەندەك ئاتمۇ تۇردى.

ھۈسەن ئويلاندى: "كىمنىڭ قىزچىغى بۇ؟
ئۈزۈلگەن قايسى يىپ كوز مۇنچىغى بۇ؟
ئۇنى قانداق شامال سۇندۇردى شاختىن؟
ۋە قايسى گۈل-چىمەننىڭ غۇنچىسى بۇ؟"

"چىلەي... ياتۇ..." — دىسە ئاچتى كوزىنى،
تاتارغان ھالدا كوردى ئاي يۈزىنى.
ھاياتلىقتىن خەۋەر تاپتى ۋە لېكىن،
ھاياجاندا ھۈسەن سەزدى ئوزىنى.

ھۈسەن كوڭلى ئېرىپ كەتتى سىماپتەك،
بۇ قىزنىڭ ھالىنى بىلگەچ بىتاپتەك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ھۆسەن ئويلاپ دىدى شۇ چاغ ئوزىگە:
“ئۇلۇغۋار ئىش بولامدۇ ئىنقىلاپتەك؟”.

نەپەس ئالماقتا قىز غايەتتە ئاجىز،
سوغاق، ئاچلىق... ئۇنى قىلغاچقا ھالسىز.
ھۆسەن سالدى چاپاننى قىزنى يوگەپ،
كوتەرگەنچە ئېلىپ ماڭدى ھايالسىز.

ھۆسەن ئاتلىق يىنىپ ماڭدى ئۆيىگە،
يىتىپمۇ كەلدى “دولقۇن” دادۇيىگە.
تۇرۇپ ئاتلىق، ئىشىك ئالدىدا توختاپ،
كۆچەپ بىر توۋلىدى: “تىز بول ھەلىمە!”

جۇلا ئۇرماقتا ئەينەكلىك دېرىزە،
ئۇنى سۇرتەتتى بۇ ئىشچان ھەلىمە.
قولاقتا يەتتى ئاۋاز يولدىشىدىن،
چۇراپ چىقتى، قاراپ قالدى ئىرىگە.

ھۆسەننىڭ باشقىچە روھ-كەيپىياتى،
جۇلالىق ئەينەك ئەردى ھىسسىياتى.
نىمە ھال بۇ؟ ھەلىمە بىلەلمىدى ھىچ،
كوزىگە تەپتى ئۇنجى تەسىراتى.

ھۇسەن ياتقۇزدى قىزنى كاڭغا باشتا،
خوتۇنىغا سوزلىدى ئەھۋالنى ئاستا..
كوزىدىن خۇددى شەبنەم ياشنى سۇرتۇپ،
ھەلىمە مېھرى قويدى قىزغا باشقا.

دېدى ئۇ: "ياخشى قىلغانسىز بۇ ئىشنى،
تېزېپسىز سوتسىيالىزىمغا خىشنى.
ۋەتەننى، كەلگۇسنى ئويلىغانسىز،
قىلايلى قىزغا ياخشى پەرۋەرىشنى..."

ئۇنىڭ ھول ئەڭگىنى سالدۇردى شۇ ئان،
يېڭى، پاكىز كىيىم كىيدۇردى ئوبدان.
ئېلىپ كەلدى ھەلىمە سۇت بىلەن قەن،
پىيالە بولدى تەييار ھەمدە چايدان.

ھەلىمە چاينى ئىچكۇزدى قوشۇقلاپ،
كوزىنى ئاچتى قىزچاق ئىسسىق ئوتلاپ؛
گويا يامغۇردا جانلانغان قىياقتەك،
تومۇرلارغا ھارارەت... تولدى قوشلاپ.

ھۇشىغا كەلدى لى لى ئاستا-ئاستا،
قىلار بولدى شېكەر، سۇت، قەندە... ناشتا.

داۋام ئەتراپىدا پەرۋانە بولدى،
شۇ ئۆي ئەزالىرى قىزغا قاراشتى.

خوشاللىقتا ھەلىمە ئېيتتى مۇنداق:
"خېلى ياخشى بولۇپ قالدى بۇ قىزچاق؛
يەنە بىر گۈلپىيە بىزگە قوشۇلدى،
بۇنىڭغا مەنمۇ چىقتىم بەكمۇ ئامراق.

بۇ ئۆينىڭ بۇلبۇلى بولدى بۈگۈن قوش،
شۇڭا قەلبىم كارامەت مىسلىسىز خوش.
بۇ قىزنى ياخشى ئاسراپ چوڭ قىلايلى،
بولۇپ كەتمەيدۇ ئاخىر ئەجرىمىز بوش!"

ھۇسەن خۇرسەنلىكىدىن ئېيتتى: "رەھمەت،
ھەلىمە ياخشى ئېيتتىڭ، مۇشۇ پۇرسەت.
ئۇلۇغ كومپارتىيە رەھبەرلىكىدە،
يېقىن يولداش-قېرىنداش بارچە مىللەت.

بۇ بىر خەنزۇ قىزىنى ياخشى ئاسراش،
زورۇر بىزگە داۋالاش، ياخشى ساقلاش.
ۋەتەن، خەلق ئالدىدا بىزلەرگە لازىم،
قېرىنداشلارچە غەمخورلۇقنى ئاقلاش..."

*   *   *

كېسەك چاچ بەش ياشار قىزدىن ھەلىمە
سوراپ قالدى: ”قىزىم كەل، ئىسـمىڭ نىمە؟
دىدى: ”لى لى“، يەنە سورىغانـدا: ”لى لى“.
كۈلۈشتى زوقلىنىپ ھۇسەن، گۈلپىيە...

ئۈچىنچى قىزچىغى گۈلپىيە ئەمدى،
لى لىغا ئىچىكىپ ئۇيناشقا كوندى.
تاماقنى بىللە يەيدۇ ئولتۇرۇپ تەڭ،
لى لىنىڭمۇ شۇڭا كوڭلى سۆيۈندى.

ھەلىمە قىلدى تەخ لى لىغا سەينى...،
يۇيۇپ پاكىز قۇرۇتتى ئىككى خەينى.
بولۇپ قالدى بۇ ئۇيىنىڭمۇ چىراغى—
خوشال لى لى، كۈلۈپ تۇرغاچ بەئەينى.

بۇ قىزنىڭ ئىسمىنى ”لى لى“—دىيىشتى،
بۇ قىزنى ئۆزىگە پەرزەنت بىلىشتى.
تۇرۇپمۇ كەتتى لى لى ئورنىدىن دەس،
كىچىك-چوڭ ئۇيىنىشىپ چاخچاق قىلىشتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

* * *

ھۆسەن ئۆيدىن چىقىپ كەلمەكتە ئۇيچان،
ئۇنىڭغا ئۇچرىشىپ قالدى شياۋدۇيجاڭ.
ھۆسەن ئېيتتى رىھىمگە بولغان ئىشنى،
تېلېفوندىن خەۋەردار بولدى سوجاڭ.

ئالتىنچى باپ

ئۈزۈلمەس رىشتە

ئىشىك ئالدىدا بىر ھەربى تۇرۇپتۇ،
سەممى، خۇش چىرايى بەرق ئۇرۇپتۇ.
گۈزەل، نازۇك ئاھاڭدا دىدى: "بابا!"
دىمەك لى لى ئاتىسىنى كورۇپتۇ.

ھۆسەن ھەربىنى ئۆيگە قىلدى تەكلىپ،
بۇرادەرلەرچە قىلدى قەدەم تەشرىپ.
ھىكايە ئۆتتى كىنو لېنتىسىدەك،
ئۇنىڭ باش-ئاخىرى بار، سوزدە تەرتىپ.

كوزىگە ياش ئېلىپ لاۋچېن شۇ ئاندا،
تىلى "شيې-شيې①!..."—دىيەلىدى ئاراندا.

---

① شيې-شيې — رەھمەت دىگەن مەنىدە.

هۇسەيننڭ قوللىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئۇ
دىدى: ”تەقدىرىمىز بىر ھەر زاماندا.

شانلىق پارتىيە بەردى بەخت ـ سائادەت،
شۇڭا تۇرغان قىزىم سىزدە سالامەت.
باھار نۇرىغا تولغان بۇ زامانە،
تامام خەلقلەرگە جەننەت ـ پاراغەت.

قىزىم لى لى يەنە سىزلەرگە پەرزەند،
شۇنىڭچۇن ھەممىمىز ئوخشاشلا خۇرسەند.
ئازاتلىق ئارمىيە، ئەمگەكچى خەلقلەر
گىگانت ئادەم كەبى بىر گەۋدىگە بەند“.

هۇسەن ئېيتتى: ”تېگىشلىك بۇرچىمىز بۇ،
جىيفاڭجۇنگە تۇتاش چىڭ قەلبىمىز بۇ.
بۇ بولسا ئىنقىلاپنىڭ ئېھتىياجى،
كۇرەشچان ئىز باسارلار ــ بەختىمىز بۇ!“

تۇتاشتى ئىككى دىلنىڭ رىشتىسى چىڭ،
پولات زەنجىردىن ئارتۇق ھەسسىسى مىڭ.
ئۈزەلمەيدۇ ئۇنى ھەرقانچە قىلسا،
ياۋۇز دۇشمەن دىيەلمەس ئەمدى غىڭ ـ پىڭ!

يەتتىنچى باپ

تەشەككۇر

قىزغىن پاراڭ بولدى شۇ كۈن ئاخشىمى،
سوز تۈگەمدۇ ئۇچراشتۇرسا ياخشىنى؟
لاۋچېن ئېلىپ كەتمەك بولدى قىزنى،
سەۋەپ قىلىپ تېرىلغۇنىڭ ۋاقتىنى.

چىدامدۇ ئايرىلىشقا بۇ ھەلىمە؟
كوزنى نەملىدى ياشتىن گۈلپىيە.
ئوماق لى لى تۇرۇپ قالدى خىجالەت،
ئاتىسىنىڭ قولىنى تۇتقىنىچە.

ھۇسەن شۇ چاغدا مۇنداق دىدى: "لاۋچېن،
بازار — قەشقەر يېقىن بىزگە ئەزەلدىن.
بېرىپ تەكشۈرتىلى دوختۇرغا قىزنى،
لى لى بولسۇن ئاۋال ساغلام بەدەندىن!"

دىدى لاۋچېن: "تېرىلغۇ ۋاقتى ھازىر،
تۇرۇپ قالساق يېتەر ئىشلارغا تەسىر.
قىزىمنى يېتىلەپ يوقلاپ تۇرارمەن،
ۋاقىت — ئاققان ئېقىن، قىلايلى تەخىر!..."

*　*　*

ئېلىپ لى لىنى لاۋچېن چىقتى ئۆيىدىن،
پۈتۈن ئەزا يىغىلدى تۇشمۇ-تۇشتىن.
ھەر مىللەت خەلقى قىزغىن قول ئېلىشتى،
جاراڭلاپ كەتتى تاغمۇ خوشلۇشۇشتىن.

لى لىنغا قىلدى تەقدىم بىر گۈل دەستە،
يۈرەك گۈلزارىدىن شۇ ئان ھەلىمە.
ھۈسەن ئېيتتى: "بۇ دوستلۇق گۈلى مەڭگۈ —
ئوراپ تۇرسۇن ۋەتەننى گۈل-چىمەنگە!"

دىدى لاۋچېن ھۈسەنگە: "كېيىمىز گەپ،
بېرىڭلار بىزنى شىنچى كۆندە ئىزدەپ.
چوقۇم لى لى بىلەن بىزمۇ كېلەرمىز،
ئىناقلىق ئوزئارا ياشنايدۇ گۈللەپ".

*　*　*

زىرەك لى لىنغا ئۇيغۇر تۇققان ئامراق،
ئۇلۇغ پارتىيە بولغاچ بەخت پارلاق.
ئەگەر دوستلۇق نۇر چاچمىغاندا،
لى لىنىڭ بولاتتى ھاياتى قانداق؟

شۇڭا لى لىمۇ خوش، لاۋچېنمۇ شەكسىز،
ئىنسانى مېھرىۋانلىق بىزدە چەكسىز.
ھۇسەندەك ئەمگەكچان دىخان ئۇنۇتماس—
جىيېفاڭجۇننىڭ ئىسىل روھىنى ھەرگىز.

ھۇسەنمۇ گۈلپىيەنى قىلدى تەتە،
لى لىنىڭ ئۆيىگە قىلىشتى پەتە.
بۇ ئىككى ئائىلە بولدى ئىناق دوست،
ماڭار گۈلپىيە، لى لى بىرگە ئەتە...

سەككىزىنچى باپ

ئۆلگە

قانات يايدى پۈتۈن ئوتلاقتا بۇ ھال،
قارار قىلغاچ ئۇنى داڭۋېيمۇ دەرھال.
ھۇسەندىن ئۆگىنىشكە جەڭچىلەر ھەم،
سەپەرۋەرلىككە كەلدى، بولدى خوشال.

ھۇسەننى ئۆلگە تىكلەپ ھەر كۈرەشتە،
بېلىن باغلاشتى ئۇندىن ئۆگىنىشكە.
ياڭراتتى ئىتتىپاقلىق ناخشىسىنى،
پۈتۈن ھەربى ۋە خەلقلەر بىر نىيەتتە:

"ۋەتەن چېگراسىنى چىڭ قوغدايمىز،
ھەر مىللەت خەلقى چىندىن ئىتتىپاقمىز.
بۇ چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈشكە
قەدەملەر تاشلىدۇق ئالغا قاراپ بىز..."

خاتىمە

تۇتۇپ بىز قولنى قولغا، ماڭدۇق ئالغا —
قىزىل تۇغ ئۈينىتىپ پارلاق نىشانغا.
ئازاتلىق ئارمىيە، خەلق قوش مېغىزدەك،
ئۆتەرمىز شات زامانلاردىن زامانغا.

1973 - يىلى كۈز، قەشقەر.

قەشقەر قىزى

(داستان)

مۇقەددىمە

يېقىن يولداش يۈرەك سازىم — دۇتارىمدىن،
زەپەر مارشى جاراڭلايدۇ باھارىمدىن.

گۈزەل قەشقەر قىزىنى نەزمىگە قاتتىم،
كۈيئېنلۈن باغرىدىن — گۈلزار تارىمدىن.

ئۇمۇرۋايەت ۋەتەندە كۈيلىسەم ئازدۇر،
يېڭىلىق پەيزىدىن كوڭلۇم باھار - يازدۇر.
نىجات يۇلتۇزى — گۈگچەنداك زامانىدا،
ئېرىشكەن بەختىمىز - دەۋرانىمىز سازدۇر.

شۇ بەخت - ئىقبالىمىزنى كۈيلىگەن چاغدا،
كوز ئالدىمغا كېلەر قەشقەر قىزى باغدا.
تۇمەن مىڭ گۈلگە ئوخشاش گۈللىگەن، كۈلگەن
ئايااللار گۈگشېدا، فابرىكىدا، تاغدا...

تۇرۇپ ئەرلەر بىلەن بىر سەپتە — بىر يولدا،
ئۇگەنمەكتە ئىلىم - پەننى... تۇتۇپ قولدا.
زىرەك قەشقەر قىزى ئاتلاندى زور جەڭگە،
جاسارەت كورسىتىپ ھەر دەمدە باش رولدا.

قىزىل سەھنە قۇياشىنىڭ نۇرىغا تولغان،
زىيالى ئىشچى، دىخان سايرىشىپ تۇرغان.
بولۇپ مېھنەت - كۈرەشنىڭ باشچىسى دائىم،
ۋەتەننى، كەڭ جاھاننى يادىدا تۇتقان.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com

ياراشقان ئاق خالات بىزنىڭ مۆنەۋۋەرگە،
كۈمۈش يىڭنە شىپا بولدى مۇزەپپەرگە.
ئۇچۇپ قۇشتەك ئېتىز-قىردا... بېرەر دورا،
سوغاق، ئىسسىق دىمەي مەجرۇھ-كېسەللەرگە.

ساۋادى بولمىغان ئۆتكەن زامانلاردىن،
يېتىشتى قانچە داشۆيسىڭ ئاياللاردىن.
بۈگۈن بولدى خوجا دولەتكە ئەرلەردەك،
بوسۇپ چىققاچ بوران-چاپقۇن، شاماللاردىن.

بىرى ساقچى، بىرى شوپۇر، بىرى كادىر،
يېتىشتى قانچە تەنھەركەتچى قىز ماھىر.
يېتەكلەپ تەربىيە بەرمەكتە ياشلارغا
مائارىپ بۇلبۇلىنىڭ كۆرمىگى ھازىر.

ئۇسۇپ چىقماقتا ھەر ياندا ئايال رەھبەر،
ۋەتەننى گۈللىتىشتە بولۇشۇپ قەيسەر.
قىزىل تۇغنى تۇتۇپ ئۈستۈن، بېسىپ ئالغا،
بولۇپ ئۇسمەكتە چىن باتۇر، ۋەتەنپەرۋەر.

ئۇلاردىن قانچىسى كوممۇنىست، سەنئەتكار،
ۋەتەنگە، ئىنقىلاپقا سادىق ئىجاتكار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن-بىر ئادرېسى

شەرەپ بەرگەچكە شانلىق پارتىيە، خەلقىم،
بۈگۈن قەشقەر قىزى بولماقتا مىننەتدار.

بىرىنچى باپ

ئەتىر چاچماقتا قوغۇنلار پىلەكلەردە،
چاۋاك چالماقتا ياپراقلار تېرەكلەردە.
بېدىش ئاستىغا توپلانغان ئەنە دېخان،
لاۋىلدايدۇ غەزەپ چوغدەك يۈرەكلەردە.

يىغىننى باشلىدى شۇجى شۇ سائەتتە،
دېدى ئۇ ئاخىرى بارلىق جامائەتكە:
"توكەر دۇردانە رەناگۈل شۇ مەيداندا،
سالايىلى بىر نەزەر دەرتكە، سائادەتكە!"

چىقىپ كەلدى خوشال مۇنبەرگە بىر چوكان،
بويى غۇنچە، سوزى ئۇنچە، كوزى چولپان.
ئوراپ ئالغان قىزىل ياغلىق ئانار گۈلدەك،
سوزى چىقتى ئېتىلغاندەك گويا ۋولقان.

"ۋەتەن ساتقۇچ، مۇناپىق لىن بياۋ ئوغرى،
ھالاكەت يولىغا ئىز سالدى توپ-توغرى.

بالا ـ ئاپەتنى يۇكلەپ شىلىلىمىزغا ئۇ،
جاھالەت دەپ سوقۇپ تۇردى يۈرەك ـ كوڭلى.

كىشىلىك ھەققىمىزنى چەيلىدى ئەبلەخ،
تارىخنى قارىلىدى نىجىس بەتبەخ.
ئۇنىڭ مەقسەت ـ نىشانى بىزگە مەلۇملۇق،
ۋەتەندە تىكلىمەكچى قاپ ـ قارا دوۋزەخ.

شاياتۇن ئىشلىدى سانسىز جىنايەتنى،
قىلىپ خەلققە ھىساپسىز نەق خىيانەتنى.
ئۇلارنىڭ قىلمىشىغا مەن ئوقۇپ لەنەت،
ئاچاي قەلبىمدىكى دەرتتىن شىكايەتنى.

ئىككىنچى باپ

كوزىگە ياش ئېلىپ ئەسلەندى رەناگۇل،
ئىدى بەش جان كىشىنىڭ ھەممىسى بىر قۇل.
پومىشىشك ساقىنىڭ زۇلمى ئىدى دەھشەت،
شۇڭا ئەل ـ يۇرت كويۇپ، بولغان ئىدى بىر كۇل.

كۇن ئالماق تەس ئىدى يوقسۇلغا ـ نامراتقا،
تۇرۇپ بولمايتتى زادى نالە ـ پەرياتقا.

غەزەپ ـ نەپرەتتىن ئۆزگە، يوق ئىدى مىراس،
ئەجەل بوققان قېرىنداشتىن ياش ئەۋلاتقا.

زىمىن باينىڭ، ھوقۇق باينىڭ، چورۇق باينىڭ،
تۇلۇمدەك ئارغىماق ئاتلار — تورۇق باينىڭ.
مىسال سويغان پىيازدەك كەمبەغەل ـ يوقسۇل،
تېمى گۇلدار، ئويى چوغدەك، يورۇق باينىڭ.

پومشىشكىنىڭ قولىدا قامچا ئوينايدۇ،
قازاندا گوش، يېغى كۇن ـ تۇنى قاينايدۇ.
تۇلۇم چاشقانىغا ئوخشاش سەمرىگەن بايلار،
تىرىك ئادەمنى يەيدۇ، زادى تويمايدۇ.

* * *

ئەجەپ ۋەيرانە ـ ۋەيرانە چىلانلىق كەنت،
ئۇنىڭ باغرى گورىستان ـ قەۋرىلەرگە بەنت.
ئېرىق، زەيكەشتە دوڭغاق جىگدىدىن باشقا
كورۇنمەس بىر گىيا، بىر ئادىمى پەرزەنت.

گادايلار يۇرتىنى تاشلاپ قېچىپ كەتكەن،
شەھەر ئاتلاپ، ئۇلۇغ سۇنى كېچىپ كەتكەن.
گودەكلەرنى بويۇنغا مىندۇرۇپ يولدا،
بوران، يامغۇر دىمەي چوللەر كېزىپ كەتكەن.

چىلانلىقتا توختاخۇنلار قېلىپ قالدى،
سەۋەپ: پەرزەنتلىرى ئۇچكە يېتىپ قالدى.
ئۇنىڭ ئۇستىگە توختاخۇن كېسەل قاتتىق،
قىيامەت بېشىغا كەلگەچ قېتىپ قالدى.

ياتاتتى بۇ كېسەلنىڭ كوزى مولدۇرلەپ،
كىرىپ كەلدى پومششك ئويگە گۇلدۇرلەپ.
يالاقچى موللا توختاخۇننى بىر تەپتى،
گويا ئاسمان يىقىلدى يەرگە گومبۇرلەپ.

پومششك چىقىراپ: قەرزنى تولە! — دەيدۇ،
يالاقچىغا قاراپ: "تېز بول، يولە! — دەيدۇ.
"قىزىڭ رەنانى بەر قەرزىڭ ھىساۋىغا، —
دىسەڭ ياق! زىندانىمغا كىر-ئولە!" — دەيدۇ.

كېسەل قوپتى، قولىغا ئالدى بىر تاشنى،
كوچەپ ئاتتى تازا چەنلەپ يوغان باشنى.
يۇزى قانلىق پومششك قالدى ۋاي-ۋايلاپ،
يالاقچى سۇرتتى قولدا قان بىلەن ياشنى.

ئېتىلدى بوريدەك ئەمدى قاراقچىلار،
يېپىشتى توختاخۇنغا يالاقچىلار.

قوناق سوققانغا ئوخشاش ئۇردى كالتەكلەپ،
پومششك غالچىسى — يۈزسىز چوماقچىلار.

سىزىپ چۇشتى قىزىل قان مەڭزىنى بويلاپ،
بويالدى قانغا ئاپپاق چاچ، ساقال مويلاپ.
قىزىل قاندىن چېكىلدى كوينىگگە نەقىش،
كوتەردى باشنى توختاخۇن ئوزىنى رۇسلاپ.

دىدى شۇ ئاندا دۇشمەنگە: "يوقال مەككار!
ئاتار تاڭ بىزگىمۇ، زۇلۇم ياغمىغاي تەكرار.
ئۇنۇتما جان قىزىم سەن ئىنتىقام ئالغىن.
ئازاتلىق-بەخت ئۇچۇن بول جەڭدە پىداكار!"

پومششك ساقى چىلبورە ئىدى ئىپلاس،
قىمارۋاز، مولللارغا باغلىغان ئىخلاس.
بوزەك ئەتكەن قىلىپ توھمەت، غېرىپلارنى،
چىلانلىقتا ئوزىنى چاغلىغان يولۋاس.

يېشى سەككىزگە توشقان مەسۇمە قىزچاق،
كورۇندى ساقىنىڭ ئالدىدا بىر "قوچاق".
نەپەستىن قالدى توختاخۇن شۇ سائەتتە،
بولۇشتى ئوغرىلار قىزنى بۇلاپ قاچماق.

دېدى ساقى: "بۇ قىزنى ئاتقا ئال ھازىر!
بۇ گۈلگە ساقلىغانمەن كوك يىمىش، گازىر..."
ئېتىلغاندەك گويا توشقانغا بوز لاچىن،
يۈگۈردى قىزنى قوغلاپ غالچىلار غالجىر.

كوزىدىن ئاقتى قىزنىڭ سەل كەبى ياش-قان،
بۇلانماققا رىزالىق بەرمىدى ۋىجدان.
چىشنى ئەيلىدى ئامبۇر نىجىس قولغا،
تىپىرلاپ ياندى بىر غالچا، دېدى: "ۋايجان!"

ھۇجۇم قىلدى مۇناپىقلار كېلىپ تېزدىن،
ئېلىپ ئاتقا، كوكۈلنى تىنجىتىپ قىزدىن.
خارابە ئۆيدە قالدۇردى بۇ مەرھۇمنى،
نىشانە يوق ئىدى ئاتتىن بولەك ئىزدىن.

كېلىپ شەرۋانىخان چولدىن كىرىپ ئۆيگە،
كىرىپ قالغانغا ئوخشاش بولدى بىر گورگە.
كورۇپ مەرھۇمنى شۇ ئان نەپرىتى ئورلەپ،
ئوزىنى تاشلىماق بولدى شۇ چاغ كولگە.

دېدى شەرۋانىخان: "زۇلمەت زامان بولدى،
تامامى كەمبەغەل ھالى يامان بولدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بەكتى
www.uyghurkitap.com

قايان كەتتىڭ قىزىم رەنا، ئاتاڭ ئۆلسە؟
ئاناڭغا خۇددى زىنداندەك جاھان بولدى.

كوزۇم ياش بىلەن تولدى سۇسىز دەريا،
قەيەرگە غايىپ بولدۇڭ ئەي گۇلۇم رەنا؟
يۇتۇپ كەتتى سېنى قايسى قاۋان-يىرتقۇچ؟
جېنىڭغا سالدىمۇ چاڭ ئەزرائىل تەرسا؟!

سېنىڭ ئىككى ئاكاڭنى ھەپسىگە ئالدى،
گۇنايى: 'ساقى بايغا ياندى-تىل سالدى'.
ئاتاڭ ئۆلسە، يوقالساڭ سەن گۇلۇم رەنا،
ئاناڭ قانداق چىدالايدۇ؟ جان ئاز قالدى!"

چىقىپ شەرۋانىخان كولگە مېڭىپ كەتتى،
ئۆزى ئويچـان ئىگىز دوڭگە كېلىپ يەتتى.
ئۇنىڭ قەلبىدە ياندى ئىنتىقام-يالقۇن،
كۆرەش ئىچرە ئولۇمنى يېڭىپ كەتتى...

پىشايۋان ھويلىغا كىردى قارا تۇندە،
ئېغىلدىن چىقتى رەناگۇل توكۇپ يۇندە.
— قىزىم رەنامۇ سەن؟
— ئانا، جېنىم ئانا...
كورۇشتى قىز، ئانا ئۇھ! — دەپ غېرىپ تۇندە.

يېقىشتى ئارقا تامدىن ھويلىغا ئۇتنى،
كورۇشتى كوك-پەلەككە ئورلىگەن دۇتنى...
كومۇپ قويدى جەسەتنى تېزلا قۇملۇققا،
چىقىپ كەتتى بۇ يۇرتتىن تارتىشىپ پۇتنى.

چىلانلىققا قورال تەڭلەپ چېرىك كەلدى،
بولۇپ ساقى چېرىكلەرگە شىرىك كەلدى.
تاپالماستىن "قىساسكار"نى قېزىپ كەتتى،
چېرىكلەر لەگزىگە قوي يەپ تىرىك كەلدى.

ئۈچىنچى باپ

نىجات ئىزدەپ راۋان بولدى ئۇلار يولغا،
ياياق... نان يوق...
تۇتۇپ ماڭغان، تاياق قولغا.
كېزىپ قۇملۇق باياۋان-چولنى، شورلۇقنى،
تېرىپ يەپ قاغا جىگدە كەلدى تازغۇنغا.

بۇ يەردە بار ئىدى ماموت دىگەن زالىم،
شورايىتنى كەمبەغەللەرنى ئۇ ھەر دائىم.
كۇچۇكنى ئەمدۇرۇپ ئادەمگە داك چىققان،
ئۆزى ئىشرەتپەرەس، دىندار، زەھەر "ئالىم".

www.uyghurkitap.com

بۇ ھالنى ئاڭلىغان شەرۋانىخان، رەنا،
چىقاردى ئۆز ئۆيىچە توغرا بىر مەنا.
ئۇزۇن يوللارنى ماڭدى ئاچۇ-زار، ھالسىز،
بېشىغا چۈشسمۇ تاغ قىلمىدى پەرۋا.

كورۈشتى ئۆزلىرىنى ئەمدى ھېيتكادا،
كوزى چۈشتى تىلەمچى، پالچى، مەدداغا...
پەرەنجە ئارتىشىپ ماڭغان جۇۋان-چوكان،
تىكەنگە دەسسىگەندەك مېڭىشار يولدا.

جىرىڭلاپ مەپىلەر چاپماقتا ھەر يانغا،
نەزەر سالمايتتى بايلار يوقسۇل ئىنسانغا.
ئوغول-قىزلار چاپاتتى كەينىدىن "پۇل"—دەپ،
قالاتتى مەپىنىڭ ئاستىدىكى چاڭدا.

دىدى ھەر بىر ئىشكىنىڭ ئالدىدا "ھەق دوس!"
يىدى شەرۋانىخان نان ئورنىغا ئەپسۇس
قىرى ئۆيلار: "ئازاپ بىزگە، راھەت بايغا،
ئۆلەشتۇرگەن بۇنى قانداق كىشى مەخسۇس؟"

ئىلىپ ياندى يوغان دەرۋازىدىن دەشنام،
كوزىگە ئۇيقۇ كەلمەي ئوتتى كوپ ئاخشام.

كېزىك بولغان بىلەن شەرۋانىخان ياتتى،
ئېلىپ كەتتى ئەجەل دەرگاھىغا ئىلدام.

تالادا قالدى رەناگۇل ئۆزى يالغۇز،
تېرىپ يەپ ئۈژمە، جىگدە ھەم بىدە، يالپۇز...
كۈنى ئۆتتى ئۇنىڭ ئىتتىنمۇ بەتتەررەك،
قىيامەتتەك ئۆتۈپ تۇردى ئاڭا كۈندۈز.

توتىنچى باپ

قىزاردى شەرق، پۈتۈن مەزلۇمغا تاڭ ئاتتى،
پومىشىك ساقى بايلارنىڭ بېشى قاتتى.
ئەزىز قەشقەر قۇچاغىغا باھار كەلدى،
شۇڭا ئاسمانغا بوكنى خەلق ئىگىز ئاتتى.

قىزىل بايراق لەپىلدەپ قىلدى شوخ جەۋلان،
قۇياشنىڭ نۇرىغا چومدى تولۇق ھەر يان.
كوتەردى قەددىنى يوقسۇل-ئېزىلگەنلەر،
جاۋاپكارلىققا تارتىلدى ياۋۇز شەيتان.

شەھەردىن كەلتۈرۈلدى غۇنچە رەناگۇل،
چىلانلىق باغدا سايراشتى خوشال بۇلبۇل.

قوشۇلدى نۇرغۇن ئاكتىپلار قاتارىغا،
ۋەكىل سايلاندى رەنا كوكرىگىدە گۈل.

كۈرەشتە ئېيتتى رەناگۈلمۇ ئەۋزىيەت،
زومىگەر ساقىغا سالدى ئېغىر دەھشەت.
پۇخادىن چىقتى دەرتمەنلەر توكۇپ دەرتنى،
كويۇپ تىلخەت-ۋەسىقە، بولدى كۈل "ھوججەت".

زومىگەر ساقىنىڭ خوپ چىقتى رەسۋاسى،
چۇۋۇپ تاشلاندى بوھتان، پىتنە-ئىغۋاسى.
"يوقالسۇن زومىگەر ئەبلەخ!" — دىدى ئاما،
راسا تەگدى پومىشىكلارغا پەشۋاسى.

زامان ئۆزگەردى تۇپتىن، بولدى دىل روشەن،
چېقىلدى نەچچە مىڭ يىللىق قۇللۇق كىشەن.
قۇرۇلغاچ ئىشچى، دېخاننىڭ پولات تەختى،
پۈتۈن ئەمگەكچى خەلقلەر، يەر-زېمىن خۇرسەن.

ئۇلۇغ كومپارتىيىنىڭ گۈل باھارىدىن،
يىدى كوپلەر كۈرەش مىۋە-ئانارىدىن.
پومىشىك زومىگەرلەرنى ئۇجۇقتۇرغاچ،
چىقىشتى كەمبەغەل — قۇللار خۇمارىدىن.

چىلانلىقتا قىزىپ كەتتى كۈرەش، مېھنەت،
تېپىپ تەشكىللىنىشكە ياخشى بىر پۇرسەت.
قىزىل تۇغ ئاستىدا ئاتلاندى زور جەڭگە
ۋەتەنپەرۋەر دېخانلار قىلىشىپ جۇرئەت.

قۇياش نۇرى بىلەن تاۋلاندى رەناگۈل،
شەرەپلىك پارتىيە كۆرسەتكەچكە داغدام يول.
ئېرىشتى ماركسىزىملىق بۈيۈك ئاڭغا،
بولۇپ خەلقىنىڭ ئىشىغا ئەمدى چىك مەسئۇل.

ئېچىلدى خەت ساۋادى، ئالدى تەربىيە،
شەرەپلىك قوينىغا ئالدى كومپارتىيە.
چىلانلىقتا قىزىلگۈللەر پۇراق چاچتى،
كۈرەش باتۇرلىرى كۈيلەيدۇ مەدھىيە.

بەشىنچى باپ

ئۇچۇرماقتا بوران قۇمنى ئۇرۇپ كۆزگە،
تىكەن سانچىپ ئۇتۇشمەكتە سوغاق يۈزگە.
كوچەت تىكمەكتە غەيرەتلىك ئايال-ئەرلەر،
ئېچىلغان كەڭ زىمىننىڭ كوكسىگە-تۈزگە.

ئۇرەك قازماقتا رەناگۈل تۇرۇپ قاتتىق،
چىقىپ كەلمەكتە دوگدىن بىر يىگىت ئاتلىق.
ئۇنى قارشى ئېلىپ چالدى چاۋاك ھەممە،
زېمىننى قاپلىغاندەك بولدى زور شاتلىق.

ئۇ — جىيەنغاگجۇن يىگىت، سۇلتان ئىدى ئىسمى،
ئېگىز بويلۇق، كېلىشكەن قامىتى-جىسمى.
ئېلىپ كەلدى قەدىردانلار ئۇنى باشلاپ،
كورۇپ توختاتتى رەناگۈل شۇ ئان ئىشنى.

دېدى: سىگلىم! — كوزىگە ياش ئېلىپ سۇلتان،
— ئاكام سىزمۇ؟... — دېدى رەنا بولۇپ ھەيران.
كورۇشتى قانچە يىل ئۇچراشمىغان تۇققان
گۈزەل-نۇرانە دەۋرىدىن بولۇپ شادمان.

كوچەت مەيدانى بايرامدەك ئېلىپ بىر تۇس،
سوقۇشقا باشلىدى بارلىق يۈرەكلەر چۇس.
ھېكايە قىلدى سۇلتان سەرگۈزەشتىدىن:
— پومىششىك ساقلار قىلغان مېنى مەھبۇس.

ئاكامنى ئولتۇرۇشتى جادىدا توغراپ،
سولاپ قويغان مېنى زەنجىر بىلەن باغلاپ.

تېشىپ تامنى قېچىپ چىقىپ قەپەزدىن مەن،
كورۇندى ماڭا شىڭشىڭشادا كۈن چاقناپ.

-

ئېلىپ قويىنىغا جىپپاڭجۇن، هايات بەردى،
بېشىمنى سىلىدى ئالتۇن قانات بەردى.
خەۋەردار قىلدى سىڭلىمدىن مېنى تەشكىل،
ئۇلۇغ پارتىيە — شەپقەتچىم ناۋات بەردى.

كوزىدىن ياشنى سۈرتۈپ قوپتى رەناگۈل،
"ياشا كومپارتىيە!" — دەپ ئۇ كوتەردى قول:
"ئەگەر بولمىسا پارتىيە، جەسۇر قوشۇن،
تاپالمايتتۇق بۇ بەختلىك ئۇچرىشىشقا يول.

پىشىپ ئوتتى ئۇرۇكلەر ئون ئىككى نوۋەت،
ئاكا-سىڭىل كورۇشتۇق، تەشكىلگە رەھمەت!
چىقارماستىن بۇ دەھشەتنى نەپەس ئەستىن،
ماڭىمىز پارتىيىگە ئەگىشىپ ئەبەت!"

*　　*　　*

جىرىم قويماقتا رەناگۈل يېڭى باقتا،
نەزەر سالغاچ يىراقلارغا، چىقىپ تاقتا.
دىدى ئۇ، ئوز ئوزىگە: "كەلگۈمىز پارلاق،
ئىشەنچ كامىل سوتسىيالىزىم قۇرماقتا.

www.uyghurkitap.com

كارامەت بەختلىك بىزلەر بۇ كۈنلەردە،
گۈلىستان ـ باغ ياسايمىز دەشتى ـ چۆللەردە.
تەبىەتكە سېلىپ يۈگەن، يېتەكلەيمىز،
مول ھوسۇلغا قىلدۇق يۈرۈش كۈن ـ تۈنلەردە".

دېيىشتى بارچە ئەرلەر: "ئۈلگىمىز سىزلەر —
مېھنەتكە جان پىدا قىلغان خوتۇن ـ قىزلەر.
ئاياللار تەگدىشى يوق قەھرىمان زور كۈچ،
قۇرارمىز يېڭى بىر گۈلشەننى تەڭ بىزلەر".

ئاياللارنى تىرىك تاپلار كورەتتى پەس،
كوتەردى قەددىنى ئەمدى ئۇلار ھەم دەس.
كۈرەشتە قەھرىمان، ئورماندا... باشلامچى،
كورۈنمەيدۇ ئۇلارغا تاغ كەبى ئىش تەس.

نەمۇنە بولدى رەناگۈل يەنە بىزگە،
ئۇ يەتكۈزدى جىرىم سانىنى بىر يۈزگە.
كوچەت قويدى ئۈچۈپ قۇشتەك، ئارام ئالماي،
توكۆشتە تەر ئەمەل قىلدى دىگەن سوزگە.

ئالتىنچى باپ

كۈرەشلەردىن كۈرەشلەرگە زەپەر بويلاپ،
دىخانلار ئالغا باسماقتا راسا قايناپ.

چىمەنلەر، گۈل-چىچەكلەر تەڭ ئېچىلغاندا،
كېلىپ قالدى بېيجىڭدىن خۇش خەۋەر ياڭراپ.

دېدى ئاپپاق ساقال بىر ئاقكوڭۇل دېخان:
"بېيجىڭ ياخشى، كېلىپتۇ بۇ خەۋەر ئوبدان.
بېرىپ كەلگىن پايتەختكە رەناگۈل،
سالام ئېيتقىن ئۇلۇغلارغا تۇمەن-چەندان.

قويدى يولغا پارتىيە مىللىي سىياسەت،
ئۇنىڭ پارلاق نۇرىدا تاپتۇق سائادەت.
تېزدىن مانا چۆل بولدى بوستانلىق،
باراقسان گۈلگە تولدى تۇرلۇك سانائەت.

كورۇشسە يۈز قەھرىمانلار بىزگە ئىلھام،
يەنە گۈللەيدۇ ياشناپ ئېلىمىز ئىلدام.
ئالغاچ بارغىن پايتەختكە رەناگۈلۇم —
قەلبىمىزنىڭ ھورمىتىنى قىلىپ ئىنئام ...!"

راۋاپنى چالدى ھاشىم، داپنى مۇھەممەت،
ئۇسۇلغا چۈشتى ئايشەمگۈل بىلەن ھورمەت.
پۈتۈن ئەزا "ئومۇمى خور"غا بولدى جور،
غەزەل ئەۋجىگە رەناگۈل بىلەن جۇرئەت:

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

"ئۇلۇغ كومپارتىيە ياخشى، ئەجەپ ياخشى،
بۈگۈن بىزلەرگە كەلگەن بەخت-شەرەپ ياخشى.
ۋەتەننىڭ قوينى تولدى قىپ-قىزىل گۈلگە.
شەھەر، سەھرا ۋە يايلاق — ھەر تەرەپ ياخشى.

مۇقەددەس سوتسىيالىستىك ۋەتەن بىزگە،
كۆرەشتە يۈكلىگەن ئالى تەلەپ ياخشى.
قىزىل نۇرلارغا چۆمكەيمىز دالا-تاغنى...
قۇياش كومپارتىيىگە ئەگىشىپ ياخشى!"

ئۇزاتتى ئامما رەناگۈلنى بېيجىڭگە،
چىمەنزار پايتەختكە قىزغىن ھەۋەستە.
قىزىل چوغدەك گالىستۇكلۇق ياش ئۇسمۈرلەر
تۇتۇشتى رەناگۈلگە غۇنچە-گۈل دەستە.

خاتىمە

ئەزىم دەريا لېۋىدە شۇجى رەناگۈل،
ئاڭا ياندىش پولات شىجاڭ ۋە سۇلتان (قول).
قىزىل تۇغقا تەلپۈنۈپ ئېيتماقتا مەدھىيە،
ئۇلارغا جور پۈتۈن ئامما — تۈمەن بۇلبۇل.

1974-يىل ئىيۇل — ئاۋغۇست، قەشقەر.

قىزىل دەريا كوۋرۇگىگە مەدھىيە

گۈزەل بىر توزغا ئوخشايدۇ بويى گۈلشەن قىزىل دەريا،
ئۈنىڭ ئىككى قاناتىنىڭ تامامى يېپ-يېڭى دۇنيا.

بىرى قەشقەر گۈلستانى، بىرى پاختەكلە بوستانى،
ئېچىلغان رەڭمۇ-رەڭ گۈللەر بويىدا لالە ھەم رەنا.

يېشىل بوستاندا ھەر ئاخشام چاراقلاپ نۇر چاچار يۇلتۇز—
سىمونت يول بويىغا قونغان چىراق گويا ئۇچار تۇرنا.

قىزىل دەريادىكى كوۋرۈك شۇ توزنىڭ تاجىغا تەمسىل،
تومۇر بېتونغا گۈل چەككەن جەسۇر ئىشچى يىگىت بەرنا.

شۇ كوۋرۈكتىن ئۆتەر ھەر كۈن خوشال پاختەكلە خەلقى ھەم،
يۈرەك مېھرى تېشىپ دەيدۇ: ياشا كومپارتىيە دانا!

قەدەمنى تېزلىتىپ ماڭدى بۈگۈن پاختەكلىمىز ئالغا،
قىلىپ ئەمگەكتە باتۇرلۇق، چومۇلگەچكە قىزىل نۇرغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

جاراڭلات ناخشىنى قۇربان قىزىل دەريا بويىدا سەن،
كۈيۈڭگە تەنتەنە قىلسۇن چىمەندە بۇلبۇلى گويا.

1974 ــ 1975 ـ يىل.

جايتېرەككە[1] مەدھىيە

جايتېرەك، پەيزىك بولەك،
ياشنار سېنى كورگەن يۈرەك.
گۈلباھار قوينىدا سەن،
كۈلمەكتىسەن گۈل ـ غۇنچىدەك.

ئىشلەيدىكەن دېخانلىرىڭ،
غەيرەت بىلەن چوكانلىرىڭ،
ياشلىرىڭ ـ پالۋانلىرىڭ،
دائىم ساڭا بولغاچ يولەك.

يەرلىرىڭ ئورمانغا باي،
قىلغاي ھەۋەس ئاسماندا ئاي،

[1] جايتېرەك ــ يەر ئىسمى.

ياپ ـ يېشىل گۈلزارلىرىڭ
گويا كى ئالـتۇن كېپىنەك.

بولدى بوستان چاڭگىلىڭ،
گوھەرگە تولدى چاڭگىلىڭ،
ئىشلىگەچ دولـقۇن يېرىپ،
مېھنەت گۈلى ئاچتى چىچەك.

كومپارتىيە رەھبەرلىگى —
بولغاچقا زور غەمخورلۇغى،
چامدىــدىڭ ئالغا قاراپ،
ئاچتى يۈزنى كېلىـچەك.

كوپ زىــيالى ياشلىرىڭ،
جەڭدە جەسۇر يولداشلىرىڭ،
ئاپتىـۋىڭدا تاۋلىــنىپ
ئوسمەكتە ساغلام، شوخ ـ تېتىك.

چاچماقتا نۇر دېيەنچاڭ ساڭا،
يول باشلىغاچ بەنجاڭ ساڭا،
يېڭىلىقــلار سەنــدە كوپ،
بولغاچ ئۆزەڭ بىر گاڭ بىلەك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بۇلبۇلۇڭ ـ سەنئەتچىلەر،
ساڭا بىز خىزمەتچىلەر،
سەندىن ئۈگەنمەك بولۇپ،
كەلگەن ئىدۇق بولغاچ كورەك.

بىزنى قىزغىن قوللىدىڭ،
كوپ ياردەمنى يوللىدىڭ،
ئىشىمىز تاپتى روناق،
بىزدىن ساڭا ئالقىش كېرەك.

1976 ـ يىل 9 ـ ماي، قاغىلىق.

ۋەتەن ھەققىدە ناخشا

پارتىيە قويغان كوچەتمەن، سەندە ئۇستۇم ئانجان،
ۋەتىنىم بەختىم مېنىڭ سەن، سەندە كۆلدۇم جانجان.

سوتسىيالىزىم قۇرۇشتا پارتىيەم بەردى نىشان،
مەن شۇ يولدا ئۇمۇرۋايەت توكمەن تەر ھەرقاچان.

سېنى گۈللەتمەك مۇرادىم، دىلدىكى ئەھدىم مېنىڭ،
ھەر جاپا ـ مۇشكۈلگە تەييار جەڭچىمەن، ئەي مېھرىۋان!

گۈل ـ گۈلستان باغلىرىڭدا سېنى كۈيلەش زور شەرەپ،
ساڭا باغلانغان مۇھەببەت قىپ ـ قىزىل چوغدەك ھامان.

مەدھىيەڭنى كۈيلىرىمدە ياڭرىتاي پەيزىم بىلەن،
جانىجان جۇڭگو — ئېلىم سەن ياشنا ـ گۈللە ھەر زامان!

1977 ـ يىل 6 ـ مارت.

ئاساسىي قانۇن — بەختنامىمىز

كەلدى مەيدانغا مۇبارەك بۇ يېڭى قانۇنىمىز،
ئەكس ئېتىلگەن بۇندا بىزنىڭ قەلبىمىز، ئارزۇيىمىز.

بىر يېڭى باھارغا كوچتۇق بۇ ئۇلۇغ قانۇن بىلەن،
باشلىغاچ بىزنى گۈزەل مەنزىلگە بۇ بايراغىمىز.

ئىشچى، دېھقان، جەڭچى — ئاما شات بولۇپ ئالقىشلىدۇق،
ھەر قۇرىدا پارلىغاچقا زور شەرەپ ۋە شانىمىز.

تاك ئېتىپ بىزنى چېكەلمەيدۇ رەقىپنىڭ شۇم قولى،
چىڭ پۇتۇلگەچ شۇ بۈيۈك قانۇنغا بىزنىڭ ئورنىمىز.

بۇ ئۇلۇغ قانۇن بىلەن گۈللەيدۇ تېز ئازات ۋەتەن،
چۈنكى بۇ قانۇنغا سادىق ئىشچى، دىخان — بارىمىز.

قىلىمىز ئىجرا ئۇنى قەتئىي داۋاملىق، تەل - توكۇس،
بىزگە بەرگەچكە مەدەت - ئىلھام گۈزەل ئىقبالىمىز.

1978 - يىل مارت.

پارچە

شاقىراپ ئاقتى مېنىڭ دەريا كەبى ئىلھاملىرىم،
خەلقىمىزگە يادىكار بۇ سوغىتىم — ئىنئاملىرىم.

بىر كىرەكسىز تاشقا ئوخشايمەن قەلەم تەۋرەتمىسەم،
مەۋج ئۇرۇپ، تاغلار ئېشىپ ئاقسۇن يۈرەك قايناملىرىم.

1978 - يىل 22 - ماي.

قەشقەردە باھار

ئانارلىق باغدا سايرايدۇ كۈلۈپ كاككۇك باھار بولغاچ،
تۇمەن بۇلبۇل قانات قاقتى گۈلىستان لالىزار بولغاچ.

لەپىلدەر مەڭگۈ پامىرنىڭ بېشىدا قىپ-قىزىل بايراق،
ئۇلۇغ ۋەتەن قۇچاغىغا بەخت-ئامەت ياغار بولغاچ.

قۇياشتىن نۇر ئېمىپ قەشقەر پەلەككە ئۇچتى تۇلپاردەك،
زېمىستان چىللىماق بولغان زىيانداش تارۇ-مار بولغاچ.

باھارنىڭ لەززىتىدىن جان سۆيۈندى، ياشىنىدى قەشقەر،
ئەزىز جۇڭخۇا—ۋەتەننى گۈللىتىش بىزگە شوئار بولغاچ.

جاسارەتكە تولۇپ قەشقەر داۋاملىق ئالغا ئۇچماقتا،
ئورۇنلاپ يېڭى گۇيخۇانى نىشانغا تېز بارار بولغاچ.

1978 — يىل ئاپرېل — ماي، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قەد كۆتەردى بۇ قوشۇن

سەھنىمىزدىن ياڭرىماقتا جانغا راھەت ناخشا ـ ساز،
پارتىيە كەلتۈردى قايتا بىزگە كۆكلەم ـ مەڭگۈ ياز.

يازغۇچى، سەنئەتچىلەرنىڭ كۆڭلى ئازادە بۈگۈن،
بارچە گۈل تەكشى ئېچىلدى قەد كۆتەرگەچ بۇ قوشۇن.

1978 ـ يىل ئاپرېل ــ ماي، قەشقەر.

مەكتتكە زىيارەت

(سېكىل)

يولدا

مەن بۇ يولدا نەچچە ماڭدىم، تاڭ سەھەردىن كەچكىچە،
ناخشا توۋلاپ ھارمىدىم ھېچ مەنزىلىمگە يەتكىچە.

ھەر قېتىم بارغاندا كوردۇم كوپلىگەن زور ئۆزگىرىش،
شەھرى قەشقەردىن چىقىپ مەن قاغىلىق، مەكىتكىچە.

بىر بىرىدىن شۆنچە ياخشى ھەم گۆزەل ھەر ناھىيە،
ھوسنى جەلپ قىلدى مېنى بەك يوللىرىدىن ئۆتكىچە.

قايسىبىر گۆكشىغا بارسام يوللىرى شۇنداق ئىسىل،
نۇر چېچىپ تۇرغان ئېلېكتىر چىرىغى ئەل ياتقىچە.

يوللىرى ئازادە-كەڭرى، ئىككى يان سانجاق دەرەخ،
قىلمىدىم ھىس قىلچە ھارغىنلىقنى ئۆيگە يانغىچە.

ئۇ تەرەپتە مايسىزارلىق، بۇ تەرەپتە پاختىزار،
ئىشلىمەكتە قەھرىمان دېخانلىرى تەر ئاققىچە.

گاھ يېشىل، گاھ ساپ-سېرىق رەڭلەردە ئورمان بەلۋىغى،
ئوتلىشار ئەتراپىدا مال-چارۋىلار كۈن پاتقىچە.

كۆزگى بۇغدايلار تېرىلغان شۇنچە رەتلىك ھەم قويۇق،
كانجىلانغان مايسىلار مەخمەلگە ئوخشاش باشقىچە.

گۆكىرەپ چاپقان تىراكتۇر يەرنى چوڭقۇر ئاغدۇرار،
ئالدىرايدۇ مول ھوسۇلنى كەلگۈسى كورسەتكىچە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

گۈگشىپ ـ دۆيلەردە جاراڭلايدۇ يەنە لابالىرى،
ناخشىلار كوكنى يېرىپ ئۇ چەتكىچە ـ بۇ چەتكىچە.

ئاپتوۋۇزدا بىزنى كورگەن بەختىيار ياش غۇنچىلار
سەكرىشىپ: "خوش كېپسىلەر!"ـــ دېيىشتى بىزلەر ئۆتكىچە.

ۋەلىسىپتى قىردا تۇرار، ئۆزلىرى ئۇستەڭ چاپار،
پەھلىۋان قىزلار ـ يىگىتلەر ئىش پىلاندىن ئاشقىچە.

گۈگشىپ ـ دۆيلەرنىڭ يولى چوللەرگىمۇ يايغان غۇلاچ،
ھىچ كىشى ئازماي بارار ماڭغاندا ھەم تاڭ ئاتقىچە.

مەن خوشال بولدۇم كورۇپ يول ئۈستىدە خوش مەنزىرە،
پارتىيىگە، دىلدا مەن ھەشقاللا! ـــ دەيمەن قانغىچە.

كوممۇنىزىم گۈلشىنى بۇ چوڭ سەپەرنىڭ مەنزىلى،
ئالغا ئورلەيمەن كۆرەشتە سوڭ نەپەستىن قالغىچە.

گۈزەل مەكىت

باغرى گويا بىر شاخمات تاختىسى،
گوھەردىن ئىسىل ئانا ۋەتەننىڭ.
باھار قوينىدا ياشنىدى گۈللەپ،
شۇ ئۇلۇغ ئەلنىڭ ھەر بىر پارچىسى.

* * *

بۇ ھور زامانىنىڭ بولۇپ كۈيچىسى،
مەن سېنى كوردۇم ئەي، گۈزەل مەكىت.
بولۇپ سەن ھازىر گۈلزار ۋەتەنىنىڭ —
شۇنداق چىرايلىق قىزىل غۇنچىسى.

كاككۇكلىرىڭنىڭ ياڭراق ناخشىسى
بوستانلىرىڭدىن يەتتى قۇلاققا؛
سەن بولغاچ بۈگۈن باھار چېچىنىڭ
رەڭدار گۈلگە تولغان باغچىسى.

ھەر يان سوزۇلغان ئۆستەڭ شاخچىسى،
دولان دەرياسى شوخ ئاقار ئويناپ.
شاۋقۇنلاۋاتقان ئالتۇن دېڭىزلار
قوش مول ھوسۇلنىڭ بوپتۇ جارچىسى.

باغلىرىڭدا بار كۆلى ئالمىسى،
جانان چىنىدەك ھەر بىر دانىسى.
يېڭىلىقلارنى قىلماقتا ئىجات
قوينۇڭدا سېنىڭ خەلق ئاممىسى.

غازكولدە نۇر

باھار قايتا قونغاچ چەكسىز قۇچىقىغا،
بىر چىرايلىق- ياسىنىپتۇ غازكول بۈگۈن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىن-بىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئاسمان پەلەك بوي تارتىپتۇ ئورمانلىرى،
بەقەسەم تون يارىشىپتۇ يەرگە پۈتۈن.

شاقىرايدۇ سۈزۈك سۇلار ئويناپ ئېقىپ،
پىقىرايدۇ سۇ كۆچىدىن تومۇر چاقلار.
كۈمۈش سىملار ھەر تەرەپكە يايغان غۇلاچ،
توت ئەتراپنى يورۇتماقتا سىم چىراقلار.

ئالتۇن چىراق نۇرلار چاچقان تۈنجى ئاخشام،
بۇ چەت يېزا قۇچىغىدا بولدى بايرام.
قىزىپ كەتتى ئېتىزلىقتا يېڭى مەشرەپ،
ھەر بىر ئەزا قىلدى بەزمە خوشال-خورام.

ئۇزۇن زامان ساپال چىراق ياققان ئۆيلەر
ئېلېكتىرنىڭ يورۇغىنى كوردى ئەمدى.
مۇشەققەتنىڭ راھىتىنى كورگەن ئاما،
يېڭى جەڭگە قەدەم قويدى تۇرۇپ يەڭنى.

دەۋرىمىزگە رەھمەت ئوقۇپ ئۇيغۇر خەلقى،
قىزىل تۇغنى ئېگىز تۇتۇپ ماڭدۇق ئالغا.
بولار ئەمدى گۈل-گۈلىستان تەكلىماكان،
بۇ كۈرەشتە چوموپ چەكسىز شەرەپ-شانغا.

زور ئۇزگىرىش

ئۇتمۇشتە بۇ جايلار باياۋان ئىدى،
ئىنساننىڭ ئايىغى تەگمىگەن، شورلۇق.
مەھەللە، ئۆيلەرمۇ تارىقاي ئىدى،
سۇسىزلىق ھەممىگە يەتكۈزگەن خورلۇق.

تيەنشەنمىن ئۇستىگە چىقتى قىزىل تۇغ،
باھارنىڭ پەيزىگە چومدى يۇرتىمىز.
سۇيۇملۇك جيېفاڭجۈن بىزگە سۇ بەردى،
پەلەكنى قاپلىدى شۇ چاغ كۇلكىمىز.

مۇرىنى مۇرىگە تىرەپ قىلدۇق جەڭ،
ياسىدۇق تاغ يېرىپ، تاش تىزىپ ئۇستەڭ.
مەلىمىز ئالدىدىن ئاقتى سۈزۈك سۇ،
ئادەممۇ، ھايۋانمۇ قاندى سۇغا كەڭ.

ئېتىزلار قاغجىراپ يېرىلماس ئەمدى،
كىشلەر سۇ ئۇچۇن چەكمەيدۇ پىغان.
بىز قۇرغان "سۇغۇچاق سۇ ئامبىرى"غا
كىملەر بار زوق بىلەن قاراشمايدىغان؟

www.uyghurkitap.com

بۇرۇنقى شور جاڭگال كىيدى كىمخاپ تون،
بىز تىككەن كوچەتتىن ياسالدى ئورمان.
بۇغدايلار ئاجايىپ ئوخشىدى بۇندا،
خامانلار يەتتە قات كوككە تاقاشقان.

ئاق ئالتۇن كۆلگۈنچەك قىزلارغا ئوخشاش،
بىپايان ئېتىزدا گۈللىگەن تەكشى.
ئاشلىقنىڭ كانى دەپ ئاتالدى بۇ جاي،
بولغاچقا سۈيى مول، ئىش-ئەمگەك ياخشى.

نەسىللىك چارۋىلار ماڭار ئىغاڭلاپ،
ئۆدەكلەر غاقىلداپ ئۈزۈشەر ئويناپ.
ئوينىسا كوللەردە كۈمۈش بېلىقلار،
ئوتلايدۇ قويلىرى ئوتلاقتا يايراپ.

نۇر چاچتى مەكىتكە سوتسىيالىزم،
شۇ قىزىل قۇياشنىڭ ئەۋزەللىگى بۇ.
ئۇلۇغۋار پارتىيە باشلىغان يولدا،
بىز قىلغان كۈرەشنىڭ گۈزەللىگى بۇ.

1978 - يىل ئىيۇل — ئاۋغۇست، مەكىت.

ياشا مەڭگۈ ئۇلۇغ جۇڭگو

ساڭا بەردىم ۋەتەن مەڭگۈ مۇھەببەت - ئىختىيارىمنى،
قىلاي تەقدىم ئۇمۇرۋايەت ھاياتىم - ئىقتىدارىمنى.

سېنى گۈللەندۈرۈش، كۈيلەش مۇقەددەس بۇرچىمىز بىزنىڭ،
ساڭا ئىشلەش بىلەن تاپتىم ھەقىقى ئېتىۋارىمنى.

شەھەر، قىشلاقلىرىڭ بوستان، ئېدىر، يايلاقلىرىڭ گۈلزار،
سۈيەرمەن خۇددى جەننەتتىن گۈزەلرەك بۇ دىيارىمنى.

ئاجايىپ زور تەرەققىيات - ئۇتۇقلارغا ئېرىشتىڭ سەن،
ئورۇنلايمەن ساڭا توھپە قوشۇش ئەھدى - قارارىمنى.

قۇرۇپ چىقماقچىمىز بىزلەر سېنى بۇ دەۋرگە لايىق،
گۈزەل كەلگۈسى ئىقبالغا مۇناسىپ گۈلباھارىمنى.

ياشا مەڭگۈ ئۇلۇغ جۇڭگو — قۇياشلىق گۈل - گۈلىستانىم!
سېنىڭ بەختىڭ — مېنىڭ بەختىم، ياقاي كەڭرى چىراغىڭنى!

1978 - يىل 14 - سېنتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بەتقىلىق بولماڭ بالام

سىزگە مەن ئېيتاي بالام، كۆڭلۈمدىكى بىر نەرسىنى،
ئەستە ساقلاڭ ئاتىڭىزنىڭ بۇ نەسىھەت دەرسىنى.

بىز بۇ ھۆر-ئازات زاماندا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ئوغۇل،
تېز كېتىپ بارغان ماشىنا-ھارۋىغا چاپماڭ ئۇدۇل!

خاھ تىراكتور، خاھ ماشىنىغا ئېسىلماڭ سىز پەقەت،
ماڭىمىز پىيادە يولدا — ئوڭ تەرەپتە رەتمۇ-رەت.

يولدا كۆرگەنسىز كوچەتلەر خۇددى باغنىڭ ئۆزىدەك،
ئۈشتىماڭ بىر تال شېخىنى، بولماڭ ھەرگىز ئۆزگىدەك.

بۇ كۆچەتلەر گۈل-گۈلىستان شەھرىمىزنىڭ زىننىتى،
ئاسرىماق ھەر بىر كوچەتنى ياخشى ئۇسمۇر خىسلىتى.

كۆردىڭىزمۇ ھەر كوچەتكە تارتىلىپ كەتكەن بۇ سىم،
شەھرىمىزنىڭ كوچىسىنى يورۇتۇپ تۇرغاي مۇقىم.

تاش چىگىلگەن يېپىنى ئاتماڭ سىمتاناپقا ئۇينىشىپ،
بېشىڭىزغا چۈشسە بۇ تاش يىغلىغايسىز دومسىيىپ.

بەزىبىر بالىلارنى دوراپ بەتقىلىق بولماڭ بالام،
ئۆزىڭىزنى كوممۇنىستىك روھ بىلەن تاۋلاڭ بالام.

ئۆگىنەيلى ياخشى ئىشنى بىزمۇ لېي فېڭدىن هامان!
سىز بولۇڭ بۇ دەۋرىمىز سېپىدىكى ياش قەھرىمان!

1978 ـ يىل سېنتەبىر.

ۋەتەن ئىشقى

(ناخشا تېكىستى)

مېھرى ئىسسىق مېرىۋانىم، دىل ئارامىم سەن،
جانغا راھەت غەمگۇزارىم، جانىجانىم سەن،
مىسلى جەننەت گۈلىستانىم، هور دىيارىم سەن،
كۆچكە تولغان پەھلىۋانىم، ئارسلانىم سەن.

قىزىلگۈلگە پۈركەنگەن كەڭ گۈزەل باغلىرىڭ،
ئالتۇن، كۈمۈش، مەدەنگە باي بارلىق تاغلىرىڭ،
هەر يۈرەكنى مەپتۇن قىلار باهار چاغلىرىڭ،
بىر جەگچىمەن، كۈيلە ئەلنى ئەي دۇتارىم سەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

گۈزەل جۇڭخۇا ئىشقىڭدا مەن ئوت بولۇپ ياندىم،
سېنىڭ ئۈچۈن ئۈزۈن سەپەر-جەڭگە ئاتلاندىم،
بىر جەڭچىمەن، قوينۇڭدا گاڭ بولۇپ تاۋلاندىم،
گۈللە، يۈكسەل قۇياش كەبى نۇر چىراغىم سەن.

1978-يىل 9-دېكابىر.

قەسەمنامە

(مۇسەممەن)

جاھاننىڭ جەننىتى جۇڭگو نەمۇنە سەن نازاكەتتە،
گۈزەل باغرىڭ گويا ئايدەك غۇبارسىزدۇر ئازاپەتتە،
پۈتۈن دۇنيادا مەشھۇر سەن ئىجادىيەت، ماھارەتتە،
تونۇلدۇڭ قەھرىمان ئەل دەپ كۈرەش، مېھنەت-جاسارەتتە،
قۇياشلىق ئەل بولۇپ قالدىڭ بۈگۈن سەن ھور-سائادەتتە،
ياشاپ كەلمەكتە پەرزەندىڭ سېنى گۈللەپ پاراغەتتە،
ئېچىلماقتا ئىلىم-پەننىڭ سىرى بىزنىڭ پاراسەتتە،
قۇرارمىز بىز سېنى "توتتە" كامال تاپقان قىياپەتتە.

كۈلۈپ خۇش خۇيلۇغۇڭ بىرلە قىزىل گۈلدەك چىراي ئاچتىڭ،
مېڭىپ مەردانە يۈكسەككە كۈرەشتە تاغ-داۋان ئاشتىڭ،

ئۇتۇق دەرياسىدا قايناپ، ئۈزۈپ ئۆركەشلىدىڭ ـ تاشتىڭ،
تىلەكداش دوستلىرىڭغا غەمگۈزارلىق ئۇنچىلەر چاچتىڭ،
جاھان مۇشتۇمزورلىرىنى چەكلەپ، بوزەكلەرگە قانات ياپتىڭ،
شۇڭا دۇنيادا نۇرغۇن دوست ـ ئىناق، ئامراق ئاداش تاپتىڭ،
سېنى قوللايدىغان ئەل كوپ، ئىشەنچلىك زور جامائەتتە،
يىتىم ھالغا چۈشۈپ قالدى رەقىپ تەلۋە خىجالەتتە.

ئۇلۇغ جۇڭگو ـ ئانا تۇپراق، سېنى بىز سۆيىمىز جاندىن،
يارالغان شۇ قىزىل بايراق توكۈلگەن قىپ ـ قىزىل قاندىن،
قايۇ ئەبلەخ ئالالايدۇ شۇ تۇغنى ئىشچى ـ دېخاندىن؟
رەقىپكە زادى بەرمەيمىز غېرىچ تۇپراقنى ھېچ ياندىن!
تام ئاتلاپ بىزمۇ كىرمەيمىز بولۇپ خوشنىغا "مېھمان"دىن،
ئەزەلدىن ئۇرمىدۇق لاپ گەپ، جۇدا بىز ھىلە، يالغاندىن!
يۈرەك ئارزۇيىمىز روشەن "بايانات"تا، سىياسەتتە،
ۋەتەنگە جان پىدا ھەر چاغ مۇھەببەتتە، ساداقەتتە!

چېقىلسا كىمكى بىزلەرگە، يىگەي شور تۇمشۇغىغا مۇش،
خىيال چاغلاشمىسۇن دۇشمەن، بۇگۈن جۇڭگو ئەمەس "لوق
گوش"،
بالاغەتكە يېتىپ قالدۇق، ئەمەس بىزلەر گودەكتەك بوش،
كۆرەشتە تاۋلىنىپ ئۇستۇق، ۋۇجۇدىمىزدا قۇۋۋەت قوش،
بىلىپ قويسۇن رەقىپ بىزنى، كورۇپ تۇرمايلا "شىرىن چۈش"،

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكتى
www.uyghurkitap.com

ۋەتەن ئىشقى كۆڭۈللەردە ئۇرۇپ تۇرماقتا ھەر دەم جۇش،
بۇ جەڭدە بىز شۇڭا غالىپ، كۆرەشكەچ زور شىجائەتتە،
كىمكى ئۇيىنسا ئۇتتى، ئۇزى قالغاي ھالاكەتتە.

گۈلىستان تۇپرىغىڭ ئالتۇن، گوھەر كوزدەكلا ئاسرايمىز،
گۈزەل تۇت پاسىلىڭنى چىڭ ھەمىشە ياخشى ساقلايمىز،
تىكىپ بۇ جاننى تۈز كورغا، سېنىڭ بەختىڭنى ياقلايمىز،
تورەلگەن چاغدا بىز بەرگەن قەسەمنى راستلا ئاقلايمىز،
ئەگەر قىلسا خىرىس يولۋاس، قىرىشقا ئالغا چامدايمىز،
مىجىپ، دەسسەپ شۇ مەيداندا ياۋۇزنى تېز پاچاقلايمىز،
ۋەتەننىڭ شەۋكىتى-شانى ئۇلۇغ بىزگە داۋامەتتە،
ۋەتەن پەرزەندى بىر گەۋدە رىيازەتتە، ھالاۋەتتە!

ئەبەت ئۇچمەسكە مەشئەل سەن، ساڭا بىز مەڭگۈ پەرۋانە،
سېنى قوغداش ئۇچۇن جەڭدە باسارمىز ئالغا مەردانە،
پىشانە تەرلىرى بىرلە توكەرمىز ئۇنچە-دۇردانە،
ھاياتىمىز ساڭا تەقدىم سېنى گۈللەشكە ھەر بارە،
ساڭا مۇشت تەگلىگەن ياۋنى قىلارمىز جەڭدە مىڭ پارە،
ساڭا يازدى بۇگۈن قۇربان يەنە قايتا قەسەمنامە،
داۋام گۈللە ئەزىز جۇڭگو، ئۇسۇپ، ياشناپ كارامەتتە!
مەدەتكار پارتىيەم باردۇر ساڭا ھەر دەم كاپالەتتە.

1979 - يىل 19 - فېۋرال، قەشقەر.

ئىككى قوللاپ گۈل تۈتاي

(مۇسەددەس)

چاچتى نۇر ئىللىق قۇياش، كۆلدۈردى ئويناق چەشمىنى،
قار ئېرىپ ئاقتى كۆمۈش، كوردى جاھان گۈل پەسلىنى،
بارچە قۇش قاقتى قانات تاپقاچ چىمەننىڭ ۋەسلىنى،
بىخ سۈرۈپ تاللار ئەنە تارتماقتا دىلنىڭ مەيلىنى،
ئىللىغان يەر چىللىدى ئەمگەككە ئىشچان نەسلىنى،
ئال قولۇڭغا، قەھرىمان كەتمەن سىپىنى ـ دەستىنى!

شوخ سابا قوشتى ھوزۇر كۆلگەن باھارنىڭ پەيزىگە،
ئەتىر گۈلنىڭ غۇنچىسى قوندى باياۋان ھوسنىگە،
تاغ ـ ئېدىرلار خوشلۇغىدىن كەلدى شۇ ئان لەرزىگە،
سال قۇلاق، باتۇر يىگىت، تاشلىق ـ غىلاڭ ساي ئەرزىگە،
گۈللىتىپ، ئورمان قىلىپ يايغىن پاياندار ـ كەشتىنى،
ئەمدى، گۈم قىلماق كېرەك شور، قۇم، بوراننىڭ قەستىنى!

تاۋلىنىپ، كۆچكە تولۇپ تۇرماقتا بوزلار ئىنتىزار،
باغرىمىز ئەمدى بولار دەپ، ياپ ـ يېشىل بۇك بۇزمىزار،

www.uyghurkitap.com

ئېرىق-ئۇستەڭ بويلىرى كۆلمەكتە ھەم بىئىختىيار،
رەڭلىنىپ تاشيول بويى بولماقتا شۇنداق جىلۋىدار،
چول-باياۋان ئەمدى بىلگەچ باغ-چىمەنزار قەدرىنى،
بۇ ۋەتەندە دەيدۇ، چاچسۇن مەڭگۈ خۇش بۇي ئەترىنى!

قايسى يەر بولسا بىكار، شۇ يەرگە رەت-رەت ئۆزمە سال،
يول بويىغا قوي تېرەك، زەيگە سوگەت ھەم جىگدە، تال.
باغ ياساپ ئالما، ئانار، شاپتۇل — كوچەتتىن مىۋە ئال،
قالمىسۇن ھېچ يەر ئالا، بولسۇن ۋەتەن بىر گۈل جامال،
كەلگۈسى ئەۋلادىمىز كورمەيلا قالسۇن دەشتىنى،
ئىككى قوللاپ گۈل تۇتاي، ئال قەھرىمان، گۈل دەستىنى!

1979-يىل 15-ئاپرېل.

بۇ كېچە

ئۇيقۇ كەلمىدى چىقتىم تالاغا،
باقتىم دېڭىزدەك كوپ-كوك ھاۋاغا.
ئاسماندا سانسىز يۇلتۇز جىمىرلار،
باغدا چېچەكلەر، تاللار شۇۋىرلار.
غۇر-غۇر شامالّلار قىلماقتا پەرۋاز،

شوخ ئېقىن دەريا شاقىرايدۇ ساز.
كاككۇكلار ياتار ئۇۋۇسىدا جىم،
راھەت ئۇيقۇدا خۇددى ئەۋرىشىم.
ناخشا ئېيتماقتا بىر ئەر يىراقتا،
سايرامدىغاندۇ ئىشقى-پىراقتا؟
كىم ئۇ، تۇن تەگدە ئۇخلىمايدىغان،
سايراپ ناخشىدىن توختىمايدىغان؟
ھارۋىكەشمىدۇ ياكى بىر ئاشىق؟
ياكى ئوت يۈرەك يارىغا سادىق؟
يىراقلاردا ئۇ، كىم بىلسۇن ئۇنى،
بولسا كېرەك ئۇ يىگىتنىڭ گۈلى.
بەلكى يار ئۈچۈن كويگەندۇ دىلى،
سايرىغاندەكلا گۈلنىڭ بۇلبۇلى.
كەچتە سۇ تۇتۇپ يانغاندۇ بەلكىم،
يارنى سېغىنىپ ماڭغاندۇ بەلكىم.
مەيلى، ئېيت يىگىت ئوتلۇق ناخشاڭنى،
پەيزىڭگە جۆر قىل جىمجىت ئاخشامنى!
سەن بۇ ناخشىنى ياڭراتقان پەيتتە،
كوز يۇمىغانلار باردۇر بىر چەتتە...
قانچە ھامىلدار بوشاۋاتقاندۇ،
"يېڭى مېھمان" شات ياشاۋاتقاندۇ.
قويلار قوزىلاپ مەرەۋاتقاندۇ،

مالچى ئالدىراپ تەرلەۋاتقاندۇ...
كوچا، ئويلەردە بىھساپ چولپان،
كىمدۇ كىچىنى يورۇتۇپ تۇرغان؟
تاشيولدا تىنماي گۇرۇلدەپ ئۇچار،
كوزۇپقا لىق مال قاچىلاپ تولپار.
قانچە ئالىملار ئويلاۋاتقاندۇ،
سەييارىلەرنى بويلاۋاتقاندۇ...
مىخلاۋاتقاندۇ كەشپىياتىنى،
بىر يەرگە جەملەپ ھىسسىياتىنى.
قەغەز ئۈستىدە قانچە گاڭ قەلەم
چېپىۋاتقاندۇ تاشلاپ زور قەدەم.
مانا سايىردى زاۋۇت گۇدۇگى،
ھورمەتكە لايىق ئىشچى ئەمگىگى.
فابرىكىمىزنىڭ چوكان-قىزلىرى،
ئىشلەۋاتقاندۇ قىزىپ يۈزلىرى.
چۈنكى شۇ يىگىت ناخشىغا قوشقان،
جانانە قىزلار تىللاردا داستان.
كوكسىگە قىزىلگۈللەر تاقىغان،
ئىشچى كۈن-تۈنى چوغدەك چاقنىغان،
شەھەر ئۇيقۇدا خاتىرجەملىكتە،
تىنچ-ئىتتىپاقلىق مۇھە بەرگەچكە.
مۇخبىرلار بۇنى يېزىۋاتقاندۇ،

نابۇرچىك ئۇنچە تىز ئۆاتقاندۇ...
باسما زاۋۇدى مايغا ئۇلگۇرتۇپ
يېڭى كىتاپنى بېرەر پۇتتۇرۇپ.

1979 - يىل 12 - ئاپرېل.

ئىلى دەرياسى

—— «ئىلى دەرياسى» ژورنىلىغا بېغىشلاپ يېزىلغان.

مەن كوردۇم سېنى ئىلى دەرياسى،
بويلىرىڭ باھار گۇلى دۇنياسى.

مەن كوردۇم سېنى چىلگە پېشقاندا،
ئاپىرىن ئېيتتىم بارچە ئىشچانغا.

دولقۇنلىرىڭغا ئوخشار شاتلىغىم،
قايتا كەلگەندەك بولدى ياشلىغىم.

باغرىڭ رەڭمۇ - رەڭ گۇللەرگە تولغان،
بۇلبۇللىرىڭ شات سايرىشىپ تۇرغان.

كېلدۇ سەندىن ئالما پۇرىغى،
سەن بولغاچ شېرىن شەرۋەت بۇلغى.

كوككە بوي سوزغان كوركەم تاغلىرىڭ،
مەيلىمنى تارتتى گۈزەل باغلىرىڭ.

رەھمەت ئوقۇدۇم شائىرلىرىڭغا،
ھۆرمەت ـ ئېھتىرام ماھىرلىرىڭغا!

چوكانلىرىڭنىڭ قولى گۈل ئىكەن،
ئىشتا غەيرەتلىك شوخ بۇلبۇل ئىكەن.

يىگىتلىرىڭنىڭ قەلبى قىزىل چوغ،
سەن ئىگىز تۇتقان گويا قىزىل تۇغ.

خۇددى ياپ ـ يېشىل قارىغاي كەبى،
بارچە مىللەتنىڭ ئەمگەكچى خەلقى.

سېنىڭ باغرىڭنى گۈللەتمەكتە تېز،
باتۇر، ئەقىللىق، زىرەك ئوغۇل ـ قىز.

سالام بەرگەندە ئالتۇن باشاقلار،
تاشتى قەلبىمدىن ئۇرغۇپ قوشاقلار.

گۈزەل ھوسنۇڭدىن يايرىدى تېنىم،
تاغ گۈللىرىدەك يەلپۈندى جېنىم.

ئالتۇن پىيالەم بولغىنا سايرام،
بۇ سۆزۈك مەينى بىر ئىچەي ئىلدام!

ئۈركەشلىگەندەك ئىلى دەرياسى،
ئاقسۇن مەڭگۈگە قەلبىم ئىخلاسى!

1979 ـ يىل 13 ـ ماي، قەشقەر.

ئانا مەكتىۋىم

ئەجەپ مېھرىۋان،
بەكمۇ قەدىردان،
سۆيۈملۈك ماكان
ئانا مەكتىۋىم.

كوزۇمنى ئاچقان،
نۇرىنى چاچقان،
تاڭدىكى چولپان
ئانا مەكتىۋىم.

www.uyghurkitap.com

تاپىدۇ ئىنسان،
سەندە كۆچ-ئىمكان،
بولۇپ قەھرىمان،
ئانا مەكتىۋىم.

كەڭرى قۇچىغى،
بىلىم ئوچىغى،
ئىلھام بۇلىغى،
ئانا مەكتىۋىم.

مەن بىر گۈل-چىچەك،
دىلدا زور تىلەك،
پارلاق كېلىچەك،
ئانا مەكتىۋىم.

تەربىيەڭ ئىسىل،
يۈرىگىم قىزىل،
بولغاچ سەن كېپىل،
ئانا مەكتىۋىم.

زامانغا لايىق،
ۋەتەنگە سادىق،

ئوستۇم چىرايلىق،
ئانا مەكتىۋىم.

سىر ئەمەس ماڭا
كائىنات - دۇنيا،
تونۇلدۇق خويما،
ئانا مەكتىۋىم.

ئىلىم - پەنگە باپ
ئوقۇيمەن كىتاپ،
سەن ئۈچمەس ئاپتاپ،
ئانا مەكتىۋىم.

قىز - ئوغۇل سەندە
يېتىلىپ پەندە،
چىنىقتى تەندە،
ئانا مەكتىۋىم.

سەندىن رازىمەن،
بولدۇم جەڭچىمەن،
ئالغا باسىمەن،
ئانا مەكتىۋىم.

ئۇسمەكتە ئەقلىم،
نۇرلىنىپ قەلبىم،
بارلىغىم تەقدىم،
ساڭا ۋەتىنىم!

1979 - يىل ماي، قەشقەر.

بايرام مۇبارەك

—— "1 - ئىيۇن" باللار بايرىمىغا بېغىشلاپ.

كېيىدى يېشىل تون
تەبىەت بۈگۈن.
شاتلىققا تولدى
"بىرىنچى ئىيۇن".

نۇرلار چېچىلدى،
گۈللەر ئېچىلدى،
پەنىنىڭ كانىدىن
گوھەر تېپىلدى.

بىزلەر ئىتتىپاق،
چاچتى نۇر چىراق،

باغلىغاچ مەھكەم
پەنگە ئىشتىياق.

پەنىنى سۈيىمىز،
ئەلگە كويىمىز،
ئالغا ئۇرلەشتە
لىبى فىك ئۆلگىمىز.

تىرىشىپ ئوقۇپ،
ئەلاچى بولۇپ،
داۋان ئاشىمىز
توتتە① چىك تۇرۇپ.

چوغدەك ناخشىنى،
كۈندۈز-ئاخشىمى،
جاراڭلىتىمىز
كۈيلەپ ياخشىنى.

ئۈگىنىپ ھارماي،
ئارقىدا قالماي،

① توتتە — توت ئاساسىي پىرىنسىپ كوزدە تۇتۇلدۇ.

www.uyghurkitap.com

ئارام تاپمايمىز
يۈز نومۇر ئالماي.

گۈلدەك دىلىمىز،
ئازات ئېلىمىز،
گۈللەرگە پۈركەپ
بايرام قىلىمىز.

بىز ئىناق ئاداش،
بارلىق ساۋاقداش،
ئۇلۇغ پارتىيە —
نۇر چاچقۇچ قۇياش.

ئۇچتە ياخشى بىز،
ياڭرار ناخشىمىز،
ۋەتەن سۆيگۈچى
باتۇر ساقچى بىز.

ئەسلەيمىز بۈگۈن
دۇنيانى پۈتۈن،
كەڭ ئۇسمۇرلەرنى
سېغىنغان ئۈچۈن.

پرولېتارىيات
مەڭگۈ بىر ئەۋلات،
پارتىيە بىزگە
بەرگەن تەلىمات.

تاشلاپ زور قەدەم،
ئۇرلەيمىز ھەر دەم،
كوممۇنىزىملىق
دەۋرىمىز كۆركەم.

بىزنىڭ ياش يۈرەك
يالقۇنلۇق چوغدەك،
كەلدى ئىلھامبەخش
بايرام مۇبارەك.

سۆيگىمىز مېھنەت،
قىلمايمىز مىننەت،
ئوقۇش، ئەمگەككە
قىلىمىز جۈرئەت.

1979 - يىل 25 - ماي، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يۇرت قوشىقى

خۇددى لالىدەك گۈزەل ئانا يۇرت،
قۇچىقىڭ ئىللىق، سۆيۈملۈك ماڭا.
سەندە تۇغۇلدۇم، ئۆستۈم، ئۇلغايدىم،
ئالتۇن بوشۇگۇم — شەپقەتلىك ئانا.

سېنى مەدھىيىلەپ كۈيلىسەم يۇرتۇم،
تەڭكەش بولىدۇ تاغلار جاراڭلاپ.
ئۇسۇل ئوينايدۇ بۇلاق سۇلىرى،
سايرايدۇ قۇشلار بىللە ئۇلۇغلاپ.

بەختىيار يۇرتۇم باغۇ-بوستانىم،
رەڭگىمدەك قىزىل ئالما، ئانارىڭ.
گۈللە شات قەشقەر — گۈل-گۈلىستانىم،
شۇنچە كۆركۈللۈك دەۋرىڭ-باھارىڭ!

1979-يىل 21-ئىيۇل.

مېنىڭ ناخشام

ياشا كومپارتىيە! — دەپ باشلىدىم ناخشام — شوئارىمنى،
قىزىلگۈللەرگە تولدۇردۇڭ مېنىڭ قۇتلۇق باھارىمنى.

ھەقىقى مېھرىۋانلىقتىن دىلىم تەشنالىغى قاندى،
ئۇزەڭدەك غەمگۇزار سەزگەچ مېنىڭ شۇ ئىنتىزارىمنى.

ئۇلۇغ سەن، شان-شەرەپلىك سەن، ۋەتەن-ئەلگە
نىجاتكار سەن،
شۇڭا مەن مەڭگۇ تاپشۇردۇم ھاياتىم، ئىختىيارىمنى.

يېتەكلەيسەن ئۇلۇغۋار كوممۇنىزىم باغىغا بىزنى،
پولاتتىن چىڭ ۋە مۇستەھكەم يۇغۇردۇم دىل قارارىمنى.

ۋەتەننىڭ توت ئىشى بىزگە بۇگۇن شانلىق،
مۇقەددەستۇر،
شۇنىڭچۈن تەقدىم ئەيلەيمەن پۈتۈن كۈچ-
ئىقتىدارىمنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تىيانشان تاغدەك يۈكنى يۈدۈشكە مەن ھامان تەييار،
جېنىم تەندە ئامان بولسا، قىلارمەن گۈل دىيارىمنى.

پۈتۈن ئەمگەكچىنىڭ بەختى ـ باھارىنى ياراتقان سەن،
كۆتەردىڭ شۇنچە مىليونلار قاتارى ئىتىۋارىمنى.

دىلىمدا رەھمىتىم گويا ئەزىم چاڭجىياڭغا ئوخشايدۇ،
بېغىشلايمەن ساڭا دائىم يۈرەك ناخشام، ساتارىمنى.

سېنى ھەر دەمدە كۈيلەيمەن مەدەتكارىم، نىجاتكارىم!
يەنە قوشلاپ چالاي شەنىڭگە بۇ ياڭراق دۇتارىمنى!

1979 ـ يىل ئىيۇل.

شانلىق ۋەتىنىم

شانلىق ۋەتىنىم ـ جۇڭگو،
مەن ساڭا سالام دەيمەن،
بەختىمنى چىچەكلەتكەن
مېھرىۋان ئانام دەيمەن.

سەندە تۇغۇلۇپ ئۇستۇم،
چىلىك باغلاندى دىل رىشتەم،
چاپسام سەن ئۈچۈن كەتمەن،
كۆڭلۈمگە ئارام دەيمەن.

باغرىڭغا باھار كەلدى،
ھەر يان لالىزار كوركەم.
بولساڭ بىر گۈزەل جەننەت،
تەر توكسەم داۋام دەيمەن.

دەۋرگە قىلىپ لايىق
ئورايمىز سىنى گۈلگە،
توت ئىشتا كامال تاپساڭ،
خەلقىم شات-خورام دەيمەن.

ئاسمىنىڭدا ئۈچقاندا
تۇپرىغىڭغا تىكتىم كوز،
قەلبىم سۆيۈنۈپ كەتكەچ،
ياشلىرىم تارام دەيمەن.

كىمكى سىنى گۈللەتسە،
شوھرىتىڭنى ئورلەتسە،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

غەيرىتىنى كورسەتسە،
شۇ مېنىڭ جورام دەيمەن.

پارلاپ تۇرسا ئىقبالىڭ،
مەڭگۈگە شەرەپ-شانىڭ،
ئەرشكە تاقىشىپ بارغاي
گۈل بېشىم-چوقام دەيمەن.

سەن يەتسەڭ مۇرادىڭغا،
مەن تويسام جامالىڭغا،
نۇرلانسا، هوزۇرلانسا
يەر يۈزى تامام دەيمەن.

1979-يىل ئىيۇل.

تەتىل كۈنلىرى

باغدا ئېچىلدى گۈللەر-لالىلار،
توپلاندى بىر توپ ئۇسمۇر بالىلار.

ئادىل كوماندا بەردى ھەممىگە،
كەتتى جاراڭلاپ ناخشا مەلىگە.

قىزىل بايراقنى كوتەردى غەيرەت،
خۇددى تۇرنىدەك تىزىلدى رەت-رەت.

مېڭىشتى ئۇلار باشاق تەرگىلى،
شانلىق ۋەتەنگە ئالتۇن بەرگىلى.

يولدا، ئېتىزدا... تېرىشتى باشاق،
ھەر بىر ساۋاقداش تەردى بىر قۇچاق.

كوللىكتىپ ئۇچۇن توكتى ئۇنچىلەر،
ئاپتاپتا پىشقان باتۇر غۇنچىلەر.

ياندى ئەمگەكتىن خوشال بولۇشۇپ،
تاماقتىن كېيىن كەلدى ئولۇشۇپ.

دەريا بويىغا ماڭدى سەكرىشىپ،
يالغۇز بولۇشنى يولدا چەكلىشىپ.

ئەركىن سوزلىدى يولدا ھىكايە،
كۆلكە-چاخچاقلار بولدى زىيادە.

سۇيى سۇپ-سۇزۇك دەريا كورۇندى،
ياش ئۇسمۇرلەرنىڭ كوڭلى سۇيۇندى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

بەس-بەستە ئۇلار سەكرەشتى سۇغا،
كۈمۈش بېلىقتەك ئۈزۈشتى ئالغا.

بىرقانچە ئۇسمۇر چىقتى قىرغاققا،
تەييار تۇرۇشتى ياردەم قىلماققا.

ئەڭ كىچىك بىر دوست ئۈزەر پالاقلاپ،
ئۇنچە چاچاتتى سۇلار شالاقلاپ.

تاماس قالدى ئۇ چوكۇپ كەتكىلى،
بەك ئوبدان بولدى ئادىل كەلگىنى.

ئادىل كوتەردى كىچىك دوستىنى،
ئالقىشقا لايىق ھەسسە قوشقىنى.

ھەممەيلەن قىزىق قۇمدا يېتىشتى،
ئاندىن شات-خورام ئۆيگە كېتىشتى.

ۋەدە بويىچە يىغىلدى كەچتە،
دەپتەرلىرىگە سىزىشتى كەشتە.

تەتىل كۈنلىرى ئوتمىدى قۇرۇق،
ئاشتى ئەمەلگە بەرگەن تاپشۇرۇق،

لېپي فېڭچە ياشلار تولدى مەلگە،
خىزمەت قىلىشتى گۈڭشې ئەھلىگە.

خوشال بولۇشتى بوۋاي ـ مومايلار.
كوڭلىنى ئالغاچ كىچىك توغايلار.

دېيىشتى ئۇلار: يەنە ئۇرلەيمىز،
ئۇلۇغ ۋەتەننىڭ ئۇسمۇرلىرى بىز!

1979 ـ يىل ئاۋغۇست، قەشقەر.

ئانامغا

ئەسسالام، ئەي مېھرىۋانىم جان ئانا!
سەن ماڭا شۇنداق كويۇمچان، باشپانا.

سەن ئىدىڭ ئەڭ ياخشى شەپقەتچىم مېنىڭ،
مەن ئىدىم كوز قارچۇغۇڭ ـ نۇرۇڭ سېنىڭ.

بوشۇگۇمنى تەۋرىتىپ ”ئەللەي“ ئېتىپ،
بەخت تىلەيتتىڭ تاڭغىچە قوشاق قېتىپ.

قانچە يىل تارتتىڭ زۇلۇمنىڭ دەردىنى،
يەلگە ئۇخشايتتى "خۇدا"نىڭ بەرگىنى.

خۇددى يامغۇردەك ئىدى توككەن يېشىڭ،
بىر قورام تاشتەك قېتىپ قالغاچ بېشىڭ.

بار ئىدى قەلبىڭدە مىڭ-مىليون ئاۋام،
سەن تىلەيتتىڭ خەلققە ئاسايىشلىق داۋام.

سەن بىلەتتىڭ خەلق، ۋەتەننىڭ قەدرىنى،
سەنمۇ يەيتتىڭ تىل-ھاقارەت، زەربىنى.

خارۇ-زارلىقتىن ئاقارغان چاچلىرىڭ،
تىك تۇراتتى نەپرىتىڭدىن قاشلىرىڭ.

تىكىلەتتىڭ خۇددى چولپاندەك ماڭا،
كوز تىكەتتىم مەنمۇ مولدۇرلەپ ساڭا.

يوق بولۇپ قالسا ئەگەر تاۋىم مېنىڭ،
مەندىن ئارتۇقراق جاپا تارتار ئىدىڭ.

ئۇيمۇ-ئۇي "ژۇرۇك" تىلەيتتىڭ سارغىيىپ،
"مەن بالامنى قۇتقۇزاي..."—دەپ يالۋۇرۇپ؛

سەن ياقاتتىڭ تۇت بۇلۇڭغا نوكچىنى،
لەۋلىرىڭدىن سەن تۇكۇپ دۇر-ئۈنچىنى.

ئايلىناتتىڭ تۈندە پەرۋانەم بولۇپ،
كۆيدۈرەتتىڭ جاننى مەردانەم بولۇپ.

ئۇخلىمايتتىڭ كۆز يۇمۇپ تاڭ ئاتقىچە،
مېنى دەپ ئالماي ئارام ئەل ياتقىچە...

ئەل قاتارىغا قوشۇشنى سەن تىلەپ،
مېنى ئۇستۇردۇڭ ھەمىشە پەپىلەپ.

قاتتىغىنى سەن يېدىڭ، يۇمشاقنى مەن،
ھول جاي تۇتتۇڭ سەن ئۆزۈڭ، قۇرغاقنى مەن.

ئاسرىغاندەك چوجىسىنى ئانىسى،
سەن قانات ياپتىڭ ماڭا ھەر ئاخشىمى.

سەن ئىدىڭ بىر ئاقكۆڭۈل مەزلۇم غېرىپ،
بىر يىگىت قىلدىڭ مېنى ئاق سۈت بېرىپ.

سەن ئوقۇتتۇڭ مېنى ياخشى ئوي بىلەن،
تۇردى يادىمدا سۆزۈڭ: ئەل-يۇرت دىگەن.

شەپقىتىڭنى ئەسلىسەم باغرىم كۆيەر،
ھېچ تېپىلمايدۇ سېنىڭدەك ئەل سۆيەر.

بارمۇ دۇنيادا ئانادەك مېھرىۋان؟
بارمۇ پەرزەندىگە سەندەك سايىۋان؟

نەدە سەن ئەي غەمگۇزارىم جان ئانا؟
سېنى ئەسلەپ كوزگە ياش ئالدىم مانا!...

سەن ئۇچۇپ كەتتىڭ قايان ئەي ئانىجان؟
كوكتىمۇ سەن، يەردىمۇ ئەي جانىجان؟

سەن بۈگۈن ئالدىمدا بىر بولساڭ ئىدىڭ،
سايرىساڭ، شاخىمغا بىر قونساڭ ئىدىڭ!

سەن قاقاتتىڭ مىسلى بىر بۇلبۇل قانات،
ياشنىغاچ، كۆلگەچكە ئىنسان، كائىنات.

كەلدى بىزگە سەن شۇ چاغ كۈتكەن باھار،
يۇرتىمىز بولدى پاراۋان، لالىزار.

بولدى ئوغلۇڭ ھور ۋەتەننىڭ كۈيچىسى،
كوممۇنىستىك پارتىيىنىڭ جەڭچىسى.

پايتەخت — بېيجىڭغا يول ئالدىم بۈگۈن،
غەمگۇزارىم — پارتىيەم ئاچقاچ قويۇن.

خوش بولاتتىڭ سوھبىتىمنى ئاڭلىساڭ،
كەل ئانا، ئورتاقلىشايلى، خالىساڭ!

سەن بىراق، يوق سەن بۈگۈن يەر ئۈستىدە،
پارلىدى غايەڭ ۋەتەننىڭ ھوسنىدە.

ساڭا يەتكۈزگەي بۇ نەزمەمنى مەلەك،
ماڭا جۆر بولدى زېمىن، ئاسمان ـ پەلەك.

كوزلىگەن نۇرلۇق زامان كەلدى يېتىپ،
بەختىمىزنى پارتىيە چېچەكلىتىپ.

ئەل ئۈچۈن خىزمەت قىلاي، تىنچ يات ئانا!
پارتىيە، ئەل بولدى شەپقەتچى ماڭا.

پارتىيىگە تەقدىرىمنى باغلىدىم،
ئالغا ئۆرلەشكە ئىرادە تاۋلىدىم.

ئانىجان، قەرزىڭنى ئاقلايمەن ھامان!
گۈل بولار ـ بوستان بولار سۈيگەن ماكان.

1979 ـ يىل ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى.

تىيانشان خىتاۋى

ۋەكىل قىلدىم سېنى دىلدار، قۇرۇلتايغا بېرىپ تېز كەل،
ئۇنىڭدا بولغۇسى كوپىنىڭ بۇگۇنكى ئارزۇسى ھەل.

دىمەككى ئەمدى كوۋرۇكلۇك رولۇڭنى ياخشى جارى قىل،
پىدا قىل خەلق ئۇچۇن جاننى، بۇ يولدا باغلا مەھكەم بەل!

پۇتۇن ئەمگەكچى شاتلانغان ئۇلۇغ بىر دەۋرگە كىردۇق،
تەلەپ شۇكى: قۇرۇش لازىم زامانغا دەل مۇناسىپ ئەل.

ئۇتۇپ كەتتى جۇدۇن-چاپقۇن، سۈزۈلدى نۇرلىنىپ ئاسمان،
چىقاردۇق قولنى بىر يەگدىن بىلىپ تېچلىقنى بىز ئەۋزەل.

سېنىڭ ئۇستۇڭدە بار مۇشكۇل ۋەزىپە، بەك شەرەپلىك ئۇ،
ئادا قىل جۇملە بۇرچۇڭنى بولۇپ ئۇچمەيدىغان مەشئەل.

قىشى يوق نەۋ باھار كەلدى، بۇ باغدا ئەركىن-ئازات سەن،
سۇيۇملۇك پارتىيە بولغاچ پاچاقلاندى كىشەن-ئىشكەل.

بولۇپ دادىل قەدەم تاشلا، داۋاملىق توھپە قوش ئەلگە،
كولۇپ كەتسۇن ۋەتەن باغرى كىيىپ ئۈستىگە تون مەخمەل.

تاقاشسۇن كوككە تۇرخۇنلار، موتۇرلار گۈكىرەپ تۇرسۇن،
خېمىردەك تاۋلىسۇن گاڭنى پولات بازغان بىلەن سەندەل.

تەبەتنى قىلىپ تەسلىم، قادايمىز مارسقا بايراقنى،
ئۇزۇپ چىق سەنمۇ ئەي قۇربان،
ئىلىم دەرياسى گويا سەل.

1979 ـ يىل.

قىتئەلەر

1

باشلىدى پارلاق نىشانغا پارتىيە،
مەملىكەتنى بىر سىزىققا كەلتۇرۇپ.
دەۋر يۈكىنى تارتىمىز ئالغا قاراپ،
ياز قەلەم، ئىجادىيەتكە يەڭ تۇرۇپ!

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

2

سايرايدۇ سەھەر كاككۇك،
ئۇز يارىنى كورمەيدۇ.
ئاشىق يۈرىگى تاغدەك،
دەرت تارتقانغا ئۇلمەيدۇ.

3

كوزۇڭنى ياشلىما شائىر ۋاقىتسىز توزۇغان گۇلگە،
ئۇلۇمنىڭ ھەسرىتى ئاچچىق ئەلەمنى سالمىدى كىمگە؟
قىزىلگۇل غۇنچىسى يەتمەي مۇرادىغا، خازان بولدى،
لېكىن ئۇ كوزلىگەن غايە قوشۇلمايدۇ ئۇچۇپ كۇلگە.
توكۇلگەن بولسىمۇ بىر گۇل، يېنىدا بار تومەن غۇنچە،
ئېچىلغاي نوۋىتى بىرلە جۇدۇنى تەڭ قىلىپ نولگە.
پىكىر قىل، مەڭگۇ تۇرمايدۇ سامادا پارلىغان يۇلتۇز،
ئېقىپ چۇشسە بىرى كوكتىن، ئۇنىڭ ئاز تەسىرى تۇنگە.

4

ياشلىق بىر گۇلدۇر، مېھنەت بىلەن ئېچىلار،
چەكسەڭ جاپانى، ئالتۇن ئاچقۇچ تېپىلار.

توكسەڭ ۋەتەنگە ئۇزمەي پىشانىدىن تەر،
ياشلىق گۈلۈگىدىن مەڭگۈ خۇش ھىد چېچىلار.

5

ئىلىم — ئىنساننىڭ نۇرلۇق چىرىغى،
غەيرەتتىن ئارتار ئۇنىڭ يورىغى.
ۋەتەن گۈلزارى نۇرلىنار ھەر چاغ،
شاقىراپ ئاقسا پەننىڭ بۇلىغى.

1979 - يىل، قەشقەر.

رۇبائىلار

1

پارتىيە ئالدى مېنى ئۆز قوينىغا،
قايتا جان، تىل بەردى بۇلبۇل، تۇتىغا.
باشتىن ئۆتكۈزگەندە ئاتمىش بەش باھار،
كوكلەپ ئايلاندىم ياشارغان نوتىغا.

2

تاما قىلما كىشىدىن "ياخشى دوست" دەپ،
چىقىلما "بەرگىنىمنى ئەمدى قوس!" دەپ.
ئېقىن دەرياغا ئوخشاش توت دىلىڭنى،
لېكىن سەن چەتتە تۇرما "ئىتتى توس!" دەپ.

3

قولاق سال ياخشى گەپكە، قىل ئەمەل خوپ،
ئورۇلسا، تەپسە ئورلەر، بولما يەل توپ.
ئەگەر ئاقىل، زىرەك بىلسەڭ ئوزەڭنى،
بىراۋدىن ئاڭلىما گەپ، ئىشقا تېز قوپ!

4

قوياش دائىم پۇرۇقلاپ قاينىغان ئوت،
ئۇنىڭدىن قىلدى سەييارە تەۋەللۇت.
دېسەڭ مەنمۇ چاچاي يۇلتۇز كەبى نۇر،
قوياشتەك ئوت بولۇشقا قىل تەرەددۇت.

5

بىلىم ئالغان كىشى بولغاي مۇنەۋۋەر،
جاپانى يەڭگۈچى بەختكە مۇيەسسەر.

ئېقىن دەريا كەبى ئاقسالڭ ھەمىشە،
ئۈمىدىڭ گۈللىرى كۆلگەي مۇقەررەر.

6

كىشىنىڭ ئۆمرى گوياكى چىراقتۇر،
يېنىپ ئۆچمەسكە تەدبىر قىل-ئۇزاق تۇر!
چىراققا كەلدى نەدىن بۇ يورۇقلۇق؟
ئۇنىڭ تەكتى مۇھەببەت — ئىشق-پىراقتۇر.

7

كىشىدىن رەنجىسەڭ قىلما ئاداۋەت،
ئاداۋەتتىن تېپىلمايدۇ ئادالەت.
زىمىستان كەينىدىن كەلگەن باھاردەك،
كېلۇر دوستۇڭ ئاخىر گۈلدەك ئالامەت.

8

كىشىنىڭ ماختىشىدىن بولما لەگلەك،
كېپەكنى، چالمىنى ئىلغايدۇ ئەگلەك.
سىڭىپ كەتكىن توقاچتەك ھەر بەدەنگە،
قىلىپ غەيرەت-جاسارەت بىرلە ئەمگەك.

9

قالار پەگادا كىمكى تور تالاشسا،
شامال شوھرەتكە بارىنى قاراتسا.
يازار ھەركىم ئۇزىنىڭ تارىخىنى،
ھاياتىدىن كۆرەشتە دۇر ياراتسا.

10

سېنى تۇغدى ئاناڭ يەرنىڭ بېتىگە،
ھايات رىسقىڭ تارالغان ئەل قېتىگە.
ئەگەر توكسەڭ پىشانە تەرنى ياخشى،
بولالايسەن ئىگە دولەت خېتىگە.

11

"كىشىنىڭ زىننىتى ئون، توققۇزى تون"،
ھالال تەردىن كېلۇر داسقانغا جۇپ خون.
كېپىنەكتەك ياساپ يۇرمە ئۇزەڭنى،
سىجىل مېھنەت قىلىپ بەخت شاخىغا قون!

12

ۋەتەنگە تەر بىلەن دۇردانىلەر توك،
ئالار بولساڭ گوھەرنى، ئاممىغا چوك!

مۇكاپات ئال ئاخىرقى ئۈمىتىھاندىن،
زىيان تارتساڭ مېنى ئەل ئالدىدا سوك!

13

تۇغۇلغان يۇرت هامان جەننەت بىلىنگەي،
ئاشۇ تەگتۇشلىرىڭ كوگلۇڭ كوتەرگەي.
ئانا تۇپراقنى گۇللەتسەڭ ئۇمۇربات،
كۇلۇپ بەختىڭ چېچەكلەپ مېۋە بەرگەي.

14

ئۆزىنى ئويلىمايدۇ ياخشى ئادەم،
ئوي-پىكرى ۋەتەنداش، خەلقى ئالەم.
بېغىشلا ھەممىنى خەلق شاتلىغىغا،
ساڭا تاپشۇردى بۇ ئىشنى زامانەم.

15

تىلىڭ بىرلە دىلىڭ بىر بولسا ھەر چاغ،
قونالمايدۇ سىنىڭ شەنىڭگە ھېچ داغ.
قىلالايمىز ۋەتەنىڭ تۇپرىغىنى،
زامانغا دەل مۇۋاپىق ياشنىغان باغ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

16

ئۆزەڭنى ئۇرما ھەرگىز ئىچكۇلۇككە،
زىيان سالما ئۆزەڭگە مەڭگۈلۈككە.
جاھانغا بىرلا كەلدىڭ، يەنە يوق سەن،
بىرەر توھپەڭنى قالدۇر كوپچىلىككە!

17

ساڭا مەندىن نەسىھەت ئەي بۇرادەر،
يىگىت بولساڭ پەقەت بولما تاماگەر!
كىشى تەشناسىنى قاندۇرالامدۇ —
ئىچىدە ئۇتى يوق ئەبجەق ساماۋەر؟

18

ئاۋايلا ياشلىغىڭدا يول مېڭىشنى،
تولۇق ئۇگەن ئىلىشنى ھەم بېرىشنى!
بۇ ئومۇر ئوقىنىڭ باردۇر ھىساۋى،
ئىسىڭدە تۇت ھامان بىر كۇن قېرىشنى!

19

كىشىنىڭ ئومرى گويا گۇلگە ئوخشاش،
چىمەندە سايرىغان بۇلبۇلغا ئوخشاش.

ئومۇرنىڭ ھەم باھارى، ھەم كۈزى بار،
ئۇدۇل مەنزىلگە چاپ دۇلدۇلغا ئوخشاش.

20

ئىرادە بولسا قاتتىق ھەر كىشىدە،
يوغان تاغنى كوتەرگەي بىر بېشىدا.
تىرىشسا-قازسا ئوستەڭنى داۋاملىق،
بولار ئاخىر سۇيى ئۇيىنىڭ قېشىدا.

21

تېگىشلىك بولمىسا خەت-چەك سېنىڭغا،
يىرتىپ كونۋېرتنى، قىلما خىيانەت!
ئېسىڭدە ساقلا دولەت قانۇننى،
ئامانەت بولسا كىمنىڭ، بەر سالامەت!

22

كىشىنىڭ ئالدىدا پو ئاتما ھەرگىز،
ئۆزەڭنى توغرا مولچەرلەپ باھالا!
ئۆزەڭنى چاغلىساڭ ئالتۇن ئەگەردە،
ھىساپلا ئۆزگىنى گوھەردىن ئەلا!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

23

كوكەرگەي ياغسا يامغۇر زەل-زىرائەت،
قىنىپ يىلتىزلىرى سۇغا شۇ سائەت.
ساڭا ماغدۇرنى كىم بەردى بىلەمسەن؟
كۆچۈڭنى ئەلگە تەقدىم قىل داۋامەت!

24

جاھاندا بىر قۇياش، بىرلا ئاي بار،
پىشانە تەرنى توكسەڭ نانۇ-چاي بار.
جاسارەت-غەيرىتىڭنى ئىشقا سالساڭ،
ۋەتەندە مۇھتەرەم سەن، ياخشى جاي بار.

25

كىشىنىڭ قەدرى-قىممەت، ئەتىۋارى
خەلققە مىۋە بەرمەكتىن تېپىلغاي.
ئۆزىنىڭ نەپسگە چوغ تارتسا ھەركىم،
يولدا بىر كۈنى لايغا تېپىلغاي.

26

يامانغا بەرمە ھەرگىز دەپتىرىڭنى،
ئۇغرىلايدۇ دىلىڭدىن گەپلىرىڭنى.

ئۆزەڭدىن رەنجىمە، قىلما پۇشايمان،
ئۈچۈرتۇپ قولدىن بەخت كەپتىرىڭنى!

27

ئەگەر سۇندۇرسا كىم دىل ئەيىنىگنى،
قاداپ ئەسلىگە كەلتۈرگىلى بولماس.
بۇ ئالەم زىددىيەتنىڭ بوشۇگىدۇر،
كۈرەش قىلساڭ يۈزۈڭگە توپا قونماس.

28

سېنى كىم ماختىسا ئۇچما ھاۋاغا،
تاپالمايسەن كېيىن چارە داۋاغا.
ئەگەردە تورگە چىقسا ماختىغانلار،
سېنى ھەيدەپ چىقار ئۆيدىن تالاغا.

29

كىشىنىڭ ئارقىسىدىن قىلما غەيۋەت،
گېپىڭنى ئالدىدا قىل، بارغۇ پۇرسەت.
پولاتتەك ئىتتىپاققا دەخلى قىلما،
يېقىن يولداش بولۇپ قىل ياخشى سوھبەت!

30

نەسھەتنى ئاۋال سەن قىل ئۆزۈڭگە،
بۇ ئەينەكنى تۇتۇپ باققىن يۈزۈڭگە!
پوزىتسىيەڭ ئەگەر ناتوغرا بولسا،
ئوتتۇق ـ ئەيىبىڭ كورۇنمەيدۇ كوزۈڭگە.

31

زىياننى تارت ئوزەڭ، دوستۇڭغا بەر نەپ،
زىيان تارتساڭ ئىچىڭدە يۇرمە خەپلەپ.
سىنىڭدىن باشقىلارغا يۇقسا مەنپەت،
ئاتايمىز سىنى مەردانە يىگىت دەپ.

32

ئاسانلىقچە بىراۋغا قىلما ۋەدە،
ئىغىزدىن چىقسا ۋەدە قويما يەردە!
سەمىمىلىك زورۇر ھەر بىر كىشىگە،
كىرەك بولغان كەبى تەمبۇرغا پەدە.

33

چىچەكلەيدۇ ئورۇك كوكلەم ـ باھاردا،
ئۇنىڭدىن مىۋە بولغاي بىر قارادا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ساڭا ئەجداتلىرىڭ كوپ مىۋە بەردى،
نىمەڭ باردۇر كېيىنكى ئىز باسارغا؟

34

ئادەم بولساڭ چىۋەر بول، بولما سايە،
بولۇش لازىم ئۇلۇغ مەقسەت ۋە غايە.
جاراڭلاپ تۇر كۆرەشتە ناخشىلاردەك،
بولۇپ قالما قاداق چۇشكەن پىيالە!

1979 — 1970 - يىللار، قەشقەر.

تەسرات ئۇنچىلىرى

(سىكىل)

ئىنتىزار كوزلەر

كۆمۈش لاچىن ئۇرۇمچى مۇرغىزارىدىن،
ساماغا ئورلىدى يەر گۆل ئۇزارىدىن.

سەپەر قىلدۇق كۆمۈش لاچىن بىلەن ئاخىر،
ئۇسۇلچى، ناخشىچى، رەسسام، ئەدىپ، شائىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قۇياشلىق پايتەختىنىڭ لاللىزارىغا،
تىكىلگەن بارچە كوزلەر سەرۋى نازىغا.

يېغىپ تۇرغان خوشاللىق نۇرى يۇزلەردىن،
ئەكس ئەتكەن ئۇمىت-ئارزۇلار سوزلەردىن.

كۇمۇش لاچىندا ئۇچقان بارچە سەنئەتكار،
ئۇلۇغ كومپارتىيىدىن ئەردى مىننەتدار.

سالام بېيجىڭ! دىدۇق بىز يەرگە قونغاندا،
يۇرەكلەر باشقىدىن ئويناپ هاياجاندا.

چاۋاك چالدى شۇ ئان باغلاردا رەنالار،
قاناتلار قېقىشىپ سايراشتى تۇرنىلار.

قۇچاق ئاچتى كۇلۇپ بىزگە بېيجىڭ شەهرى،
تولۇن ئايدىنمۇ نۇرانە ئىدى چېهرى.

سورالسا، پەسلى ئالتۇن كۇز ئىدى شۇ دەم،
لېكىن سەنئەتتە باشلانغان باهار كوركەم.

يېڭى ئىلهامغا تولدۇرماقچىمىز دىلنى،
قەلەم گوهەرلىرىدىن كۇلدۇرۇپ يىلنى.

شۇڭا زەپ شات كوڭۇللەر، ئىنتىزار كوزلەر،
قۇرۇلتاينىڭ① مۇسەپپا پەيتىنى كوزلەر.

خەلق سارىيىدا

يېتىپ كەلدى ۋەكىللەر خۇددى دەريادەك،
تەبەسسۇم ئوينىغان لەۋ-مەڭزى رەنادەك.

سەھەردە سەلتەنەتلىك قەسرىگە تولدۇق،
قېرىنداشلارچە مىللەت بۇندا جەم بولدۇق.

ئېلىمگە داڭقى كەتكەن يازغۇچى، شائىر،
قۇرۇلتاي سەھنىسىدە ئولتۇرار ھازىر.

قۇرۇلتاي مۇنبىرىگە بارچە كوز ئاقتى،
ۋەتەن رەھبەرلىرى بىزگە كۇلۇپ باقتى.

گوھەردەك سوزلىرىنى توكتى ناتىقلار،
ئازات ئەلنىڭ ئىشىغا مەڭگۇ سادىقلار.

---

① مەملىكەتلىك ئەدىبىيات-سەنئەتچىلەر 4-نوۋەتلىك قۇرۇلتىيى كوزدە تۇتۇلدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ۋەكىللەرنىڭ ۋۇجۇدى تولدى قۇۋۋەتكە،
كوزى نۇرلاندى، قايتا كەلدى غەيرەتكە.

ئوزەم بىر قەترە بولسامۇ، كۇچۇم ئاشتى،
شۇ ئىلھامدىن جاسارەت ـ جۇرئىتىم تاشتى.

سالام، مويىسپىتلەرگە

تۇمانلار قاپلىغان چاغدا ئۇلۇغ ئەلنى،
سىلەر قەتئى كۇرەشكە باغلىغان بەلنى.

زۇلۇمغا قارشى تۇردۇڭلار قەلەم بىرلە،
ياۋۇز دۇشمەن يىدى زەربە ئەلەم بىرلە.

ۋەتەن كۇلگەندە بىز تەڭ ئوينىدۇق بەزمە،
زەپەرنى مەدھىيىلەپ سايراپ ئوقۇپ نەزمە.

شۇ چاغدا مويىسپىتلەر سالدىڭىزلار ئات،
بولۇپ ياشلارغا ئۇلگە قىلدىڭىز ئىجات.

قاراقچى شۇم نىجىس كويدۇرگە "توت ئاپەت"
پەلەك چەرخىنى تەتۇر قىلدى شۇ سائەت.

ھوكۇم قىلدى ئۇلۇغمگە يېڭى سەنئەتنى،
قەلەمگە چاپلىدى يالغاننى ـ تۆھمەتنى.

ئىسىل رومان ـ كىتاپلار كۆلگە ئايلاندى،
قەلەم تۇتقان بېغىش زەنجىرگە باغلاندى!

جاھاننىڭ رەھنىماسى چىقتى مەيدانغا،
ئۇمۇت ئۇردى ئاياۋسىز شۇبۇ شەيتانغا.

قىزاردى باشقىدىن ئەل ـ يۇرت باھار كەلگەچ،
كىشەندىن بولدى ئازات ھەممە نۇر كورگەچ.

قۇتۇلدۇڭلار سىلەر ھەم شۇ ئوقۇبەتتىن،
قىيىن ـ قىستاق، تاياق ـ توقماق، رۇتۇبەتتىن.

كورۇشتۇق ئەمدى بىز ئازادە ـ ئەركىن، شات،
كورۇشكەندەك گويا شىرىن بىلەن پەرھات.

سالام، ئەي مويسىپىتلەر، پىشقەدەم ئۇستاز!
باھار بوستانىدا سايرايلى خۇش ئاۋاز!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

جاراڭلايدۇ ئۇتلۇق شېرلار

بېيجىڭ تەنتەربىيە مەيدانى خۇددى،
كورۇندى كوزلىرىمگە بىر شەھەرچە.
كىشلەر، ئولتۇرۇپتۇ بىر چىرايلىق،
تىزىلغان قۇتىغا مىسالى گوھەرچە.

چىۋىن ئۇچقانچە ئاۋازدىن دېرەك يوق،
ئاشۇ لەك مىڭ كىشى ھازىر يىغىندا.
جاراڭلىق ئوقۇپ ئوتتى بىر گوزەل قىز،
(ئىدى يازغان بۇنى باجىن يېقىندا).

شېىر دەرياسىغا مەنمۇ چومۇلدۇم،
ئېلىپ كەتتى مېنى دولقۇن ئۇزاققا.
سوزۇك شەرۋەت ئىچىپ قاندى يۇرىكىم،
بېرىپ شۇ ئاخشىمى ئالتۇن بۇلاققا.

دىدىم: خەلق باغۋىنى بولساڭ ئەگەر چىن،
قېنىڭ بىرلە سۇغارغىن ئەنجۇرىڭنى!
تۇتاي ئەلگە شىرىن مىۋە دىسەڭ گەر،
قەلەمگە چىگ مۇھەببەت زەنجىرىڭنى.

1979 - يىل نويابىر ـــ دېكابىر، بېيجىڭ ـــ قەشقەر.

ھاجاخۇن

(كىچىك داستان)

باشلىنىش

ئۆزدەيدۇ كىشى
يېڭى خەۋەرنى؛
گېزىت ـ كىتاپتىن
نادىر ئەسەرنى.

مەنمۇ قىزىقتىم
ياخشى بىر ئىشقا،
ئالدىراپ كەتتىم
ئۇنى يېزىشقا.

ئۇ كىم؟

ئاسمان سۈپ ـ سۈزۈك،
يەردە گۈل ـ چېچەك.
گۈلزاردا ئوينار
ئالتۇن كېپىنەك.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەگىپ ئۈچىدۇ
كوكتە قالىغاچ؛
سايراپ ۋىچىرلاپ،
گۈلنى چارلىغاچ.

قەلەم تەۋرىدى
تىزماققا ئۈنچە،
ئىلھام بەرگەچكە
يېڭى بىر غۇنچە.

ھاجاخۇن ئوزى
گۈلنىڭ لالىسى.
يېڭى زامانىنىڭ
ئوبدان بالىسى.

بېشىدا ئۈنىڭ
بادام دوپپىسى.
يانغا ئېسىقلىق
ئاددى سومكىسى.

ئون ئۈچ باھارغا
ئۇلاشقان ئوزى،

قەشقەردە پىشقان
ئالمىدەك يۈزى.

چىرايى خۇش خۇي،
سوزى چاقماقتەك.
ياخشى ئىش بولسا
چاپار چاقماقتەك.

هاجاخۇن ئۇچۇن
مەكتۇۋى ئېتىز.
جان دوست ئامرىغى
بارلىق ئوغۇل-قىز.

ئۇستازلىرىنى
باغۇۋنىم، دەيدۇ.
باش-ئۇستۇمدىكى
سايۇۋنىم، دەيدۇ.

بىكار چاغلاردا
ئوقۇيدۇ كىتاپ،
ئاندىن يازىدۇ
تەسرات چىداپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

چۈش

ھاجاخۇن بىر كۈن
بىر چۈش كورۇپتۇ.
چۈشىدە قىزىق
بىر ئىش كورۇپتۇ.

ئۇزى قاۋۇل بىر
يىگىت بولغۇدەك؛
تاغنى مۇشتلىسا،
تىترەپ تۇرغۇدەك.

خەت تارتقىدەكمىش
ساقال - بۇرۇتى،
سۇغا چۈشۈپتۇ
ئاشۇ سۇرىتى.

تەنھەركەتچىلەر
سەپ - سەپ تىزىلغان.
دوستلۇق بەزمىسى
ئوتتەك قىزىغان.

چېلىنىپتىمىش
مەيداندا پۇشتەك؛
تەييارلىنىپتۇ
تەلپۈنگەن قۇشتەك.

بەش مىڭ مېتىرغا
يۈگۈرۈپتۇ تېز،
قاپتۇ ئارقىدا
قانچە ئوغۇل-قىز.

بىر ئاپتۇ ئالقىش
كەگرى مەيداننى.
ئاپتۇ ھاجاخۇن
ئالتۇن مېدالنى!

سۇمرۇققا مىنىپ
ئۇچۇپتۇ كوكتە؛
ھەرقايسى ئەلنىڭ
گۈلى بىرلىكتە.

قىلىپتۇ ھەپتە
قىزغىن ساياھەت؛

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

"مۇبارەك بولسۇن!"
دەپتۇ جامائەت.

دەپتۇ ھاجاخۇن:
"شەرەپ ئەلگە خاس!
ئالتۇن مېدالغا
ۋەتەن، خەلق ئاساس!"

يولدا

يولدىن ئۆتەتتى
ماشىنا ـ ھارۋا...
ئوسمۇر ـ باللار
قىلمايتتى پەرۋا.

شوخراق بىر بالا
چاپتى ھارۋىغا.
ھاجاخۇن دىدى
بېرىپ ئالدىغا:

"سەنمۇ ئېسىلساڭ،
مەنمۇ ئېسىلسام...؛

قەيەردە قالدى
بىزدە ئىنتىزام؟

ماڭغان ياخشىراق
يولدا تېچ، بىللە؛
مەيلى ياز بولسۇن،
مەيلى قىش، چىللە.

جەمىيەت دېگەن
تۇرمۇش مەكتىۋى.
ياخشى ئەخلاقنىڭ
بۇلاق - مەنبەئى.“

ئاتا - ئانىلار مەجلىسىدە

بۇلتۇر يازلىقى
تەتىل ئالدىدا،
ئاتا - ئانىلار
كەلدى ۋاقتىدا.

باشلاندى مەجلىس،
سۆزلىدى خانىم؛

خۇددى كاككۇكتەك
سايراپ مۇلايىم.

"يىللىق خۇلاسە"
تىزىلغان مارجان،
ئاقتى ئۈنىڭدىن
دىلغا ھاياجان.

ھەر بىر شاگىرتنىڭ
نامە ـ ئەمالى،
سوزلەندى رەتلىك
ئۇقۇش جەريانى.

خانىم ھىكايە
قىلدى ئاممىغا:
"ھاجاخۇن ياخشى
ماڭدى ئالدىغا.

بەرسەك تاپشۇرۇق،
ئىشلەپ ئۇدۇللۇق،
ئىمتىھان بەردى
بۇ يىل ئۇتۇقلۇق؛

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغى ئادرېسى

ھەر پەيدىن ئالغان
نومۇرى يۈزدىن؛
ئىلغار ئىش ئىزى
كەتمەيدۇ كوزدىن؛

بالدۇر كېلىدۇ
ھاجاخۇن ئويدىن؛
يىللاپ چۈشمىدى
سۇپۇرگە قولدىن.

سىنىپ ـ مەيداندا ...
قىلدى تازىلىق.
تېپىپ بەرمىدى
بىزگە خاپىلىق.

ساۋاقداشلارغا
بەكمۇ كويۇمچان.
ئۆزى كەڭ قوساق،
قاتتىق تەلەپچان.

يادلىغان شېرى
ئوتتۇزدىن ئارتۇق.

www.uyghurkitap.com

(ئۇقۇتۇپ ئاڭلاپ،
بىز چاۋاك چالدۇق).

كورسەتتى ھىساپ
ئىشلەپ ماھارەت.
بەردى مۇكاپات
قەشقەر ۋىلايەت.

رادىيو بىلەن
تەقدىرلەنگەچكە،
بەك خوشال بولدى
تەسىرلەنگەچكە.

بىزنىڭ سىنىپنىڭ
نەتىجىسى مول،
ياخشى ئۆگەنگەچ
ئىلغار قىز-ئوغۇل ...".

ياردەم

بۇ يىل كۈزلۈگى
مىۋە جىق بولدى.

ئەنجۇر، ئانارلار
بازارغا تولدى.

گۈزەل قەشقەرنىڭ
مۋىسى ئىسىل؛
ياغ-گوشتە ئەتكەن
گوش گىردىسى خىل.

جىگدە بازىرى،
ھېيتكا يولىدا؛
جانان كوچىسى،
جامە بويىدا؛

چىقتى كوچىدىن
سەھەر بىر بالا.
شالاڭراق ئىدى
ئادەمگە تالا.

ھىلقى بالا
غەيرەتلىك تولا.
ھاپاچ بولۇپتۇ
ئاڭا بىر بالا.

بۇ قانداق ئىشتۇ؟
چوپ ـ چوك بالىغۇ؟!
ئەركە ـ نايناقنىڭ
ئوزى ماڭىسچۇ؟

بالا يۇدگىنى
ھاجاخۇن ئىكەن.
ھاپاچ بولغىنى
تاياخۇن ئىكەن.

زەخمى يەپتۇ پۇت
گودەك ۋاقتىدا،
تاڭدۇرماپتىكەن
تۇخۇم، تاختىدا...

ئوك پۇتنى سورەپ
ئومىلەيدىكەن،
ئاتا ـ ئانىسى
سەل قارايدىكەن.

چوك بولۇپ ئەنە
ئاقساپ مېڭىپتۇ،

قىينچىلىقنى
ھەر دەم يېڭىپتۇ.

مۇئەللىملىرى
ياخشى ئۈگەتتى،
باشلانغۇچنى ئۇ
ئەلا تۈگەتتى.

ھاجاخۇن بىلەن
بولدى ساۋاقداش،
ساۋاقداش دىگەن
مېھرىۋان ئاداش.

بىردەك سوقىدۇ
كىرسىز يۈرىگى.
ئۇسمۇرلەر ئەلنىڭ
غۇنچە-پورىگى.

بىر بىرلىرىگە
بولىدۇ ھەمدەم،
شۇ گۈل-غۇنچىلار
ئىناق دوست ھەر دەم.

مەكتەپكە كىيىن
قالمىسۇن ئۇچۇن،
يۇدۇپتۇ ئۇنى
ھاجاخۇن بۇگۇن.

بۇگۇنلا ئەمەس،
بولۇپتۇ ئۇچ يىل.
ئۇچ يىل بىر كۇندەك
ئوتۇپتۇ بىر خىل.

ئويدە

ئاجايىپ ئاۋات،
كىمنىڭ ئويى بۇ؟
قاي چىمەنزارنىڭ
غۇنچە ـ گۇلى بۇ؟

بىرسى بىرسىدىن
چىرايلىق ئىكەن.
بۇ ئوي تىرىشچان
بالىلىق ئىكەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سومكىلار ئەنە
تۇرار يان-ياندا،
ئۇسمۇرلەر كىتاپ
كورەر شۇ ئاندا.

غۇنچىلار قۇرغان
كىچىك گۇرۇپپا،
شۇڭا توپلانغان
گۈللەر قورۇغا.

تەكرارلىشىدۇ
دەرسنى پىشۇرۇپ؛
بەش-ئالتە غۇنچە
ئەركىن ئوينۇشۇپ.

ئۇزئارا قىزغىن
بىرىدۇ مەدەت،
ئۇزۇق ئېلىشىپ
پەندىن ياش كوچەت.

كۆڭلۈك تاپشۇرۇق
دەپتەردە تولۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قىزىل "100" نومۇر
ھەر بەتتە ئۇچۇق.

بۇ گۇرۇپپىغا
ھاجاخۇن باشلىق.
پەن-مەرىپەتكە
باغلانغان ياشلىق.

سايراپ تۇرىدۇ
ھەممە بەس-بەستە،
شۇ گۇل-غۇنچىلار
خۇددى گۇل دەستە.

تەك پورەكلىگەن
باھار گۇللىرى.
شۇلار دەۋرنىڭ
پارلاق نۇرلىرى.

لېكىن فېك روھىدىن
سۇ ئىچكەن چىچەك.
شۇڭا ياشلارغا
پارلاق كېلىچەك.

ئۈمەت زور

بىزنىڭ ھاجاخۇن
پالۋان بولىدۇ.
كەلگۈسى ماھىر —
تېخنىك بولىدۇ.

ئۇچىدۇ ئىگىز
كوكتە شۇڭقاردەك.
تاغلار ئاشىدۇ
چېپىپ تۇلپاردەك.

قىزىل گالىستۇك
بايرىغى ئۇنىڭ.
ئىلىم-مەرىپەت
چىرىغى ئۇنىڭ.

ۋەتەن-خەلقنى
سۇيىدۇ جاندىن،
ئەزىز كورىدۇ
ئۇنى ئاش-ناندىن.

كومپارتىيىگە
ھەرقاچان سادىق.
توھپە قوشدۇ
ئەمەلدە لايىق.

تۇگەنچە

ھاجاخۇن ئوزى
بەك ئوبدان بالا.
ماختالسا ھەددىدىن —
ئاشمايدۇ تولا.

ياخشى كورىدۇ
گۇلنى، لەگلەكنى.
بەكمۇ سۇيىدۇ
پەننى، ئەمگەكنى.

ھاجاخۇننى مەن
ئازراق ماختىدىم.
خەير ساۋاقداشلار،
ئەمدى توختىدىم.

1979 ـ يىل ئوكتەبىر ـ دېكابىر، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

گېزىت — مېنىڭ ئۇستازىم

—— «شىنجاڭ ئۇسمۈرلىرى» گېزىتىگە بېغىشلاپ.

قىزىقارلىق بەتلىرى،
رەسىملىرى، خەتلىرى؛
نۇر چاچىدۇ يۈرەككە
ئىلھام بېرىپ گەپلىرى.

چىققان خەۋەر، ماقالا،
شېئىر-قوشاق، ھېكايە،
شۇنداق ياخشى، يېقىملىق
ئۇسمۈرلەرگە زىيادە.

چوڭ-كىچىك، ياش كۈيچىلەر،
تىزغان گۈزەل ئۇنچىلەر؛
خۇددى باغدا ئېچىلغان،
رەڭمۇ-رەڭ گۈل-غۇنچىلەر.

مەرۋايىتتەك تىزىلغان،
كۆمۈش ھەرپتە بېسىلغان؛

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكىتى
www.uyghurkitap.com

ئىلغارلارنىڭ ئىش ئىزى
تەقدىرلىنىپ يېزىلغان.

ئىنقىلاۋىي قۇربانلار،
تىلدا ھامان داستانلار.
ئۆگىنىشتە ئۈلگىمىز
جۇ زۇڭلىدەك چولپانلار.

پارتىيىنىڭ پەرمانى —
يۈرەكلەرنىڭ دەرمانى.
ئۇنى كورۇپ گېزىتتىن
چىقتى كوپنىڭ ئارمانى.

مەرىپەتنىڭ نۇرلىرى —
بىلەن تولغان قۇرلىرى،
ئۆگەنمەكتە تىرىشىپ
يېڭى شىنجاڭ ھورلىرى.

سوزى چۇچۇك، ئاممىباپ،
ئوسمۇرلەرنىڭ تىلى ساپ.
ساغلام، چوڭقۇر مەزمۇنى
تۇرار روشەن يالتىراپ.

ئىلىم - پەندە پەرۋازىم،
شۇڭا ياڭراق ئاۋازىم.
دەيدۇ بىزنىڭ مۇنەۋۋەر:
گېزىت — مېنىڭ ئۇستازىم.

1980 - يىل يانۋار، قەشقەر.

باھار كۈيلىرى

ياڭرىماقتا باھار كۈيلىرى
گۈزەل جەننەت بوستانىمىزدا،
باتۇرلارنىڭ شانلىق ئىش ئىزى
نەقىشلەنگەن داستانىمىزدا.

ئالتۇن قۇياش كۈلەر ناز بىلەن،
ھەممە خوشال باھار - ياز بىلەن.
گۈل - چىچەككە تولدى يەر - زېمىن،
بىز قوش كېزەك ناخشا - ساز بىلەن.

قارشى ئالدۇق يېڭى باھارنى،
زىننەتلەيمىز يۇرتنى — دىيارنى.

چول ـ دەشتلەرمۇ بېرىدۇ ئەمدى،
ئەلگە ئەنجۈر، ئالما ـ ئانارنى... .

1980 ـ يىل ئاپرېل، قەشقەر.

ياخشى

—— سايلام مۇناسىۋىتى بىلەن.

گۈلىستان بۇلبۇلىغا بۇ چىمەندە سايرىغان ياخشى،
كوكۇل ئازادىلىك بىرلە بۇ باغدا يايرىغان ياخشى.

گۈزەل قەشقەر گۈلىستانى ئەتىردىن خۇش پۇراق چاچتى،
بۇ باغ رەنالىرىنىڭ غۇنچىسىنى تاللىغان ياخشى.

بۇ قەشقەر خەلقى ئەمگەكچان، ئەقىللىق، شوخ، زىرەك، باتۇر،
شۇلار كوڭلىدە ئوركەشلەپ غۇلاچلار تاشلىغان ياخشى.

قانات يايغاچقا خەلقچىللىق، ئىچىلدى خەلقىمىز كوڭلى،
كۆرەشتە ئالدىدا ماڭغان چىۋەرنى بايقىغان ياخشى.

شەرەپلىك نۇرىنى چاچتى يۇرەك سۆيگەن يېڭى قانۇن،
ئاڭا ھۆرمەت قىلىپ چىندىن ئەمەلدە قوللىغان ياخشى.

ئۇلۇغ كومپارتىيە بىزنى ۋەتەننىڭ خوجىسى قىلدى،
ئۇمۇمنىڭ نەپىئىنى كوزلەپ بۇلاقتەك قايناغان ياخشى.

ۋەتەننىڭ تامغىسى بىزدە، ئۇنى تۇتماق كېرەكتۇر چىڭ،
ۋەكىللەرنى ساداقەتلىك كىشىدىن سايلىغان ياخشى.

قىزىلگۇلدەك يىگىت-قىزلار خوشاللىقتا دېيىشمەكتە:
بۇ چوڭ سايلام كۈنى — بايرام، بۇ تويىنى ئوينىغان ياخشى.

بۇ قەشقەر خەلقىنىڭ بەختى گۈزەل نەزمەمگە ئىلھامدۇر،
سۆڭا قۇربان جاراڭلىق ناخشىنى كوپ توۋلىغان ياخشى.

1980 - يىل 3 - ماي، قەشقەر.

قىل

ۋەتەننىڭ دىلبىرى بولساڭ قەدىردانلارچە خىزمەت قىل،
كۆلۈپ كەتسۇن زېمىن-ئاسمان بوشاشماي ئىشلە، جۇرئەت قىل!

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

گۈزەل ياشلىق باھارىڭنى ئىلىم-پەن نۇرىغا تولدۇر،
تىرىشچانلىق، چىدامىلىقنى ئۆزەڭگە مەڭگۈ ئۈلپەت قىل!

تەلەپچان بول ھەمىشەم سەن، قانائەت لايىغا پاتما،
سېنىڭ ھەر بىر كۈنۈڭ گوھەر، بىكار كەتمەسكە ھەركەت قىل!

ۋەتىنىڭ، خەلقىمىزنىڭ چوڭ ئۈمىدى نىمىدۇر ئويلا،
ئۇنى ئىشقا ئاشۇرماققا كېچە-كۈندۈزدە غەيرەت قىل!

ئومۇمغا پايدا يەتكۈزمەك كىشىنىڭ بەختىدۇر بىلسەڭ،
ۋە لېكىن شەخسىيەت بولسا، تامام ئورتەشكە ھىممەت قىل!

كىشىنىڭ ياخشى ئەخلاقى ئەمەلدە نۇر چېچىپ تۇرغاي،
پىداكارلىق، جاسارەتلىك، ئىجاتچانلىقنى ھىكمەت قىل!

گوياكى تاغ سۈيى ئوخشاش داۋام ئوركەشلە ئەي قۇربان،
ۋەتەن رەنالىرى كۆلسۈن دىسەڭ ناخشاڭنى شەرۋەت قىل!

1980-يىل 16-ئاۋغۇست، قەشقەر.

ھەرگىز

سەممى بىر يىگىت بولساڭ كېيىڭنى قىلما جا ھەرگىز،
ئەگەر يالغانچىلىق قىلساڭ، ئىشەنمەيمىز ساڭا ھەرگىز.

سەھەردە ياخشى سوزلەيسەن، كېيىن ۋەدەڭدە تۇرمايسەن،
كىشىنى كوزگە ئىلمايسەن، ياراشماس بۇ جاپا ھەرگىز.

دىمەك، سەن، بىز سەپەرداشمىز، تىلەكداشمىز ۋە يولداشمىز،
بۇ گەپنى ئويلىما دوستۇم "ماڭا تەنە-تاپا" ھەرگىز!

ئوزەڭ باشلىق شۇ بىرقانچە ئاغىنەمگە نەسىھەت بۇ،
سىيادا ياغلىغان گەپلەر بولالمايدۇ داۋا ھەرگىز.

كېرەك بىزگە سەممىلىك، ساداقەتلىك ۋە راستچىللىق،
ئۇنىڭسىز خۇش پۇراق چاچماس ئومۇمغا بۇ ھاۋا ھەرگىز.

ئوزىنىڭ سوزىگە ئوزى ئەمەل قىلماق ئىسىل خىسلەت،
لېكىن يالغانچى ئادەمدە كورۇنمەيدۇ ۋاپا ھەرگىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۆزەڭگە ھەرقاچان قۇربان سەممىيەتنى يار تۇتقىن،
گۈزەل ئەخلاق چىچەك ئاچسا، ئاڭا قونماس توپا ھەرگىز.

1980 - يىل 16 - ئاۋغۇست، قەشقەر.

قەشقەر بازىرى

كوپلەپ كىردى بازارغا مىۋە - چىۋە، يەل - يىمىش،
مەمۇرچىلىك - توقچىلىق خوش بولـغۇدەك ياخشى ئىش.

"شاخ مانتۇسى" چىللايدۇ خېرىدارنى ئالدىغا،
ھەۋەس بىلەن قارايسىز ئەنجۈر، ئۈزۈم، ئالمىغا...

قىز بوينىغا ئېسىلغان كەھرىۋادەك ئۈزۈمـلەر
دەيدۇ: "مېنى ئېلىڭلار، بولسا چولپان كوزۇڭلەر!"

ھەر دوقمۇشتا پەۋەس بار قوغۇن - تاۋۇز دوۋىسى،
ئەتراپىدا پەرۋانە كورگەنلەرنىڭ تولىسى.

شۇنداق قىزىق بازاردا قايناپ كەتكەن ئاشخانا،
توي - مەرىكە بولغاندەك چاقناپ كەتكەن چايخانا.

بورداق قوينىڭ گوشلىرى كانارىغا ئېسىقلىق،
ئۆپكە-زاسۇ، ماروژنا...... ئالدىراشلىق سېتىقلىق.

ئېلىنماقتا تەخسىگە ئېرىپ كەتكەن مانتىلار،
"دەريا ياغ!" دەپ سوزلەيدۇ دومباق-دومباق سامسىلار.

قىز-يىگىتنىڭ لەۋلىرى ئانار گۈلدەك قىپ-قىزىل،
لەڭپۇڭلىرى قەشقەرنىڭ سېغىنغۇدەك بەك ئىسسىل.

هۈنەر-سەنئەت ماھىرى تەر ئاققۇزغان گىلەملەر،
سەيلە قىلسا قىلغۇدەك كورسە "غېرىپ-سەنەم"لەر.

قايناپ تۇرغان قازاندەك مال بازارى سودىسى،
چارۋا مالنىڭ بولغاندەك خۇددى خامان-ئومىسى.

ئەينى مارجان-مەرۋايىت جوۋىدىكى ئاشلىقلار،
ئوزى ئەركىن پۇتۇشكەن قوي كوز، قارا قاشلىقلار.

تېخى كىرسەم ماگىزىن باغرى ئەجەپ ئالامەت،
مال ئالماقتا ئەر-ئايال، سودا قىزغىن كارامەت.

بۈگۈن قەشقەر بايرامدەك، جانلانغاچقا بازارى،
ئىسكەتىگە كەلمەكتە دېخانلار نىڭ مادارى...

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سائەتمگە قارىسام تاماق ۋاقتى توشۇپتۇ،
قۇربان ئىمىن بازارنى شوخ نەزمگە قوشۇپتۇ.

1980 ـ يىل 18 ـ سېنتەبىر، قەشقەر.

喀什噶尔之声

（维吾尔文）

库尔班·伊明著

责任编辑：亚森阿瓦孜

责任依对：热西提瓦校提

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：787×1092毫米1/32 印张：13 1/8

1981年9月第1版

1981年9月北京第1次印刷

印数：0001—8,000册 定价：0.58 元

书号：M10049(4)160